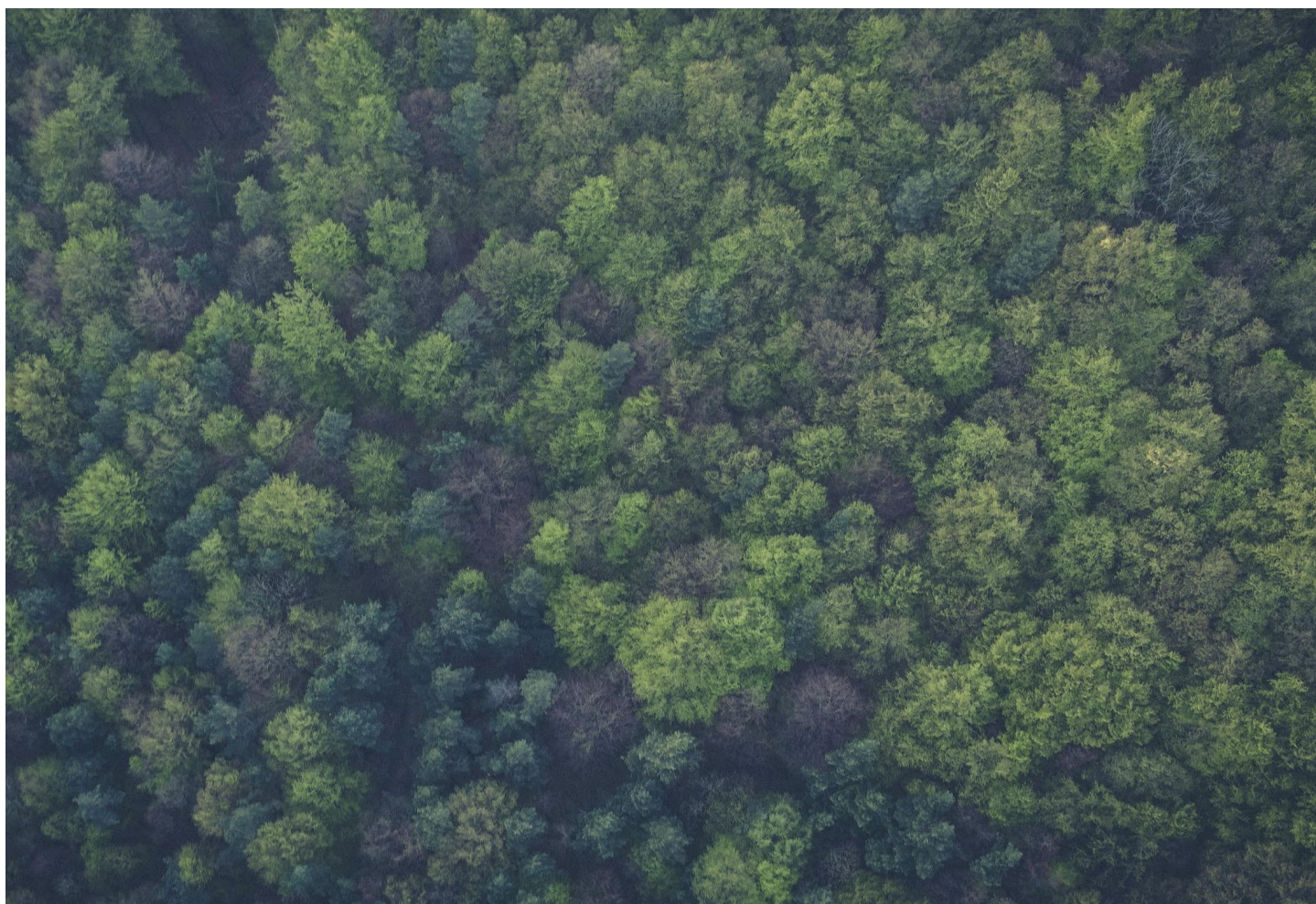

ОБЛАСТЕН ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

ОБЛАСТ ЯМБОЛ

Ревизия

Географика ООД

10/25

РДГ СЛИВЕН

Проект „Мерки за опазване на малкия креслив орел и неговите местообитания в България”

LIFE18 NAT/BG/001051

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ.....	10
1. КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ПРИРОДНИТЕ УСЛОВИЯ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ В ОБЛАСТ ЯМБОЛ.....	10
1.1. Характеристики на ДГС в област Ямбол.....	10
1.2. Физико-географска характеристика на област Ямбол.....	11
1.3. Климатична характеристика на област Ямбол – климатични промени.....	12
1.4. Характеристика на почвите в област Ямбол.....	14
1.5. Типове горски месторастения.....	19
2. ХАРАКТЕРИСТИКА НА СОБСТВЕНОСТТА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ.....	25
3. СЪЩЕСТВУВАЩА СТРУКТУРА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ. КРАТКА ИСТОРИЯ НА ГОРСКОТО И ЛОВНОТО СТОПАНСТВО В РАЙОНА.....	29
3.1. Структура на управление на горите в област Ямбол.....	29
3.2. Кратка история на горското и ловното стопанство в област Ямбол.....	33
4. ЛЕСИСТОСТ НА ОБЛАСТТА И ОБЩИНИТЕ.....	39
5. АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА НА ГОРСКИТЕ И ЛОВНИТЕ РЕСУРСИ.....	41
5.1. Анализ на потенциала на горските ресурси.....	41
5.2. Анализ на потенциала на ловните ресурси.....	62
6. РОЛЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА ГОРСКОТО И ЛОВНОТО СТОПАНСТВО ЗА ИКОНОМИКАТА НА ОБЛАСТТА.....	64
6.1. Роля и значение на горското стопанство.....	64
6.2. Роля и значение на ловното стопанство.....	69
6.3. Развитие на отдиха и туризма в горите.....	70
6.4. Роля и значение на дървата за отопление.....	71
7. КЛЮЧОВИ ФАКТОРИ ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ В ОБЛАСТТА (Фокус върху дневните грабливи птици и в частност на малкия креслив орел (<i>clanga pomarina</i>) - проект на ИАГ по програма LIFE на ЕС).....	73
ЧАСТ ПЪРВА - ЕДИННА ГОРСКОСТОПАНСКА КАРТНА ОСНОВА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ.....	76
ЧАСТ ВТОРА - ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ.....	77
I. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА КАТЕГОРИИТЕ И ФУНКЦИОНАЛНАТА ПРИНАДЛЕЖНОСТ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ.....	77
II. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ ЕКОСИСТЕМНИ ПОЛЗИ.....	89
ЧАСТ ТРЕТА - ВЪЗМЕЗДНО ПОЛЗВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ ЕКОСИСТЕМНИ ПОЛЗИ.....	90
ЧАСТ ЧЕТВЪРТА - ЦЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ И НА ЛОВНОТО СТОПАНСТВО.....	96
1. ЦЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕ ПО ФУНКЦИОНАЛНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ.....	96
1.1. Защитни горски територии.....	97

1.2. Специални горски територии	102
1.3. Стопански горски територии.....	164
1.4. Зони за защита от урбанизация	165
1.5. Зони за изграждане на ски писти и съоръжения към тях	169
2. ЦЕЛИ И НАСОКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ ПО ОБЩИНИ И НА ОБЛАСТНО НИВО ЗА ОБЛАСТ ЯМБОЛ.....	169
2.1. Насоки за управление на горските територии на областно ниво.....	169
2.2. Насоки за управление на горските територии по видове гори на общинско ниво	177
3. СПИСЪК НА ДЪРВЕСНИТЕ И ХРАСТОВИ ВИДОВЕ, С КОИТО ЩЕ СЕ ЗАЛЕСЯВА	209
4. ЦЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ЛОВНОТО СТОПАНСТВО	210
5. НАСОКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЛОВНОТО СТОПАНСТВО	210
ЧАСТ ПЕТА - СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА НА ПЛАНА	213
1. АНАЛИЗ НА ПЛАНИРАНИТЕ МЕРКИ, СВЪРЗАНИ С ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ, ОТ СТРАТЕГИИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНТЕ И ОБЛАСТТА	213
2. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА НА ЦЕЛИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ И НА ЛОВНОТО СТОПАНСТВО	219
3. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПЛАНА ВЪРХУ СЪСТОЯНИЕТО И РАЗВИТИЕТО НА ГОРСКИТЕ РЕСУРСИ ПО ВИДОВЕ ГОРИ.....	221
3.1. Обща информация.....	221
3.2. Горският сектор и ролята му за развитие на региона	223
3.3. Елементи и етапи на оценката на въздействието на плана върху състоянието и развитието на горските ресурси по видове гори	224
ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА	233
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ОПРГТ ОБЛАСТ ЯМБОЛ	235
КАРТЕН МАТЕРИАЛ КЪМ ОПРГТ ОБЛАСТ ЯМБОЛ.....	235

Списък с таблици:

Таблица 1. Типове горски месторастения /съгласно Класификационната схема на типовете горски месторастения, ИАГ, 2011/	20
Таблица 2. Разпределение на горската площ по вид на собствеността (ОГТ 2020)	26
Таблица 3. Разпределение на залесената площ по общини в област Ямбол (ОГТ 2020)	27
Таблица 4. Разпределение на общата горска площ по вид на земите и вид на горите*	32
Таблица 5. Лесистост по общини в област Ямбол (ОГТ 2020)	40
Таблица 6. Разпределение на запаса по дървесни видове и класове на възраст, високостъблени гори и общо в област Ямбол, 2021 г.	42
Таблица 7. Разпределение на запаса по дървесни видове и класове на възраст, издънкови гори в област Ямбол, 2021 г.	44
Таблица 8. Разпределение на залесената площ и общия запас по дървесни видове	45
Таблица 9. Разпределение на залесената площ, общия дървесен запас и десетгодишното ползване по стопански класове	46
Таблица 10. Разпределение на площта и запаса по групи гори и функции (стопанско и специално предназначение) в област Ямбол към 31.12.2021 г. по ОГТ4	48
Таблица 11. Планирано годишно ползване (плътни m^3) от горските територии по общини в област Ямбол /по ОГТ 2021/	50
Таблица 12. Разпределение на залесената площ, запаса, средния прираст и десетгодишното ползване по класове на възраст (иглолистни)	51
Таблица 13. Разпределение на залесената площ, запаса, средния прираст и десетгодишното ползване по класове на възраст (широколистни високостъблени, в това число топола)	51
Таблица 14. Разпределение на залесената площ, запаса, средния прираст и десетгодишното ползване по класове на възраст (издънкови за превръщане)	52
Таблица 15. Разпределение на залесената площ, запаса, средния прираст и десетгодишното ползване по класове на възраст (тополови)	52
Таблица 16. Разпределение на залесената площ, запаса, средния прираст и десетгодишното ползване по класове на възраст (нисокостъблени)	53
Таблица 17. Процент на възможно ползване от отгледни сечи от Стопански гори, Защитни гори и гори със Специални функции в областта (ОГТ 2021)	53
Таблица 18. Потенциал на ползването (лежаща маса, m^3) от горските територии по вид на горите и по общини (по ОГТ 2021)	55
Таблица 19. Анализ на ползването от горските територии по вид на горите (ОГТ5 от 2021 г.)	57
Таблица 20. Разпределение на залесената площ, запаса и размера на ползването по функционални групи (по ГСП и формулни методи)	59

Проект „Мерки за опазване на малкия креслив орел и неговите местообитания в България”

Таблица 21. Разчет на ползването	60
Таблица 22. Запас и отстрел на едър дивеч в област Ямбол за периода 2018-2022 г.	62
Таблица 23. Запас и отстрел на дребен дивеч в област Ямбол за периода 2018-2022 г.	63
Таблица 24. Запас и отстрел на хищници в област Ямбол за периода 2018-2022 г.	63
Таблица 25. Приходи и разходи от реализирани дейности за периода 2017-2021 г.	69
Таблица 26. Разпределение на дървесината в област Ямбол, в т.ч. дърва за огрев (към 2021 г.)	71
Таблица 27. Горски територии за защита на почвата	78
Таблица 28. Горски територии за защита на водите	78
Таблица 29. Горски територии за защита на урбанизираните територии	79
Таблица 30. Горски територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура	79
Таблица 31. Защитни горски пояси	80
Таблица 32. Горски територии, създадени по технически проекти за борба с ерозията	80
Таблица 33. Горски територии, включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ	81
Таблица 34. Горски територии, включени в защитените зони, по смисъла на ЗБР	81
Таблица 35. Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статuti и режими	82
Таблица 36. Семепроизводствени насаждения и градини	82
Таблица 37. Горски разсадници	82
Таблица 38. Опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове	83
Таблица 39. Научноизследователски и учебно-опитни гори	83
Таблица 40. Горски територии до 200 m около туристически хижи, категоризирани по ЗТ и обекти с религиозно значение	83
Таблица 41. Горски територии до 200 m около туристически хижи, категоризирани по ЗТ и обекти с религиозно значение	84
Таблица 42. Горски територии с рекреационно значение	84
Таблица 43. Горски територии за поддържане на ландшафта	85
Таблица 44. Стопански гори	86
Таблица 45. Зони за защита от урбанизация	87
Таблица 46. Горски територии в област Ямбол, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно	94
Таблица 47. Списък на недвижимите културни ценности /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение" на територията на област ЯМБОЛ*	122
Таблица 48. Обобщена информация за целите и индикаторите за постигане на всяка цел при управлението на горските територии в област Ямбол по функционалната им принадлежност	132
Таблица 49. Общи насоки за управление по видове гори, специфични за общините в област Ямбол, дефинирани забрани и ограничения, разработени на основата на нормативните документи и най-добрите лесовъдски практики	144
Таблица 50. Списък на дървесните и храстови видове, подходящи за залесяване в област Ямбол	211

Таблица 51. Влияние на мерките, заложиени в ОСР Ямбол и ОПР на общините от върху развитието на ГТ	221
Таблица 52. Диапазони на обща оценка на принцип за съответен брой индикатори	231

Списък с фигури:

Фигура 1. Средни годишни температури, тенденции за периода 1979-2023	13
Фигура 2. Средни количества валежи, тенденции за периода 1979-2023	14
Фигура 3. Почвена карта на района на Ямболска област,	15
Фигура 4. Разпределение на горите по видове собственост	27
Фигура 5. Разпределение на общата горска площ по общини	28
Фигура 6. Лесистост по общини	40
Фигура 7. Процентно разпределение на запаса по дървесни видове	46
Фигура 8. Разпределение на площта на област Ямбол по видове територия*	65

Списък на използваните съкращения

АЧС	<i>Африканска чума по свинете</i>
ВЕЦ	<i>Водноелектрическа централа</i>
ВКС	<i>Висока консервационна стойност</i>
ГВКС	<i>Гори с висока консервационна стойност</i>
ГС	<i>Горско стопанство</i>
ГСП	<i>Горскостопански план</i>
ГСУ	<i>Горскостопански участък</i>
ГТ	<i>Горски територии</i>
ГФ	<i>Горски фонд</i>
ГФС	<i>Гори във фаза на старост</i>
ДГС	<i>Държавно горско стопанство</i>
ДЛ	<i>Държавно лесничейство</i>
ДЛС	<i>Държавно ловно стопанство</i>
ЗБР	<i>Закон за биологичното разнообразие</i>
ЗГ	<i>Закон за горите</i>
ЗЗ	<i>Защитена зона</i>
ЗЗТ	<i>Закон за защитените територии</i>
ЗЗУ	<i>Зони за защита от урбанизация</i>
ЗМ	<i>Защитена местност</i>
ЗТ	<i>Закон за туризма</i>
ИАГ	<i>Изпълнителна агенция по горите</i>
ИАОС	<i>Изпълнителна агенция по околна среда</i>
ЛД	<i>Ловна дружина</i>
ЛРД	<i>Ловно рибарско дружество</i>
ЛРС	<i>Ловно рибарско сдружение</i>
ЛС	<i>Ловно сдружение</i>
ЛСР	<i>Ловностопански район</i>
ЛУП	<i>Лесоустройствен проект</i>
МВР	<i>Министерство на вътрешните работи</i>
МЗХГ	<i>Министерство на земеделието, храните и горите</i>
МОСВ	<i>Министерство на околната среда и водите</i>
НСИ	<i>Национален статистически институт</i>
НСРГСРБ	<i>Национална стратегия за развитие на горския сектор в Р България</i>
НУГ	<i>Национално управление по горите</i>
ОГТ	<i>Отчетни форми на горските територии</i>
ОЛТ	<i>Организиран ловен туризъм</i>
ОПР	<i>Общински план за развитие</i>
ОПРГТ	<i>Областен план за развитие на горските територии</i>
ОСР	<i>Областна стратегия за развитие</i>
ОУП	<i>Общ устройствен план</i>
ПЗ	<i>Природна забележителност</i>
ПП	<i>Природен парк</i>
ПР	<i>Поддържан резерват</i>
ПРСР	<i>Програма за развитие на селските райони</i>
РИОСВ	<i>Регионална инспекция по околната среда и водите</i>

<i>РКСОГДР</i>	<i>Регионалния консултативен съвет по опазване на горите, дивеча и рибата</i>
<i>СЛР</i>	<i>Съюз на ловците и риболовците</i>
<i>СЛРД</i>	<i>Сдружение ловно рибарско дружество</i>
<i>ССФ</i>	<i>Селскостопански фонд</i>
<i>ТП</i>	<i>Териториално поделение</i>
<i>ТЕЦ</i>	<i>Топлоелектрическа централа</i>
<i>ХВП</i>	<i>Хранително-вкусова промишленост</i>
<i>ЮИДП</i>	<i>Северозападно държавно предприятие</i>
<i>FSC</i>	<i>Съвет по стопанисване на горите</i>
<i>WMO</i>	<i>World Meteorological Organization</i>
<i>WRB</i>	<i>World Reference Base</i>

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият Областен План за Развитие на Горските Територии (ОПРГТ) в област Ямбол е документ за стратегическо планиране на горското стопанство и регионалното развитие. Чрез него се определя стратегическата рамка за развитие на горските територии в областта, която задава целите и приоритетите за устойчиво интегрирано областно развитие. За постигане на устойчиво развитие на горските територии в област Ямбол в контекста на целите на ЕС, отчитайки хълмисто – низинните географските особености на района, условията на живот и бизнес, е необходимо държавата и заинтересованите страни да предприемат конкретни действия, съобразени с тях.

1. КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ПРИРОДНИТЕ УСЛОВИЯ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ В ОБЛАСТ ЯМБОЛ

1.1. Характеристики на ДГС в област Ямбол

Област Ямбол заема 3 355 km², което е 3,02% от територията на Република България. Разположена е в Югоизточна България, като на изток граничи с област Бургас, на север - северозапад с област Сливен, на запад с област Стара Загора, на югозапад с област Хасково и на юг с държавната граница с Република Турция. В административно-териториален план областта се състои от пет общини – Ямбол, Елхово, Тунджа, Стралджа и Болярово. Общият брой на населените места в областта е 109, като четири от тях са градове – Ямбол, Елхово, Болярово и Стралджа, а останалите са села. От общините с най-голяма територия е община Тунджа – 1 218,9 km², а най-малка е община Ямбол, само 90,1 km²., която обхваща само град Ямбол.

Област Ямбол с административен център гр. Ямбол изцяло попада в района на действие на Регионална дирекция по горите - Сливен, съгласно Заповед № 81/09.04.1991 г. на председателя на Комитета по горите (понастоящем изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по горите).

Общата площ на горските територии в област Ямбол е 59 989 ха по ОГТ за 2020 г., разпределени по собственост, както следва:

- държавни гори - 58,20%;
- общински гори - 23,04%;
- гори на частни физически и юридически лица – 8,51%;
- гори върху земеделски територии – 8,57%;
- религиозни гори – 0,50%;
- гори на МОСВ – 1,18%.

На територията на областта има три резервата – „Горна Топчия“, „Долна Топчия“ и „Балабана“, с обща площ 708.83 ха.

Горите на територията на област Ямбол се стопанисват от 2 териториални поделения на Югоизточно държавно предприятие гр. Сливен: ТП „ДГС Тунджа“ и ТП „ДГС Елхово“. Включва и ловен комплекс „Камен връх“, който се стопанисва от ТП „ДГС Тунджа“ и обхваща части от две общини – община Елхово, с части от землищата

на с. Борисово и с. Жребино, и община Болярово, с части от землищата на с. Камен връх и с. Попово.

Горските територии са разположени в землищата на следните общини: *Община Ямбол*, с 1 населено място - гр. Ямбол; *Община Елхово* – 22 населени места (гр. Елхово, с. Борисово, с. Бояново, с. Вълча поляна, с. Голям Дервент, с. Гранитово, с. Добрич, с. Жребино, с. Изгрев, с. Кирилово, с. Лалково, с. Лесово, с. Малко Кирилово, с. Маломирово, с. Малък манастир, с. Мелница, с. Пчела, с. Раздел, с. Славейково, с. Стройно, с. Трънково и с. Чернозем.); *Община Тунджа* – 44 населени места (с. Асеново, с. Безмер, с. Болярско, с. Ботево, с. Бояджик, с. Веселиново, с. Видинци, с. Генерал Инзово, с. Генерал Тошево, с. Голям манастир, с. Гълъбинци, с. Дражево, с. Драма, с. Дряново, с. Завой, с. Златари, с. Кабиле, с. Калчево, с. Каравелово, с. Козарево, с. Коневец, с. Крумово, с. Кукорево, с. Маломир, с. Меден кладенец, с. Межда, с. Миладиновци, с. Могила, с. Овчи кладенец, с. Окоп, с. Победа, с. Робово, с. Роза, с. Савино, с. Симеоново, с. Скалица, с. Сламино, с. Стара река, с. Тенево, с. Търнава, с. Хаджидимитрово, с. Ханово, с. Чарган и с. Челник); *Община Стралджа* – 22 населени места (гр. Стралджа, с. Александрово, с. Атолово, с. Богорово, с. Воденичане, с. Войника, с. Джинот, с. Зимница, с. Иречеково, с. Каменец, с. Леярово, с. Лозенец, с. Люлин, с. Маленово, с. Недялско, с. Палаузово, с. Поляна, с. Правдино, с. Първенец, с. Саранско, с. Тамарино и с. Чарда); *Община Болярово* – 20 населени места (гр. Болярово, с. Воден, с. Вълчи извор, с. Голямо Крушево, с. Горска поляна, с. Денница, с. Дъбово, с. Златиница, с. Иглика, с. Камен връх, с. Крайново, с. Малко Шарково, с. Мамарчево, с. Оман, с. Попово, с. Ружица, с. Ситово, с. Стефан Караджово, с. Странджа и с. Шарково).

1.2. Физико-географска характеристика на област Ямбол

1.2.1. Релеф

Територията на област Ямбол е заета от средното поречие на р. Тунджа. Релефът е равнинно-хълмист с надморска височина 100-150 m. Делът на земите с наклон 3-6° и 6-9° е 28%, което е предпоставка за развитие на водна ерозия. Земите с наклон 3-9° са 42%, а тези с наклон 9-15° са 13% от площта на областта (Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите на област Ямбол 2020-2030 г.).

Северозападната част на областта е заета от обширното Ямболско поле със средна надморска височина между 110 и 150 m (Актуализиран документ за изпълнение на Областна стратегия за развитие на област Ямбол 2014-2020 г. от 2017 г.). Около полето са разположени три ниски възвишения: на изток от него попадат западните, най-високи части на Бакаджиците с връх Свети Сава (Асанбаир -514,6 m), а на запад от полето са източните, ниски части на Светиилийските възвишения.

Югозападно от Ямболското поле се простират западните, високи части на Манастирските възвишения. В тях, на 1,2 km северозападно от село Голям манастир се издига най-високата им точка, която е връх Градище 600 m, явяващ се най-висока точка на цялата община Тунджа, която е с най-голяма площ от общините в област Ямбол, и най-висока точка за областта.

Югозападно от Светиилийските възвишения и западно от Манастирските възвишения попадат крайните източни, хълмисти части на Горнотракийската низина.

1.2.2. Хидроложки условия

Хидрографската мрежа на територията на областта е добре развита. Основна отводнителна артерия се явява р. Тунджа, която е четвъртата по големина река в страната. Дължината ѝ на територията на нашата страна е 350 km. Има около 50 притока, като в Ямболско и Елховско поле в нея се вливат множество, сравнително малки протоци откъм Светиилийските и Манастирските възвишения и Сакар планина, а отляво техните водосбори обхващат частта от Бакаджиците и Дервентските възвишения. Нейни по-големи притоци са реките Мочурица, Поповска и Калница, като левите ѝ притоци, идващи от Стара планина, имат по-голям дял в подхранването на главната река, в сравнение с десните, които идват от засушлив район. От гр. Сливен на юг долината на р. Тунджа е със значителна ширина. За речната долина са характерни мощни алувиални наслаги. На р. Поповска при с. Малко Шарково е изграден вторият по големина в страната язовир със земно-насипна стена – „Малко Шарково“.

Притокът води на р. Тунджа зависи от изпусканите количества води от яз. „Жребчево“ и сезонните валежи. Поддържа се ниво, обезпечаващо водоснабдяването и напояването на земеделските култури по поречието ѝ. Всичките ѝ притоци са с малък дебит, зависещ от сезоните и не оказват съществено влияние на основния отток, но е важно да се отбележи, че на всички тях са изградени множество микроязовири, общинска собственост, отдадени на концесия или аренда. Терасата на река Тунджа е основният водоносен хоризонт, снабдяващ селищата на общината с питейна вода. Поддържането на минимално водно ниво, с оглед функциониране на водоснабдителната система, е задължително. Освен това терасата на реката е прорязана от иригационни съоръжения за промишлено напояване. Поддържането на минимален воден обем в тях допълнително разтоварва оттока на реката.

1.3. Климатична характеристика на област Ямбол – климатични промени

По своите климатични фактори районът принадлежи към климатичния район на Източна България от Преходно-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област (https://yambol.government.bg/?page_id=176).

Районът се характеризира с добра за България (233 часа) годишна продължителност на слънчевото греене при нормална (1550-1600 часа) продължителност на слънчевото греене за температура на въздуха над 10°C. Сумарната годишна слънчева радиация също е висока 5600 MJ/m², при сумарна слънчева радиация за периода при температура на въздуха над 10°C е 4400 MJ/ m².

Районът се характеризира със сравнително мека зима, като средномесечните януарски температури са 0,2°C и горещо лято със средномесечна температура за м. юли – 23,2°C. Средната годишна максимална температура е 17,9°C, а средната годишна минимална – 6,4°C. Средногодишната месечна температура е 12,0°C.

Типична за този район е ниска честота на мъгливото време (средно 46,8 дни с мъгла годишно) особено през зимата.

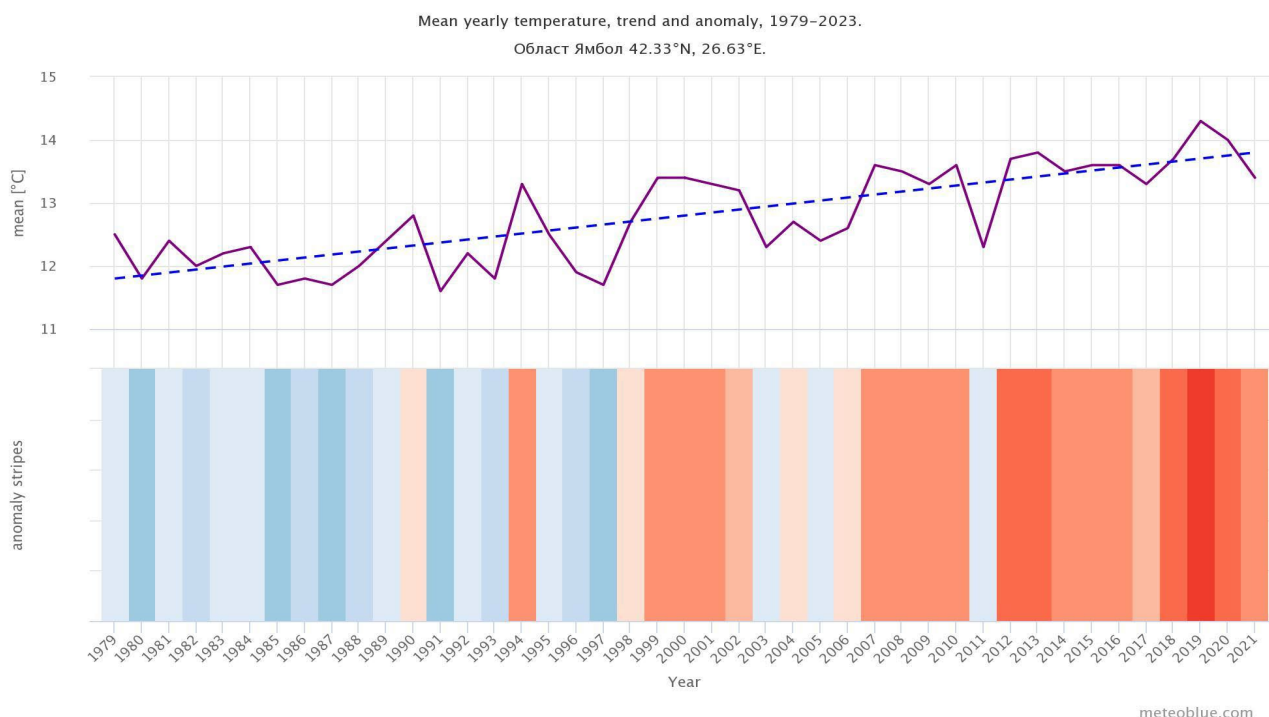
Един от основните климатични фактори е режимът на валежите. Районът се характеризира със сравнително ниско количество от 541 mm годишна сума на валежите. Годишният ход на валежите е с минимум през зимата 121 mm, средни през пролетта – 138 mm и есента 129 mm и с максимум през лятото – 153 mm. Районът се отличава с по-слаби валежи от средните за страната. Средногодишно падат 541 mm валеж (за страната годишните валежи са 650 mm).

Един от най-важните климатични фактори, влияещи върху степента на разсейване на атмосферните примеси, е скоростта на вятъра и честотата на случаите на “тихо” време, със скорост под 1 m/s. Районът се намира в област с ниска (30%) повтораемост на тихо време и вятър под 1 m/s. Това създава добри условия за разсейване на атмосферните замърсители за България.

През цялата година преобладава вятърът, духащ от североизточната четвърт на хоризонта (NE 30,3%, при тихо време 31,3%). Най-голяма е скоростта му през зимните месеци – 6,8 m/s..

Тенденциите за промяната в климатичните характеристики в област Ямбол са представени по-долу (Фиг.1), въз основа на информация от платформата meteoblue.com, която включва климатични бази данни от 1960 година до сега.

https://www.meteoblue.com/bg/climate-change/%d0%9e%d0%b1%d0%bb%d0%b0%d1%81%d1%82-%d0%af%d0%bc%d0%b1%d0%be%d0%bb_%d0%91%d1%8a%d0%bb%d0%b3%d0%b0%d1%80%d0%b8%d1%8f_864563

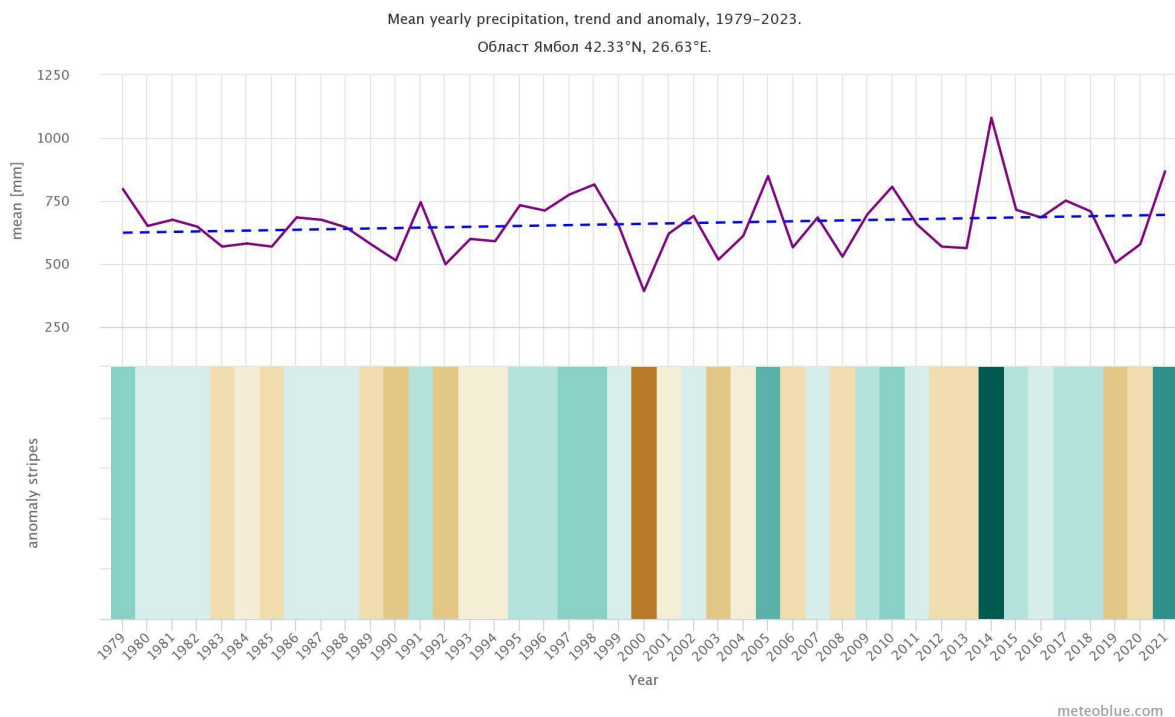

Фигура 1. Средни годишни температури, тенденции за периода 1979-2023

На Фиг.1 е показана приблизителна оценка на средната годишна температура за поголемия регион на Област Ямбол. Прекъснатата синя линия показва линейната тенденция на климатичните промени. Тя върви нагоре отляво надясно, индикирайки

положителна тенденцията на температурата в Област Ямбол и потвърждаващо затопляне, свързано с изменението на климата.

В долната част на графиката са показани т.нар. „ивици на затопляне“. Всяка цветна ивица представлява средната температура за една година - синята е за по-студени, а червената - за по-топли години.

Фигура 2. Средни количества валежи, тенденции за периода 1979-2023

На Фиг.2. е представена оценка на средното общо количество валежи за по-големия регион на Област Ямбол. Прекъснатата синя линия представя линейната тенденция на изменението на климата, която е положителна. Това индикира повишаване на влажността в Област Ямбол за периода 1979-2023 г..

В долната част на графиката са показани т.нар. „ивици на валежите“. Всяка цветна ивица представлява общата сума на валежите за дадена година - зелена за по-влажни и кафява за по-сухи години.

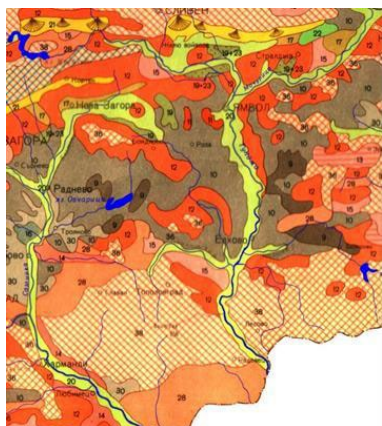
1.4. Характеристика на почвите в област Ямбол

Територията на областта попада в рамките на 4 агроекологични района, които са както следва: в IV-та група на смолниците и канелените горски почви и в V-та група на канелените горски почви.

IV- та ГРУПА РАЙОНИ НА СМОЛНИЦИТЕ И КАНЕЛЕНИТЕ ГОРСКИ ПОЧВИ

Тук се отнасят Сунгурларския район, Средногорски и Родопски подножия (**IV4**) включвайки източния нископланински дял на Стара планина. Тук попада северната част на територията на община Стралджа. Релефът е пресечен, речната мрежа - гъста и дълбоко врязана. Почвообразуващите материали са предимно пясъчници, мергели, варовици, андезити, алувиални наноси и др. Почвената покривка е твърде разнообразна, но голямо разпространение имат плитките (излужени) канелени горски и примитивните

почви. Те се характеризират с маломощен хумусен хоризонт (18-20 cm) и профил (30-50 cm), средно песъчливо-глинест механичен състав (30-45% физична глина), текстурен коефициент 1,3-1,6, средно съдържание на хумус (2-3% хумус), средна запасеност с органично вещество и средно кисела реакция (pH в H₂O 5,6-6,0). Пъстротата на почвената покривка на областта е представена на следващата фигура.

ЛЕГЕНДА

- 9 – Карбонатни и типични смолници
- 10 – Излужени смолници
- 11 – Типични канелени горски
- 12 – Излужени канелени горски
- 13 – Силно излужени и слабо оподзолени (лесивирани) канелени горски
- 15 – Канелено-подзолисти (псевдоподзолисти) глеевидни и неглеевидни
- 17 – Ливадно-канелени
- 19 – Ливадни смолници
- 20 – Алувиални и алувиално-ливадни
- 22 – Ливадни и торфено-блатни
- 23 – Засолени
- 28 – Ерозирани излужени канелени
- 36 – Излужени канелени горски
- 38 – Силно излужени до слабо оподзолени (лесивирани) канелени горски

Фигура 3. Почвена карта на района на Ямболска област,

Източник: Изпълнителна агенция по почвени ресурси

https://yambol.government.bg/wp-content/uploads/2021/10/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B2%D0%B8_%D0%9E%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82-%D0%AF%D0%BC%D0%B1%D0%BE%D0%BB_2020-2030.pdf 21cmp

Тъй като районът обхваща южните склонове на Източна Стара планина, в климатично отношение той има своята специфичност, която се дължи на теренните особености и на влиянието на Черно море. Средната годишна температура е около 12⁰C. Температурната сума през вегетационния период е около 4000⁰C и осигурява много добри условия за развитие на лозарството. Годишната сума на валежите е 600-650 mm, като за вегетационния период падат 250-300 mm, а дефицитът в баланса на атмосферно овлажнение е висок - 310 mm. Имайки предвид, че теренът е хълмисто-низинен и силно ерозиран, на големи количества влага от зимните запаси в почвата не може да се разчита. Засушаванията започват още от началото на лятото.

Общите продуктивни възможности на този район (включително и ниско долинните места) се характеризират със среден (агрономически) бонитетен бал 62, т.е. бонитетна група „добри земи“. Те са най-подходящи са за лозя, пшеница, пасища и ливади с бонитет 70-67 бала („добри земи“). По-слабо пригодни са за царевица, ябълки, люцерна, захарно цвекло, ориенталски тютюн, слънчоглед, соя (бонитет в интервал от 55 до 44 бала – „средни земи“). Най-слабо пригодни са за отглеждане на картофи (34 бала – „лоши земи“).

Новозагорски и Сливенско-Стралджански агроекологичен район **IV5**. Този район обхваща северната част на Старозагорското поле, акумулативната територия в полите на

южните Старопланински склонове, терасите от средното течение на река Тунджа и разнообразната в релефно отношение площ от землището на гр. Стралдажа.

Почвообразуващите материали са предимно от по-тежки плиоценски отложения и предимно по-леки кватернерни алувиални и делувиални наслаги.

Почвената покривка е съставена от Излужени Канелени горски почви, Псевдоподзолисти (Канелено-подзолисти) горски почви, Смолници, Плитки Хумусно-карбонатни, Алувиално-ливадни и Делувиално-ливадни, Ливадно-заблатени, Ливадно-канелени, Засолени и други азонални почви.

Излужените Канелени горски почви се отличават със средно мощен (20-25 cm) хумусен хоризонт, средно песъчливо-глинест механичен състав (30-45% физична глина), средно текстурно диференциран профил, сравнително ниско съдържание хумус (1,2 - 2,0% хумус) и органично вещество и средно до слабо кисела реакция - рН в H₂O 5,7-6,6.

При тези почви се наблюдава проявление на ерозионни процеси в различна степен, а в планинските наклонени терени се срещат и плитки Канелени горски почви, аналогични от тези в съседния IV4 район.

В Сливенско-Страджанската част на района се срещат и площи, заети с Ливадно-Канелени почви, които се отличават с по-маломощен и по-богат на органично вещество хумусен хоризонт и по-слаба текстурна диференциация (текстурен коефициент 1,2).

Срещат се и Псевдоподзолисти (Канеленоподзолисти) горски почви, които се отличават със средно мощен (25-35 cm) с ниско хумусно съдържание (0,8-1,5 % хумус) и беден на органично вещество хумусно-елувиален хоризонт, силна текстурна диференциация, средно до слабо кисела реакция - рН в H₂O 5,5-6,6. Създават се условия за силно проявяващо се повърхностно преовлажняване, което значително подтиска развитието на селскостопанските култури.

Делувиално-ливадните почви са формирани предимно върху делувиални конуси, а Алувиално-ливадните – на речните тераси в равнинната част на терена. Терасите на р. Тунджа се отличават с добре оформен слоист профил и леко до средно песъчливо-глинест механичен състав, неутрална реакция и слаба запасеност с органично вещество.

Ливадно-блатните (Gleysols) и Засолените (Salinealkalisoils) почви са тежко песъчливо-глинести, с мощен хумусен хоризонт и профил, но със сравнително високо ниво на подпочвените води и повишено съдържание на водоразтворими соли, следствие на което производителните им възможности са чувствително занижени.

Територията попада в климатичния район на Източна Средна България, който се отличава с преходно континенталния си характер. Средната годишна температура е висока – 12-12,2⁰C, като за януари тя е положителна (0,8-1,0⁰C), а за юли е 23⁰C. Топлоосигуреността е много добра и позволява развитието на много топлолюбиви култури. Пролетта настъпва към 6 март и температурната сума за вегетационния период е около 4000⁰C.

Районът е засушлив. Годишно падат средно 580-600 mm валежи, от които 260-330 mm са през вегетационния период. Балансът на атмосферното овлажнение е с много голям дефицит (-450 mm за Новозагорския подрайон и -520 mm за Сливенско-Странджанския подрайон. Въпреки доброто използване на зимните запаси от влага в почвата, балансът на влагоосигуреността става отрицателен за периода април-юни с

около -160 mm в Сливенско- Странджанския подрайон. В Новозагорския подрайон става отрицателен в края на юни, за юли е -90 mm, а за август - -125 mm. Голямата засушливост на района определя сравнително по-малката му потенциална продуктивност и задължително земеделие в условия на напояване.

Общите продуктивни възможности на земите в този агроекологичен район се характеризират със среден агрономически бонитетен бал между 64 и 66, което ги причислява към бонитетната група „добри земи“. По пригодност за отглеждане на основните земеделски култури те могат да се степенуват по следния начин: най-подходящи са за лозя, ябълки, пшеница, ориенталски тютюн (бонитет в интервала 60-79 бала), причислява ги към бонитетната група „добри земи“; люцерната в Сливенско-Странджанския подрайон също се отнася към тази група; по-слабо пригодни са за царевица, захарно цвекло, слънчоглед, соя, пасища и ливади (съответно с бонитет от 41 до 58 бала, т.е. в групата „средни земи“). Най-слаби са продуктивните възможности за картофи (15-17 бала – „непригодни земи“). Пъстротата на почвената покривка със сравнително голямо участие на плитки, ерозирани и каменисти почви някъде води до занижение на средно претегления бонитетен бал за дадена култура, а при определено съчетание и до зануляване (ябълки, люцерна).

Пазарджишко-Пловдивски и Чирпанско-Ямболски агроекологичен район **IV6**. Обхваща западната и централна част на Тракийската низина и северната равнинна площ на Тунджанската хълмиста област. Тук попада южната част на община Стралджа и територии на общините Ямбол, Тунджа, Елхово и Болярово. Релефът е равнинен и обуславя предимно акумулативни процеси, а ерозионните са много слабо изразени. В Чирпанско-Ямболската част обаче той е засегнат от тектонски движения с преобладаващи потъвания.

Почвообразуващите материали са по-леки по механичен състав кватернерни алувиални и глинести плиоценски наноси.

Почвената покривка е разнообразна, но доминиращо разпространение имат Алувиално-ливадните, Псевдоподзолистите, Канелено-подзолисти, Смолниците, Излужени Канелени и Силно Излужените до слабо оподзолени канелени горски (AlbicLuvisols) почви и Засолени почви.

Алувиално-ливадните почви заемат големи масиви върху терасите на р. Марица и нейните притоци. Отличават се със средно мощен хумусен хоризонт (30-40 cm), песъчлив до леко песъчливо-глинест механичен състав (15-30% физична глина), отсъствие на текстурна диференциация, ниско хумусно съдържание (1,5-2,0%), силно вариране на почвената реакция – от силно кисела до слабо алкална (pH в H₂O е 5,2-7,8). Нивото на подпочвените води при една част от тези почви (предимно Ливадно-черноземовидни) е на дълбочина 150-200 cm, а при други то е над 400 cm и практически оказва слабо въздействие върху развитието на селскостопанските култури.

Преобладаващо е разпространението на Псевдоподзолистите (канелено-подзолисти) горски почви. Те са представени в два варианта. По-разпространени са мощно хумусните, които се отличават със сравнително мощен хумусно-елувиален хоризонт (50-55 cm) и дълбок профил (150 cm), леко до средно песъчливо-глинест механичен състав (25-35% физична глина), средна текстурна диференциация (текстурен

коэффициент 1,6-2,0), ниско съдържание на органично вещество (1-2% хумус) и силно до средно кисела реакция (pH в H₂O е 5-6). Срещат се и глеевидни варианти, които за разлика от цитираните притежават по-маломощен хумусно-елувиален хоризонт (около 25 cm) и профил (около 80 cm), по-лек механичен състав (20-30% физична глина) и по-голяма текстурна диференциация (текстурен коефициент над 2,0).

Значително по-малко е участието на силно излужените до слабо оподзолените Канелени горски почви. За разлика от Псевдоподзолистите те са по-слабо диференцирани по механичен състав.

Сравнително малка е площта и на Смолниците в Пазарджишко-Пловдивската част на района, но е най-широко разпространеният почвен тип в Чирпанско-Ямболската част. Излужените Смолници (Haplic-Pellic Vertisols) се отличават със средно мощен (50-80 cm) хумусен хоризонт и мощен профил, тежък механичен състав (65-75% физична глина) и слаба текстурна диференциация (текстурен коефициент 1,1), значително хумусно съдържание (2,5-3%) и средно кисела до неутрална реакция (pH в H₂O е 5,8-6,8). Много малка част от площта на Смолниците са засегнати от слаби ерозионни процеси.

Известна част от Ливадните почви на Маришките тераси са засолени. Отличават се с повишено съдържание на соли и в зависимост от количеството им са слабо-средно-силно засолени. Наблюдават се както Солончаци, така и Солонци, при които почвеният профил е диференциран, хумусът намален (1,0-1,5%), а реакцията е алкална (pH е 8,0-8,5).

Излужените Канелени горски почви са твърде сходни с аналозите си на тези, разпространени в Новоагроски и Сливенско-Странджански IV5 район.

На по-високите и наклонени терени са формирани и малки площи от Плитки Канелени горски и Примитивни почви, които по свойства са сходни с аналозите си в другите райони (IV4, IV5). Територията на този агроекологичен район попада в западната и централна част на климатичния район на Средна България, характеризира се със сравнително мека зима и горещо лято. Средната годишна температура е 12⁰C, като за януари тя е 1,7⁰C, а за юли е 22,5⁰C. Вегетационният период е с много добра топлообезпеченост – температурна сума около 4250⁰C, осигуряваща развитието на топлолюбиви култури като ориз, фъстъци и др.

Районът има твърде ниска влагоосигуреност. Годишно падат 550-600 mm валежи, като изпаряемостта е значителна. Дефицитът в баланса на атмосферното овлажнение за вегетационния период е -375 до - 400⁰C, което показва голяма необходимост от напояване. Общите продуктивни възможности на земите в този агроекологичен район се характеризират със среден (агрономически) бонитетен бал 68, което ги причислява към бонитетната група на „добри земи“. По пригодност за отглеждане на основните земеделски култури те могат да се степенуват по следния начин: най-подходящи са за ябълки, пшеница, люцерна, лозя, пасища и ливади и царевица с бонитети в интервал от 78 до 63 бала, причислява ги към групата „добри земи“. По-слабо пригодни са за захарно цвекло, ориенталски тютюн, соя, слънчоглед (съответно с бонитет от 56 до 49 бала, т.е. „средни земи“). Най-ниски са продуктивните възможности на земите в района за късни картофи (15-17 бала – „непригодни земи“).

V-та ГРУПА АГРОЕКОЛОГИЧНИ РАЙОНИ НА КАНЕЛЕНИТЕ ГОРСКИ ПОЧВИ

Тополовградско-Факийският район (V5) обхваща Дервентските възвишения, Сакар планина и част от западните разклонения на Странджа. Релефът е хълмист, нископланински (от 200 до 800 м.в.), пресечен, обуславящ протичането на ерозионни процеси. Почвообразуващите скали са предимно варовици, мрамори, туфи, пясъчници, андезити, гранити, кристалинни шисти и техните изветрителни продукти и кватернерни седименти в равнинните части. В този район попадат част от териториите на общините Елхово и Болярово.

В почвено отношение най-разпространени са плитките Канелени горски и Примитивните почви, които са с 15-20 cm хумусен хоризонт, 30-50 cm почвен профил, средно до тежко пясъчливо-глинест механичен състав (35-50% физична глина), текстурен коефициент 1,0-1,1, хумус 1-2% и силно до средно кисела реакция (pH в H₂O 5,3-6,0).

Срещат се също и силно излужени до слабо оподзолени Канелени горски и Псевдоподзолисти (канеленоподзолисти) горски почви, засегнати са от ерозия. Те имат лек механичен състав (15-20% физична глина), добра текстурна диференциация (текстурен коефициент 1,5-2,5), ниско съдържание на хумус (0,8-2,0%) и силно до средно кисела реакция (pH в H₂O 5,0-6,0).

В източната част на района широко разпространение имат излужените Канелени горски и Алувиално-ливадни почви, които са сходни с аналозите от съседните райони.

В климатично отношение районът е добре топлообезпечен - средна годишна температура около 12°C, температурната сума за вегетационния период е около 4500°C. Валежите са значително по-малко от тези в предходния - средна годишна сума около 630 mm, от които 300 mm падат през вегетационния период. Изпаряемостта е висока и дефицитът е също висок - 415 mm, което подчертава силно засушливия характер на климата. Средният (агрономически) бонитетен бал за района е 40 бала, което е границата между „средни“ и „лоши земи“. Най-подходящи са за ориенталски тютюн, пшеница, пасища и ливади с бонитет 53-41 бала (група „средни земи“). Към групата на „лоши земи“ се отнасят лозя, ябълки, царевица, захарно цвекло, слънчоглед, люцерна, соя с бонитет 38- 23 бала, а за картофи са непригодни (18 бала).

Бонитетните балове са изчислени за неполивни условия и е нормално при наличието на силно засушлив климат и твърде висок дефицит в баланса на атмосферната влажност те да показват сравнително ниски стойности, независимо от факта, че всички почви на територията на област Ямбол притежават потенциал за твърде високо плодородие, но само при условия на напояване. То има по-малко влияние при есенните култури, докато за пролетните липсата на възможности за напояване е катастрофална.

1.5. Типове горски месторастения

Горското месторастение е най-малката класификационна единица, относително еднородна по природни условия, в рамките на един подпояс на горскорастителната област (Инструкция за установяване и картиране на типовете горски месторастения и определяне състава на дендроценозите, 2011). То обхваща части със сходни климатични

и почвени характеристики, а растителността е подвластна на условията, но същевременно им влияе и ги модифицира. Горските типове месторастения за област Ямбол са определени на базата на относителната еднородност на климатичните, почвени, релефни и хидроложки условия. По този начин типът горско месторастение обединява относително еднородни по лесорастителния си ефект горски участъци, които обуславят и относителна еднородност по отношение на състава и производителността на дървесната растителност. При еднакви други условия, типовете горски месторастения се определят на базата на подтиповото разнообразие на генетичния тип почва, а в отделни случаи и на базата на самия тип почва. Въздействието на изброените фактори за формирането на конкретните типове месторастения е комплексно и неделимо, както е комплексен и неделим ефектът, които тези фактори оказват върху развитието на определената горско-дървесна растителност. В резултат на тази взаимовръзка се формира една динамично развиваща се във времето и пространството съвкупност от биоценози и биотопи, каквато е всяка екосистема.

Физико-географските, хидроложки, геоложки, климатични, почвени и растителни условия в област Ямбол обуславят формирането на 14 типа горски месторастения (Таблица 1), повечето в Тракийската горскорастителна област.

Таблица 1. Типове горски месторастения /съгласно Класификационната схема на типовете горски месторастения, ИАГ, 2011/

Тип месторастения	Площ	%	Запас
Антропогенно	63,84	0,11	0
Т - Тракийска горскорастителна област			
ГТ - Горна Тракия			
Т-I - Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-700 м н.в.)			
А. Т-I-1 - Подпояс на крайречните и лонгозни гори (0-700 м н.в.)			
Т-I-1 D-2 (52)	2225,98	3,75	278700
Т-I-1 C-2 (53)	1003,37	1,69	101385
Б. Т-I-2 - Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-500 м н.в.)			
Т-I-2 CD-2,3 (55)	96,55	0,16	8130
Т-I-2 C-2,1 (56)	4802,24	8,09	362530
Т-I-2 B-1 (57)	3768,07	6,35	83665
Т-I-2 D-2 (58)	4981,16	8,39	318100
Т-I-2 C-1 (59)	6565,09	11,06	393135
Т-I-2 CD-2 (141)	1621,81	2,73	147000
Т-I-2 D-1 (147)	12674,05	21,35	909560
Ю - Южна крайгранична горскорастителна област			
ДМ - Долна Марица			
Ю-I - Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-800 м н.в.)			
В. Ю-I-2a,2 - Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-600 м н.в.)			
Ю-I-2a,2 D-2,3 (94)	88,92	0,15	8035
Ю-I-2a,2 C-2,1 (95)	2161,38	3,64	192200
Ю-I-2a,2 B-1,2 (96)	3623,64	6,10	70043
Ю-I-2a,2 C-1 (98)	15642,45	26,35	1084095
Месторастения на ерозиран почви			
Г. МТЮ-I - Долен равнинно-хълмист и хълмисто предпланински пояс на дъбовите гори (0-800 м н.в.)			
МТЮ-I B-1,12,2 (131)	52,18	0,09	13,95

Общо	59370,72	100,0	3957973
------	----------	-------	---------

Кратка характеристика на типовете горски месторастения

А. Т-I-1 Подпояс на крайречните и лонгозни гори /0-700 m н.в./

- Крайречно, свежо, на алувиална наситена /типично тополово/- Д2 (52)

Месторастенето заема 2 225.98 ha или 3.75% от дървопроизводителната площ на стопанствата в област Ямбол. Почвата е алувиална наситена. Механичният ѝ състав, който е обусловен от нейното формиране е разнообразен, от песъчлив, през глинесто-песъчлив до песъчливо-глинест. Тази почва, макар и сравнително бедна на хумус, азот и фосфор, обуславя богати месторастения, защото дълбочината на подпочвените води е 1 – 2 m. Почвата е дълбока. Наличната растителност е представена предимно от култури от евроамерикански тополи (I-214 и I-45/51) от II бонитет, както и от растителност с лонгозен характер – чисти насаждения предимно от летен дъб (I бонитет) и полски ясен (I бонитет), както и смесени насаждения от летен дъб, полски ясен, бял бряст, бяла върба, клен и др.

Предвижда се стопанската дейност да бъде насочена към правилното стопанисване на съществуващите култури и насаждения, както и към възобновяване на лонгозния характер на горите. В това месторастене повечето са брегозащитни ивици на р. Тунджа. Ето защо и стопанисването им ще бъде съобразено със запазване и увеличаване на защитните им функции. Очакваната производителност на бъдещите дървостои е много висока – I и II бонитет.

- Крайречно, свежо на алувиална ненаситена /дренирано тополово/ - С2 (53)

Това месторастене заема 1 003.37 ha или 1.69% от дървопроизводителната площ на стопанствата в област Ямбол. Почвата е алувиална ненаситена, дълбока. Дълбочината на подпочвените води е 2-3 метра. Преобладаващата растителност е с изразен лонгозен характер. Представена е от чисти насаждения, предимно от летен дъб и полски ясен, които показват много добър растеж – I бонитет, или смесени с преобладание отново на тези два вида, придружени от бял бряст, бяла върба, цер, благун и др. От културите най-многобройни са тези от евроамерикански тополи (I-214 и I-45/51) – II-III бонитет, по-малко са тези от акация, червен дъб, орех, чинар и др. Тенденцията е към запазване на лонгозния характер на растителността, както и към увеличаване продуктивността на създадените култури. Очакваната производителност е висока – I-II бонитет.

Б. Т-I-2 Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори /0-500 m н.в./

- Свежо до влажно, на обикновена канелена горска почва и смолница – СД2,3 (55)

Това месторастене заема едва 96.55 ha (0.16%) от общата дървопроизводителна площ на стопанствата в област Ямбол. То е разпространено на сенчести изложения при равни, наклонени или понижени терени, върху канелени горски обикновени почви. Освен това почвите са дълбоки и слабо каменливи. Естествената растителност е представена от чисти насаждения от акация, с по-малко преобладание са церовите и гледичиеви дървостои (III бонитет). Смесените насаждения са от благун и акация.

Създадени са култури от евроамерикански тополи I-214 и акация. Очакваната производителност на бъдещите дървостои е II-III бонитет.

- Свежо до сухо на обикновена канелена горска почва и смолница – С2,1 (56)

Месторастенето е разпространено на 4 802.24 ha, което прави 8.09% от общата дървопроизводителна площ на стопанствата в област Ямбол. Това е едно от широко разпространените месторастения за района. Среща се на сенчести изложения при наклонени и стръмни терени. Предимно се разполага на канелени горски, обикновени почви. Тук те са със сравнително голяма мощност на почвения профил – 60-80 cm и повече, В зависимост от основната скала процентът на глината се мени в дълбочина. Въз основа на запасеността си с хумус и хранителни вещества се обуславят среднобогати месторастения. Водно-въздушният режим е добър и предполага добри лесорастителни свойства. От естествената растителност преобладаващи са издънковите смесени широколистни дървостои от цер, благуна и космат дъб, с производителност IV-V бонитет. Добре развити са и чистите и смесени иглолистно-широколистни култури като доминиращ вид се явява черният бор (III бонитет). Тенденцията ще бъде насочена към превръщане на издънковите насаждения в семенни, реконструиране на нископродуктивните насаждения и правилно стопанисване на културите. Очакваната производителност на дървостойте е III-IV бонитет.

- Сухо, на обикновена канелена горска почва – В1 (57)

Месторастенето заема 3 768.07 ha или 6.35% от цялата дървопроизводителна площ на стопанствата в област Ямбол. Това е един сравнително висок процент като вземем под внимание лошите му лесорастителни свойства. Почвите са канелени горски обикновени, плитки до средно дълбоки, с малка мощност на хоризонтите, силно каменливи. Количеството на хумуса в “А” хоризонт е сравнително високо, но почвите са бедни поради малката им мощност. Сухостта на почвата влошава допълнително лесорастителните свойства на месторастенето. То е разпространено на стръмни терени с припечни изложения. Наличната дървесна растителност е от естествени издънкови дървостои, предимно от космат дъб и келяв габър, които са с лоши лесорастителни свойства – V бонитет. Създадени са и култури, предимно от черен бор. Стопанисването на горите върху тези месторастения ще бъде насочено към реконструкция на дървостойте с лоши качества и създаването на култури предимно от черен бор, който се развива добре върху бедните почви.

- Свежо, на канеленовидна смолница – Д2 (58)

Това месторастение е разпространено върху площ от 4 981.16 ha, което прави 8.39% от общата дървопроизводителна площ за дадения район. Среща се на равни и полегати терени със сенчести изложения. Почвата е канеленовидна смолница, дълбока до много дълбока, с тежък механичен състав, слабо каменлива. Запасеността ѝ с хранителни елементи се смята за добра, а почвата за богата (Донов, 1993). Смята се за богата почва. Върху това месторастение от естествените се развиват предимно смесени широколистни издънкови дървостои, като преобладаващ вид е цера (IV бонитет), а придружаващи са предимно благуна и косматия дъб. От културите най-голямо видово участие имат акацията (V бонитет), орехът (IV бонитет) и черният бор (III бонитет). Тенденциите в стопанисването са насочени към естествено разпространените ценни дървесни видове,

превръщането на издънковите насаждения в семенни, реконструирането на слабопродуктивните дървостои и замяната им с такива от подходящи дървесни видове, както и правилно стопанисване на създадените култури. Очакваната производителност е III-IV бонитет.

- Сухо, на смолница и обикновена канелена горска почва – С1 (59)

Месторастенето заема 6 565.09 ha или 11.06% от общата дървопроизводителна площ на стопанствата в област Ямбол. Разпространено е както на канелени горски обикновени почви, така и на смолници. Отличават се с различна мощност на хоризонтите, като най-общо казано са средно дълбоки почви. Механичният състав е различен при канелените почви и смолниците. При последните той е по-тежък. Смолниците са с по-лош водно-въздушен режим. Запасеността на почвите с усвоими микроелементи обуславя средно богати меторастения. Естествената растителност, настанила се на тези месторастения е главно от смесени издънкови насаждения от космат дъб, цер, благуна и келяв габър (IV-V бонитет). Културите са предимно черборови (III бонитет). Стопанисването е насочено към запазване и увеличаване участието на типичната за района широколистна растителност. Там, където условията са подходящи може да се запази и съществуващата иглолистна растителност. Очакваната производителност е III-IV бонитет.

- Свежо, на обикновена канелена горска и смолница – СД2 (141)

Това месторастение заема 1 621.81 ha – 2.73% от дървопроизводителната площ на стопанствата в област Ямбол. Среща се на наклонени и стръмни терени, с наклон над 8° при наличие на сенчеста компонента. Почвите биват канелени горски обикновени и смолници. И при двата типа почвените профили са с голяма мощност и сравнително тежък механичен състав, слабо каменливи. Запасеността с хумус е най-голяма в А хоризонт. Най-общо можем да кажем, че месторастенето обуславя сравнително добри лесорастителни свойства. Естествената растителност е от смесени издънкови широколистни гори, като доминиращи са цера и благуна (III и IV бонитет). От културите най-разпространени са черборовите и акациевите, съответно II и V бонитет. Предвидено е в бъдещия състав тази растителност да се запази, като се цели семенното възобновяване на издънковите насаждения и реконструирането на по-слабо продуктивните такива. Съществуващите вече култури и тези, които ще бъдат създавани и за в бъдеще трябва да бъдат добре отглеждани и стопанисвани. Очакваната производителност е II-III бонитет.

- Сухо, на обикновена канелена горска почва и смолница – Д1 (147)

Месторастенето е също широко разпространено в района. То е развито на 12 674.05 ha, което прави 21.35% от дървопроизводителната площ на стопанствата в област Ямбол. То е типично за района на стопанството поради сухостта на почвата. Едновременно с това месторастенето заема дълбоки, богати почви – канелени горски обикновени и смолници, при слаби наклони на терена. Преобладаващата естествена дървесна растителност е представена както от чисти, така и от смесени издънкови насаждения. От чистите, най-голям дял заемат дървостойите на цера, акацията и косматия дъб. При смесените най-голям дял имат следните видове: цер (IV бонитет), космат дъб (V бонитет) и благуна (IV бонитет). От културите върху това месторастение най-многобройни са тези от орех (IV бонитет), акация (V бонитет) и черен бор (III бонитет).

Това месторастение е особено благоприятно за създаване на интензивни акациеви култури, които се развиват успешно. Не е подходящо за иглолистни култури. Тенденциите в бъдещото стопанисване ще са насочени към оптимален подбор на подходящи дървесни видове, а също и към превръщане на издънковите насаждения във високостъблени. Очакваната продуктивност ще бъде III бонитет.

В. Ю-I-2а,2 - Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-600 m н.в.)

- Свежо до влажно, на канелена горска обикновена почва – Д-2,3 (94)

Това месторастение е разпространено върху 0.15% (88.92 ha) от цялата дървопроизводителна площ на стопанствата в област Ямбол. Разпространено е предимно в пониженията на по-малките реки и дерета. Формирало се е върху канелени горски обикновени почви (Chromic Luvisols), дълбоки и много дълбоки, слабо каменливи, добре овлажнени.

Естествената растителност заема 92.3% от площта на това месторастение. Представена е от отделни издънкови насаждения с преобладание на габър, полски ясен, цер, блаун, клен и други. Производителността им варира от I до V бонитет. Изкуствено са създадени единични тополови култури от I-214 и R-16 с производителност II-III бонитет и единични култури от акация и орех с много слаба производителност.

- Свежо до сухо, на канелена горска обикновена почва - С-2,1 (95)

Това месторастение е разпространено върху 3.64% (2 161.38 ha) от цялата дървопроизводителна площ на стопанствата в област Ямбол.

Формирало се е на канелени горски почви (Chromic Luvisols), средно дълбоки до дълбоки, средно каменливи, с различно овлажняване. Общата характеристика на почвите е: глинесто-песъчливи или леко песъчливо-глинести, с неутрална или слабо кисела реакция, средно запасени с хумус и азот, богати на фосфорни окиси, различно овлажнени, средно богати, свежи до сухи почви. И месторастенето е определено като средно богато, свежо до сухо.

Естествената растителност заема основната част на това месторастение – 97.2%. Тук преобладават смесените дъбови насаждения и тези с преобладание на блаун и цер от II до V. В културите, създадени тук, доминират черборовите. Производителността им варира от II до IV бонитет.

- Сухо, на канелена горска обикновена почва - В-1,2 (96)

Това месторастение е разпространено върху 6.10% (3 623.64 ha) от цялата дървопроизводителна площ на стопанствата в област Ямбол.

Формирало се е на канелени горски обикновени почви (Chromic Luvisols), плитки и средно дълбоки на места, силно каменливи, слабо овлажнени. Като общо за тези почви може да се каже, че са скелетни, слабо запасени с хранителни вещества, със слабо кисела реакция, по механичен състав са песъчливо-глинести, бедни и сухи. И месторастенето е определено като бедно, сухо.

На месторастенето се срещат основно чисти или смесени дъбови дървостои с преобладание на космат дъб, блаун и цер, със средна производителност V (4.7) бонитет.

Културите са слабо застъпени и са предимно черборови с малко по-добра производителност III-IV бонитет за условията на месторастенето. Санитарното състояние на някои от тях, както и на другите месторастения е влошено.

- Сухо, на канелена горска обикновена почва - С-1 (98)

Това месторастение е разпространено върху 26.35% (15 642.45 ha) от цялата дървопроизводителна площ на стопанствата в област Ямбол.

Почвите, върху които се е формирало са канелени горски обикновени почви (Chromic Luvisols). Тези почви са средно дълбоки почви, сравнително добре запасени с хранителни вещества близо до повърхността, но в по-долните хоризонти обедняват, имат различен механичен състав в зависимост от скалната основа, повечето от тях са с неутрална реакция, средно каменливи, слабо овлажнени, средно богати и сухи. От тук месторастенето също е определено като средно богато и сухо.

Естествените насаждения заемат 81.5% от площта на месторастенето. Те са предимно дъбови с преобладание на благуи, цер, космат дъб или смесени благуи-церови и косматдъбово-церови. Повече от 3/4 от културите, създадени тук са черборови. Тяхната производителност варира от II до IV бонитет.

Г. МТЮ-I - Долен равнинно-хълмист и хълмисто предпланински пояс на дъбовите гори (0-800 m н.в.)

- Група сухи, сухи до свежи и свежи месторастения, на слабо или средно ерозирана почва – В1, В1,2, В2 (131)

Това месторастение е разпространено върху 0.09% (52.18 ha) от цялата дървопроизводителна площ на стопанствата в област Ямбол. Почвите са канелени горски обикновени, средно дълбоки, слабо или средно каменливи, ерозирани в I, II или III степен, главно с ровинна и площна ерозия. Развива се на наклонени и стръмни терени с различно изложение и бедни почви. При развитието на ерозионните процеси се е получило изнасяне на хранителни вещества, изключително от хумусно-акумулативния хоризонт, нарушаване на механичния строеж на почвата, което е причина за лошите лесорастителни свойства на това месторастение. Растителността е представена предимно от келяв габър, но участие взимат още и космат дъб, цер, благуи и черен бор. Основна задача на насажденията ще бъде спиране на ерозията и укрепване на терените. Очакваната производителност ще бъде IV- V бонитет.

В заключение може да се каже, че над 80% от дървопроизводителната площ на стопанствата в област Ямбол се заема от богати и средно богати месторастения, което е една добра основа за развитието на високопродуктивно, интензивно, с високи материални добиви стопанисване. Основният лимитиращ фактор за по-висока производителност се явява ниската почвена и въздушна влажност.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА НА СОБСТВЕНОСТТА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

В област Ямбол изпълнението на Закона за горите се контролира от РДГ Сливен. То наблюдава цялата горска територия, държавна и друга, както и горите в селскостопанските земи. Държавните гори и горски територии се стопанисват от Югоизточното Държавно Предприятие (ЮИДП) със седалище също в Сливен. На територията на областта ЮИДП има 2 териториални поделения (горски и ловни

стопанства): Елхово и Тунджа (Ямбол). Частните и общинските гори се стопанисват от собствениците им.

Горска територия са земите, които по закон се използват за горско стопанство и се стопанисват по Закона за горите (ЗГ). В миналото те бяха известни като „горски фонд”. Горската територия се състои предимно от гори (залесени площи), но включва и около 10% голи площи – горски поляни, пътища, скални и урвисти терени и др. Общата площ на горската територия е сума от залесената площ и голите площи. Голите площи се използват главно като пасища. Горите в селскостопански земи също се стопанисват по ЗГ. Те са само залесена площ, а незалесена селскостопанска земя не се стопанисва по ЗГ. Защитените природни територии в и извън горската територия се управляват от Министерство на околната среда и водите (МОСВ). Те се използват главно за нестопански цели.

Разпределението на залесената площ в област Ямбол по вид собственост е дадено според отчета на горските територии (ОГТ, с традиционно название „отчет на горския фонд” или ОГТ) към 2020 г. в Таблица 2.

Таблица 2. Разпределение на горската площ по вид на собствеността (ОГТ 2020)

Горски територии и гори в селскостопански земи	Залесена площ	
	ha	%
Държавни горски територии	29 176	56,8
Гори в държавни селскостопански земи	5 138	10,0
Общински горски територии	11 598	22,6
Гори на физически лица	4 198	8,2
Гори на юридически лица	335	0,7
Гори на религиозни орг	265	0,5
Гори на МОСВ	688	1,3
всичко	51 398	100,0

В областта преобладават държавните горски територии – близо 60,0% от залесената площ на областта, следвани от общинските гори и горите на частни физически лица. Делът на държавните горски територии в областта е по-нисък от средния в страната (72%). Горите на МОСВ, на юридически лица и на религиозни организации имат незначително участие в областта. Горите в селскостопански земи, предимно държавни, също са около 10%.

Общата площ на горската територия (горите и горските земи) на областта е 59 989 ha, от които 8 591 ha са голи площи, което пък прави 14,3% от общата площ (Фиг.4.).

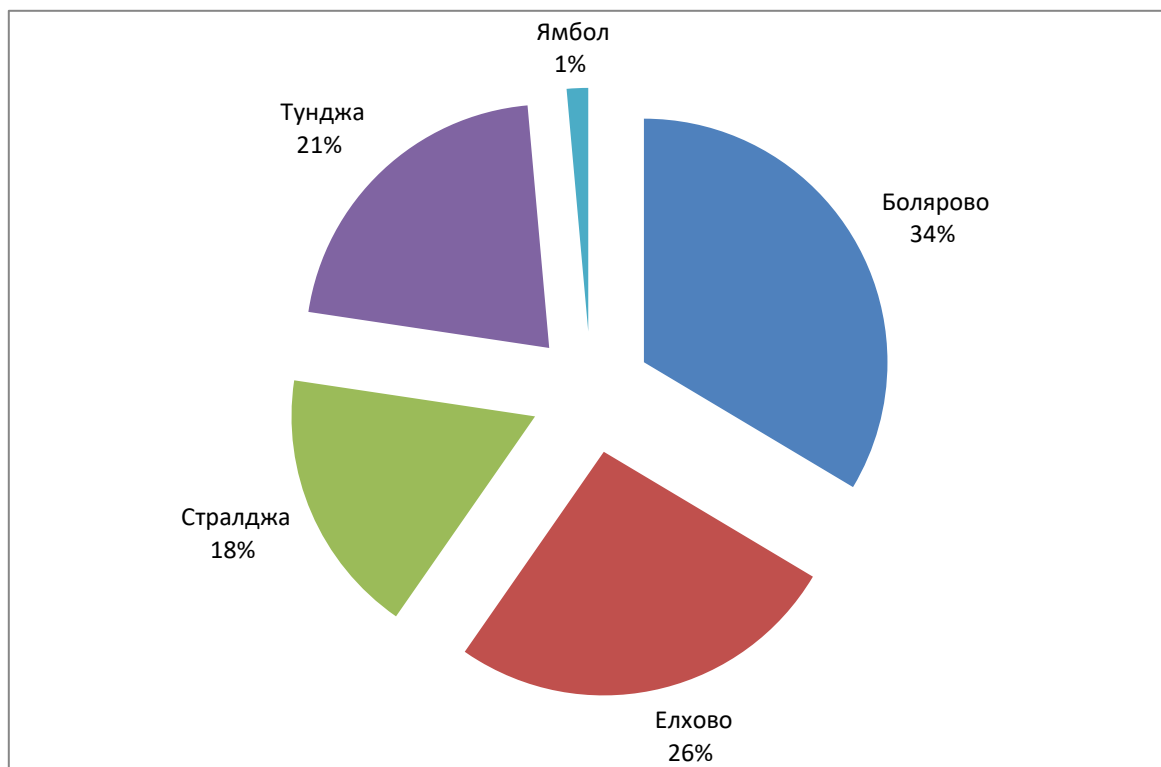

Фигура 4. Разпределение на горите по видове собственост

В таблица 3 е показано разпределението на залесената площ по общини. Голяма залесена площ имат хълмисто-низинните общини Болярово, Елхово, Стралджа и Тунджа. В община Ямбол горите са много малко.

Таблица 3. Разпределение на залесената площ по общини в област Ямбол (ОГТ 2020)

Община	Залесена площ	
	ha	%
Болярово	17253	34
Елхово	13417	26
Стралджа	9095	18
Тунджа	10903	21
Ямбол	730	1
всичко	51398	100

Фигура 5. Разпределение на общата горска площ по общини

3. СЪЩЕСТВУВАЩА СТРУКТУРА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ. КРАТКА ИСТОРИЯ НА ГОРСКОТО И ЛОВНОТО СТОПАНСТВО В РАЙОНА

Общата площ на инвентаризираните горски територии (ГТ) в област Ямбол е 59 369.0 ha (Обяснителни записки на ДГС Тунджа и ДГС Елхово). В областта има две Държавни горски стопанства, принадлежащи към Югоизточно държавно предприятие – гр. Сливен, РДГ Сливен: Териториално поделение (ТП) „ДГС Елхово“ (обхваща общини Болярово и Елхово), ТП „ДГС Тунджа“ (обхваща общини Стралджа, Тунджа и Ямбол).

В областта има 7 ловни сдружения – ЛРД „Елхово“, ЛРД „Странджа“ – гр. Болярово, ЛРС „Глиган 2002“ – с. Лесово, ЛРС „Калето - 2001“, ЛСНЦ „Денница“ – с. Денница, СЛРД „Диана“ – гр. Ямбол и СЛР „Стралджа“.

Общият брой на ловците в областта през 2021 г. е 4 427.

3.1. Структура на управление на горите в област Ямбол

ТП ДГС „Елхово“ носи името на град Елхово, където се намира седалището му. На север от него се намира ТП „ДГС Тунджа“, на запад граничи с ТП „ДЛС Тополовград“, на изток - с ТП „ДГС Средец“, а на юг е Държавната граница с Република Турция.

Територията на ТП „ДГС Елхово“ се намира в Ямболска област и обхваща изцяло две общини със съответните землища в тях, а именно:

Община гр. Елхово: гр. Елхово, с. Борисово, с. Бояново, с. Вълча Поляна, с. Голям Дервент, с. Гранитово, с. Добрич, с. Жребино, с. Изгрев, с. Кирилово, с. Лалково, с. Лесово, с. Маломирово, с. Малко Кирилово, с. Малък Манастир, с. Мелница, с. Пчела, с. Раздел, с. Славейково, с. Стройно, с. Трънково, с. Чернозем.

Община гр. Болярово: гр. Болярово, с. Воден, с. Голямо Крушево, с. Горска Поляна, с. Денница, с. Дъбово, с. Златиница, с. Иглика, с. Камен връх, с. Крайново, с. Малко Шарково, с. Мамарчево, с. Оман, с. Попово, с. Ружица, с. Ситово, с. Стефан Караджово, с. Странджа, с. Шарково, с. Вълчи Извор.

Територията на ДГС „Елхово“ се намира между 41°55' и 42°18' северна ширина и 26°24' и 27°02' източна дължина по Гринуич. Стопанството е разположено в Тунджанската хълмиста и хълмисто-низинна област, като горите и горските площи са разположени по северните склонове на Дервентските възвишения, южните склонове на Манастирските възвишения, по хълмовете на Бакаджиците и само малка част от тях се намират в Елховското поле. Държавното горско стопанство има неправилна форма с дължина от север на юг около 41.8 km и ширина от изток на запад около 54.6 km.

В морфографско отношение, релефът в района на стопанството обхваща западната част на Тунджанско-Странджанската подобласт, която е част от Преходната блоково-разломна област. Състои се от изолирани възвишения – хълмове и слаборазчленени плоски низини.

Стопанството има твърде еднообразен характер – главно равнинен в Елховското поле и хълмисто-ридов по склоновете на възвишенията, затова и наклоните са предимно

равни и полегати. В района на Дервентските възвишения има повече наклонени и отчасти стръмни терени, а много стръмни склонове се срещат само по западния бряг на Тунджа, там където реката е образувала “Дервентския пролом”.

Слабо нагънати терен в района на ТП “ДГС Елхово” не е позволил да се образува много гъста хидрографска мрежа. Гъстотата ѝ не надвишава 0.5-1 km на 1 km² площ. Голяма част от водните течения попадат във водосборния басейн на р.Тунджа, но в североизточната част има и такива, които се вливат в Черно море.

Според горскорастителното райониране на България стопанството попада в Тракийска област – подобласт Горна Тракия и Южна крайгранична област – подобласт Долна Марица, като горските територии заемат по един пояс от всяка подобласт със съответните подпояси.

Общата площ на инвентаризираните гори в обхвата на дейност на ТП “ДГС Елхово” е 36 065.6 ha, като залесената площ е 30 444.9 или 84.5% от общата площ на стопанството. От цялата инвентаризирана територия, териториите държавна собственост са 21 625.6 ha, общинските гори по предоставените кадастрални планове на землищата с обща площ 10 607.2 ha и горските територии, собственост на физически и юридически лица - с обща площ 3 266.7 ha. На територията на ТП “ДГС Елхово” има останали още 566.1 ha гори от остатъчния фонд по чл.19 от ЗСПЗЗ.

С оглед създаване на по-ефективна организация по опазване на горските територии в района на дейност на ТП “ДГС Елхово”, съобразно заповед № РД-10-13 от 01.02.2021 г., територията на стопанството се разделя на 3 горскостопански участъка, които от своя страна се поделят на 20 охранителни участъка, а именно:

I - Горскостопански участък “Елхово“, с площ 9 511.8 ha

II - Горскостопански участък “Болярово“, с площ 14 687.8 ha

III - Горскостопански участък “Раздел“, с площ 11 866.0 ha

В района на стопанството попадат 470 отдела с номера от 1 до 8, от 16 до 27, 38, от 41 до 47, от 51 до 54, от 60 до 71 и от 74 до 499.

ТП ДГС „Тунджа“ носи наименованието си от река Тунджа, която минава през територията му и е една от големите реки за страната. На север граничи с ТП „ДГС Сливен“, ТП „ДГС Котел“ и ТП „ДГС Сунгурларе“, на изток с ТП „ДГС Средец“ и ТП „ДГС Карнобат“, на юг с ТП „ДГС Елхово“ и „ДЛС Тополовград“ и на запад с ТП „ДГС Нова Загора“ и ТП „ДГС Стара Загора“. Изброените граници не преминават навсякъде само през горски комплекси, а и през земеделски земи.

ТП „ДГС Тунджа“ е разположено на територията на Ямболска област, а горскостопанският план обхваща горите в землищата на следните общини:

Община Ямбол със землище гр. Ямбол.

Община Тунджа със следните землища: с. Хаджи Димитрово, с. Дражево, с. Кабиле, с. Завой, с. Веселиново, с. Чарган, с. Търнава, с. Победа, с. Иречеково, с. Челник, с.Калчево, с. Козарево, с. Кукорево, с. Окоп, с. Ханово, с. Тенево, с. Симеоново, с. Сламино, с. Робово, с. Каравелово, с. Коневец, с. Маломир, с. Дряново, с. Драма, с. Крумово, с. Генерал-Инзово, с. Златари, с. Бояджик, с. Ботево, с. Миладиновци, с. Меден

кладенец, с. Савино, с. Межда, с. Скалица, с. Овчи кладенец, с. Генерал-Тошево, с. Голям манастир.

Община Стралджа със следните землища: гр. Стралджа, с. Лозенец, с. Маленово, с. Недялско, с. Правдино, с. Първенец, с. Войника, с. Александрово, с. Поляна, с. Леярово, с. Каменец, с. Тамарино, с. Люлин, с. Палаузово, с. Воденичане, с. Джинот, с. Зимница, с. Саранско.

Районът на действие на стопанството обхваща и земеделските територии на с. Гълъбинци, с. Кунево, с. Видинци, с. Роза, с. Безмер, с. Болярско, с. Могила, с. Стара река и с. Асеново от община Тунджа и с. Атолово, с. Чарда и с. Богорово от община Стралджа.

Територията на ДГС „Тунджа“ се намира между 42°11' и 42°41' северна ширина и между 26°12' и 26°57' източна дължина. Територията му е разположена предимно в Тунджанска хълмиста област. Малка част от горите (северно от село Лозенец) заемат следните разклонения на Стара планина: “Гребенец” – най-източната му част и “Терзийски баир” – южните му склонове. Най-югоизточните части на стопанството са в предпланините на Стралджа.

В стопанството са оформени пет горски комплекса: “Свети Илийски възвишения”, “Манастирски възвишения”, “Бакаджици”, гори по поречието на река Тунджа и горите, разположени в североизточната част на стопанството, заемащи предпланинската част на Стара планина.

Стопанството има форма на неправилен многоъгълник с най-дълъг диагонал в посока ЮЗ-СИ и втори диагонал в посока З-И.

Релефът в преобладаващата част на територията на ТП „ДГС Тунджа“ е равнинен и с малки наклони (равнинно-хълмист), а в останалата част – широко разлати склонове с умерени наклони и заоблени, заравнени била (хълмисто-низинен).

В хидроложко отношение стопанството попада в областта със средиземноморско климатично влияние върху формирането и режима на речния отток. По-големите водни течения, минаващи през територията на стопанството са: р. Тунджа, р. Мараша, Голяма река и р. Калница

Според горскорастителното райониране стопанството попада в Тракийска област – подобласт Горна Тракия. Цялата дървопроизводителна площ на стопанството се намира в Долния равнинно-хълмист и хълмисто предпланински пояс на дъбовите гори (0-700 m н.в.) и по-конкретно в подпоясите на крайречните и лонгозни гори (0-700 m н.в.) и на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-500 m н.в.).

Общата площ на ТП „ДГС Тунджа“ е 23 303.4 ha, от която 20 834.2 ha (89.4%) дървопроизводителна и 2 469.2 ha недървопроизводителна. Залесената площ е 20 466.8 ha или 87.8% от общата площ.

С цел правилна организация на управление и стопанисване на площта на ТП ”ДГС Тунджа“, съгласно лесоустройствения проект от 2004 г., територията на стопанството е била разделена на два стопански участъка: I - "Тунджа" и II – "Бакаджика" и 22 охранителни участъка.

Общата площ на инвентаризирани горски територии в област Ямбол е 59 369.0 ha (Обяснителни записки на ДГС Тунджа и ДГС Елхово). Разпределението на общата

горска площ по вид на горите и вид на земите е представено в таблица 4. Залесената площ на територията на област Ямбол е 50 911.7 ha, което представлява 85.8% от цялата устроена площ. Преобладаващо участие на територията на областта имат земите с естествен произход – 73.7%, от които по вид на горите преобладават издънковите за превръщане (86.3%), следвани от нискостъблените (9.0%) и широколистните високостъблени (4.7%).

Следваща позиция по вид на земите заемат склопените култури (16.2%), които са основно иглолистни (59.2%) и високостъблени широколистни (28.1%). Нискостъблените заемат около 12.0% от общата им територия. Останалите категории земи представляват по-малко от 2% от общата устроена площ на областта, с изключение на естествените за превръщане 0.1 - 0.3 (7.5%).

Незалесената дървопроизводителна площ (сечища, пожарища, голини) е 2 491.4 ha, или 4.2% от инвентаризираните горски територии. Недървопроизводителната горска площ (поляни, ливади, обработваеми земи, нелесопригодни голини и площи, дивечови ниви, просеки и др.) е с обща площ 5 965.9 ha, което представлява около 10.0% от общата горска площ.

Таблица 4. Разпределение на общата горска площ по вид на земите и вид на горите*

Вид на горите	Иглолистни	Широколистни високостъблени	Издънкови и за превръщане	Нискостъблени	ОБЩО
Вид на земите	<i>хектари</i>				
Естествен произход	-	1 753.2	32 374.9	3 389.8	37 517.9
Склопени култури	4 871.5	2 314.4	-	1 048.4	8 234.3
Несклопени култури	124.3	767.7	-	27.6	919.6
Естествен произх. 0.1-0.3	-	338.1	3 297.5	190.8	3 826.4
Изредени култури	50.5	263.7	-	99.3	413.5
ВСИЧКО залесена площ	5 046.3	5 437.1	35 672.4	4 755.9	50 911.7
Сечища	15.4	182.2	2.2	2.5	202.3
Пожарища	8.2	-	-	7.5	15.7
Голини	69.1	2 179.8	-	24.5	2 273.4
ВСИЧКО незалесена дървопроизводителна	92.7	2 362.0	2.2	34.5	2 491.4
Поляни	436.5	275.8	3 109.9	293.8	4 116.0
Ливади	-	-	1.2	-	1.2
Обработваеми площи	0.7	24.8	59.7	2.4	87.6
Горски разсадници	-	30.3	21.5	-	51.8
Автомобилен път	16.6	14.9	212.5	7.7	251.7
Дворни места	1.7	32.9	94.7	0.7	130.0
Просеки	61.7	10.9	289.6	32.8	395.0
Нелесопригодни голини	5.2	10.6	418.4	32.9	467.1
Нелесопригодни площи	-	0.6	49.2	21.6	71.4

Скали	1.4	-	7.8	-	9.2
Сипеи	-	-	2.0	3.1	5.1
Дивечови ниви и ливади	8.7	50.2	73.9	5.3	138.1
Ловни просеки	10.5	13.2	53.5	5.4	82.6
Други	1.5	69.0	57.0	31.6	159.1
ВСИЧКО недървопроизводителна	544.5	533.2	4 450.9	437.3	5 965.9
ОБЩА ПЛОЩ	5 683.5	8 332.3	40 125.5	5 227.7	59 369.0

*(Обяснителни записки на ДГС Тунджа и ДГС Елхово)

3.2. Кратка история на горското и ловното стопанство в област Ямбол

ТП ДГС „Елхово“

Горите, на територията на ТП „ДГС Елхово“ са бивши държавни, общински и частни гори. Най-старите данни за горскостопанско устройство на района се изразяват в запазена ръчно изработена “Скица на Държавната гора Долна Топчия”, от 5 юли 1912 г. Авторът е неизвестен, но скицата е изработена доста подробно, от което може да се съди, че дори в тези ранни години, в гр. Елхово (тогава гр. Казъл Агач) е имало образовани лесовъди, които са се занимавали с картиране и инвентаризация на горите.

Първите печатни карти, запазени в стопанството, са от 1940 г. Вероятно това е и първото устройство на част от горското стопанство, като картите са направени по землища. В архива на стопанството са запазени три от тях – за горите в землищата на гр. Елхово, с. Ружица и с. Странджа. Други данни обаче липсват.

След Втората световна война, всички гори в страната са одържавени и бившите държавни, общински и частни гори на територията на стопанството са обединени в едно – Горско стопанство “Елхово“.

За първи път горите в района на стопанството са устройени цялостно през 1952 г. При това устройство не са били обособени горско-стопански (горско-технически) участъци. Гората е била разделена на два стопански класа:

- *Високостъблен* – образуван от горите по поречието на р.Тунджа и Българо-Турската граница.

- *Нискостъблен* – състоящ се от 34 сечищни вериги.

Този проект е бил актуален до 1957 г., след което нискостъблените насаждения са били разделени на *издънкови гори за превръщане в семенни* и на *гори за реконструкция*. През 1974/1975 г. е извършено ново цялостно горскостопанско планиране, като са направени съществени промени в организацията на стопанството. То е разделено на три участъка и е направена единна номерация на отделите: *I ГСУ “Елхово”, II ГСУ “Болярово” и III ГСУ “Раздел”*. Обособени са шест стопански класа: *Иглолистен* - с турнус 100 години, *Превръщателен* - с турнус за благуна 60 години и за цера – 35 години, *Тополов* - с турнус 15 години, *Акациев* - с турнус 20 години, *Горскоплоден и Реконструкция* - с период 30 години.

За всички стопански класове единствената главна сеч, която е била проектирана, е гола сеч с последващо изкуствено възобновяване. Предвидени са били и съответните отгледни сечи и сечи за оформяне на котли за залесяване, както и реконструкция на малоценни и нископродуктивни насаждения.

При това устройство за картна основа са били използвани топографски карти в мащаб 1:10000, като част от тях са репродукция от карти в мащаб 1:5000, а друга част – от карти в мащаб 1:25000. За уточняване на някои подробности са ползвани аерофотоснимки. През 1989/1990 г. е извършена главна лесоустройствена ревизия, като изготвеният проект е обхващал горите на територията на Общините гр. Елхово и гр. Болярово. Запазени са същите участъци. За картна основа отново са използвани топографски карти в мащаб 1:10000, репродукция от карти в мащаб 1:5000 за около 50% от площта, а за останалата част - от карти в мащаб 1:25000.

Устройството е извършено на типологична основа, като е използвана Класификационната схема на типовете горски месторастения от 1980 г.

Запасът на зрелите тополовите култури е определен чрез пълно клупиране (13.5 ha) и чрез пробни ленти (170.3 ha). Запасът на всички останали насаждения и култури - по възприетите опитни таблици. Обособени са били следните десет стопански класове: *Иглолистен стопански клас* – 5 255.1 ha - с ориент. турнус 80 години; *Широколистен стопански клас* – 90.1 ha - с турнус на сеч 100 години; *Дъбов стопански клас за прерастване* – 953.9 ha - с ориент.турнус 80 години; *Церов стопански клас за прерастване* – 382.0 ha - с ориент.турнус 60 години; *Дъбов стопански клас за превръщане* – 2 727.5 ha - с турнус на сеч 60 години; *Церов стопански клас за превръщане* – 1 512.0 ha - с турнус на сеч 40 години; *Тополов стопански клас* – 150.9 ha - с турнус на сеч 15 години; *Акациев стопански клас* – 439.1 ha - с турнус на сеч 20 години; *Горскоплоден стопански клас* – 152.5 ha - с ориент.турнус 100 години и *Стопански клас за реконструкция* – 12237.4 ha - за период 40 години.

Със заповед на Комитета по горите през 1991 г. горските стопанства в цялата страна се преустройват в държавни лесничейства и Горско стопанство “Елхово“ става Държавно лесничейство “Елхово“. Устройството на горите в така преустроеното лесничейство е извършено през 2000/2001 г. под формата на главна лесоустройствена ревизия. Общата му площ при тази ревизия възлиза на 33 314.7 ha, от която 27 213.3 ha – залесена, 4 432.5 ha – незалесена дървопроизводителна, 1 668.9 ha – недървопроизводителна.

За картна основа отново са използвани топографски карти в мащаб 1:10000, репродукция от карти в мащаб 1:5000 и от карти в мащаб 1:25000. За пръв път инвентаризацията е извършена по видове собственост, като за целта са използвани съвместените цифрови модели от картата на възстановената собственост. По собственост площта на лесничейството се е разпределяла както следва: *Държавна собственост* – 19 320.5 ha - 57.9%; *Общинска собственост* – 9 328.1 ha - 28.0%; *Частна собственост* – 1 858.3 ha - 5.7%; *Собственост на други организации* - 807.0 ha - 2.4% и *Ост.фонд чл.19 от ЗСПЗЗ* - 2000.8 ha - 6.0%.

За типологична основа и тогава е използвана Класификационната схема на типовете горски месторастения от 1980 г. Зрелите тополови култури са клупирани с

пробни ленти – 118.8 ha и пълно – 61.7 ha. Запасът на останалите насаждения и култури е определен по опитни таблици както следва:

Бял бор (култури) - Кръстанов, Беляков, Шиков;

Черен бор (култури) – Цаков;

Акация (семенна и издънкова) - Ж. Георгиев;

Семенен дъб – Недялков;

Издънков дъб – Шустов;

Липа - Матеев, Мотин;

Тополи - Кръстанов, Факиров, Беляков, Ганчев;

Полски ясен – Вименауер.

Обособени са били следните стопански класове: *Бялборови култури* – 456.5 ha - с турнус на сеч 40 години; *Черборови култури* – 4 652.7 ha - с ориент.турнус 80 години; *Широколистен Високостъблен* – 216.1 ha - с турнус на сеч 100 години; *Церов* – 213.9 ha - с турнус на сеч 100 години; *Горскоплоден стопански клас* – 123.9 ha - с турнус на сеч 100 години; *Благунов високобонитетен за превръщане*– 244.2 ha - с турнус на сеч 80 години; *Церов високобонитетен за превръщане* – 390.6 ha - с турнус на сеч 60 години; *Благунов ср. и нискобонитетен за превр.* – 5 461.6 ha - с турнус на сеч 60 години; *Смесен ср. и нискобонитетен за превр.* – 4 160.1 ha - с турнус на сеч 60 години; *Церов стопански клас за превръщане* – 4 730.3 ha - с турнус на сеч 40 години; *Церово – благунов за средностъблено стопанисване* - 856.1 ha - с турнус на сеч 80 години за семенниците и 30 години за останалия дървостой; *Нискостъблен* – 869.4 ha - с турнус на сеч 30 години; *Тополов* – 125.6 ha - с турнус на сеч 15 години; *Акациев* – 695.7 ha - с турнус на сеч 20 години и *За реконструкция* – 2 997.6 ha - за период 40 години.

Общият запас (с клони) е бил 2 029 240 m³. За периода 2001-2010 г. е реализирано ползване 428 297 m³, или 21.1% от запаса. Изпълнението на възобновителните сечи е било 75.8% под предвиденото По горскостопански план. Те са водени правилно съгласно действащия тогава Правилник за сечите, при максимално спазване на сортиментната структура. Най-голямо изпълнение е отчетено при зрелите тополови култури, докато издънковите дъбови насаждения са оставяни със сравнително високи пълноти. Сечите за реконструкция са водени до 2007 г., тъй като след това, съгласно Указания № 3600-100 от 01.08.2007 г. стопанският клас е разформирован. От предвидените отгледни сечи са изпълнени едва 1/3, което е един сериозен недостатък за стопанисването и опазването на младите гори в района на лесничейството. Основната причина за неизпълнението на отгледните сечи е съсредоточаването на усилията на стопанисващите органи в усвояването на изгорялата дървесина, следствие на пожарите от 2000 и 2008 г.

От предвидените в този проект залесявания са били изпълнени 41.2% главно по показатели “ново залесяване“ от залесените опожарени площи. Годишните планове за паша и добив на странични продукти от гората не са изпълнявани в рамките на предвидените по проект. Допусканата паша е далеч от предвидената, но това е обяснимо, предвид силно намалялото население в района и съответно намалелия брой добитък. Слабо е бил организиран и добивът на други полезни продукти от гората.

През 2008 г. с изменение на Закона за горите (§ 67), държавните лесничейства са преименувани на горски стопанства.

Последната лесоустройствена ревизия на горите в Държавно горско стопанство "Елхово" е извършена през 2010/2011 г. Стопанството е обхващало горите и земите от горските територии на двете Общини Елхово и Болярово, Област Ямбол, включващи землищата на 41 населени места. Установената обща площ на стопанството е 35 977.0 ha, от която 30 232.4 ha – залесена, 3 489.6 ha – незалесена дървопроизводителна и 2 255.0 ha – недървопроизводителна. Увеличението спрямо предишното устройство е с 2 662.3 ha, което се дължи основно на картиране и инвентаризация на неустроени гори върху земеделски земи. Горско-стопанските участъци се запазват непроменени.

Устройството е извършено на типологична основа, като е използвана Класификационната схема на типовете горски месторастения от 1980 г. За картна основа са използвани топографски карти в мащаб 1:10000 получени по фотомеханичен път от такива в мащаб 1:5000, покриващи цялата територия на стопанството, както и земеразделителните и гороразделителните планове на землищата. За по-точното картиране са използвани аерофотоснимки получени от ИАГ към МЗХ (от 2009 г.) и GPS устройства.

По собственост площта на стопанството се е разпределяла както следва: *Държавна собственост* – 21 621.8 ha - 60.1%; *Общинска собственост* – 10 477.0 ha - 29.1%; *Частна собственост* – 2 393.6 ha - 6.6%; *Собственост на други организации* - 781.5 ha - 2.3% и *Ост.фонд чл.19 от ЗСПЗЗ* - 703.1 ha - 1.9%.

Запасът на зрелите насаждения е определен: чрез пълно клупиране - 35.6 ha и чрез пробни ленти - 199.9 ha. Запасът на останалите насаждения и култури е определен по опитни таблици както следва:

Бял бор (култури) - Кръстанов, Беяков, Шиков;

Черен бор (култури) – Цаков;

Дуглазка – Герхарт;

Акация (семенна и издънкова) - Ж. Георгиев;

Семенен дъб – Вименауер;

Издънков дъб – Шустов;

Липа - Матеев, Мотин;

Тополи - Кръстанов, Факиров, Беяков, Ганчев;

Полски ясен – Вименауер;

Келяв габър - "Агролеспроект".

Обособени са били следните стопански класове: *Бялборови култури* – 378.5 ha - с турнус на сеч 40 години; *Черборови култури* – 3 697.9 ha - с ориент.турнус 80 години; *Широколистен Високостъблен* – 365.5 ha - с турнус на сеч 100 години; *Дъбов средно и нискобонитетен* – 654.2 ha - с турнус на сеч 120 години; *Церов* – 606.6 ha - с турнус на сеч 100 години; *Горскоплоден стопански клас* – 105.5 ha - с турнус на сеч 50 години; *Церов високобонитетен за превръщане* – 480.0 ha - с турнус на сеч 60 години; *Благунов ср. и нискобонитетен за превр.* – 6 816.0 ha - с турнус на сеч 50 години; *Смесен ср. и нискобонитетен за превр.* – 4 748.1 ha - с турнус на сеч 50 години; *Церов стопански клас за превръщане* – 7 734.0 ha - с турнус на сеч 30 години; *Церово-Благунов средностъблен* – 553.9 ha - с турнус на сеч 80 години за семенниците и 25 години за останалия дървостой; *Косматдъбов* – 1 916.8 ha - с турнус на сеч 50 години; *Келявгабър* – 937.9 ha - с турнус

на сеч 40 години; *Тополов* – 330.3 ha - с турнус на сеч 15 години и *Акациев* – 907.2 ha - с турнус на сеч 20 години.

През 2011 г. се създават Държавните предприятия в горската система. Югоизточното държавно предприятие гр. Сливен е регистрирано на 29.06.2011 г. Държавно горско стопанство "Елхово", в административно отношение, става териториално поделение на предприятието - ТП "Държавно горско стопанство Елхово".

През последния ревизионен период залесената площ на държавните гори в ТП "ДГС Елхово" е намаляла с 636.4 ha или с около 3.6%. Независимо от залесените през ревизионния период сечища, голини и пожарища залесената площ е намаляла, защото при предходното устройство към горскостопанския план са включени и горите извън горски територии. Разликите в разпределението на дървостойките по класове на възраст при двете устройства, са вследствие на прерастването и преминаването им от един клас на възраст в друг.

Изведените възобновителни сечи са с по-слаба интензивност, което личи от факта, че зрелите издънкови насаждения – от IV-ти и V-ти клас на възраст – са се увеличили, докато тези от I, II и III клас на възраст са намалели. В VI и от VII клас на възраст са запазени малкото семенни насаждения в района – включени в защитените територии като "гори във фаза на старост".

Независимо, че залесената площ е намаляла с 3.6%, дървесният запас се е увеличил с близо 1.2%. Увеличението на запаса в IV и V клас на възраст се дължи основно на изискванията за по-ниска интензивност на възобновителните сечи и екологичните предписания, да се запазват част от зрелите дървостойки в горите.

ТП ДЛС „Тунджа“

ТП „ДЛС Тунджа“ в сегашните си граници се намира на територията на бившата горско-стопанска единица "Ямболска", която е устроена за първи път през 1952 г. През 1970 г. е извършено повторно, сложно устройство, а през 1982, 1993 и 2003 г. горите са устроени за трети, четвърти и пети пореден път, като настоящата лесоустройствена ревизия е шеста по ред.

За картна основа са били използвани топографски карти в мащаб 1:10000, репродукция от топографски карти в мащаб 1:5000 за цялата площ на стопанството.

Запасът на тополовите култури с възраст над 10 години е определян чрез клупиране, като тези с площ до 1 ha са клупирани пълно, а останалите чрез пробни ленти. При устройството от 2003 г. запасът на сечнозрелите тополови култури, с площ до 2.0 ha, или с по-голяма площ и пълнота 0.1 – 0.3 е определен чрез пълно клупиране, а тези с площ над 2.0 ha и пълнота по-голяма от 0.4 – чрез пробни ленти.

Запасът на клупираните тополови култури е определян по обемните таблици за тополата на проф. С. Недялков и други – 1963 г., а при устройството от 2003 г. е определен по обемната таблица на Кръстанов, Беляков, Факиров и Ганчев.

Запасът на ореховите и бадемови култури е определян по средно моделно дърво, като са използвани разредните обемни таблици за високостъблен дъб на проф. Духовников и др., 1963 г. и схемата, по която са създадени културите.

Запасът на всички други насаждения и култури е определян по възприетите таблици за растежа и производителността (опитни таблици), а именно – култури от бял бор – по Кръстанов, Беляков, Шиков, от черен бор – по Цаков, зимен дъб, благуна, цер, червен дъб, бряст, орех, айлант, клен, круша, махалебка, череша, летен дъб, черница, чинар – по Вименауер за високостъблен дъб; ясен, мъждрян – по Вименауер за ясена; явор – по Недялков за високостъблен бук; липа, габър – по Армашеску, Тома, Децей, Дорин; бреза, трепетлика – по Тюрин; топола – по Кръстанов, Беляков, Попски; акация, гледичия, келяв габър, върба – по Ж. Георгиев; издънкови зимен дъб, благуна, цер, космат дъб – по Шустов; издънкова липа – по Матеев, Мотин.

В предишното горскостопанско планиране са били обособени следните стопански класове:

- *Черборови култури – ЧБК* - турнус на сеч 50 години за културите от I-ва стопанска група (I и II бонитет), 40 годишен турнус на сеч при културите от II-ра стопанска група (III и IV бонитет), а на бялборовите култури ще бъде добив на средна строителна дървесина при турнус на сеч 30 години;
- *Смесен иглолистно-широколистен стопански клас – СМШ* - турнус на сеч 50 години и замяна на иглолистните видове с естествено разпространените широколистни;
- *Широколистен високостъблен стопански клас – ШВ* - за ясен, явор, цер, червен дъб, череша, черна елша е производство на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 18 cm при турнус на сеч 100 години, 50 години за чинара и производство на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 30 cm, 120 години за благуна и летния дъб и производство на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 18 cm, 60 години за липата и производство на средна строителна дървесина;
- *Церов високобонитетен за превръщане – ЦВП* - семенно възобновяване и добив на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 18 cm при турнус на сеч 60 години;
- *Благунов средно и нискобонитетен за превръщане – БлСрНП* - семенно възобновяване на издънковите насаждения и производство на средна строителна дървесина при турнус на сеч 60 години;
- *Церов за превръщане – ЦП* - семенно възобновяване на издънковите насаждения и производство на средна строителна дървесина при турнус на сеч 40 години;
- *Смесен средно и нискобонитетен за превръщане – СмСрНП* - семенно възобновяване на издънковите насаждения при диференцирани турнуси - производство на средна строителна дървесина при турнус на сеч 50 години за насажденията от III, IV и V бонитети и производство на едра строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 18 cm при турнус на сеч 80 години за насажденията от I и II бонитет;
- *Горскоплоден стопански клас – Гпл* - производство на максимално количество плодове при ориентировъчен турнус на сеч 60 години;
- *Тополов стопански клас – Т* - производство на едра строителна дървесина при турнус на сеч 15 години, а за бялата, сива и черна топола - производство на едра строителна дървесина при турнус на сеч 30 години, за върбата производство на едра строителна дървесина при турнус на сеч 25 години;
- *Акациев стопански клас – А* - добив на средна строителна дървесина с диаметър на тънкия край над 8 cm. при турнус на сеч 20 години;

- *Нискостъблен стопански клас – Н* - добив на дърва за огрев, при турнус на сеч 30 години;
- *Стопански клас за реконструкция – Р* - да бъдат заменени част от съществуващите дървостои с по-продуктивни дървесни видове въз основа на целевия състав и с оглед рационалното използване възможностите на съответното месторастение. Там, където реконструкцията на насажденията е нецелесъобразна, ще се запази автохтонната растителност, като се водят сечи за подмладяване.

През изминалия ревизионен период залесената площ на инвентаризираните гори в района на стопанството се е увеличила с 212.5 ha или с около 0.7%. Това се дължи основно на залесените през ревизионния период сечища, голини и пожарища (по отчетни данни в Книгата за залесяванията на стопанството новозалесени са 172.4 ha, а стопанисващите органи в Община Болярово са залесили 62.9 ha пустеещи земеделски земи).

Разликите в разпределението по класове на възраст при двете устройства се дължи на прерастването и преминаване на дървостойте от един клас на възраст в друг. Ясно личи по-слабата интензивност на изведените възобновителни сечи от факта, че зрелите издънкови насаждения – от IV и V-ти класове на възраст – са се увеличили, докато тези от I, II и III-ти клас на възраст са намалели. В VI и VII-ми класове на възраст са запазени малкото семенни насаждения в района – повечето от които са включени в защитените територии като *гори във фаза на старост*.

Увеличението на дървесния запас е 2.9%, като увеличението на запаса в IV и V клас на възраст се дължи основно на изискванията за по-ниска интензивност на възобновителните сечи и екологичните предписания, да се запазват част от зрелите дървостои в горите.

4. ЛЕСИСТОСТ НА ОБЛАСТТА И ОБЩИНИТЕ

Опазването на лесистостта е главната цел на Закона за горите и горските власти. Поради средообразуващото значение на горите всички цивилизовани страни водят политика на запазване и по възможност увеличаване на площта им.

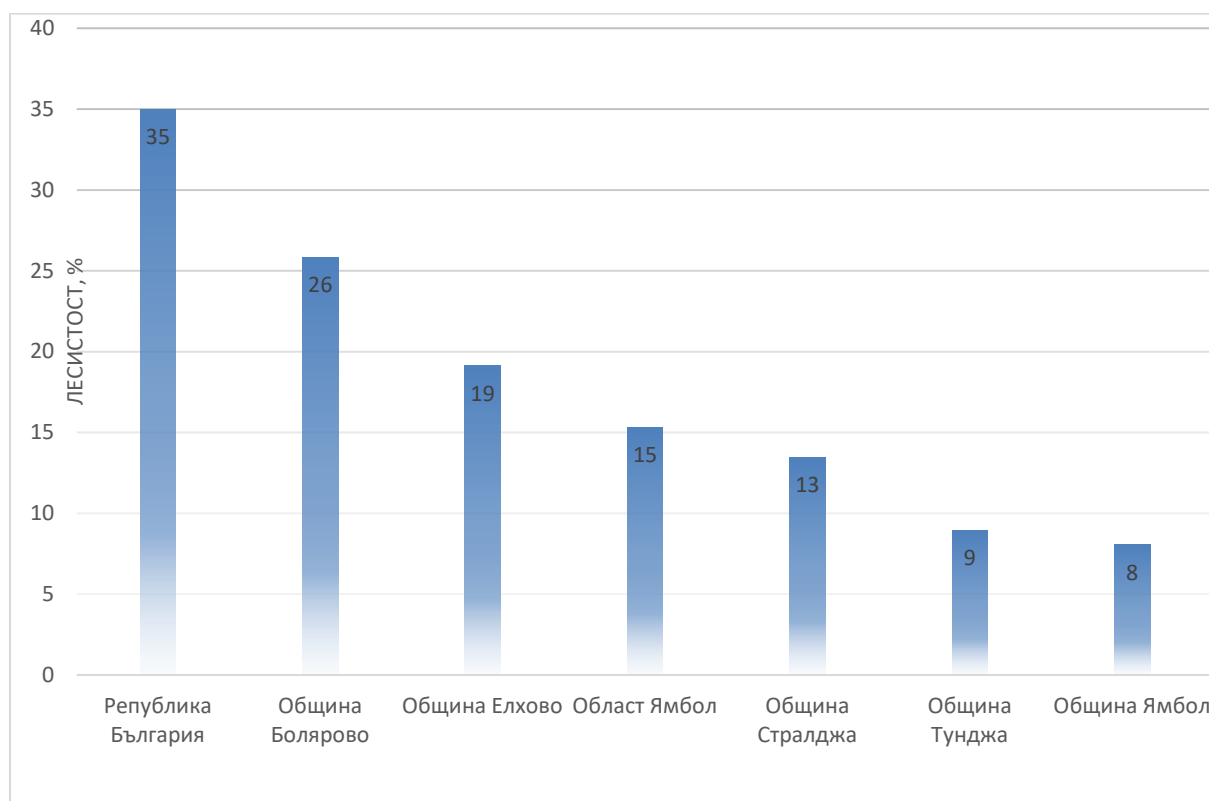
Лесистост на една териториална единица (землище, община, област, страна и под.) е делът на горите от площта ѝ. В далечното минало, преди разпространението на земеделието, естествената лесистост на Европа е била 80% и повече, докато днес е около 33%. Политиката на залесяване в следвоенните години е увеличила лесистостта на нашата страна от 22% на 35%, което се счита за историческо постижение. Посредством залесяването са овладени пороите и е спряна почвената ерозия. Днес лесистостта на България е близка до средната в Европа. Много висока лесистост имат рядко населените северни страни – Финландия, Швеция и Русия.

Общата площ на област Ямбол е **335 547 ha**, вкл. селскостопански земи, гори и населени места (Таблица 5), докато залесената ѝ (лесопокрита) площ възлиза на **51 398 ha**. Залесената площ на областта е 15% от територията ѝ, т.е. средната ѝ лесистост е 15% – много по-ниска от средната за страната (35%).

Таблица 5. Лесистост по общини в област Ямбол (ОГТ 2020)

Община		Залесена площ	
Име	Територия* (ha)	в ha	в % от тази на областта
Болярово	66 788	17 253	26
Елхово	70 170	13 417	19
Стралджа	67 629	9 095	13
Тунджа	121 888	10 903	9
Ямбол	9 072	730	8
всичко	335 547	51 398	15

Разпределението на лесистостта по общини е дадена на фиг. 6. Общините Болярово и Елхово имат лесистост, по-висока от средната за областта, а останалите - по-ниска. Дори Болярово и Елхово имат лесистост, значително по-ниска от средната за страната. Освен природозащитното ѝ значение, лесистостта има и чисто стопанско значение. Високата лесистост на Болярово и Елхово показва, че горското стопанство играе важна роля за поминъка на населението им, а ниската лесистост на Ямбол говори за трудности при снабдяването на населението с дърва, които са най-евтиното гориво за отопление.

Фигура 6. Лесистост по общини

5. АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА НА ГОРСКИТЕ И ЛОВНИТЕ РЕСУРСИ

5.1. Анализ на потенциала на горските ресурси

Потенциалът на горските ресурси в област Ямбол включва дървесни и недървесни горски ресурси, ловни ресурси и нематериални ползи. Анализът е направен въз основа на данните от последните приети инвентаризации на горските територии и залесени земи. Разпределението на запаса (в m^3) по дървесни видове и класове на възраст, за категориите високостъблени, издънкови за превръщане и нискостъблени гори (към 2021 г.) е показано в Таблици 6 и 7.

При високостъблените гори общият запас е $1\,564\,623\,m^3$. Запасът на иглолистните дървесни видове е $1\,103\,795\,m^3$, а на широколистните – $3\,252\,833\,m^3$. Черният бор формира 84,4% процента от запаса на иглолистните ($932\,365\,m^3$). Насажденията са с изкуствен произход, предимно във възраст от 21 до 60 години, т.е. II и III клас на възраст. На второ място са запасите от бял бор, зелена дугласка и други иглолистни видове.

В широколистните високостъблени гори запасът достига $431\,825\,m^3$ (Таблица 6). Около 35,1 % от този запас ($97\,212\,m^3$) е от дъбовете, а само запасът на цера е 14% ($64\,665\,m^3$). Преобладаващата възраст е 21-40 години. На следващо място са запасите от топола, ясен и липа.

Запасът на издънковите широколистни гори е $2\,915\,729\,m^3$, а общият запас на високостъблените (иглолистни и широколистни) и издънковите широколистни гори е $4\,356\,628\,m^3$ (Таблица 6).

Запасът на издънковите гори за превръщане е $2\,556\,236\,m^3$, който се формира главно от цер ($1\,214\,241\,m^3$) Таблица 7. Запасът на нискостъблените гори ($235\,769\,m^3$) се формира основно от акация ($92\,303\,m^3$), цер ($56\,218\,m^3$) и келяв габър ($30\,770\,m^3$).

Таблица 6. Разпределение на запаса по дървесни видове и класове на възраст, високостъблени гори и общо в област Ямбол, **2021 г.**

дървесни видове	общо	1-20г	21-40г	41-60г	61-80г	81-100г	101-120г	121-140г	над 140г	надлесни
I. Иглолистни	1103795	16765	806165	280575	100	0	0	0	0	190
От тях: Бял бор	75050		73050	1995	0	0	0	0	0	5
Смърч	94070	575	86035	7460	0	0	0	0	0	0
Чер бор	932365	16190	644900	270990	100	0	0	0	0	185
Ела	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бяла мура	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Черна мура	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дугласка	2050	0	2050	0	0	0	0	0	0	0
Лиственица	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Други (общо)	260	0	130	130	0	0	0	0	0	0
II. Широколистни високостъбл.	460828	73819	178472	104692	82273	9672	3315	6985	1445	155
От тях: Бук	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дъб	97212	6257	43492	29809	7447	2687	1600	4810	1045	65
Цер	64665	4226	34407	19262	2045	975	1085	2175	400	90
Габър	20	0	0	0	20	0	0	0	0	0
Бряст	10645	355	3475	2065	4340	400	10	0	0	0
Ясен	105110	2215	12295	25645	58950	5385	620	0	0	0
Липи	16260	770	11875	3215	400	0	0	0	0	0
Топола	119068	59196	42601	10620	6426	225	0	0	0	0
Трепетлика	20	10	10	0	0	0	0	0	0	0
Явор	90	55	35	0	0	0	0	0	0	0
Бреза	255	210	45	0	0	0	0	0	0	0
Кестен	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Орех	18480	15	6935	9920	1610	0	0	0	0	0
Други (общо)	29003	510	23302	4156	1035	0	0	0	0	0
III. За реконструкция	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
от тях: Бук	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дъб	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Цер	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Габър	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Келяв габър	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Други (общо)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Всичко широкол.високостъбл.	460828	73819	178472	104692	82273	9672	3315	6985	1445	155
Всичко високостъблени	1564623	90584	984637	385267	82373	9672	3315	6985	1445	345
Всичко издънкови	2792005	194317	424872	1442165	730651	0	0	0	0	0
Всичко	4356628	284901	1409509	1827432	813024	9672	3315	6985	1445	345

Таблица 7. Разпределение на запаса по дървесни видове и класове на възраст, издънкови гори в област Ямбол, 2021 г.

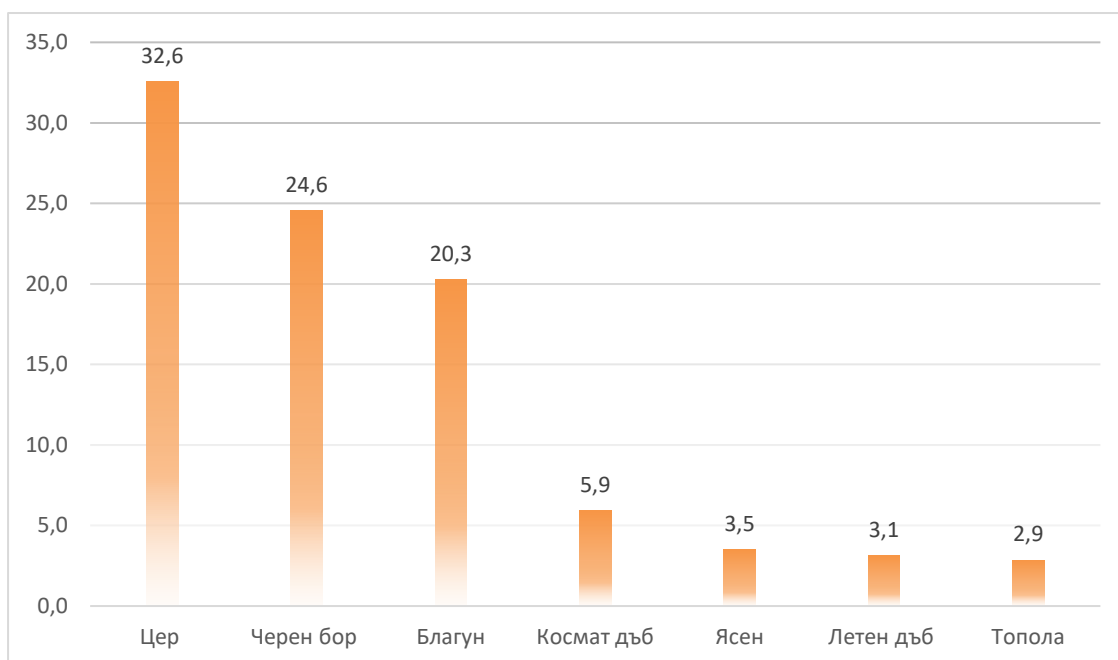
дървесни видове	общо	1-5 г	6-10 г	11-15 г	16-20 г	21-25 г	26-30 г	31-35 г	36-40 г	41-45 г	46-50 г	51-55 г	56-60 г	над 61 г	надлесни
V. Издънкови за превръщане	2556236	3522	22685	32353	56016	46248	96306	75420	130928	99079	277006	339608	672349	703646	1070
от тях: Дъб	1219618	1605	9780	13130	26257	22511	45192	34384	52881	44859	114456	150268	332954	370926	415
Цер	1214241	1237	10740	10632	23939	18602	47614	36100	68942	48885	148130	182330	312010	304425	655
Бук	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0
Габър	4230	0	0	0	0	165	0	190	230	0	80	250	700	2615	0
Липи	12330	0	160	80	160	0	0	0	60	0	750	2780	6645	1695	0
Други (общо)	105807	680	2005	8511	5660	4970	3500	4746	8815	5335	13590	3980	20030	23985	0
VI. Нискостъблени всичко	235769	23443	10331	17666	28301	32555	20225	8506	14684	10250	14058	10105	19710	25840	95
от тях: Дъб	28018	2690	1475	510	470	563	620	526	1674	1638	3457	3235	4180	6970	10
Цер	56218	16238	641	731	3156	2632	8145	2735	5260	3650	1800	1360	3125	6740	5
Бук	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Акация	92303	3965	6810	14130	21470	26495	7925	2970	3575	1782	2231	705	30	150	65
Габър	490	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	480	0
Келяв габър	30770	30	360	125	395	405	1380	1010	1955	1855	5345	2195	7280	8435	0
Липи	445	60	10	200	5	0	0	0	60	0	0	0	110	0	0
Други (общо)	27525	460	1035	1970	2805	2460	2155	1265	2150	1325	1225	2610	4985	3065	15
Всичко: В това число тополи	116820	3730	16813	34292	21715	17615	5800	1550	2520	245	3980	130	3635	4795	0

В горите на област Ямбол са регистрирани 29 главни вида (Таблица 8). Сред тях церът има най-голяма залесена площ (18 366 ha), запас (1 418 740 m³) и ползване (23 393 m³). По площ след него се нареждат благуният (11 900 ha), косматият дъб (6 558 ha), черният бор (4 883 ha), акацията (2 596 ha), келявият габър (1 924 ha) и тополата (1 041 ha), по запас с клони – черният бор (1 418 740 m³), благуният (883 534 m³), косматият дъб (257 856 m³), ясен (152 119 m³), летен дъб (135 775 m³), тополя (124 533 m³) и акация (79 240 m³). По ползване – черният бор (18 472 m³), благуният (15 543 m³), тополата (11 643 m³) и акацията (8 206 m³).

Таблица 8. Разпределение на залесената площ и общия запас по дървесни видове

Главен (Водещ) Дървесен вид	%	Средна възраст	Залесена площ	Запас с клони	Десетилетно ползване
ор	0,3	44	161	38 186	580
Черен бор	9,5	41	4 883	1 070 659	18 472
Дуглазка ела	0	50	2	703	0
Кедър	0,1	10	51	863	0
Червен дъб	0,6	22	324	29 566	385
Зимен дъб	0,4	62	198	15 809	277
Летен дъб	1,4	60	714	135 775	78
Благуи	23,2	59	11 900	883 534	15 543
Цер	35,7	54	18 366	1 418 740	23 393
Габър	0	52	4	612	8
Бряст	0,4	30	203	14 745	51
Ясен	2	52	1 011	152 119	429
Липа	0,3	45	149	20 652	173
Топола	2	15	1 041	124 533	11 643
Явор	0	25	4	236	6
Бреза	0	20	10	458	0
Мъждрян	0,2	31	91	3 561	4
Орех	1,6	45	797	17 756	7
Акация	5,1	15	2 596	79 240	8 206
Космат дъб	12,8	49	6 558	257 856	1 118
Келяв габър	3,7	54	1 924	42 017	610
Други широколистни	0,1	33	25	1 161	21
Върба	0,1	48	69	9 280	28
Гледичия	0,5	22	244	9 873	1 171
Елша	0	22	5	405	0
Клен	0	64	5	352	0
Леска	0	47	7	96	0
Черница	0	35	1	14	0
Чинар	0,1	27	55	27 798	345
всичко	100	50	51 398	4 356 628	82 548

Седем дървесни вида (Фиг. 7) образуват 92,8 % от запаса. На първо място е церът с 32,6%, черен бор (24,6%), благуи (20,3%), космат дъб (5,9%), ясен (3,5%), летен дъб (3,1%) и тополя (2,9%). Същите заемат и почти цялата залесена площ – 86,5%. Площите и запасите на останалите видове са от значение за отделните собственици, но като цяло за областта са незначителни.

Фигура 7. Процентно разпределение на запаса по дървесни видове

Запасът на горите в областта е 4 356 628 m³ стояща маса с клони (по ОГТ 2021), който съответства на 3 509 673 m³ стояща маса без клони (по лесоустройствените проекти). Масата от 846 955 m³ на клоните е несигурна, защото те досега не са имали стопанско значение и са определяни с по-малко старание от стъбления запас. Навлизането на технологията за дробене може да мобилизира тази маса като местен възобновяем източник на енергия.

Иглолистните насаждения в област Ямбол са с изкуствен произход и формират 25,5% от запаса. Въпреки, че черборовите култури в областта са в естествения ареал на вида, те са неустойчиви и трудно доживяват до турнуса си (възраст за сеч) – 80 години. Материалът на съхнещите култури е използваем. Напоследък преобладава стремеж те да се възобновяват с естествената широколистна растителност.

Разпределението на залесената площ, запасите и ползването в горските територии на област Ямбол показва закономерности по отношение на обособените стопански класове (Таблица 9). По площ преобладаващи са 5 класа, които формират близо три четвърти (74,1%) от горската територия на областта: церов за превръщане (14 005 ha), дъбов средно и нискобонитетен за превръщане (9 908 ha), смесен, средно и нискобонитетен за превръщане (7 002 ha), черборови култури (4 130 ha) и акациев (2 841 ha).

Таблица 9. Разпределение на залесената площ, общия дървесен запас и десетгодишното ползване по стопански класове

стопански клас	залесена площ	% по площ	запас с клони	средна възраст	десетилетно ползване
Дъбов СрН	390	0,8	17 375	78	24
Церов	1 299	2,5	30 246	21	69
Церов В П	763	1,5	104 474	58	2 485
Тополов	1 081	2,1	128 855	16	11 613
Смесен СрН П	7 002	13,6	423 929	45	2 440

Акациев	2 841	5,5	89 113	16	9 377
Горскоплоден	788	1,5	17 125	45	7
Широколистен	1 334	2,6	155 420	39	1 025
Смесен Игл.Шир.	644	1,3	100 470	38	1 727
Церов П	14 005	27,2	1 130 379	58	19 366
Ясенов	592	1,2	102 388	54	375
Дъбов СрН П	9 908	19,3	754 283	60	12 472
Смесен СрН П	1 277	2,5	26 174	54	610
Благунов СрН П	1 677	3,3	131 255	55	3 085
Нискоствъблен	657	1,3	16 412	57	0
Бялборови култури	143	0,3	34 534	45	467
Черборови култури	4 310	8,4	975 407	41	16 858
неразпознат	2 685	5,2	118 790	55	548
всичко	51 398		4 356 628	50	82 548

По отношение на запаса, четири стопански класа формират три четвърти (75,4%) от ресурсния потенциал на горите в областта: церов за превръщане ЦП (1 130 379 m³), черборови култури ЧК (975 407 m³), дъбов средно и нискобонитетен за превръщане ДСрНП (754 283m³) и смесен средно и нискобонитетен за превръщане ССрНП (423 929 m³). Ползването на 84,4% от ресурсните възможности на горите в областта се определя от същите четири стопански класа: церов за превръщане ЦП (19 366 m³), черборови култури ЧК (16 858 m³), дъбов средно и нискобонитетен за превръщане ДСрНП (12 472m³), тополов Т (11 613 m³) и акациев Ак (9 377 m³).

Разпределението на площта и запаса по групи и функции гори показва, че преобладават горите с други защитни функции (34 176 ha), следвани от защитени природни територии (859 ha) и горите с рекреационни функции (722 ha) (Таблица 10). Прави впечатление големият дял на горите, попадащи в зоните по Натура 2000 (34 363 ha), което е 66,9 % от всички гори, независимо от тяхната функция и са 98,4% от всички гори с други защитни функции. От горите със защитни функции (516 ha) преобладават мелиоративните (239 ha) следвани от водоохранните (158 ha).

В Таблица 11 е показан потенциалът на ползването от горските територии по общини в област Ямбол. Общият потенциал в областта се оценява на 70 152 плътни m³ на годишна база. Най-голям ресурсен потенциал имат общини Болярово (27 313 m³), Тунджа (15 643 m³) и Елхово (14 560 m³), а най-малък – Ямбол (1 592 m³).

Таблица 10. Разпределение на площта и запаса по групи гори и функции (стопанско и специално предназначение)
в област Ямбол към 31.12.2021 г. по ОГТ4

Горски територии по категории и функции	Всичко			Иглолистни			Широколистни		
	Обща площ, ha	Залесена площ, ha	Запас, m³	Обща площ, ha	Залесена площ, ha	Запас, m³	Обща площ, ha	Залесена площ, ha	Запас, m³
С дърводобивна и средообразуваща функц	17 148	15 198	1 109 351	2 083	1 609	383 875	15 065	13 589	725 476
в т.ч. интензивни култури									
1. Защитни	516	443	28 640	64	62	12 540	452	381	16 100
в т.ч. водоохранни	158	147	12 305	27	26	4 760	131	121	7 545
противоерозионни	119	104	2 050	6	6	690	113	98	1 360
мелиоративни	239	192	14 285	31	30	7 090	208	162	7 195
2. Рекреационни	861	722	49 184	175	160	31 800	686	562	17 384
в т.ч. курортни гори	48	43	2 140				48	43	2 140
зелени зони и системи	810	676	46 859	175	160	31 800	635	516	15 059
извънселищни паркове и др.	3	3	185				3	3	185
3. Защитени природни територии	904	859	146 722				904	859	146 722
в т.ч. природни резервати	710	688	112 527				710	688	112 527
национални паркове									
природни забележителности	15	14	2 035				15	14	2 035
защитени местности и ландшафти	179	157	32 160				179	157	32 160
природни паркове									
поддържани резервати									
4. Други защитни	40 560	34 176	3 022 731	4 442	4 020	721 170	36 118	30 156	2 301 561
в т.ч. учебноопитни гори									
разсадници									
паметници на културата									
ловностопански територии	303	277	22 820	13	13	1 690	290	264	21 130
семепроизводствени насаждения	66	66	5 576				66	66	5 576
дендрариуми и географски култур									
ботанически и зоол. градини									

200 м около хижи и манастири									
буферни зони			35						35
Натура 2000 без др.спец.функция	40 191	33 833	2 994 300	4 429	4 007	719 480	35 762	29 826	2 274 820
Защитни, рекреационни и в защитени пр.	42 841	36 200	3 247 277	4 681	4 242	765 510	38 160	31 958	2 481 767
Всичко гори, независимо от функцията	59 989	51 398	4 356 628	6 764	5 851	1 149 385	53 225	45 547	3 207 243
в т.ч. по натура 2000	40 912	34 363	3 098 687	4 707	4 103	721 475	36 205	30 260	2 377 212

Таблица 11. Планирано годишно ползване (плътни m³) от горските територии по общини в област Ямбол /по ОГТ 2021/

Сортименти и видове \ Общини	Болярово	Елхово	Стралджа	Тунджа	Ямбол
	кубични метри				
едра					
ШИРОКОЛИСТНИ	2804	746	115	3251	611
ИГЛОЛИСТНИ	47	43	211	129	0
В С И Ч К О	2851	789	326	3380	611
средна					
ШИРОКОЛИСТНИ	3541	2096	1815	4337	553
ИГЛОЛИСТНИ	1208	1821	2154	1173	27
В С И Ч К О	4749	3917	3969	5510	580
дребна					
ШИРОКОЛИСТНИ	256	646	1305	1336	54
ИГЛОЛИСТНИ	205	447	262	147	4
В С И Ч К О	461	1093	1567	1483	58
дърва					
ШИРОКОЛИСТНИ	18120	6908	5044	4889	327
ИГЛОЛИСТНИ	1064	1815	792	329	15
В С И Ч К О	19184	8723	5836	5218	342
вършина					
ШИРОКОЛИСТНИ	51	6	46	52	1
ИГЛОЛИСТНИ	17	32	0	0	0
В С И Ч К О	68	38	46	52	1
лежаща					
ШИРОКОЛИСТНИ	24772	10402	8325	13865	1546
ИГЛОЛИСТНИ	2541	4158	3419	1778	46
В С И Ч К О	27313	14560	11744	15643	1592

В таблици 12-16 е показано разпределението на залесената площ, запаса, прираста и ползването за областта по вид на горите и класове на възраст.

Таблица 12. Разпределение на залесената площ, запаса, средния прираст и десетгодишното ползване по класове на възраст (иглолистни)

възраст	залесена площ, ha	залесена площ, %	запас, m ³	запас, m ³ /ha	прираст, m ³ /год	ползване, m ³ /год
1-20г	428	8,7	16 765	39	1 677	21
21-40г	3 376	68,8	806 165	239	26 872	7 405
41-60г	1 100	22,4	280 575	255	5 612	9 273
61-80г	1	0,0	100	100	1	0
81-100г	0	0,0	0	0	0	0
101-120г	0	0,0	0	0	0	0
121-140г	0	0,0	0	0	0	0
над 140г	0	0,0	0	0	0	0
надлесни	0	0,0	190	0	1	0
общо	4 905	100,0	1 103 795	225	34 163	16 699

При иглолистните преобладават горите от 21-40 и 41-60 години – съответно 3 376 ha и 1 100 ha залесена площ (Таблица 12). С най-голям запас са иглолистните гори в същата възраст – 806 165 m³ и 280 575 m³, съответно. Ползването е най-голямо при горите на възраст 41-60 години (9 273 m³), следвани от тези на възраст 21-40 години (7 405 m³).

При широколистните високостъблени най-голяма залесена площ имат горите във възраст над 1-20 г. (2 641 ha), следвани от горите във възраст 21-40 години (2 211 ha), 41-60 години (1 120 ha) (Таблица 13). С най-голям запас са горите във възраст 21-40 години (178 472 m³), следвани от горите във възраст 41-60 години (104 692 m³), 61-80 години (82 273 m³). Ползването е най-голямо при горите на възраст 1-20 години (12 022 m³), следвани от горите възраст 21-40 години (4 889 m³) и горите във възраст 61-80 години (425 m³).

Таблица 13. Разпределение на залесената площ, запаса, средния прираст и десетгодишното ползване по класове на възраст (широколистни високостъблени, в това число топола)

възраст	залесена площ, ha	залесена площ, %	запас, m ³	запас, m ³ /ha	прираст, m ³ /год	ползване, m ³ /год
1-20г	2 641	39,2	73 819	28	7 382	12 022
21-40г	2 211	32,8	178 472	81	5 949	4 889
41-60г	1 120	16,6	104 692	93	2 094	282
61-80г	454	6,7	82 273	181	1 175	425
81-100г	100	1,5	9 672	97	107	12
101-120г	46	0,7	3 315	72	30	0
121-140г	145	2,2	6 985	48	54	0
над 140г	27	0,4	1 445	54	10	0
надлесни	0	0,0	155	0	1	0
Общо	6 744	100,0	460 828	68	16 802	17 630

При стопански клас издънков за превръщане преобладават горите във възраст над 61 години (7 385 ha), които имат и най-голям запас и ползване – 703 646 m³ и 31 309 m³, съответно (Таблица 14). На следваща позиция са горите във възраст 56-60 години – 6 938 ha залесена площ, 672 349 m³ запас и 8 163 m³ ползване.

Таблица 14. Разпределение на залесената площ, запаса, средния прираст и десетгодишното ползване по класове на възраст (издънкови за превръщане)

възраст	залесена площ, ha	залесена площ, %	запас, m ³	запас, m ³ /ha	прираст, m ³ /год	ползване, m ³ /год
1-5г	789	2,4	3 522	4	1 174	4
6-10г	1 385	4,1	22 685	16	2 836	0
11-15г	688	2,1	32 353	47	2 489	3
16-20г	1 399	4,2	56 016	40	3 112	65
21-25г	1 001	3,0	46 248	46	2 011	95
26-30г	1 761	5,3	96 306	55	3 440	347
31-35г	1 168	3,5	75 420	65	2 285	418
36-40г	1 937	5,8	130 928	68	3 445	1 064
41-45г	1 412	4,2	99 079	70	2 304	967
46-50г	3 649	10,9	277 006	76	5 771	1 454
51-55г	3 886	11,6	339 608	87	6 408	5 226
56-60г	6 938	20,8	672 349	97	11 592	8 163
над 61г	7 385	22,1	703 646	95	11 169	21 309
надлесни	0	0,0	1 070	0	16	0
общо	33 398	100,0	2 556 236	77	58 051	39 115

В тополовите култури най-голяма залесена площ (46,6 ha) има при възраст 6-10 години (Таблица 15). Най-големи запаси има в насажденията във възраст 6-10 години (1 415 m³), следвани от насажденията във възрастовите класове между 16-20 и 36-40 години – съответно 1 220 и 1 122 m³. Най-голямо ползване има в културите във възраст 6-10 и 11-15 години – 317 и 93 m³, съответно.

Таблица 15. Разпределение на залесената площ, запаса, средния прираст и десетгодишното ползване по класове на възраст (тополови)

възраст	залесена площ, ha	залесена площ, %	запас, m ³	запас, m ³ /ha	прираст, m ³ /год	ползване, m ³ /год
1-5г	41	46,6	414	10	138	0
6-10г	24	27,3	1 415	59	177	317
11-15г	2	2,3	616	308	47	93
16-20г	4	4,5	1 220	305	68	0
21-25г	5	5,7	1 571	314	68	11
26-30г	1	1,1	553	553	20	33
31-35г	0	0	710	0	22	0
36-40г	10	11,4	1 122	112	30	19
41-45г	0	0	0	0	0	0
46-50г	0	0	206	0	4	18

51-55г	0	0	360	0	7	0
56-60г	1	1,1	227	227	4	0
над 61г	0	0	0	0	0	0
надлесни	0	0	0	0	0	0
общо	88	100	8 414	96	584	491

В нискостъблениа, средно и нискобонитетен клас най-големи залесени площи има във възрастовите класове 1-5 години (815 ha), над 56-60 години (753 ha) и над 61 години (684 ha). С най-големи запаси – са съответно 21-25 годишни 32 555 m³, 16-20 годишни 28 301 m³ (Таблица 16). Най-голямо ползване има в класа 11-15 години (2 202 m³), следван от 16-20 години (1 334 m³) и 21-25 години (1 085 m³).

Таблица 16. Разпределение на залесената площ, запаса, средния прираст и десетгодишното ползване по класове на възраст (нискостъблени)

възраст	залесена площ, ha	залесена площ, %	запас, m ³	запас, m ³ /ha	прираст, m ³ /год	ползване, m ³ /год
1-5г	815	12,8	23 443	29	7 814	0
6-10г	564	8,9	10 331	18	1 291	518
11-15г	428	6,7	17 666	41	1 359	2 202
16-20г	604	9,5	28 301	47	1 572	1 334
21-25г	556	8,8	32 555	59	1 415	1 085
26-30г	356	5,6	20 225	57	722	440
31-35г	171	2,7	8 506	50	258	87
36-40г	338	5,3	14 684	43	386	598
41-45г	214	3,4	10 250	48	238	449
46-50г	549	8,6	14 058	26	293	219
51-55г	319	5,0	10 105	32	191	543
56-60г	753	11,9	19 710	26	340	709
над 61г	684	10,8	25 840	38	410	920
надлесни	0	0,0	95	0	1	0
общо	6 351	100,0	235 769	37	16 292	9 104

В Таблица 17 е показан дялът на отгледните сечи в отделните стопански класове. Той варира в широки граници (0-100%) и най-високи стойности при сухата и паднала маса (60%) и санитарните сечи (75%). В широколистните гори са предвиждат 43 359 m³ (61,6%), а в иглолистните гори съответно 27 313 m³ (38,4%).

Таблица 17. Процент на възможно ползване от отгледни сечи от Стопански гори, Защитни гори и гори със Специални функции в областта (ОГТ 2021)

Община	Болярово	Елхово	Стралджа	Тунджа	Ямбол	Всичко
ВИСОКОСТЪБЛЕН ДЪБ						
По горскостопански план	1849	660				2509
Действително отсечено						0
втч пром. дърводобив						0
ТОПОЛИ						
По горскостопански план	214	1802	50	6416	1173	9655
Действително отсечено	124	4711		3990	1110	9935

втч пром. дърводобив	124	4711		2147	1110	8092
ДРУГИ ШИР. ВИС.						
По горскостопански план	2375	1139	178	458	266	4416
Действително отсечено		1170		343	479	1992
втч пром. дърводобив				255	479	734
ИЗД. ЗА ПРЕВРЪЩАНЕ						
По горскостопански план	19438	5604	5079	4277	5	34403
Действително отсечено	10930	10319	986	4259		26494
втч пром. дърводобив	10930	9450	521	4144		25045
НИСКОСТЪБЛЕНИ						
По горскостопански план	896	1197	3018	2714	102	7927
Действително отсечено	746	78	1592	1186		3602
втч пром. дърводобив	746	78	1592	1186		3602
ШИРОКОЛИСТНИ ОБЩО						
По горскостопански план	24772	10402	8325	13865	1546	58910
Комплектовано ползуване	9158	18430	4674	8429	1571	42262
втч пром. дърводобив	9158	17997	4209	8429	1571	41364
Действително отсечено	11800	16278	2578	9778	1589	42023
втч пром. дърводобив	11800	14239	2113	7732	1589	37473
втч суха и паднала маса	288					288
втч от санитарни сечи	770	3816		128		4714
ИГЛОЛИСТНИ						
По горскостопански план	2541	4158	3419	1778	46	11942
Комплектовано ползуване	7659	7480	1559	565		17263
втч пром. дърводобив	7659	7480	1559	565		17263
Действително отсечено	8142	7022	1833	922		17919
втч пром. дърводобив	7753	6428	1833	588		16602
втч суха и паднала маса						0
втч от санитарни сечи	1973	4746	167			6886
В С И Ч К О						
По горскостопански план	27313	14560	11744	15643	1592	70852
Комплектовано ползуване	16817	25910	6233	8994	1571	59525
втч пром. дърводобив	16817	25477	5768	8994	1571	58627
Действително отсечено	19942	23300	4411	10700	1589	59942
втч пром. дърводобив	19553	20667	3946	8320	1589	54075
втч суха и паднала маса	288					288
втч от санитарни сечи	2743	8562	167	128		11600

Предвидено ползуване в горскостопанските планове върху площ от 8 304,7 ha, в размер на 316 990 m³, което е 30,9% от запаса (1 024 765 m³), в горите със специална функция (ЗПТ и др.) размерът на ползването е 13 160 m³, което е (4,2%) на площ от 397,6 ha. В горите със стопанска (дървопроизводителна) функция е 303 830 m³, което е 95,8% от запаса и са на площ от 7 907,1 ha. Възобновителните сечи са предвидени на площ от 5 343,4 ha, в размер на 224 435 m³, което е 45,4% от запаса 464 945 m³. Отгледни и санитарни мероприятия се предвиждат съответно на площ от 2 961,3 ha, в размер на 92 555 m³, което е 54,6% от запаса 559 820 m³ (Таблица 20).

От предвиденият По горскостопански план лесосечен фонд (70 852 m³) са комплектовани 59 942 m³ (84,0%), като реално отсечени са 76,3% (54 075 m³). В

широколистните гори По горскостопански план се предвижда ползване в размер на 58 910 m³ (59,6%), комплектувани 41 364 m³ (58,4%).

В иглолистните насаждения се предвижда да бъдат добити 11 942 m³, като са комплектувани 17 919 m³ (25,3%), а реално са добити 11 600 m³ (16,3%), като само от санитарните сечи са добити 11 600 m³ (16,3%).

По-високото ползване е основно за сметка на добива от иглолистните насаждения, където по-високото от предвиденото ползване по ГСП е обусловено от необходимостта от извеждане на спешни санитарни сечи, предвид влошеното им здравословно състояние.

Горските запаси в област Ямбол са 4 356 628 m³, а общото ползване при отделните видове сечи възлиза на 63 139 m³ (Таблица 18).

Разчетът на ползването по формулните методи е направен само за ползването от възобновителните сечи във високостъблени насаждения със стопанска функция. За целите на този разчет към горите със стопанска функция се отнасят и горите, попадащи в зоните по Натура 2000. Останалото ползване е направено по състояние и данните за него са взети от ГСП (Таблица 19). В горските територии на област Ямбол има всичко 50 883,7 ха, които се третира по формулните методи.

Таблица 18. Потенциал на ползването (лежаща маса, m³) от горските територии по вид на горите и по общини (по ОГТ 2021)

	Болярово	Елхово	Стралджа	Тунджа	Ямбол	Всичко
ВИСОКОСТЪБЛЕН ДЪБ						
По горскостопански план	1849	660				2509
Действително отсечено						0
втч пром. дърводобив						0
ВИСОКОСТЪБЛЕН БУК						
По горскостопански план						0
Действително отсечено						0
втч пром. дърводобив						0
ТОПОЛИ						
По горскостопански план	214	1802	50	6416	1173	9655
Действително отсечено	124	4711		3990	1110	9935
втч пром. дърводобив	124	4711		2147	1110	8092
ДРУГИ ШИР. ВИС.						
По горскостопански план	2375	1139	178	458	266	4416
Действително отсечено		1170		343	479	1992
втч пром. дърводобив				255	479	734
ИЗД. ЗА ПРЕВРЪЩАНЕ						
По горскостопански план	19438	5604	5079	4277	5	34403
Действително отсечено	10930	10319	986	4259		26494
втч пром. дърводобив	10930	9450	521	4144		25045
НИСКОСТЪБЛЕНИ						
По горскостопански план	896	1197	3018	2714	102	7927
Действително отсечено	746	78	1592	1186		3602
втч пром. дърводобив	746	78	1592	1186		3602
ШИРОКОЛИСТНИ ОБЩО						
По горскостопански план	24772	10402	8325	13865	1546	58910
Комплектовано ползване	9158	18430	4674	8429	1571	42262
втч пром. дърводобив	9158	17997	4209	8429	1571	41364

Действително отсечено	11800	16278	2578	9778	1589	42023
втч пром. дърводобив	11800	14239	2113	7732	1589	37473
втч суха и паднала маса	288					288
втч от санитарни сечи	770	3816		128		4714
ИГЛОЛИСТНИ						
По горскостопански план	2541	4158	3419	1778	46	11942
Комплектовано ползуване	7659	7480	1559	565		17263
втч пром. дърводобив	7659	7480	1559	565		17263
Действително отсечено	8142	7022	1833	922		17919
втч пром. дърводобив	7753	6428	1833	588		16602
втч суха и паднала маса						0
втч от санитарни сечи	1973	4746	167			6886
В С И Ч К О						
По горскостопански план	27313	14560	11744	15643	1592	70852
Комплектовано ползуване	16817	25910	6233	8994	1571	59525
втч пром. дърводобив	16817	25477	5768	8994	1571	58627
Действително отсечено	19942	23300	4411	10700	1589	59942
втч пром. дърводобив	19553	20667	3946	8320	1589	54075
втч суха и паднала маса	288	0	0	0	0	288
втч от санитарни сечи	2743	8562	167	128	0	11600

Таблица 19. Анализ на ползването от горските територии по вид на горите (ОГТ5 от 2021 г.)

вид на горите	х е к т а р и					п л ъ т н и к у б и ч е с к и м е т р и							
	главни ест.в	в т.ч оконч	главни изк.в	втч до голо	отгледн сечи	едра	средна	дребна	всичко стр.д	дърва	вършина	лажаща маса	стояща маса
ВИСОКОСТЪБЛЕН ДЪБ													
По горскостопански план	15	10			105	97	103	112	312	2164	33	2509	2843
Действително отсечено													
втч пром. дърводобив													
ВИСОКОСТЪБЛЕН БУК													
По горскостопански план													
Действително отсечено													
втч пром. дърводобив													
ТОПОЛИ													
По горскостопански план			76	2		4030	4079	400	8509	1146		9655	9687
Действително отсечено			46	38		6351	2712	270	9333	602		9935	8521
втч пром. дърводобив						5111	2327	207	7645	447		8092	8521
ДРУГИ ШИР. ВИС.													
По горскостопански план	12	6			199	201	311	299	811	3581	24	4416	5100
Действително отсечено	3				48	901	191	16	1108	834	50	1992	855
втч пром. дърводобив										734		734	855
ЗА РЕКОНСТРУКЦИЯ													
По горскостопански план													
Действително отсечено													
втч пром. дърводобив													
ИЗД. ЗА ПРЕВРЪЩАНЕ													
По горскостопански план	1251	45			109	3142	7010	412	10564	23833	6	34403	39115
Действително отсечено	1130	8			165	10	159	2	171	26319	4	26494	29295
втч пром. дърводобив							159	2	161	24884		25045	27825
НИСКОСТЪБЛЕНИ													
По горскостопански план	177				8	57	839	2374	3270	4564	93	7927	9104
Действително отсечено	71						129	582	711	2877	14	3602	4049

втч пром. дърводобив							129	582	711	2877	14	3602	4049
ШИРОКОЛИСТНИ ОБЩО													
По горскостопански план	1455	61	76	2	421	7527	12342	3597	23466	35288	156	58910	65849
Комплектовано ползуване	1202		51	51	361	6755	4631	2329	13715	28547		42262	46264
втч пром. дърводобив	1187		51	51	343	6745	4631	2329	13705	27659		41364	45264
Действително отсечено	1204	8	46	38	213	7262	3191	870	11323	30632	68	42023	42720
втч пром. дърводобив						5111	2615	791	8517	28942	14	37473	41250
втч суха и паднала маса	2									288		288	314
втч от санитарни сечи	8				111					4714		4714	1900
ИГЛОЛИСТНИ													
По горскостопански план	16				333	430	6383	1065	7878	4015	49	11942	16699
Комплектовано ползуване	44				336	277	3136	351	3764	13499		17263	20474
втч пром. дърводобив	44				336	277	3136	351	3764	13499		17263	20474
Действително отсечено	52				416	231	1585	280	2096	15813	10	17919	20419
втч пром. дърводобив					198	229	1569	280	2078	14524		16602	19285
втч суха и паднала маса													
втч от санитарни сечи					157	229	162	3	394	6492		6886	7900
В С И Ч К О													
По горскостопански план	1471	61	76	2	754	7957	18725	4662	31344	39303	205	70852	82548
Комплектовано ползуване	1246		51	51	697	7032	7767	2680	17479	42046		59525	66738
втч пром. дърводобив	1231		51	51	679	7022	7767	2680	17469	41158		58627	65738
Действително отсечено	1256	8	46	38	629	7493	4776	1150	13419	46445	78	59942	63139
втч пром. дърводобив					198	5340	4184	1071	10595	43466	14	54075	60535
втч суха и паднала маса	2									288		288	314
втч от санитарни сечи	8				268	229	162	3	394	11206		11600	9800

Таблица 20. Разпределение на залесената площ, запаса и размера на ползването по функционални групи (по ГСП и формулни методи)

група функции	вид на сечта	групи гори	средна възраст, г.	залесена площ, ha	запас, m³	ползуване по ГСП, m³	метод
стопанска (дървопр)	възобновителна	високостъблени	53	21,6	2320	585	формулни методи
стопанска (дървопр)	възобновителна	нискостъблени и топола	46	5150,5	450530	216765	по състояние
стопанска (дървопр)	отгледна или санитарна	високостъблени	38	1849,5	438670	75345	по състояние
стопанска (дървопр)	отгледна или санитарна	нискостъблени и топола	41	885,5	75590	11135	по състояние
специална (ЗПТ и др)	възобновителна	високостъблени					по състояние
специална (ЗПТ и др)	възобновителна	нискостъблени и топола	49	171,3	12095	7085	по състояние
специална (ЗПТ и др)	отгледна или санитарна	високостъблени	44	166,7	41925	5655	по състояние
специална (ЗПТ и др)	отгледна или санитарна	нискостъблени и топола	16	59,6	3635	420	по състояние

* Определяне по формули означава: ползване контролирано с формулни методи

** Определяне по състояние означава: ползване в отделните насаждения, съобразно тяхното състояние (по данни от ГСП)

Таблица 21. Разчет на ползването

Част 1												
стопански клас	турнус	залесена площ	в т.ч. зрели и презрели	в т.ч. дозряващи	в т.ч. средно-възрастни	запас с клони	в т.ч. зрели и презрели	в т.ч. дозряващи	в т.ч. средно-възрастни	средна възраст	среден годишен прираст	експлоатационен запас
	г.	ha	ha	ha	ha	m³	m³	m³	m³	г	m³	m³/ha
Дъбов СрН	120	377	183	2		17 305	11 245	180		78	330	61
Церов	100	1 207	96	25	25	27 920	7 910	1 435	2 160	22	1 058	82
Горскоплоден	100	772	0	3	439	17 375	0	175	10 725	45	396	неопр.
Широколистен	100	1 086	16	121	205	131 500	2 670	22 050	25 630	36	3 876	164
Смесен Игл.Шир.	100	587	0		140	97 105	0		27 235	39	2 508	неопр.
Ясенов	80	556	228	166	112	99 770	61 360	26 930	9 035	53	1 781	269
Бялборови култури	80	142	0	98	43	35 835	0	25 540	10 295	45	796	неопр.
Черборови култури	80	4 097	0	1 999	1 780	971 145	0	534 885	423 200	41	23 340	неопр.
Общо по формули		8 824	524	2 415	2 743	1 397 955	83 185	611 195	508 280		34 085	159
Общо по състояние		42 060				3 122 805					70 152	
Общо всички гори		50 884				4 520 760					104 237	

Част 2													
стопански клас	сечище по зрелост	сечище по възраст I	сечище по възраст II	сечище нормално площно	сечище по Щотцер	сечище по прираст	ползване по зрелост	ползване по възраст I	ползване по възраст II	ползване нормално	ползване по Щотцер	ползване по прираст	годишно ползване по ГСП
	ha	ha	ha	ha	ha	ha	m³	m³	m³	m³	m³	m³	m³
Дъбов СрН	9	5	3	3	4	5	562	284	190	193	251	330	19
Церов	5	3	2	12	5	13	396	249	201	992	431	1 058	53
Горскоплоден	0	0	7	8	7	17	0	4	182	348	310	396	5
Широколистен	1	3	6	11	8	24	134	564	935	1 780	1 269	3 876	773
Смесен Игл.Шир.	0	0	2	6	5	15	0	0	454	1 942	1 499	2 508	1 274

Ясенов	11	10	8	7	9	7	3 068	2 651	2 268	1 871	2 490	1 781	239
Бялборови култури	0	2	2	2	2	3	0	639	597	896	1 011	796	354
Черборови култури	0	50	63	51	53	99	0	13 372	15 968	24 279	25 165	23 340	12 267
Общо по формули	26	73	95	100	93	183	4 159	17 764	20 794	32 300	32 427	34 085	14 981
Общо по състояние												70 152	47 477
Общо всички гори												104 237	62 458

5.2. Анализ на потенциала на ловните ресурси

Съгласно ловностопанското райониране на страната, областта попада в подобласти „Горнотракийска“ и „Тракийска“ („Наредба № 18 от 7 октомври 2015 г. за инвентаризация и планиране в горските територии“).

Област Ямбол има голямо разнообразие на дивечови местообитания, което е предпоставка за богато видово разнообразие.

Благоприятните климатични условия, разнообразната конфигурация на терена, богатството и многообразието от дървесна, храстова и тревна растителност създават необходимите предпоставки за успешно развитие на ловното стопанство.

На територията на областта има едно държавно ловно стопанство - ТП „ДЛС Тунджа“ – гр. Ямбол и едно държавно горско стопанство – ТП „ДГС Елхово“. В областта има 7 ловни сдружения – ЛРД „Елхово“, ЛРД „Странджа“ – гр. Болярово, ЛРС „Глиган 2002“ – с. Лесово, ЛРС „Калето - 2001“, ЛСНЦ „Денница“ – с. Денница, СЛРД „Диана“ – гр. Ямбол и СЛР „Стралджа“.

Задача на плана е определяне на екосистемните услуги/ползи и възможностите за възмездното им ползване. В този смисъл ще бъдат набелязани целите за развитие на ловното стопанство и начините за тяхното постигане. Набелязаните цели ще бъдат консултирани със заинтересованите страни – собствениците на горите и ползвателите на горските ресурси. Ще се посочат и индикатори за напредъка на дейностите.

В област Ямбол основни видове едър дивеч са сърната (*Capreolus capreolus*) и благородния елен (*Cervus elaphus*), в зависимост от типовете местообитания и насоки на стопанисване, със съпътстващ вид дива свиня (*Sus scrofa*). Стопанисва се също така и елен лопатар (*Dama dama*) в ТП ДЛС „Тунджа“.

Местният дребен дивеч е представен от див заек (*Lepus europaeus*), яребица (*Perdix perdix*), фазан (*Phasianus colchicus*), планински кеклик (*Alectoris graeca*), тракийски кеклик (*Alectoris chukar*), гривяк (*Columba palumbus*), гугутка (*Streptopelia decaocto*), а прелетният – от гургулица (*Streptopelia turtur*) и пъдпъдък (*Coturnix coturnix*).

В областта от едрите хищници се среща единствено вълк (*Canis lupus*) в ТП „ДГС Елхово“. Хищните представители на дребния дивеч са лисица (*Vulpes vulpes*), язовец (*Meles meles*), видра (*Lutra lutra*), бялка (*Martes foina*), черен пор (*Mustela putorius*), дива котка (*Felis silvestris*) и чакал (*Canis aureus*).

Запасите по видове дивеч и ползването/отстрела в областта за периода 2018-2022 г. са показани в Таблицы 22-24.

Запасът на благородния елен в област Ямбол варира от 369 до 508 екземпляра (средно 419 екземпляра, или 0,13 екз./100 ха) (Таблица 22). За целия период на проучването са отстреляни едва 9 екземпляра.

Средните запаси на сърната и дивата свиня през последните 5 години са 2 635 при сърната и 1 040 при дивата свиня, съответно 0,82 екз./100 ха и 0,32 екз./100 ха.

Таблица 22. Запас и отстрел на едър дивеч в област Ямбол за периода 2018-2022 г.

Година	Едър дивеч
--------	------------

	Благороден елен		Елен лопатар		Сърна		Дива свиня	
	запас	отстрел	запас	отстрел	запас	отстрел	запас	отстрел
2018	369	0	85	0	2476	14	1540	814
2019	381	1	81	0	2527	20	1560	1272
2020	416	2	76	0	2660	41	943	332
2021	420	3	62	0	2658	18	588	116
2022	508	3	80	0	2856	27	571	133
Средно годишно	419	2	77	0	2635	24	1040	533
Отстрел, %		0,4		0,0		0,9		51,3
Запас на 100 ha	0,13		0,02		0,82		0,32	

Таблица 23. Запас и отстрел на дребен дивеч в област Ямбол за периода 2018-2022 г.

Година	Дребен дивеч					
	Див заек		Фазан		Яребица	
	запас	отстрел	запас	отстрел	запас	отстрел
2018	17912	214	6058	69	22711	430
2019	18026	186	6324	119	22597	320
2020	18716	306	7054	31	22978	478
2021	19930	302	7729	140	23641	383
2022	20131	414	8423	274	23472	335
Средно годишно	18943	284	7118	127	23080	389
Отстрел, %		1,5		1,8		1,7
Запас на 100 ha	5,89		2,21		7,18	

Таблица 24. Запас и отстрел на хищници в област Ямбол за периода 2018-2022 г.

Година	Хищници											
	Вълк		Чакал		Лисица		Скитащи кучета и котки		Бялка		Врани и свраки	
	запас	отстрел	запас	отстрел	запас	отстрел	запас	отстрел	запас	отстрел	запас	отстрел
2018	88	22	2408	2460	910	416	430	24	636	9	7060	187
2019	114	11	2428	2519	954	328	411	18	647	9	7055	84
2020	85	8	2599	3004	1001	449	423	42	702	11	7731	42
2021	101	9	2539	2955	924	461	372	8	686	8	7998	124
2022	104	6	2499	3445	945	448	361	2	665	11	7873	502
Средно годишно	98	11	2495	2877	947	420	399	19	667	10	7543	188
Отстрел, %		11,4		115,3		44,4		4,7		1,4		2,5
Запас на 100 ha	0,03		0,78		0,29		0,12		0,21		2,35	

Анализът на средните запаси показва, че числеността на сърната не е достигнала допустимия запас. Ползването при този вид е ниско – едва 0,9 % от пролетните запаси

годишно. В същото време числеността на сърната не нараства в съответствие с репродуктивните възможности на вида и се колебае около 2 600 индивида.

Вследствие заболяването Африканска чума по свинете, след 2019 г. запасите и ползването при дивата свиня бележат значителен спад. Средногодишното ползване е 51,3% от пролетните запаси.

Елен лопатар се отглежда единствено в държавните ловностопански райони „Ормана” и „Топчиите”, като до този момент не е воден отстрел при този вид с оглед недостигнатите допустими запаси.

Запасът от див заек е средно 18 943 екземпляра (Таблица 23). Разпространението му е повсеместно, като се отчита ползване в размер на 1,5% от запаса. При нашите условия една зайкиня ражда 3-4 пъти годишно по 2-5 малки. Въпреки високия размножителен потенциал и ниското ползване, запасът се увеличава много бавно, с оглед запасите на хищниците и унищожаване местообитанията на вида в последните десетилетия.

При фазана и яребицата запасите са стабилни, като при тези видове се осъществява разселване от стопанисващите дивеча. Въпреки това, при яребицата запасите са под допустимите, вследствие влиянието на горечитираните при дивия заек фактори.

Твърде голямата разлика между запасите и теоретичното ползване – от една страна и отстрела – от друга, може да се дължи на много фактори, напр. неточна таксация, нерегламентиран отстрел (браконьерство), големи загуби от хищниците, респективно - недостатъчен контрол на разпространението и числеността им и др. Затова запасът трябва да се обвърже с ползването – при неизпълнение на плана за отстрел, запасът се редуцира с коефициент, получен от частното на реалното ползване върху планираното.

Числеността на вълка средно за периода е 98 индивида (0,03/100 ha), при чакал е 2 495 екз. (0,78 екз./100 ha), при лисицата – 947 екз. (0,29 екз./100 ha) и при бялката 667 екз. (0,21 екз./100 ha) (Таблица 24).

Скитащите кучета и котки са 361 - 430 (средно 399 екземпляра) – 0,12 екз./100 ha. Въпреки ловното усилие, тяхната численост остава висока. Препоръката е да се дадат достатъчни стимули на ловците за намаляване числеността на хищниците, особено на скитащите кучета, защото те ловуват на глутници и щетите от тях са твърде големи.

6. РОЛЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА ГОРСКОТО И ЛОВНОТО СТОПАНСТВО ЗА ИКОНОМИКАТА НА ОБЛАСТТА

6.1. Роля и значение на горското стопанство

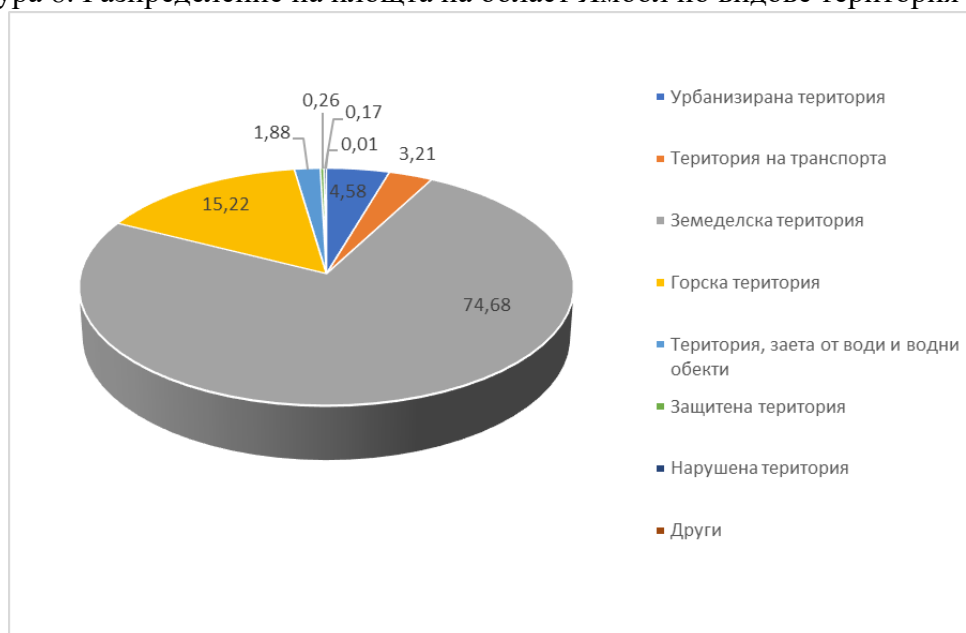
Горскостопанската дейност в област Ямбол се осъществява в рамките на Държавно горско стопанство – „Елхово“ и Държавно ловно стопанство „Тунджа“.

Горскостопанският сектор има голямо значение за развитието на местната икономика в област Ямбол, и по-специално дървопроизводствените функции на горите от областта. Общо стопанисваната дървопроизводителна площ възлиза на 51 398 ha,

което представлява около 15,22% от общата площ на областта (Фиг. 10). От тях 73,8% са държавни горски територии.

По данни на Териториално статистическо бюро – югоизток „Статистически изследвания – Ямбол“, към 31.12.2021 г., територията на област Ямбол е 3 352 699,9 dka. Според начина на трайно ползване (конкретно предназначение) на поземлените имоти земеделските земи са 2 503 759 dka (74,68%) от общата територия на областта. Всички селскостопански земи на област Ямбол се намират в Тракийската равнина и позволяват използване на механизация при внедряване на нови технологии за създаване и отглеждане на интензивни култури за производство на биомаса за енергийни цели.

Фигура 8. Разпределение на площта на област Ямбол по видове територия*

*(Баланс на територията на област Ямбол към 31.12.2021 година, Териториално статистическо бюро – югоизток „Статистически изследвания – Ямбол“.)

Основните представители на дървесната растителност в района са цер, зимен дъб, благун, , явор, келяв габър, мъждрян, кестен и др., а от иглолистните – черен бор, бял бор, дуглазка и др. Основните дървесни видове, които дават облика са дъбовете, формиращи церови, благунови, смесени благуново-церови или церово-благунови насаждения. В състава на повечето дъбови насаждения влизат единично или с по 1-2 десети много други дървесни видове – мъждрян, клен, бряст, горскоплодни – махалебка, киселица, дива круша и др. Под склопа на естествените насаждения много храстови видове – основно драката, глогът, дрянът, шипките и др., образуват гъст подлес, който заема до 50-60% от площите. Като подлес на места се явяват и келяв габър, мекиш и мъждрян.

Интразоналната растителност е представена най-добре от крайречни гори, главно тополи, върби и черна елша.

Повече от 64,9% от горите в този подпояс са издънкови. Те имат различен растеж в зависимост от месторастенията, на които се срещат и производителността им варира от II до V бонитет, но най-често са от IV бонитет. Семенните насаждения са предимно

благунови и от зимен дъб, както и церови, на възраст от 21 до 60 г. с производителност III-IV бонитет.

Залесителните дейности в област Ямбол са свързани основно с изпълнение на лесоустройствените планове. Като цяло те са незначителни, варирайки годишно от 169,8 до 963,1 ha.

Горските територии имат голямо значение за икономическата база на областта, главно като суровинен източник на дървен материал, за развитие на дивечовото стопанство, за събиране на диворастящи плодове, гъби, билки и др. недървесни горски продукти. Горите имат важно значение за икономиката на селищата в района не само като източник на строителна и технологична суровина, но и с техните защитни и рекреационни функции. Ето защо от особено голямо значение е планирането и прилагането на целенасочени действия за опазването, развитието и защитата на горските територии в региона.

Физикогеографските условия в област Ямбол (изолирани възвишения – хълмове и слаборазчленени плоски низини), структурата на ресурсите, както и регулираната горскостопанска дейност, са важни фактори за развитието на горското стопанство в региона. Горското стопанство се характеризира със запазен относителен дял в развитието на икономиката на областта, главно поради запазените държавни структури. Дърводобивът се извършва по утвърдени лесоустройствени планове и се възлага на лицензирани предприятия по процедури, които са нормативно уредени.

Ресурсните възможности за производство на дървесина в област Ямбол надхвърлят 82 548 плътни m³ (за десетилетие). Въпреки благоприятните възможности за развитие на дърводобива и най-вече преработката на дървесина, значителна част от нея се изнася извън областта, което намалява възможностите за създаване на малки дървопреработвателни предприятия и съответно за алтернативна заетост на местното население в дървопреработването, транспорта и търговията с дървен материал и дървени изделия. В горско-стопанската дейност са заети под 115 души, като в този брой не влизат временно наетите по различни програми по заетостта.

Като цяло се наблюдава тенденция за увеличаване на продажните цени на дървесина от склад, основно поради засиленото търсене на дървесина и достигнатите значително по-високи цени при провеждане на търговете. Средните продажни цени в стопанствата са ниски поради преобладаваща средна и дребна строителна дървесина.

Стопанското значение на горите не се изчерпва само с дърводобива и дървопреработването. Горската територия е източник на различни странични ползвания, задоволяващи предимно нуждите на местното население. Хълмистия релеф и слаборазчленените плоски низини са предпоставка за силно развитото пасищно животновъдство в миналото. Екологично чистите ливадни треви и лечебни растения са предпоставка за нарастващо развитие на пчеларството. Съотношението на тревни площи към ниви до голяма степен не определят екстензивния характер на земеделието и специализацията в говедовъдство, овцевъдство и козевъдство, базирани на производството на сено от естествените ливади и ползване на значителния размер мери и пасища. Тенденцията за намаляване на броя на животните през последните години се задълбочава, като повечето стопани отглеждат животни предимно за собствени нужди.

Наличието на горски билки (кантарион, мащерка, невен, риган, лайка, коприва, иглика и др.) и диворастящи гъби (манатарка, пачи крак, сърнела и др.) е възможност за осигуряване на допълнителни доходи за малка част от населението на областта. Освен допълнителни доходи за голяма част от местното население, реализирането на страничните ползвания от горите носи допълнителни доходи и на стопанствата като се отразява положително върху икономическия ефект на тяхната работа.

Освен стопанското значение на горите, една от основните им функции е и тяхната средообразуваща роля, а със специален статут са горите със защитно-водоохранна, почвообразуваща и противоерозионна роля. Водоохранната им роля се състои основно в съхранението, пречистването и освобождаването на вода към повърхностните водни обекти и подпочвените водоносни слоеве. Тяхната пречистваща роля, заедно с тази на горските почви, се състои в разлагане и поглъщане на по-голямата част от пренасяните с дъжда замърсители във въздуха. От друга страна горските почви служат като буфер за големи количества вода, като по този начин намаляват риска от наводнения.

Горските територии допринасят за съхраняване на пейзажа и за повишаване плодородието на почвите. Горите предотвратяват ерозията на почвите и опустиняването, най-вече като намаляват оттока и понижават скоростта на ветровете. Те също така обогатяват и увеличават дълбочината на почвите, като подобряват процесите на разлагане и увеличаване на почвената органична материя, което допринася за повишаване на тяхното плодородие и производителност и за поглъщането на въглерода.

Ролята на горите като важно звено от глобалния цикъл на въглерода се състои в способността им да извличат CO_2 от атмосферата и да го задържат в своята биомаса и почва, изпълнявайки по този начин ролята на поглъстител. Техният прираст неутрализира нарастващата концентрация на парникови газове в атмосферата. От друга страна, деградацията на горските територии и/или промяната в земеползването (преустройството ѝ в земи с други цели) може да причини значителни емисии на парникови газове поради възможността от възникване на пожари, загниване на биомасата и/или минерализация на почвената органична материя.

Немалка е ролята на горите за циркулацията на въздуха и кръговрата на водата на сушата, което може да окаже значително влияние върху смекчаването на последиците от изменението на регионалния климат, процесите на опустиняване и проблемите с осигуряването на прясна питейна вода.

Рекреационната роля на горските територии също е от съществено значение за развитието на областта. Голямо е значението за развитието на селищата от региона обявените в околностите им курортни гори, зелени зони и системи и извънселищни паркове, служещи за краткотраен отдих и рекреация на жителите и техните гости. Това е предпоставка за увеличаване на туристическия поток в региона, което е свързано с изграждането и предоставянето на къщи за гости, което допринася за увеличаване доходите на местното население и повишаване на икономическия ефект на горските територии.

Горскостопанските планове на стопанствата предвиждат в бъдеще да се разчита основно на естествено възобновяване на горските територии. Това ще допринесе за повишаване качеството и продуктивността на горските насаждения, както и за

подобряване на останалите полезни функции на горските екосистеми в района. При правилно, навременно и компетентно провеждане на лесовъдските мероприятия ще се осъществи по-пълно и рационално използване на съществуващите растежни условия за производството на дървесина. Съставът на гората и биологичната устойчивост на насажденията ще се подобри значително, което ще спомогне за подобряване на екологичната обстановка в района.

Ролята и значението на горските територии несъмнено е голямо както за икономическото развитие на област Ямбол, така и за повишаване благосъстоянието на местното население. Наличната природна база в областта е благоприятна за развитието на дърводобива, което съвместно с почти пълната липса на алтернативен поминък на населението от региона, дава основание да се прогнозира, че и занапред икономическият облик на областта ще бъде свързан с този отрасъл.

Бъдещето на района е пряко свързано с начините на стопанисване и управление на горите. Устойчивото стопанисване на горите е най-добрата концепция за управление на горските територии в региона. Това означава управление и използване на горите по начини, осигуряващи поддържане на тяхното биологично разнообразие, продуктивност, възобновителен капацитет и жизненост.

С цел изготвяне на анализ за ролята и значението на горското стопанство за икономиката на областта бе отправено искане към общинските администрации за предоставяне на конкретна информация за период от пет години (2017-2021 г.), засягаща следните аспекти: заети (брой) лица в горскостопанския сектор в общината; регистрирани стопански субекти в горскodobивната и преработвателна промишленост на територията на общината; извършени разходи, свързани с провеждане на горскостопански мероприятия в общината през последните 5 години; леглова база и ценови диапазон, както и брой туристи, посетили общината през тези 5 години.

Анализът на информацията на част от общините (липсват отговори за общини Ямбол, Елхово, Тунджа и Стралджа) показва:

- В областта на сектор „Горско стопанство“, в администрацията в община Болярово, работят между 4 - 6 служители.
- Регистрираните стопански субекти в горскodobивната и преработвателна промишленост на територията на общините Болярово, Елхово, Стралджа, Тунджа и Ямбол са 29, но не е предоставена информация за тяхната дейност.
-
- По отношение на легловата база е получена следната детайлна информация: През месец януари 2022 г. в област Ямбол са функционирали 17 места за настаняване с над 10 легла - хотели, мотели, хижи и други места за краткосрочно настаняване. Броят на стаите в тях е 312, а на леглата - 571. В сравнение с януари 2021 г. общият брой на местата за настаняване се увеличава с 21.4%, а на леглата в тях - с 2.0%. Общият брой на нощувките във всички места за настаняване, регистрирани през 2020-2022 г. са 155 206 нощувки.

В таблица 25 е дадена информация, по стопанства, за извършените през периода 2012-2016 г. горскостопански дейности върху горските територии на област Ямбол и

получените приходи и направени разходи от реализацията на тези дейности, по данни от самите стопанства.

Таблица 25. Приходи и разходи от реализирани дейности за периода 2017-2021 г.

ТП ДГС	Година	Реализиран дърводобив	Приходи
		(в m ³)	(в лв.)
ТП ДГС "ЕЛХОВО"	2017г.	33437	1895794
	2018г.	30845	1889462
	2019г.	32592	1959384
	2020г.	28982	1592840
	2021г.	31245	1617049
	Общо	157101	8954529
ТП ДЛС "Тунджа"	2017г.	22221,72	889478
	2018г.	18835,16	856093,3
	2019г.	20743,24	1086716
	2020г.	19217,79	905659,8
	2021г.	23067,85	1124529
	Общо	104085,76	4862477
Област Ямбол	2017г.	55658,72	2785272
	2018г.	49680,16	2745555
	2019г.	53335,24	3046100
	2020г.	48199,79	2498500
	2021г.	54312,85	2741578
	Общо	261186,76	13817006

Източник: Налична информация от ТП ДГС/ДЛС в област Ямбол

Реализираният от териториалните поделения дърводобив в област Ямбол за последните пет години е 216 187 m³, със значителни различия в отделните стопанства – от 104 086 m³ в ДЛС „Тунджа“ и 157 101 m³ в ДГС „Елхово“. Получените приходи от дърводобив в областта са 13 817 006 лв. - 4 862 477 лв. (ДЛС „Тунджа“) до 8 954 529 лв. (ДГС „Елхово“).

6.2. Роля и значение на ловното стопанство

Ролята и значението на ловното стопанство за икономиката на област Ямбол може да се разглежда в няколко направления:

- ловностопанската дейност като източник на работни места (брой на служителите в Държавните горски стопанства и служители в ловните сдружения, заети с ловностопанска дейност);
- ловностопанската дейност като обект на ловен и фото туризъм;
- ловностопанската дейност като значимост за ловците.

На територията на област Ямбол има седем ловни сдружения. Броят на хората, които практикуват този спорт в областта през 2021 г. е 4 427. Освен социалното

измерение, тази дейност носи и значителни приходи от ловни билети, разрешителни за лов, членски карти, както и отчисления за подобряване стопанисването на дивеча, които всъщност са косвени данъци.

6.3. Развитие на отдиha и туризма в горите

Област Ямбол разполага с разнообразни исторически и природни дадености. В региона са открити повече от 270 древни селища и около 1 000 надгробни могили, повечето от които са разположени по поречието на р. Тунджа и нейните притоци. Най-ранните останки от селищен живот са открити в десетките праисторически селищни могили, които датират от неолита, енеолита и бронзовата епоха. Много от находките, открити в тях, сега се съхраняват в парижкия Лувър и Археологическия музей София. В област Ямбол, в района на Сакар планина, е най-високата концентрация на мегалитни паметници. В списъка на недвижимите културни ценности /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение" на територията на област Ямбол, съгласно Закона за културното наследство /ЗКН/ са регистрирани 9 обекта: три в землището на с. Кабиле - Градището до Таушан тепе, Античен град „Кабиле“ /калето/, Тракийски и античен град „Кабиле“, Битова къща-музейна сбирка „Стефан Караджа“- с. Стефан Караджово, Антично и средновековно селище - с. Стройно, Архитектурен комплекс от Римската епоха - гр. Ямбол, Римска баня - гр. Ямбол и Средновековна крепост - гр. Ямбол.

Природните забележителности са много атрактивни и имат значителен рекреационен потенциал. В областта се намират:

- резерват „Лонгозна гора“ - (Равнинни лонгозни гори);
- поддържаните резервати „Балабана“ (местообитания на различни видове чапли) и „Долна топчия“ (с находище на колхидски фазан и лонгозна гора);
- защитените местности: „Иван гьол“, „Блатото“, „Дебелата кория“ - с. Тенево, „Веселиновска гора“, „Ждрелото на река Тунджа“, „Птиците“, „Лонгозите“, „Находище на Вагеницова метличина“, „Находище на Наделенолистно великденче“ – Лесово, „Търнавски Бакаджик“;
- природните забележителности – „Дрънча дупка и „Находище на Мразовец“ – м. Ормана;
- 30 вековни дървета.

По данни на НСИ, в област Ямбол ежегодно се реализирани между 21 922 и 38 192 нощувки на български и чуждестранни туристи в места за настаняване. Нощувки в места за настаняване от чужди граждани са между 4 428 и 7 284бр.

Горският ландшафт с неговите уникални насаждения се характеризират с изключително богатство на растителни и животински видове и стопанисването им като такива е най-добрият начин за запазване на генетичните ресурси. Богати са горските масиви и горските паркове в крайградските територии по крайбрежието и във вътрешността на областта и представляват незаменим ресурс за развитието на рекреацията и отдиha на местните жители.

Защитените територии в областта, лесопарковете, курортните гори и зоните с разнообразен релеф и красиви природни дадености във вътрешността са предпоставка за практикуване на екотуризъм във всички негови форми – от семейната почивка до специализирания туризъм с наблюдения и фотографиране на птици и растения, на научно-познавателен туризъм. Тези дадености правят територията на област Ямбол привлекателна и за развитие на конен туризъм, велотуризм и др. Така, освен познавателната си стойност, те са ресурс и на активен отдих на населението.

Ловният туризъм е в начална фаза на развитие, базиращо се на наличното голямо разнообразие на едър и дребен дивеч в района. Тази форма на туризъм е с известно самостоятелно и специфично местно развитие и би допринесла за осигуряване на заетост, с приходи в местната икономика, когато се съчетае с други икономически дейности, подкрепящи туризма като цяло. Основният ползвател на ресурса по туристическа линия е Съюзът на ловците и риболовците в България чрез договори с тур-оператори. Престоите са краткотрайни (2-5 дни) и с ясно изразена сезонност в зависимост от ловните сезони. Организира се лов на благороден елен, елен-лопатар, дива свиня, сърна, заек, фазан, пъдпъдък, бекас, патици и гъски, както и отстрел на хищници – чакал и лисица. Предлагаането на другите видове туризъм, в съчетание с ловния, почти не се практикува.

6.4. Роля и значение на дървата за отопление

Според съществуващите данни е трудно да се проследи определена тенденция в използването на дървата за отопление, но може да се отбележи, че на областно ниво, предвид наличието на горскодървесни ресурси, могат да бъдат задоволени нуждите от дърва за горене. Комплектованото ползване на дървесина в държавните горски стопанства на област Ямбол към 2021 г. е 70 852 плътни m^3 , от които 55,5% (39 303 m^3) са дърва за отопление, а 44,2% (31 344 m^3) и 0,3% (205 m^3) – съответно строителна дървесина и вършина (Таблица 26).

Таблица 26. Разпределение на дървесината в област Ямбол, в т.ч. дърва за отопление (към 2021 г.)

Категория	Количество, m^3	Участие, %
СТРОИТЕЛНА ДЪРВЕСИНА	31 344	44,2
в т.ч. едра	7 957	11,2
в т.ч. средна	18 725	26,4
в т.ч. дребна	4 662	6,6
ДЪРВА	39303	55,5
Вършина	205	0,3
Всичко	70 852	100,0

В област Ямбол количествата отпадъчна биомаса са значителни и могат да бъдат основен енергиен източник за повечето общини на територията на областта. За обработката им могат да се прилагат различни технологии, изгарящи дърва, трески, пелети и брикети. Препятствие пред по-широкото използване на биомасата може да

представлява само замърсяването на въздуха при използване на по-примитивни отоплителни уреди с ниска ефективност.

Обновяването на енергийните уреди на населението трябва да стане чрез провеждане на информационни кампании и използване на възможни финансови механизми за замяна на старите печки и огнища с камини и котлета с малка мощност и висока ефективност. Демонстрирането на такава техника може да стане в обществените и промишлените сгради, където понастоящем биомасата се използва съвсем ограничено. Отоплението на по-големите училища може да става чрез използване на автоматични котли, изгарящи пелети или енергийни трески.

Отпадъци от селското стопанство

Отпадъците от селското стопанство в равнинната, селскостопанска част на област Ямбол, са обект на стопански интерес. Енергията, произведена от тях в бъдеще има потенциал да нараства в енергийния баланс на областта.

Биогаз

Източник на биогаз може да бъдат органичните отпадъци от бита и селското стопанство. Животновъдството в областта е сравнително слабо развито, а възможностите на сметищата за битови отпадъци е необходимо да бъдат детайлно проучени.

7. КЛЮЧОВИ ФАКТОРИ ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ В ОБЛАСТТА (Фокус върху дневните грабливи птици и в частност на малкия креслив орел (*clanga pomarina*) - проект на ИАГ по програма LIFE на ЕС).

Биоразнообразието е не само природно богатство, но и потенциал за бъдещото развитие на област Ямбол. Неговото опазване е от ключово значение за устойчивостта на екосистемите, което съответно рефлектира в качеството на околната среда, наличните ресурси и съответно благоденствието на местното население. В рамките на областта са налични защитени територии и зони по НАТУРА 2000, включително и такива, които опазват местообитания на редки и ценни птици, какъвто е малкият креслив орел.

Малкият креслив орел е средно голяма дневна граблива птица. Дължината на тялото му е 61–66 cm, размахът на крилете 145 cm и тежи до 1600 g. Има възрастов диморфизъм. Възрастните са с кафяво оперение. Могат трудно да се отличат от възрастните на големия креслив орел по малко по-дребното си тяло и по това, че при полет маховите пера отдолу са черни, а подкрилията – кафяви (при големия креслив орел е обратното). Младите са шоколадовокафяви, с добре оформено жълто петно на тила, надкрилията са с два реда бели петна, характерен отличителен белег от младите на големия креслив орел. Тялото отдолу е изпъстрено със светли щрихи.¹ Малочислен гнезещ вид у нас, най-разпространен из равнинните и нископланински широколистни гори в Източна България. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Гнезди винаги на дървета, обикновено в непристъпни долове. Гнездото му е с диаметър над 1 m. Храни се в прилежащите открити местообитания - ниви, пасища и степи. Ловува най-вече на различни дребни гризачи и насекомоядни. Прелетен, долита във втората половина на март и отлита през октомври. Над страната преминава интензивна транзитна миграция, особено по Черноморското крайбрежие.

Обитава широколистни и смесени гори до открити пространства, основно пасища, ливади, обработваеми земи и водоеми. Предпочита мозаечен тип местообитания. При миграции образува разредени ята, понякога до няколко десетки, индивида в смесени групи с мишелови, кани и други видове орли.

Основните заплахи пред популациите на малкия креслив орел са свързани с:

- **Промяна на местообитанията от интензивното горско стопанство**

Изсичането на старите гори, селективното изсичане на остарелите дървета и залесяването на пасища води до разрушаване на размножителните и на хранителните местообитания на малкия креслив орел.

- **Безпокойство**

Горскостопанските дейности в близост до гнездата на малките кресливи орли през размножителния период могат да станат причина за компроментиране на гнезденето на птиците. Също така туристи и събирачи на гъби или билки биха могли да станат причина двойката орли да напуснат гнездото.

- **Интензивното селско стопанство**

¹ <https://eagleforests.org/>

Интензивното земеделие, свързано с използване на много пестициди и въвеждането на монокултурите, води до намаляване на видовете животни, с които малкият креслив орел се храни. Нова заплаха представлява и използването на шредери за почистване на храстите от пасищата, които увреждат местообитанията му, но водят и до директно унищожаване на животните, представляващи основна негова плячка.

- **Пожари**

Пожарите могат пряко да разрушат обитаемите гнезда. Вследствие на промените в климата на глобално ниво пожарите са все по-голяма заплаха за районите, важни за малкия креслив орел.

Храни се предимно с дребни бозайници, основно полевки и друга подобна по размери плячка, състояща се от различни видове гризачи, земноводни, влечуги, дребни птици и насекоми.

На територията на област Ямбол, видът се среща в Защитена зона "Дервентски възвишения" и Защитена зона "Западна Странджа"

Защитена зона „Дервентски възвишения“ е важна за опазването на малкия креслив орел. Оценката към момента за защитената зона и околностите ѝ е 20–25 двойки на малкия креслив орел. Предстои обстоен мониторинг за установяване на точния брой гнездящи двойки на територията.

Основните заплахи, които са идентифицирани за вида в тази защитена територия са:

- **Интензивни човешки дейности**

Районът на защитената зона се използва от местните хора екстензивно, основно за животновъдство и в по-малка степен за земеделие и горскостопански дейности. Местообитанията са чувствителни към интензификацията на земеделието и горското стопанство, както и към промяната на земеделските практики.

Намаляването на пашата, последвано от сукцесия, както и разораването на пасищата води до загуба на тревни местообитания за птиците дебелоклюна чучулига, късопръста чучулига, сива овесарка и лалугера, който се явява основна храна за грабливите птици, включително царския орел. Използваните в района пестициди са опасни за птиците.

- **Пожари и сеч**

Сухите пасища и ливади са особено уязвими на пожари – както естествени, така и причинени от човека. През сухите години големи територии биват опожарявани. Горите в защитената зона заемат сравнително малки територии, разпръснати сред откритите пространства.

Браконьерската сеч, събирането на дърва за огрев и залесяването с неприсъщи за района видове влошават качеството на горските местообитания.

На територията на защитена зона „Западна Странджа“ и околностите и са установени 8 заети гнезда на малък креслив орел. Локализирани са още 14 заети гнездови територии от вида. Оценката за зоната и околностите и е 30–35 двойки. Популацията на вида за зоната е стабилна, вероятно слабо увеличаваща се.

- **Загуба на местообитания**

Районът на защитена зона „Западна Странджа“ се използва от местните хора екстензивно, основно за животновъдство и в по-малка степен за земеделие и горскостопански дейности. Намалването на пашата, последвано от сукцесия на храсталаците и гората, както и разораването на пасищата води до загуба на тревни местообитания за птиците. Използваните в района пестициди са опасни за птиците.

- **Пожари**

Сухите пасища и ливади са силно уязвими на пожари – както естествени, така и причинени от човека. През сухи години големи територии биват опожарявани.

- **Незаконна сеч**

Горите в защитената зона заемат сравнително малки територии, разпръснати сред откритите пространства. Незаконната сеч, събирането на дърва за огрев и залесяването с неприсъщи за района видове влошават качеството на горските местообитания.

ЧАСТ ПЪРВА - ЕДИННА ГОРСКОСТОПАНСКА КАРТНА ОСНОВА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

Единната горскостопанска картна основа е създадена чрез използване на обединените цифрови модели от актуалната инвентаризация на горите, които са във формат ZEM 2.10. Пространствените данни са трансформирани в координатна система БГС 2005.

Топологично обработените пространствени данни са сравнени с актуалната карта на възстановената собственост /кадастрална карта и актуалната ортофотокарта/. След сравнението е изготвен списък на обектите, представен като Приложение № I.1, за които са идентифицирани несъответствия.

Единната горскостопанска картна основа се предава на Възложителя във вид и формат, описани в Наредбата по чл. 13, ал. 13 от Закона за горите, и се съдържа в Приложение 6 и Карта 1.

ЧАСТ ВТОРА - ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

Функционалното зонироване е определено на базата на съществуваща информация, информация, събрана в процеса на изготвяне на ОПРГТ, решения на общините и проучване на общественото мнение.

I. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА КАТЕГОРИИТЕ И ФУНКЦИОНАЛНАТА ПРИНАДЛЕЖНОСТ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

При разработването на областния план беше проведена анкета със специализирани служители в администрациите, свързани или пряко заинтересовани от управлението на горските територии. Резултатите (Приложение № 4) посочват, че всички анкетирани са с положителната си нагласа към съвременната функционална категоризация на горските територии (защитни гори, специални гори, стопански гори) и я определят като „умерено ефективна“.

В таблиците по-долу са представени категориите и функционалната принадлежност на горските територии в област Ямбол, както и информация за разпределението им по общини. В Приложение № II.1, в пълен обхват, е посочена площта на отделите и подотделите, отчитайки принадлежността им към съответното териториално поделение или община, в годината на приемането на ГСП и годината на изготвянето на настоящия ОПРГТ.

1) Защитни гори

(1) *Горските територии за защита на почвата* са дефинирани с общо 8 условия, от които в област Ямбол са налични следните:

2. Върху твърде плитки почви с наклон над 20°;
3. Между изградените диги за защита от вредното въздействие на водите;
4. Петдесет метра около останалите водни течения в долния равнинно-хълмист и хълмисто-низинен пояс.
8. Гори върху каменливи терени, грохоти и морени.

Горите, отговарящи на всяко от тези условия са представени като отделни слоеве в базата данни. В табличен вид тук са представени обобщените цифри за всички Горски територии за защита на почвата по общини и по залесеност.

(1) *Горските територии за защита на почвата* са с обща площ 7 683.67 ha, от която 5 480.97 ha залесена и 2 202.70 ha незалесена (Таблица 27), разпределена по общини:

Таблица 27. Горски територии за защита на почвата

А – ЗАЩИТНИ ГОРИ			
А (1) Горски територии за защита на почвата			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	1198.001062	696.4762301	1894.477292
Елхово	1822.402216	759.0911967	2581.493413
Стралджа	1095.444532	376.3779599	1471.822492
Тунджа	1351.942159	370.7554838	1722.697642
Ямбол	13.17785182	0	13.17785182
Общо	5480.967821	2202.70087	7683.668691

(2) Горските територии за защита на водите са определени съгласно 4 условия, като в област Ямбол са налични 2 от тях:

1. Разположени в санитарно-охранителните зони;
2. До 200 m около язовирите.

Беше потърсена информация от общините за Единични източници на питейни води за населението, за които не са определени санитарно-охранителни зони, но общините потвърдиха, че такива не са налични.

Горските територии за защита на водите са определени с обща площ 3760.8 ha, от която 3154.3 ha залесена и 606.5 ha незалесена (Таблица 28), разпределена по общини:

Таблица 28. Горски територии за защита на водите

А – ЗАЩИТНИ ГОРИ			
А (2) Горски територии за защита на водите			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	718.1	144.3	862.4
Елхово	1068.1	164.6	1232.7
Стралджа	670.5	128.6	799.1
Тунджа	558.2	93.5	651.7
Ямбол	139.4	75.5	214.9
Общо	3154.3	606.5	3760.8

(3) Горските територии за защита на урбанизираните територии са ивици с ширина 50 – 100 m от границите на населените места от I до III категория и с ширина 25 – 50 m за населените места от IV до VIII категория. Определят се на базата на данни за регулационните граници на населените места от кадастър или от официално предоставени данни от общинските администрации. Включват се подотдели по действащата инвентаризация, които са засегнати от генерирания буфер. Буферът се използва за разделяне на съществуващите подотдели. Площта, посочена в Таблица 29 е на частта от подотделите, засегната от буфера:

Таблица 29. Горски територии за защита на урбанизираните територии

А – ЗАЩИТНИ ГОРИ			
А (3) – Горски територии за защита на урбанизираните територии			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	22.27	4.53	26.8
Елхово	113.93	23.09	137.02
Стралджа	24.11	2.25	26.36
Тунджа	39.09	41.31	80.4
Ямбол	61.83	48.78	110.61
Общо	261.23	119.96	381.19

(4) Горските територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура се определят съгласно 4 условия, като в област Ямбол са налични 2 от тях:

1. 50 – 100 m от обхвата на първокласните пътища;
2. 25 – 50 m от обхвата на останалите пътища от републиканската пътна мрежа.

Горските територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура са с обща площ 525.01 ha (Таблица 30), от която 440.79ha залесена и 84.22 ha незалесена, разпределена по общини:

Таблица 30. Горски територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура

А – ЗАЩИТНИ ГОРИ			
А (4) – Горски територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	57.59	8.36	65.95
Елхово	97.18	24.85	122.03
Стралджа	167.52	39.03	206.55
Тунджа	115.49	8.74	124.23
Ямбол	3.00	3.25	6.25
Общо	440.79	84.22	525.01

(5) Горски територии от горната граница на гората - ивици с широчина 100-200 m от границите на гората с високопланинските пасища или клековите формации. Поради характерните орографски особености на област Ямбол и по-равнинният ѝ релеф, такива територии не са налични.

(6) *Защитни горски пояси* са определени съгласно следните 3 условия:

1. Защита на инженерни съоръжения;
2. Защита на урбанизирани територии;
3. За подобряване на микроклимата.

Направени са и допълнителни проучвания сред общините за предложения за такива територии. Горските територии, отговарящи на всички посочени условия, са с обща площ 3264.3ha (Таблица 31), разпределена по общини:

Таблица 31. Защитни горски пояси

А – ЗАЩИТНИ ГОРИ			
А (6) – Защитни горски пояси			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	227	99.9	326.9
Елхово	248.4	105.4	353.8
Стралджа	494.5	85	579.5
Тунджа	927.4	278.6	1206
Ямбол	542.9	255.2	798.1
Общо	2440.2	824.1	3264.3

(7) *Създадените по технически проекти за борба с ерозията* са горски територии, включени в обхвата на технически проекти за борба с ерозията. Определени са на база на действащата инвентаризация. Общата им площ е 379.79 ha (Таблица 32), 332.7 от които върху залесена площ, разпределена по общини:

Таблица 32. Горски територии, създадени по технически проекти за борба с ерозията

А – ЗАЩИТНИ ГОРИ			
А(7) – Горски територии, създадени по технически проекти за борба с ерозията			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Стралджа	114.06	20.72	134.77
Тунджа	218.63	26.38	245.02
Общо	332.69	47.10	379.79

Б) Специални горски територии

(1) Включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии са с обща площ 1 077.64 ha, от която 667.04 ha залесена и 410.59 ha незалесена (Таблица 33), разпределена по общини:

Таблица 33. Горски територии, включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ

Б – СПЕЦИАЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ			
Б(1) – Включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Елхово	476.71	385.99	862.70
Тунджа	142.47	18.59	161.06
Ямбол	47.86	6.02	53.88
Общо	667.05	410.59	1077.64

(2) Включени в защитените зони, по смисъла на Закона за биологичното разнообразие са с обща площ 60 127.84 ha, от която 50 488.47 ha залесена и 9 639.37 ha незалесена (Таблица 34), разпределена по общини:

Таблица 34. Горски територии, включени в защитените зони, по смисъла на ЗБР

Б – СПЕЦИАЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ			
Б(2) – Включени в защитените зони, по смисъла на ЗБР			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	18887.82	3997.69	22885.51
Елхово	22259.85	4041.13	26300.98
Стралджа	2805.10	355.08	3160.19
Тунджа	5858.28	1053.38	6911.66
Ямбол	677.42	192.09	869.51
Общо	50488.47	9639.37	60127.84

Стопанисването на защитените зони се извършва съгласно Закона за биологичното разнообразие, Заповедите за обявяване, Плановите за управлението им и с “Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000”, с разписани режими за устойчиво управление на горите в мрежата Натура 2000, които са разгледани и приети на заседание на Националния съвет за биологично разнообразие“ (НСБР), проведено на 08.06.2010 г. и са залегнали в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите (обн. ДВ, бр. 64/2011 г., изм. и доп.).

(3) Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статuti и режими. Селектираните територии са съобразени с подадената информация от общините. Общата им площ 85,9 ha, от която 45.7 ha залесена и 40.2 ha незалесена площ (Таблица 35), разпределена по общини:

Таблица 35. Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статuti и режими

Б – СПЕЦИАЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ			
Б(3) – Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статuti и режими			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Тунджа	45.7	40.2	85.9
Общо	45.7	40.2	85.9

(4) Семепроизводствени насаждения и градини са с обща площ 197.92 ha (Таблица 36), от която цялата е залесена и разпределена по общини:

Таблица 36. Семепроизводствени насаждения и градини

Б – СПЕЦИАЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ			
Б(4) – Семепроизводствени насаждения и градини			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	71.43	0.00	71.43
Елхово	37.65	0.00	37.65
Стралджа	58.93	0.00	58.93
Ямбол	29.91	0.00	29.91
Общо	197.92	0.00	197.92

(5) Горските разсадници са с обща площ 56.77 ha (Таблица 37), разпределена по общини:

Таблица 37. Горски разсадници

Б – СПЕЦИАЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ			
Б(5) – Горски разсадници			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Елхово	0.00	30.35	30.35
Тунджа	0.00	12.18	12.18
Ямбол	1.66	12.59	14.24
Общо	1.66	55.11	56.77

Данните, представени в таблицата относно функционална категория Б(5) – Горски разсадници, са базирани на действащата инвентаризация на горите.

б) Опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове са с обща площ 6.78 ha (Таблица 38), която цялата е залесена и се намира на територията на община Тунджа - 3,18 ha, на община Ямбол - 3,6 ha.

Таблица 38. Опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове

Б – СПЕЦИАЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ			
Б (6) - Опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Тунджа	3.18	0.00	3.18
Ямбол	3.60	0.00	3.60
Общо	6.78	0.00	6.78

(7) Дендрариуми в област Ямбол не са налични.

(8) Научноизследователски и учебно-опитни гори са налични на територията на област Ямбол в общини Тунджа и Ямбол и са с обща площ 6.7 ha (Таблица 39).

Таблица 39. Научноизследователски и учебно-опитни гори

Б – СПЕЦИАЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ			
Б (8) - Научноизследователски и учебно-опитни гори			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Тунджа	3.18	0.00	3.18
Ямбол	3.60	0.00	3.60
Общо	6.78	0.00	6.78

(9) Токовища - определени съгласно ГСП/ЛУП и данни от Изпълнителна агенция по горите. Според наличните данни токовища няма.

(10) До 200 m около туристическите хижи, категоризирани по Закона за туризма и обекти с религиозно значение са с обща площ 75.17 ha, от която 55.7 ha залесена и 19.46 ha незалесена (Таблица 40). При обработката са взети предвид следните хижи: Хижа „Дрънчи дупка“, Хижа „Люляк“, хижа „Пиргуля“, Хижа „Инджови извори“, хижа „Ормана“, Параклис „Св. Илия“, Параклис „Тунджа“, Манастир „Болярово“.

Таблица 40. Горски територии до 200 m около туристически хижи, категоризирани по ЗТ и обекти с религиозно значение

Б – СПЕЦИАЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ			
Б (10) - До 200 m около туристически хижи, категоризирани по ЗТ и обекти с религиозно значение			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	30.73	4.72	35.44
Елхово	24.98	0.00	24.98
Стралджа	0.00	0.84	0.84
Тунджа	0.00	0.47	0.47
Ямбол	0.00	13.44	13.44
Общо	55.71	19.46	75.17

(11) Базы за интензивно стопанисване на дивеча – намират се в община Твърдица и заемат обща площ от 578.15 ha.

Таблица 41. Горски територии до 200 m около туристически хижи, категоризирани по ЗТ и обекти с религиозно значение

Б – СПЕЦИАЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ			
Б (11) - Базы за интензивно стопанисване на дивеча			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Тунджа	498.33	79.82	578.15
Общо	498.33	79.82	578.15

(12) Горите с рекреационно значение се определят по 3 признака, като в област Ямбол са налице първите два - Определени с действащи общи устройствени планове като части от зелената система на общините и включени в селищни образувания или курорти с национално или местно значение. *Горски територии с рекреационно значение* са с обща площ 171.5 ha, от която 133.77 ha залесена и 13.87 ha незалесена (Таблица 42), разпределена по общини:

Таблица 42. Горски територии с рекреационно значение

Б – СПЕЦИАЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ			
Б(12) – С рекреационно значение			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	17.33	13.87	31.19
Елхово	59.20	22.94	82.14
Стралджа	23.92	0.66	24.58
Тунджа	1.32	0.27	1.32
Ямбол	32.01	37.74	32.28
Общо	133.77	13.87	171.51

(13) За поддържане на ландшафта

Настоящият документ се придържа към най-добрите традиции на световните географски школи и интерпретира понятието „ландшафт“ като географски индивидуум - физическа реалност с визуална цялост, обединяваща отличителните характеристики на региона (Humboldt, 1849; Берг, 1915; Sauer, 1963; Troll, 1968). Формирането на ландшафтите е резултат от продължително във времето взаимодействие и взаимосвързано развитие на природни абиотични, биотични и антропогенни процеси (Neef, 1967; Müncher, 2010). В пространствено отношение ландшафтът е определян като хетерогенен ареал от земната повърхност, съставен от близки по форма и взаимодействащи си екосистеми (Forman and Godron, 1986). Границите на ландшафта са системно-функционална, а не толкова негова морфологична характеристика (Реймерс, 1991).

В традициите на европейските изследвания за опазване и управление на биоразнообразието, природния капитал и екосистемните услуги, „ландшафтът“ има

значението на пространствена единица с ранга на „регион“, която в структурно-йерархично отношение е съставена от характерни екосистеми, хабитати и видове. Подобно разбиране се проследява и в български стратегически и планови документи като Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие и Националния план за опазване на биологичното разнообразие 2005-2010 г.

В методическо отношение установяването на ландшафтите се свързва с открояването на представителни пространствени единици в горските територии с висока степен на сходство по отношение на геоложки строеж, форми на релефа, повърхностни и подземни води, микроклимат, почвени разновидности, фито- и зооценози.

Приоритетните ландшафти са изведени от базата данни Corine Land Cover 2018 г. – широколистни, иглолистни и смесени гори. Отделени са подотделите със съответния тип гора – селектират се всички полигони от колона Вид подотдел със стойност 1 (семенни насаждения).

Общата площ на териториите за поддържане на ландшафта са 682.2 ha, като всички територии са залесени.

Таблица 43. Горски територии за поддържане на ландшафта

Б – СПЕЦИАЛНИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ			
Б(13) – За поддържане на ландшафта			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	254.4	0.0	254.4
Елхово	321.9	0.0	321.9
Стралджа	75.8	0.0	75.8
Тунджа	29	0.0	29
Ямбол	1.1	0.0	1.1
Общо	682.2	0.0	682.2

(13) *С висока консервационна стойност* – не са налични сертифицирани гори в изпълнение на Принцип 9 от стандарта за сертификация управлението на гори по системата на FSC.

В) Стопански горски територии - такива са горските територии, които не са обхванати от А. и В. Те са с обща площ 14429.6 ha, от която 13068.9 ha залесена и 1360.7ha незалесена (Таблица 44), разпределена по общини:

Таблица 44. Стопански гори

В – СТОПАНСКИ ГОРИ			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	1866.2	181.8	2048
Елхово	2430.3	384.8	2815.1
Стралджа	4468.2	466.3	4934.5
Тунджа	4304.2	327.8	4632
Общо	13068.9	1360.7	14429.6

Г) Зони за защита от урбанизация – определени са по специално разработена за целта методика, подробно представена в Приложение 8. **Чрез натрупване на всички функционални зони и допълнителни категории, определени в методиката са определени зони за свръхосигуряване („гореща точка на осигуряване“)** на екосистемни ползи в конкретната географска среда. След експертен анализ на процентните съотношения „полигони-брой ползи“ и географските особености на територията е взето решение за „зони на свръхосигуряване“ да бъдат приети полигоните, предоставящи **повече от 10 обществени ползи**. Резултатите от тази методика са допълнени от предложения на общините за зони за защита от урбанизация, направени след социологическо проучване. Освен това са взети предвид наблюденията на малкия креслив орел и подотделите, в които са регистрирани такива наблюдения също са включени в зоните за защита от урбанизация.

Обща площ на зоните за защита от урбанизация са: с обща площ **1422.42** ha, от която **1052.67** ha залесена и 387.4 ha незалесена (Таблица 45), разпределена по общини:

Таблица 45. Зони за защита от урбанизация

Г – ЗОНИ ЗА ЗАЩИТА ОТ УРБАНИЗАЦИЯ			
Община	Залесена (ha)	Незалесена (ha)	Площ (ha)
Болярово	233.9735447	75.38079415	309.3543388
Елхово	184.2576536	89.10152767	273.3591813
Стралджа	832.2244395	172.7300365	1004.954476
Тунджа	1027.104999	361.7042059	1388.809205
Ямбол	599.0693795	182.4325012	781.5018807
Общо	2876.630017	881.3490654	3757.979082

Настоящият документ прилага понятието „Зона за защита от урбанизация“, (ЗЗУ) по смисъла на Закона за горите (ЗГ, §1, т. 25 от Допълнителните разпоредби).

Към идентифицирането на „Зони за защита от урбанизация“ е подхотено с разбирането, че основания за въвеждане на ограничения с подобен характер могат да произтичат при следните обстоятелства: 1) Ако обществено ползните функции на горските територии надхвърлят ползите, произтичащи от застрояването на територията; и 2) Ако опазването на горските функции е съвременна необходимост за: съхраняването на генофонда, екологичното състояние на горите в района/водосбора и структурната устойчивост на ландшафтите. Приемаме, че при подобни обстоятелства поддържането на горскостопанските функции на територията е приоритет.

На това основание, за целите на настоящия Областен план, за ЗЗУ са предложени горски територии, в които въз основа на прецизирана критерийна база (Приложение № 5), е установено **свърхосигуряване** на „обществени екосистемни ползи“ от горите. Подобно решение подчертава новаторските елементи на ЗГ и на пилотните Областни планове – горите като носители на обществени екосистемни ползи, и напълно съответства на съвременната европейска политика (ЕК, Стратегия за биоразнообразие 2020, Дейност 5) за практическото разгръщане на дейности за усвояване и поддържане на „Природния капитал“ - устойчиво мултифункционално оползотворяване на природните активи в подкрепа на човешкото благополучие.

Методиката (Приложение № 5) по определянето на принадлежността на горски територии към функционалната категория „D) Зони за защита от урбанизация“, вкл. дефинирането на техния конкретен териториален обхват, се основава на съгласуван анализ на резултатите от:

- ✓ изработената единна горскостопанска картна основа (част Първа на Плана);
- ✓ функционалното зонироване на горските територии (част Втора, т. I);
- ✓ и идентифицирането на горските територии, предоставящи екосистемни ползи (част Втора, т. II).

В обхвата на действие на настоящия Областен план за „Зони за защита от урбанизация“ се предлагат 3 740.22 ha от горските територии (Таблица № 61). Резултатите са визуализирани в КАРТА № 15 Зони за защита от урбанизация, Приложение № II.1 Функционални категории на горските територии. Оконтурирането е

съобразено с актуалните ОУП на всички общини в областта към момента на разработване на ОПРГТ.

При формирането на критериите за определяне на „Зоните за защита от урбанизация“ са взети предвид и резултатите от проведените анкетни проучвания върху експертното мнение на тематични фокус групи (Приложение № 4) с отношение към Областния план за развитие на горските територии в област Стралджа.

Респондентите виждат ползите от горите, свързани с няколко водещи критерии при потенциално обособяване на „Зони за защита от урбанизация“, а именно:

- Защиават от ерозия на почвата;
- Защиават от наводнения, лавини и други природи бедствия;
- Поддържат биологичното разнообразие и генофонд.

Видимо, определящо значение за респондентите при потенциално обявяване на „зони за защита от урбанизация“ имат поддържащите и регулиращите екосистемни услуги, предоставяни от горите.

Конкретни територии за защита от урбанизация са предложени от община Стралджа. Те са взети предвид и включени в зоните. След предварителните обществени обсъждания, горите във фаза на старост също бяха включени в зоните за защита от урбанизация.

Д) Зони за изграждане на ски писти и съоръженията към тях са: не са предвидени.

II. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ПРЕДОСТАВЯЩИ ЕКОСИСТЕМНИ ПОЛЗИ

Настоящият план прилага понятието „обществени екосистемни ползи“ (Приложение № 2) със значението на услуги, осигурявани от екосистемите (MAES, 2013), които имат положителен принос към общественото благосъстояние (TEEB, 2010) и екологичната сигурност (Barnett, 2001). Те са интерпретирани като директен или индиректен резултат от функционирането на горските екосистеми (TEEB, 2010) и на специализираните дейности по управлението на горските територии (Закон за горите, чл.248, 1).

Процесът по идентифицирането на горските територии, предоставящи екосистемни ползи, е съобразен с: Европейската методологична рамка на оценка и картографиране на екосистемни услуги (MAES, 2013), Международната класификация на екосистемните услуги – част Биотични услуги (Haines-Young and Potschin, 2018, последна версия – CICES 5.1, приложение № 3), Методиката за оценка и картиране на състоянието на горите и горските екосистеми и техните услуги в България (Костов и кол., 2017) – неразделна част от Методологичната рамка за оценка и картиране на състоянието на екосистемите и екосистемните услуги в България, Практическото ръководство за прилагането на съоръжения и методи за ограничаване на ерозията в горските територии (Маринов, 2007), както и Анализа и оценката на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени (МОСВ, 2013).

Процедурата по открояването на видовете „обществени екосистемни ползи“ от конкретни горски територии в областта е тясно обвързана с процедурата по функционалното зонироване на горските територии (по част Втора, т. I от настоящия план). Приложената методика, вкл. критерийната база за създаването на придружаващата ГИС база данни, са изложени подробно в Приложение № 5. Тяхната основна цел е високо информационно осигуряване - открояването на оптимално възможен брой видове „обществени екосистемни ползи“ от горските територии на областта. Резултатите са насочени към вземащите решения, в подкрепа на гъвкавостта на техните практически инициативи и устойчивостта в управлението на горските територии. Практическото оползотворяване на така установените „обществени екосистемни ползи“ или тяхното селективно приоритизиране според на водещите функции на горските територии, е в правомощията на изпълнителите на настоящия план.

В изпълнение на изискванията на Закона за горите и за целите на Областния план за управление на горите са идентифицирани и оконтурени горските територии, предоставящи следните „обществени екосистемни ползи“:

1. Защита срещу ерозия на почвата от лавини и наводнения (Карта № 25)
2. Обезпечаване на количеството и качеството на водата (Карта № 26)
3. Поддържане на биологичното разнообразие (Карта № 27)
4. Екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат (Карта № 28)
5. Осигуряване на условия за рекреация и туризъм (Карта № 29)
6. Поддържане на традиционния ландшафт (Карта № 30)

7. Защита на природното и културното наследство (Карта № 31)
8. Защита на инфраструктурни обекти и съоръжения (Карта № 32)
9. Забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата (Карта № 33)

ЧАСТ ТРЕТА - ВЪЗМЕЗДНО ПОЛЗВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ ЕКОСИСТЕМНИ ПОЛЗИ

За целите на управлението на горските територии и на ловното стопанство (Част Четвърта) и въз основа на задълбочения предварителен анализ на обективните природни, стопански и социо-културни предпоставки и основания за възмездно ползване на обществени екосистемни ползи от горите в областта (Въведение, т.1 на настоящия план), вкл. съобразно посоченото влияние на климатичните промени върху горско-дървесната растителност (Въведение, т.1.3.2) и тенденциите на климатична уязвимост на горската растителност (МОСВ, 2013), планът разпознава както следва: 1. Стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие; 2. Стопански субекти в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие, чиято дейност се благоприятства от обществените екосистемни ползи от горските територии; 3. Предложения за горски територии и зоните извън тях, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно.

В методическо отношение, определянето на горските територии, в които се предлага възмездно ползване на обществени екосистемни ползи, е обвързано с резултатите от актуализираната функционална принадлежност на горските територии, по част Втора, т. I от настоящия план (Приложение № 5).

В процеса на разпознаване на стопанските дейности, облагодетелствани от горите, и съответно – на горските територии, за които се предлага възмездно ползване на обществени екосистемни ползи, са взети предвид и резултатите от проведените анкетни проучвания върху експертното мнение на тематични фокус групи (Приложение № 4) с отношение към развитието и управлението на горските територии в областта. Всички респондентите в област Ямбол изразяват положителната си нагласа към потенциалното въвеждане на възмездно ползване на обществените екосистемни ползи от горите (Приложение № 4). Експертите открояват „водохващането за стопански цели“, добив на фуражни ресурси и енергийната инфраструктура като стопански дейности, трайно облагодетелствани от функциите на горите. Други дейности, провеждани на територията на горите в областта, за които би следвало да се прилага принципът за възмездно ползване, които също са идентифицирани в анкетите, макар и с по-малък % са: „лов“, „риболов“, „добив на диворастващи гъби“, „добив на диворастващи плодове“ (Приложение № 4).

1. Стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие

В изпълнение на чл. 249 (2) т.2. от Закона за горите, настоящият документ разпознава следните видове активности като стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи от горските територии в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие (*Забележка* – Приложеният списък е съобразен с класификатора на икономическите дейности на НСИ):

а. Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза **„защита срещу ерозия на почвата от лавини и наводнения“**:

- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в транспорта
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в енергетиката
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в строителството
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в селското стопанство (растениевъдство и спомагателни дейности), вкл. върху терени, прилежащи на горски територии от функционална категория А(1), А(7), Б(14)

б. Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза **„обезпечаване на количеството и качеството на водата“**:

- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в енергетиката (ВЕЦ, води за охлаждане)
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в направление водовземане и водоснабдяване
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в направление рибно стопанство – риболов, развъждане и отглеждане на риба и други водни организми

в. Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза **„поддържане на биологичното разнообразие“**:

- Горско стопанство - дърводобив
- Събиране на диворастящи и недървесни продукти в горски територии - диворастящи гъби, горски плодове, лечебни и ароматни растения или части от тях от горските територии – за търговия или за производство в химическата (в частност козметична и фармацевтична промишленост) и в хранително-вкусовата промишленост
- Събиране на генетични ресурси (семена и размножителни материали от горски растения и животни) за търговски и производствени цели
- Събиране на растения и части от растения за фураж

- Събиране на растения и части от растения и производство на производни продукти с декоративни качества, вкл. производство на изделия от корк, слама и материали за плетене
 - Лов
 - Селско стопанство - Животновъдство в горски територии или върху терени, прилежащи на горски територии от функционална категория Б(14)
- d. Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза **„екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат“**:
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в транспорта
 - Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в промишлеността – източници на емисии, вкл. добивна промишленост, металургия, химическа промишленост, машиностроене, ХВП
 - Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в енергетиката (ТЕЦ)
 - Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в строителството
 - Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в сектора управление на отпадъци
 - Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта
- e. Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза **„осигуряване на условия за рекреация и туризъм“**:
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта
- f. Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза **„поддържане на традиционния ландшафт“**:
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта
- g. Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза **„защита на природното и културното наследство“**:
- Събиране на генетични ресурси (семена и размножителни материали от горски растения и животни) за търговски и производствени цели, вкл. възпроизводство на гори и дивечовъдна дейност
 - Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта
 - Дейности в направление Образование
 - Научноизследователска и развойна дейност

h. Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза **„защита на инфраструктурни обекти и съоръжения“**:

- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в направление водоземане и водоснабдяване
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в транспорта
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в енергетиката
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в строителството
- Обекти, дейности и съпътстваща инфраструктура в туризма, рекреацията и спорта

i. Стопански дейности, които се благоприятстват от екосистемната полза **„забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата“**:

- Селско стопанство - растениевъдство върху терени, прилежащи на гори от функционална категория Б(14)
- Селско стопанство - животновъдство в горски територии или върху терени, прилежащи на горски територии от функционална категория Б(13)
- Горско стопанство

2. Стопански субекти в териториалния обхват на действие на Областния план за развитие, чиято дейност се благоприятства от обществените екосистемни ползи от горските територии

Приложение № III.1 концентрира данни от публично достъпните, и налични към периода на разработване на настоящия план, информационни регистри на активни стопански обекти/субекти в областта и други официални информационни източници (без обективна възможност за изчерпателност). Приложението има за цел да постави **отправната точка** в изпълнението на задачите на Областния план в частта „Възмездно ползване на обществени екосистемни ползи“.

Идентифицирането на ползватели на обществени ползи от горите (**в и извън** горските територии) изисква целенасочено разработване на **платформа** за събиране и систематизиране (вкл. с пространствени референции) на релевантна и верифицирана информация, която по своята същност е част от комуникационните механизми на междуинституционално ниво и не е предмет на настоящия план.

Опирайки се на постановката на ЗГ (чл. 249), съгласно която общините играят ролята на институция, която събира обезщетенията за съответните обществени екосистемни ползи от лицата, извършващи стопанска дейност по ал. 1 в горските територии и зони (чл.249, ал.3) и разпределя постъпилите средства от обезщетения между собствениците на горски територии, държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства (чл.249, ал.4), настоящият Областен план **предлага** Общините, в сътрудничество със съответните институции, съдържатели на подобна информация (ДГС, Басейнови дирекции, РИОСВ, Държавни агенции и др.) **да формират и обновяват**

ежегодно регистър относно видове и брой стопански дейности (обекти и субекти) в и извън горските територии, облагодетелстващи се от екосистемните ползи от горите.

При прилагането на плана следва да се съблюдават условията на чл. 250 от Закона за горите.

Настоящият Областен план **не коментира** размера на потенциално дължимите плащания за конкретни възмездни екосистемни ползи. Към периода на неговото разработване няма въведена необходимата за това Методика (в изпълнение на Наредбата по чл. 249, ал. 8 от Закона за горите).

3. Предложения за горски територии и зоните извън тях, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно

Определянето на горските територии, в териториалния обхват на които настоящият Областен план **предлага** въвеждане на възмездно ползване за обществените екосистемни ползи, осигурявани от същите гори, е обвързано с резултатите от:

- ✓ актуалната инвентаризация на горите (част Първа на Плана);
- ✓ функционалното зонироване на горските територии (част Втора, т. I);
- ✓ и идентифицирането на горските територии, предоставящи екосистемни ползи (част Втора, т. II).

Всяка горска територия, независимо от характера на собствеността, която осигурява обществена екосистемна полза, пряко произтичаща от функционалната ѝ принадлежност, и с това облагодетелства реализирането на конкретна стопанска активност, провеждана в или извън нейния пространствен обхват, е обект на възмездно ползване. Всяка горска територия може да бъде носител на една или повече възмездни екосистемни ползи. Резултатите за областта са обобщени в Таблица 46. Методическата процедура по формулирането на посочените резултати е пояснена в Приложение № 5.

Таблица 46. Горски територии в област Ямбол, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно

Предложения за горски територии в област Ямбол, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно				
Ямбо	Полигони*		Площи*	
	Брой	% от общия брой полигони в областта	ha	% от общата площ на полигоните в областта
1. защита срещу ерозия на почвата от лавини и наводнения	5077	32.6%	24847.3	41.8%
2. обезпечаване на количеството и качеството на водата	1890	12.2%	7900	13.3%

3. поддържане на биологичното разнообразие	11023	70.9%	40968.7	69%
4. екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат	15254	36.3%	44148.8	47.6%
5. осигуряване на условия за рекреация и туризъм	163	1%	790.2	1.3%
6. поддържане на традиционния ландшафт	491	3%	2738.6	4.6%
7. защита на природното и културното наследство	10995	70.7%	40779.7	68.7%
8. защита на инфраструктурни обекти и съоръжения	539	3.5%	45877	4.7%
9. забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата	1277	8.2%	4471.1	7.5%
<i>*завишените стойности се обясняват с допустимото припокриване на ползи, при което един полигон може да е носител на повече от една екосистемна полза</i>				

На основание чл. 249. (2) т.1. от Закона за горите, настоящият план за развитие на горските територии определя следните горски територии, от които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно - Приложение № III.2 и от Карта № 16 до Карта № 24. Установяването на ползвателите на обществени екосистемни ползи от горите **извън** териториалния обхват на горските територии, е предмет на дейност на изпълнителите на настоящия план в сътрудничество със съответните общински структури в областта. То изцяло зависи от конкретните условия и наличието на стопанска активност - посочена в т.1 и идентифицирана по т.2 на настоящата глава, в територии, извън горските.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА - ЦЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ И НА ЛОВНОТО СТОПАНСТВО

1. ЦЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕ ПО ФУНКЦИОНАЛНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

Съгласно ЗГ, горите се разделят по категории на Защитни, Специални и Стопански (чл.5 ал.1), а съгласно функционалното зонироване, горските територии се делят на Защитни, Специални, Стопански и Зони за защита от урбанизация.

За всички функционални горски категории следва да се прилагат следните основни насоки за управление, забрани и ограничения:

- За защита от ерозия, залесяването на речните брегове приоритетно да се извършва с видове, формиращи специфични местообитания: черна елша (*Alnus glutinosa*), върби (*Salix alba* и *Salix fragilis* и др.) и тополи (*Populus nigra* и *Populus alba*);
- За запазване естественото състояние на речните легла, брегове и крайбрежните заливаеми ивици, при залесяването на крайречните зони и заливаемите тераси да се използват подходящи дървесни видове;
- Във високите части на речните водосборни зони на горските територии да се прилагат следните специфични мерки: провеждане на залесителни мероприятия за увеличаване лесистостта на водосбора, при отчитане характеристиките на местообитанията и потенциалното въздействие на залесяването върху природозащитното им състояние; използване на лесовъдски системи, за естествено възобновяване във водосбора с гора, с цел намаляване на повърхностния воден отток; подпомагане създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- Забрана за нови залесявания, освен в случаите на защита от ерозия и порои, създаване на защитни горски пояси, зелени зони, медоносни култури в естествени и полуестествени тревни съобщества (пасища, ливади, мери, изоставени ниви, поляни, и др.);
- Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България”, при спазване на разпоредбите на НАРЕДБА № 2 от 7.02.2013 г.;
- Всички отделни стари дървета, попадащи в гори във фази на старост или не, се маркират и се опазват. Това се отнася също и за дървета с големи стволоче и хралупи, които са ценни от гледна точка опазване на биоразнообразието. Когато дърветата се селектират за сеч, задължително трябва да се обследват за индикации за използване от гръбначни животни - като хралупи, дупки, гнезда, остатъци от хранене, дървесни остатъци/трески, люспи от шишарки, плодове/семена и др.

1.1. Защитни горски територии

Целите на управление при защитните горски територии се определят от преобладаващата защитна функция, която те изпълняват, като за отделните защитни функции тя може да бъде различна: подобряване защитата на почвите от ерозия, защитата на водите, урбанизираните територии, обектите на техническата инфраструктура и др.

А(1) В горските територии за защита на почвата

Основната цел на управление е запазване и подобряване на защитната им функция, свързана със защита на почвата. Защитата на почвата се залага, като цел на всички лесовъдски и стопански мероприятия, още при самото им планиране, както и при избора на конкретни технологии за тяхното изпълнение. Под защита на почвата се разбират всички възможни въздействия на горите, които със своето развитие и физиологични процеси предотвратяват възникването и ограничават развитието на ерозионните процеси. Индикатор за оценка на тази подкатегория, е сравнението на площите по вид и степен на ерозия в ъа, в началото и след изпълнение на настоящия план.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Насоките за управление ще се изразяват в използването на минимални въздействия върху горските територии, посредством планирани сечи и залесявания и технологиите за тяхното изпълнение:

- ✓ регулиране пашата на домашни животни във възобновителни участъци, горски култури и противоерозионни гори;
- ✓ адаптиране и внедряване на нови технологии за възстановяване на увредени от пожари горски почви;
- ✓ продължаване на залесителните дейности и създаване на култури върху голите площи, а също и залесяване в изредени насаждения и култури;
- ✓ предотвратяване на ерозията чрез правилно извеждане на възобновителните и отгледни сечи и начина на почистване на сечищата;
- ✓ основен дял в борбата с ерозията и за в бъдеще ще заема укрепването чрез залесяване на застрашените от развитие на ерозионни процеси терени, като с предимство се използва местната горскодървесна растителност;
- ✓ прилагане на терасиране и други противоерозионни технологии за почвоподготовка при залесяване на стръмни горски терени;
- ✓ подпомагане на възобновяването чрез ограничаване на подлеса в изредени насаждения;
- ✓ възстановяване и поддържане на горите в горната граница на гората;
- ✓ затревяване на склонови земи с наклон под 10° за стабилизиране на почвата и използване на ефекта на мулчирането в засушливи райони;

- ✓ въвеждане и адаптиране на добри практики за устойчиво управление на почвите в условия на климатични промени, които да допринесат за ограничаване и/или намаляване уврежданията на почвите до безрискови нива за околната среда;
- ✓ използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка.

А(2) В горските територии за защита на водите

Основна цел на управление е запазване и подобряване на защитната им функция, свързана с опазване на водоизточниците от замърсяване и водоемите, които снабдяват селищата с питейна вода, регулиране на водния отток и максимално акумулиране на водните количества от горите, т.е. техните водоохранни и водозащитни функции и подобряване водния баланс на дадена територия. Защитата на водите се подпомага от горите, които са разположени около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване; около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди; както и във водосбори на водохващания за стопански цели, вкл. язовири, напояване, рибарство и аквакултури, производство на енергия. Подпомагаща цел е и защитата на техническите съоръжения, осигуряващи водоползването от дадена територия. *Индикатор* за оценка на тази подкатегория е сравнението на общите площи на горските територии по класове на възраст (не се допуска намаление на площите), както и сравнение на възрастовата структура (не се допуска увеличение на младите и средновъзрастни класове за сметка на зрелите и презрели класове).

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Насоките за управление се изразяват в използването на минимални въздействия върху горските територии, посредством планирани сечи и залесявания и технологиите за тяхното изпълнение:

- ✓ запазване на старите гори, особено около изворите и вододайните зони;
- ✓ увеличаване на видовото разнообразие и гарантиране на разновъзрастна структура на насажденията;
- ✓ използване на лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;
- ✓ своевременно превръщане на издънковите гори в семенни с цел повишаване на тяхната устойчивост и подобрене на хидрологичната им ефективност;
- ✓ прилагане на отгледни сечи с диференцирана интензивност, гарантираща оптимална склопеност за осигуряване достъпа на валежите до почвата, по-добра устойчивост и по-висока продуктивност;
- ✓ осигуряване/гарантиране на по-сложна пространствена структура на насажденията (структурно хетерогенни насаждения), което ще подобри тяхната механична стабилност и опазването на екосистемните им функции;
- ✓ провеждане при необходимост на залесителни мероприятия за увеличаване на лесистостта на водосбора;

- ✓ стимулиране на естественото възобновяване и своевременно подпомагане на възобновяването на горите, пострадали от природни бедствия;
- ✓ включване/инкорпориране на съществуващата растителност в несъществуващите крайречни системи, тъй като някои очаквани ползи като стабилизиране на брега и намаляване на ерозията при почвите се максимизират с израстването на дървесната растителност;
- ✓ изграждане на разнообразни крайречни буферни системи/защитни пояси, които имат съществени предимства: създават възможност за многофункционално стопанисване при бъдещи климатични промени, имат висок водорегулиращ ефект, влияят за ограничаване на ерозионните процеси, предпазват от наводнения;
- ✓ използване на технологични схеми и техника за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителна покривка;
- ✓ спазване на забраните и ограниченията в санитарно-охранителните зони на водоизточниците, използвани за питейно-битово водоснабдяване и водоизточници на минерална вода, използвани за лечебни, профилактични, питейни цели и съобразяване с тях в горските територии около такива източници, за които все още няма определени СОЗ.

А(3) В горските територии за защита на урбанизираните територии

Основна цел на управление е запазване и подобряване на защитните функции на горите, които те изпълняват за защита на урбанизираните територии и подобряване на микроклимата на населените места. Те изпълняват ролята на буферна зона, която редуцира шума, праха и преноса на емисии от различни по своя произход вредни замърсители. *Индикатор* за оценка на тази подкатегория, може да бъде сравнението на площите – общата площ (да не се допуска намаление, когато се оценява в края на периода).

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Насоките за управление се изразяват в запазване на постоянно горско присъствие за тези територии. За изпълнението на целите се препоръчва:

- ✓ използване на отгледни сечи с минимални интензивности и възобновителни сечи с предварително възобновяване и максимално удължен възобновителен период;
- ✓ поддържане на по-висок процент лесистост в тази функционална подкатегория чрез залесяване на изоставени земи и ограничаване превръщането на гори в земеделски земи;
- ✓ препоръчително е залесяване на незалесените горски територии в тази подкатегория.

А(4) Горските територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура

Основна цел на управление е запазване и подобряване на защитните функции на горите, които те изпълняват за защита на инфраструктурни обекти и намаляване на отрицателното влияние от сградите и обектите на техническата инфраструктура (пътища, магистрали, железопътни линии). Тези територии предпазват пътищата от снегонавяване, повишават безопасността на движението, способстват за равномерното разпределение на снежната покривка, подобряват водния режим на почвата през пролетта, изпълняват ролята на естествен филтър за вредните емисии, отделяни от автомобилния транспорт, предпазват земеделските култури от въздушно и почвено замърсяване. Като индикатор за оценка на тази подкатегория се препоръчва сравнението на площите в периода на действие на настоящия план.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Насоките за управление се изразяват в запазване на постоянно горско присъствие за тези територии, за изпълнението на което ще се използват:

- ✓ отгледни сечи с умерени до минимални интензивности (целящи подобряване на санитарното състояние);
- ✓ възобновителни сечи с предварително възобновяване и плавен преход между старото и новото поколение гора, което да не намалява съществено защитните ѝ функции;
- ✓ сечи с максимално удължен възобновителен период;
- ✓ забраните и ограниченията са свързани с ограничаване на прилагането на голи сечи.

А(5) Горски територии от горната граница на гората

Такива територии не са налични в района на област Ямбол.

А(6) Защитните горски пояси

Тези територии се управляват с основна цел защита на почвите на земеделските територии, опазване функционирането на технически мрежи и инженерни съоръжения, благоприятстване живота на хората в урбанизирани територии (вилни зони, единични имоти), подобряване на микроклимата чрез включване на горски територии в регулация, защита от шум, въздействието на промишлените предприятия. Благоприятното влияние на защитните горски пояси се проявява в различни направления: ветрозащитен ефект; изменения в относителната влажност на въздуха; запазване на снежната покривка от отвяване; увеличаване количеството на валежите; влияние върху нивото на подпочвените води, температурния режим и почвеното плодородие. Индикатор за оценка на тази подкатегория е сравняване на общата площ на защитните горски пояси по време на действие на настоящия план (не се допуска намаление при оценката в края на периода).

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Насоките за управление се изразяват в използването на минимални въздействия върху горските територии, посредством планирани сечи и залесявания, както и технологиите за тяхното изпълнение:

- ✓ прилагане на спешни действия за увеличаване на площта и обхвата на полезащитните пояси или ивици дървета (възстановяване на унищожените, създаване на планираните и неизпълнени, планиране на нови защитни пояси и ивици), използване на сухоустойчиви видове и иновативни технологии;
- ✓ осигуряване и удължаване ефективния период на въздействие на защитните горски пояси чрез правилен подбор на схема на засаждане, избор на подходяща гъстота (съобразена с височината на използваните дървесни видове) и намаляване конкуренцията по отношение на почвената влага;
- ✓ създаване на противовеетрова защита от горски лентови пояси (линейни залесявания) край границите на земеделските имоти, канали, пътища и др.;
- ✓ подобряване състоянието на защитните горски пояси, които служат като естествени коридори за миграцията на различни видове и създават микросреда, различаваща се от околните агроландшафти и подходяща за редица редки и защитени видове;
- ✓ залесяване на пустеещи и непригодни за земеделие земи (със силно деградираща почва, ниско естествено плодородие);
- ✓ препоръчва се прилагане на противодефлационни техники и технологии за обработка на почвата с цел ограничаване на прашните бури и редуцирането на повърхностния почвен слой, както и намаляване въздействието на деградационните процеси;
- ✓ препоръчва се създаването на нови защитни пояси от ажурен (продухваем) тип чрез формиране на дървесен (горен) етаж и храстов (долен) етаж, като ажурността по цялата височина е не по-малка от 50% при равномерно разположение по дължина;
- ✓ препоръчва се залесяване на невъзобновени сечища, голи горски площи и изоставени земеделски земи с подходящи дървесни видове адаптивни към климатичните промени. Широколистните видове следва да се предпочитат при бъдещите залесявания в ниската лесорастителна зона.

А(7) В създадените по технически проекти за борба с ерозията горски територии, включени в обхвата на тези проекти

Основна цел на управление е запазване и възстановяване на противоерозионните горски насаждения. Целта на противоерозионните залесявания се определя в отделните технически проекти и включва възстановяване на растителността в поройни горски земи, осигуряване на необходимата стабилност на терена, укрепяване на ровини и др. (НАРЕДБА № 4 от 19.02.2013 г. за защита на горските територии срещу ерозия и порои и строеж на укрепителни съоръжения). Индикатор за оценка на тази подкатегория е сравнението на площите на възстановените горски територии и състоянието им (не се допуска влошаване на състоянието им) по време на изпълнение на настоящия план.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

За управление на горите в тази категория се използват насоките, забраните и ограниченията, разработени за категорията А(1) Горски територии за защита на почвата.

Те се изразяват в използването на минимални въздействия върху горските територии, посредством планирани сечи и залесявания и технологиите за тяхното изпълнение. За изпълнението на целите е необходимо да се следват описаните в техническия проект за борба с ерозията лесокултурни мероприятия и да се прилагат адекватни лесовъдски намеси, съобразени със състоянието на тези горски екосистеми.

1.2. Специални горски територии

Б.1. Включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии

Защитените територии са обявени с цел опазването и съхраняването им като национално и общочовешко богатство и достойние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. Опазването на природата в защитените територии има предимство пред другите дейности в тях.

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. Предназначението на защитените територии не може да се променя. Опазването и ползването на лечебните растения в защитените територии се уреждат с отделен закон (Закон за лечебните растения, 2000).

На територията на област Ямбол попадат 17 защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ), които включват следните категории: резерват, природни забележителности, поддържан резерват и защитени местности. Съгласно преходните и заключителни разпоредби на ЗЗТ за защитени се обявяват отделни вековни или забележителни дървета във или извън населените места. На територията на Област Ямбол са регистрирани 31 вековни дървета.

Съгласно Закона за защитените територии за всяка категория са определени специфични забрани или ограничения:

Резервати

“Чл. 17. (1) В резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;
5. (нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм., бр. 77 от 2002 г.) потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

(2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.

(4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., доп., бр. 77 от 2002 г., изм., бр. 103 от 2009 г.) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.“

Природни забележителности

“Чл. 24. В природните забележителности се забраняват дейности, които могат да нарушат тяхното естествено състояние или да намалят естетическата им стойност. ”

Поддържани резервати

“Чл. 27. (1) В поддържаните резервати се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събирането на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места;
5. провеждане на поддържащи, направляващи, регулиращи или възстановителни мерки.

(2) Дейностите по ал. 1, т. 5 се определят в плана за управление на поддържаните резервати.

Чл. 28. За поддържаните резервати се прилагат разпоредбите на чл. 17, ал. 2 и 3.”

Защитени местности

“Чл. 34. В защитените местности се забраняват дейности, противоречащи на изискванията за опазване на конкретните обекти, предмет на защита.”

Вековни дървета

Забранява се изкореняването, отсичането, кастренето или унищожаването и увреждането по друг начин на вековни дървета, обявени за защитени.

РЕЗЕРВАТИ

1. **Поддържан резерват „Балабана”** - обявен със Заповед № 2676/21.12.1960 г. на Главно управление на горите (ГУГ) (обн. ДВ, бр. 20/1961), променен по площ със Заповед № 752/19.07.1984 г. на Комитета за опазване на природната среда при Министерски съвет (КОПС при МС) (обн. ДВ, бр. 69/1984), прекатегоризиран в поддържан резерват със Заповед № РД-376/15.10.1999 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 97/1999). Актуализиран по площ със Заповед № РД-57/30.01.2008 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 39/2008). Актуализираният план за управление (ПУ) на поддържания резерват е одобрен със Заповед № РД-283/26.05.2016 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 48/2016).

На територията на поддържан резерват "Балабана" чрез ПУ се обособяват **три зони**, съобразно спецификата и целите му:

1. Зона за съхраняване на крайречни и заливни биотопи и типични за тях видове с природозащитен статус;
2. Зона за възстановяване на бивши заливни биотопи;
3. Зона за достъп по определен маршрут с познавателна цел и учебна зала на открито.

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

Произтичащи от Заповед № РД-376 от 15 октомври 1999 г. Разрешени са следните дейности в неговите граници: "извеждане на санитарни сечи, възстановяване и поддържане на крайречна гора, създаване на условия за гнездене на колхидския фазан, регулиране числеността на лисици, чакали, белки и диви свине"

Произтичащи от Заповед № РД-923/07.09.2004 г. Определена е пътека за посетители през ПР Балабана, преминаваща през отдел № 40 по Плана за управление на ПР Балабана от 2001 г. При преминаването на пътеката е забранено:

Отклоняването на посетители и навлизане в резервата;

Замърсяване с битови и други отпадъци;

Бране, събиране, отрязване, изкореняване, или друг начин на увреждане на екземпляри от растителни видове;

Убиване, улавяне, преследване, обезпокояване, или друг начин на увреждане на екземпляри от животински видове;

Палене на огън и бивакуване;

Преминаване по пътеките с какъвто и да е транспорт.

Допълнителни норми и препоръки валидни за определените зони:

Зона за достъп по определен маршрут с познавателна цел

- По специализирания маршрут за достъп с познавателна цел да не се допускат групи без с водач от специализираната охрана.

Видимите части на елементите на информационната система да се изработват по утвърдени проекти.

Строителство и инфраструктура по зони в съответствие с функционалното им предназначение:

Зона за възстановяване на бивши заливни биотопи - поддържане на минерализовани противопожарни ивици с обща дължина 750 м, широчина 6 м (4,5 дка)

Зона за достъп по определен маршрут с познавателна цел и учебна зала на открито - изработване и поставяне на елементи от информационната система:

- общи информационни табла със схема за обекта
- навес със общо информационно табло и кът за информационни материали
- указателни табла за поведение;
- информационни табла за растителни и животински видове;
- информационен плот;
- детски форум от дървени пънчета;

- указателни табла за посока;
- пейки без облегалка;
- кошче за отпадъци;

Препоръки и мерки:

1. Спазване на всички ограничения и забрани, действащи в момента на територията на резервата.
2. Съхраняване на естествените местообитания в непроменен вид.
3. Контрол върху неконтролираното изнасяне на мъртвата дървесина и осушаването на резервата.
4. Целенасочено оставяне на големи мъртви дървета (паднали и стоящи) с оглед поддържане на популациите на приоритетните видове, свързани с мъртвата дървесина.
5. Мониторинг върху състоянието на популациите на видовете: *Bembidion castaneipenne*, *Bembidion decolor*, *Calosoma sycophanta* (Златист гъсеничар), *Lucanus cervus* (Бръмбарът рогач), *Cerambyx cerdo* (Голям сечко), *Mylomoxenus kraussei* и *Formica rufa* (Червена горска мравка).
6. Осигуряване на възможност за биокоридорна връзка с останалите резервати по поречието на р. Тунджа.
7. Извършване на дългосрочни и задълбочени проучвания върху фауната в резервата, с цел допълване на видовете списъци и потенциално установяване на нови консервационно значими видове.
8. Предвид факта, че естествените речни долини и периодично заливаните крайбрежни гори стават все по-редки в цяла Европа, усилията за опазване на биологичното разнообразие следва да бъдат насочени към съхраняване и възстановяване на този тип местообитания и ограничаване на антропогенизирането им.
9. С оглед осигуряване на оптимален за характерните екосистеми влажностен режим, е целесъобразно оводняването на осушената източна част от резервата.
10. Прекратяване заустването на непречистени битово-фекални води в река Тунджа и във водоемите в района.
11. Препоръчва се контрол на извършваните дейности в защитената територия.
12. Провеждане на мониторинг на състоянието на популациите на консервационно значимите видове.
13. Извършване на по-дългосрочни и задълбочени проучвания върху водните безгръбначни в резервата за допълване на видовете списъци и потенциално установяване на нови консервационно значими видове.
14. Необходими са допълнителни изследвания за установяване състоянието и плътността на популациите на защитените видове.
15. Препоръчва се оводняване на старото корито на река Тунджа в южната част на ПР „Балабана”, както и на старото корито на река Поповска в северната част. Извършването на тези дейности има за цел: Разширяване на достъпните местообитания за много защитени видове безгръбначни и риби от река Тунджа; Подобряване възможностите за самопречистване на водите на река Тунджа; Увеличаване на броя и типовете микрохабитати в района, използвани както от някои защитени безгръбначни, така и от консервационно значими видове риби; Осигуряване на важни размножителни

места за много риби; Подобряване на хранителната база за консервационно значими видове птици и бозайници.

- 2. Поддържан резерват “Долна Топчия”** - обявен със Заповед № 255/29.02.1960 г. на Министерството на земеделието и горите. Площта на резервата е променен със Заповеди № 1700/17.07.1961 г. на ГУГ и № 756/19.07.1984 г. на КОПС при МС (обн. ДВ, бр. 69/1984). Прекатегоризиран в поддържан резерват със Заповед № 377/15.10.1999 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 97/1999). Актуализиран по площ със Заповед № РД-245/18.04.2008 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 73/2008). Актуализираният план за управление на поддържания резерват е одобрен със Заповед № РД-283/26.05.2016 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 48/2016). Поддържания резерват “Долна Топчия” е разположен по поречието на река Тунджа край град Елхово, с цел да се запази единственото в България находище на колхидски фазан. Освен колхидският фазан в резервата гнездят още няколко вида чапли: сиви, нощни, гривести, малки и бели, също така и блестящият ибис и много други видове птици – кос, дрозд, скорци, бухал, кукумявка. От бозайниците се срещат – лисица, чакал, заек, дива свиня, елен-лопатар.

С цел осъществяване на дългосрочните цели на Плана за управление, територията на ПР “Долна Топчия” е разделена на зони с определено функционално предназначение, както следва:

1. Зона за съхраняване на крайречни и заливни биотопи
2. Зона за възстановяване на бивши заливни биотопи
3. Зона за съхраняване на типични за заливаеми местообитания видове с природозащитен статус

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

Одобреният ПУ не въвежда допълнителни общовалидни забрани за територията на ПР "Долна Топчия".

Допълнителни норми и препоръки валидни за определените зони:

Зона за съхраняване на крайречни и заливни биотопи:

- Забрана за посещения в района на гнездене на чапловата колония през размножителния период на птиците;

Зона за достъп по определен маршрут с познавателна цел:

- По пътека за посетители с познавателна цел да не се допускат групи без водач от специализираната охрана;
- Видимите части на елементите на информационната система да се изработват по утвърдени работни проекти.

Други режими и норми

Допустимо е в резервата да се извършват дейности по поддържане и ремонт на техническа инфраструктура, а именно електропровод, преминаващ през резерватната територия. Дейностите се извършват от определените за това лица, след предварително

съгласуване с РИОСВ Стара Загора и без да се нарушава екологичното равновесие в резервата.

Препоръки и мерки:

1. Препоръчва се спазване на всички ограничения и забрани, действащи в момента на територията на резервата.
2. Съхраняване на естествените местообитания в непроменен вид.
3. Контрол върху неконтролираното изнасяне на мъртвата дървесина и осушаването на резервата.
4. Целенасочено оставяне на големи мъртви дървета (паднали и стоящи) с оглед поддържане на популациите на приоритетните видове, свързани с мъртвата дървесина.
5. Мониторинг върху състоянието на популациите на видовете: *Zerynthia polyxena* (Южна гирлянда), *Zerynthia cerisy*, *Calopteryx virgo* (Синьо ромолниче), *Calosoma sycophanta* (Златист гъсеничар), *Carabus scabrosus* (Голям син бегач), *Lucanus cervus* (Бръмбар рогач), *Formica rufa* (Червена горска мравка). Проучвания за установяване на евентуална популация на новия за България *Murmoenus krausseii*.
6. Осигуряване на възможност за биокоридорна връзка с останалите резервати по поречието на р. Тунджа.
7. Извършване на дългосрочни и задълбочени проучвания върху фауната в резервата, с цел допълване на видовете списъци и потенциално установяване на нови консервационно значими видове.
8. Предвид факта, че естествените речни долини и периодично заливаните крайбрежни гори стават все по-редки в цяла Европа, усилията за опазване на биологичното разнообразие следва да бъдат насочени към съхраняване и възстановяване на този тип местообитания и ограничаване на антропогенизирането им.
9. С оглед осигуряване на оптимален за характерните екосистеми влажностен режим и възстановяване на първичните местообитания, е необходимо оводняването на резервата чрез пускане на вода през пролетното пълноводие на река Тунджа и осигуряването на целогодишна циркулация на водата през ръкав Дипсиза.
10. Препоръчва се контрол на извършваните дейности в защитената територия и мониторинг на състоянието на популациите на консервационно значимите видове бозайници.
11. Извършване на по-дългосрочни и задълбочени проучвания върху съобществата от дребни бозайници в резервата за допълване на видовете списъци и потенциално установяване на нови консервационно значими видове.
12. Необходими са допълнителни изследвания за установяване състоянието и плътността на популациите на защитените видове като видрата и мишевидния сънливец;
13. Почистване и поддържане на "Бабина райнина поляна", намираща се в отдел 1052, от храстова растителност и обвързването ѝ с пътеките за посетители в резервата. Пътеката тръгва от 1055 -5, преминава по моста над Дипсиза. Преминава през

1056 д, по границата между 1056 д – е, по границата между отдели 1056 -1057, през 1056 а, пресича Дипсиза, 1052 з. 1052 7-6. и излиза на Бабина Райнина поляна.

14. По отношение на фауната като дейности за подобряване на местообитанията на колхидски фазан, както и за неговото репопулизиране /разселване/, се препоръчва преместване на фазанарията на разстояние не по-малко от 10 км от границите на резервата, за да се възпрепятства предаването на заболявания. В 1052 в местност „Бабина райнина поляна“ да се изгради адаптационна волиера.
15. По отношение на регулиране на числеността на дивата свиня и масовите хищници се препоръчва да се извършва мониторинг чрез ежегодно преброяване, наблюдения и при необходимост, чрез улавяне в капани. Уловът и последващото разселване на дивеча се организира и контролира също от РИОСВ или от експерти, назначени от тях. Предприемането на тези дейности ще помогне да се установи оптимална плътност на дива свиня и масови хищници, явяващи се причина за оцеляемостта на разселваните колхидски фазани.

3. **Резерват „Горна Топчия“** е разположен в землището на с. Коневец, община Тунджа, Ямболска област. Обявен е с Постановление № 1171 / 24.09.1951 г. на Министерския съвет. Увеличен е със Заповед № 754/19.07.1984 г. на КОПС при МС (обн. ДВ, бр. 69/1984), актуализиран със Заповед № РД-942/28.12.2007 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 32/2008). Приет е ПУ на резервата със Заповед № РД-799/02.12.2015 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 100/2015). Целта на резервата е “съхраняване на естествени лонгозни гори и местообитания на колхидски фазан”. Обликът на резервата дава растителността, характерна за крайречните заливни гори – лонгозите. От дървесните видове най-голямо е участието на летния дъб, който формира смесени съобщества с полския бряст, полския ясен, полския клен, бяла тополя и други дървесни видове. Характерен белег на лонгозните гори са лианите, представени в резервата с 5 вида: дива лоза, бръшлян, повет и редките за страната южни елементи скрипка (*Smilax excelsa*) и гърбач (*Periploca graeca*).

На базата на законовия статут и предназначение на защитената територия, на характеристика на абиотични и биотични фактори, социално-икономическа характеристика и екологичната оценка, в резерват „Горна Топчия“ са обособени следните зони:

1. Зона за опазване на образци от естествени екосистеми, включващи характерни и забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им
2. Зона за регламентиран достъп по познавателен маршрут

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

Режим на защитената територия, определен в заповедта за разширяване от 1984 г.:

В границите на резервата се забраняват всякакви дейности, нарушаващи самотния характер на природата в резервата.

Допълнителни норми и препоръки валидни за определените зони:

- Зона за опазване на образци от естествени екосистеми, включващи характерни и забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им

Посещенията на изследователските екипи да се предхождат от предоставена информация за конкретната цел на проучването, използвана методика, очаквани резултати. След приключване на проучването, да се предоставят доклади с основните резултати в МОСВ.

- Зона за регламентиран достъп по познавателен маршрут

По предложените маршрути да не се допускат големи групи и да са придружавани от водач.

Изграждането на информационна система за резервата, свързана с информационни табла, указателни табели и печатна информация се извършва съгласно утвърдени от РИОСВ-Стара Загора проекти и съгласувани с учени-биолози.

Строителство и инфраструктура

Забраните за дейности са описани в чл. 17 от ЗЗТ. Резерват „Горна Топчия“ е със строг режим на защита и на неговата територия е забранена всякаква дейност като строителство и изграждане на инфраструктурни съоръжения.

Допълнителни режими

Не се въвеждат други режими и норми, различни от произтичащите от ЗЗТ.

Препоръки и мерки:

1. Препоръчва се спазване на всички ограничения и забрани, действащи в момента на територията на резервата.
2. Препоръчва се мониторинг на земноводните и влечугите, насочени към южен гребенест тритон (*Triturus karelinii*), червенокоремна бумка (*Bombina variegata*), шипоопашата костенурка (*Eurotestudo hermanni*) и шипобедрена сухоземна костенурка (*Testudo graeca*).
3. Препоръчва се допълнително проучване върху разпространението и тенденциите в популациите на консервационно значимите видове птици.
4. Препоръчва се осъществяването на контрол на чужди инвазивни видове по речните брегове извън резервата и в прилежащите му територии, с цел ограничаване на навлизането им в него.

ЗАЩИТЕНИ МЕСТНОСТИ

1. ЗМ “Дебелата кория– с. Тенево“

Обявена със Заповед № 503/08.07.1980 г. на КОПС при МС (обн. ДВ, бр. 65/1980 г.) – за запазване на естествената ясенова и брястова гора и характерния пейзаж. Актуализирана по площ със Заповед № РД-947/28.12.2007 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 32/2008 г.).

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забранява се пашата на домашни животни;
2. Забранява се повреждане на горската растителност;
3. Забранява се преследването на дивите животни и нарушаване на местообитанията им;
4. Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се изменя ландшафта;
5. Забранява се извършването на каквото и да е строителство освен предвиденото по устройствения проект за защитената територия;
6. Разрешава се в горите да се водят отгледни и санитарни сечи, съгласувани с районната инспекция за опазване на природната среда.

2. ЗМ “Блатото” – землище с. Палаузово

Обявена със Заповед № 1938/03.07.1970 г. на Министерство на горите и горската промишленост (МГГП), актуализирана по площ със Заповед № РД-949/28.12.2007 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 32/2008 г.).

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забранява се разораване, отводняване или изменение начина на ползване на терените, което води до унищожаване находищата на блатното кокиче;
2. Забранява се пашата на добитък и косенето на ливадите преди прибирането на блатното кокиче - не по-рано от 30 май.

3. ЗМ “Иванов гьол” – местност “Ормана”

Обявена със Заповед № 1938/03.07.1970 г. на МГГП (об. ДВ, бр. 65/1970 г.), актуализирана по площ със Заповед № РД-946/28.12.2007 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 32/2008 г.).

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забранява се разораване, отводняване или изменение начина на ползване на терените, което води до унищожаване находищата на блатното кокиче;
2. Забранява се пашата на добитък и косенето на ливадите преди прибирането на блатното кокиче - не по-рано от 30 май.

4. ЗМ “Находище на неделенолистно великденче - Лесово” Обявена със Заповед № РД-814/29.10.2012 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 95/2012 г.).

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;
2. Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
3. Забранява се строителство;
4. Забранява се внасяне на неместни видове.
- 5. ЗМ “Веселиновска гора” – с. Веселиново**

Обявена за историческо място със Заповед № 357/09.02.1973 г. на Министерството на горите и опазване на природната среда (МГОПС) (обн. ДВ, бр.21/1973 г.), прекатегоризирана в защитена местност със Заповед № РД-854/18.09.2002 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 108/2002 г.).

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забранява се извеждането на сечи, освен санитарни и ландшафтни, с оглед за подобряване на санитарното и ландшафтно състояние на обектите. Стопанисването да се извършва съгласно устройствените проекти с максимално запазване на природната обстановка;
2. Забранява се пашата на добитък през всяко време;
3. Забранява се откриване на кариери, къртене на камъни, вадене на пясък и други инертни материали, изхвърляне на сгурия и различни промишлени отпадъци, както и всякакви действия, чрез които се нарушава или загрозява природната обстановка в тях.

6. ЗМ "Търнавски бакаджик" - с. Победа, с. Търнава

Обявена със Заповед № РД-31/16.01.2013 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 14/2013 г.), за опазване на растителен вид Тракийски клин (*Astracantha thracica*), и неговото местообитание.

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забранява се промяна в предназначението и начина на трайно ползване на земята;
2. Забранява се строителство, с изключение на дейности, свързани с реконструкция и ремонт на съществуващи съоръжения;
3. Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
4. Забранява се внасяне на неместни видове.

7. ЗМ „Топчия“ - с. Трънково

Обявена като буферна зона на поддържан резерват "Долна Топчия" със Заповед № 757/19.07.1984 г. на КОПС при МС (обн. ДВ, бр. 69/1984 г.) и прекатегоризирана в защитена местност със Заповед № РД-159/20.03.2006 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 61/2007 г.).

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забранява се строителството на сгради и пътища и канали;
2. Забранява се разкриване на кариери и мини, изменение на водния режим и корекция на р.Тунджа, замърсяването с химични вещества, промишлени и битови отпадъци;
3. Забранява се създаване на лични и помощни стопанства;
4. Забранява се ловуване;
5. Забранява се събирането на яйца и развалянето на гнездата на птиците;
6. Забранява се провеждане на горскостопански мероприятия в отдел 51;
7. Забранява се използване на химически средства за борба с вредителите, в селското и горското стопанство;

8. Разрешава се осъществяване на досегашните стопански дейности в земите от поземления фонд;
9. Разрешава се провеждане на горскостопански мероприятия в земите от горския фонд;
10. Разрешава се осъществяване на мероприятия за подобряване състоянието на местния фазан;
11. Разрешава се риболов в р.Тунджа.

8. ЗМ „Птиците – гр. Елхово

Обявена със Заповед № РД-518/12.07.2007 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 72/2007 г.).

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забранява се строителството на сгради, пътища и канали;
2. Забранява се разкриване на кариери, изменение на водния режим и корекция на р.Тунджа, замърсяването с химични вещества, промишлени и битови отпадъци;
3. Забранява се ловуване;
4. Забранява се събирането на яйца и развалянето на гнездата на птиците;
5. Забранява се използване на химически средства за борба с вредителите, в селското и горското стопанство;
6. Забранява се паша на домашни животни в отдел 40""в";
7. Разрешава се обработването на селскостопанските земи;
8. Разрешава се обработването на селскостопанските земи;
9. Разрешава се паша на домашни животни.

9. ЗМ „Находище на вагеницова метличина“ - с. Голям Дервент

Обявена със Заповед № РД-685/29.08.2012 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 75/2012 г.), за опазване на растителен вид Вагеницова метличина (*Centaurea wagenitziana Bancheva & Kit Tan*), и неговото местообитание.

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;
2. Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
3. Забранява се строителство;
4. Забранява се залесяване.

10.ЗМ „Ждрелото на река Тунджа“ – с. Радовец

Обявена със Заповед № РД-385/13.06.2007 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 61/2007 г.), за опазване на консервационно значими местообитания на 149 вида птици, 8 вида земноводни, 21 вида влечуги, на други защитени, редки и уязвими растителни и животински видове, техните съобщества, както и характерен ландшафт, с обща площ 1 891.21 ha.

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

Забранява се строителство на промишлени обекти, сгради, пътища, канали, технически и други съоръжения, включително за производство на електроенергия, с изключение на строителство и дейности, свързани с охраната на държавната граница на Република България;

Забранява се търсене и проучване на подземни богатства, разкриване на кариери, мини и други дейности, водещи до увреждане на естествения ландшафт и нарушаване на естественото състояние на водния обект и бреговете му;

Забранява се създаване на култури от неместни растителни видове, с изключение на натурализираните видове.

11.ЗМ „Лонгозите“ - с. Бояново, с. Коневец

Обявена като буферна зона на резерват “Горна Топчия” със Заповед № 755/19.07.1984 г. на КОПС при МС (обн. ДВ, бр. 69/1984 г.) и прекатегоризирана в защитена местност със Заповед № РД-619/27.07.2007 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 72/2007 г.), актуализирана по площ със Заповед № РД-832/14.11.2011 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 96/2011 г.).

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

3. Забранява се строителство на сгради, пътища и канали;
4. Забранява се разкриване на кариери и мини, изменение на водния режим и корекция на реката, замърсяване с химически вещества, промишлени и битови отпадъци;
5. Забранява се създаване на лични и помощни стопанства;
6. Забранява се ловуване;
7. Забранява се събиране на яйца и разваляне на гнездата на птиците;
8. Разрешава се обработване на земята от поземления фонд
9. Разрешава се провеждане на горскостопански мероприятия в насажденията;
10. Разрешава се провеждане на мероприятия за подобряване състоянието на местната форма на колхитския фазан, както и подобряването на състоянието на екосистемата в резервата, по предварително съгласуван с Комитета за опазване на природната среда и Българската академия на науките план;
11. Разрешава се риболов по р.Тунджа.

ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ

1. Природна забележителност “Дрънчи дупка”

Обявена със Заповед № 37/11.01.1968 г. на МГГП (обн. ДВ, бр. 43/1968 г.), с цел - Опазване на пещера.

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забранява се да се секат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения;
2. Забранява се пашата на какъвто и да е добитък и през всяко време;

3. Забранява се да се преследването на дивите животни, птиците и техните малки и развалянето на гнездата и леговищата им;
4. Забранява се да се разкриват кариери за камъни, пясък и пръст, с което се провежда и изменя естествения облик на местността и включително водните течения;
5. Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин, сталактити, сталагмити и други скални образувания в пещерите.

2. Природна забележителност “Находище на мразовец в местност Ормана”

Обявена със Заповед № 521/20.05.1985 г. на КОПС при МС (обн. ДВ, бр. 45/1985 г.), с цел - Опазване на находище на мразовец.

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забраняват се всякакви дейности, които водят до повреждане или унищожаване на дърветата;
2. Забранява се късането или изкореняването на растенията;
3. Забранява се влизането, лагеруването, преминаването и паркирането на моторни превозни средства;
4. Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим;
5. Забранява се извеждането на сечи, освен санитарни;
6. Забранява се всякакво строителство.

3. Природна забележителност “Тетролика”

Обявена със Заповед № 425/18.05.1987 г. на КОПС при МС (обн. ДВ, бр. 45/1987 г.), с цел - Опазване на единственото находище на блестящо лале - български ендемит.

Режими и ограничения, изисквани по нормативни документи и административни актове, различни от посочените в ЗЗТ:

1. Забраняват се всякакви дейности, които водят до повреждане или унищожаване на дърветата;
2. Забранява се късането или изкореняването на растенията;
3. Забранява се влизането, лагеруването, преминаването и паркирането на моторни превозни средства;
4. Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим;
5. Забранява се паша на домашни животни;
6. Забранява се всякакво строителство;
7. Разрешава се разселване на луковици от блестящо лале съгласувано с БАН и КОПС.

ВЕКОВНИ ДЪРВЕТА

От вид: обикновен (летен) дъб (*Quercus robur*).

1. Група от четири летни дъба (1242)
2. Летен дъб (462)
3. Летен дъб (448)
4. Летен дъб (450)
5. Летен дъб (458)
6. Летен дъб (1207)
7. Летен дъб (452)
8. Летен дъб (455)
9. Летен дъб (457)
10. Летен дъб (2152)
11. Летен дъб (1000)
12. Летен дъб (999)
13. Летен дъб (460)
14. Летен дъб (456)
15. Летен дъб (453)
16. Летен дъб (2097)
17. Летен дъб (459)
18. Летен дъб (461)
19. Летен дъб (1668)
20. Летен дъб (1669)
21. Летен дъб - 2 бр. (2158)

От вид: полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*).

22. Полски ясен (1670)
23. Полски ясен (1671)
24. Полски ясен (1672)
25. Полски ясен (1673)
26. Полски ясен (1674)
27. Полски ясен (1675)
28. Полски ясен (1676)
29. Полски ясен (1677)

От вид: черница (*Morus spp.*).

30. Черница (1206)
31. Черница (2193)

Б.2. Защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие

От 2007 г. страната ни стана част на Европейската екологична мрежа „НАТУРА 2000“. Тя е общоевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочно оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Екологичната мрежа е създадена на основание на две европейски директиви: Директива 92/43/ЕЕС за опазване на

природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците). Тези две европейски директиви бяха транспонирани в националното ни законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие. Беше изградена Национална екологична мрежа, състояща се от защитени зони (ЗЗ), защитени територии (ЗТ), Корине и Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологично важни места, покриваща около 34% от територията на страната. Над 55% от защитените зони по „Натура 2000“ попадат в горските територии.

В границите на защитените зони са включени всички горски територии, независимо от вида на собствеността. Планирането на лесовъдските мероприятия е съобразено с предмета и целите на защитената зона, ограничителните режими на защитените зони по Закона за биологичното разнообразие, описани в Стандартния Формуляр или в Заповедта за обявяването на всяка зона, и с Режимите за устойчиво управление на горите в „НАТУРА 2000“. За определяне на типовете природни местообитания и тяхната площ в обхвата на област Ямбол е ползвано „Ръководство на определяне на местообитания от европейска значимост в България“ от 2005 г.

Защитените зони (по чл. 3, ал. 1, т. 1 от ЗБР) са предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение.

Общи цели за опазване на защитените зони (съгласно чл. 8, ал. 1, т. 2 на ЗБР) са:

1. Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Посочените по-горе цели трябва да се имат предвид при стопанисването и при провеждането на лесовъдските мероприятия върху териториите на защитените зони.

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците). Основните изисквания на двете директиви са отразени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), приет от Народното Събрание през 2011 г. Съгласно Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) мрежата от защитени зони включва:

-защитени зони за опазване на дивите птици (кратко - за птиците);
-защитени зони за опазване на природните местообитания (хабитати) и на дивата фауна и флора (кратко - за хабитатите), установяването на които протича по различни процедури. Въз основа на него в страната се обявяват защитени зони като част от националната екологична мрежа. Това са места от територията и акваторията на страната, които отговарят на изискванията за наличие на важни за биологичното разнообразие растителни и животински видове, и типове природни местообитания, включени в Приложенията на Директивата за хабитатите.

В териториалния обхват на област Ямбол попадат части от следните Защитени зони ("Натура 2000" място) по смисъла на ЗБР: BG0000192 „Река Тунджа 1“, BG0000195 „Река Тунджа 2“, BG0000196 „Река Мочурица“, BG0000198 „Средецка река“, BG0000205 „Стралджа“, BG0000212 „Сакар“, BG0000217 „Ждрелото на река Тунджа“, BG0000218 „Дервентски възвишения 1“, BG0000219 „Дервентски възвишения 2“, BG0000401 „Свети Илийски възвишения“, BG0000402 „Бакаджиците“, BG0000420 „Гребенец“, BG0000427 „Река Овчарица“, BG0000513 „Войнишки Бакаджик“, по Директивата за местообитанията 92/43/ЕЕС и BG0002021 „Сакар“, BG0002023 „Язовир Овчарица“, BG0002026 „Дервентски възвишения“, BG0002027 „Язовир Малко Шарково“, BG0002028 „Комплекс Стралджа“, BG0002066 „Западна Странджа“ BG0002094 „Адата-Тунджа“, по Директивата за птиците 79/409/ЕЕС.

Съгласно ЗБР: "Чл. 12. (Изм. - ДВ, бр. 88 от 2005 г.) (1) Министерството на околната среда и водите изготвя проект на заповед за обявяване на всяка защитена зона, включена в списъка по чл. 10, ал. 4.

(2) В проекта на заповедта по ал. 1 се посочват:

1. основанието за нейното издаване;
2. наименованието и местоположението на защитената зона;
3. предметът и целите на защитената зона;
4. (изм. - ДВ, бр. 52 от 2007 г.) общата площ, както и опис на имотите, включени в защитената зона, и/или координатен регистър на границите на защитената зона;
5. забрани или ограничения на дейности, противоречащи на целите за опазване на защитената зона."

Общата площ на горската територия, попадаща в зоните, е 29 022.8 ha, от която залесена 23 768.9 ha и незалесена 5 253.9 ha.

Защитените зони, обявени по Директива 92/43, за запазването на природните местообитания на дивата флора и фауна (Директива за хабитатите) са:

1. BG0000192 „Река Тунджа 1“

Обявена със Заповед № РД-317/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 51/2021 г.). Опазва площта и естественото състояние на следните типове природни местообитания: 1530* Панонски солени степи и солени блата; 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition*, 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*, 3270 Реки с кални брегове с *Chenopodion rubri* и *Bidention p.p.*; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*); 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в

планинския до алпийския пояс, 6510 Низинни сенокосни ливади; 7230 Алкални блати; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*; 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*); 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*. Местообитания на видове: Видра (*Lutra lutra*), Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Маришка мряна (*Barbus plebejus*), Европейска горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*), Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Бисерна мида (*Unio crassus*).

Местообитания на видове: Калописиева дактилориза (*D. kalopissii*); Алпийска розалия (*R. alpina*); Бисерна мида (*U. crassus*); Бръмбар рогац (*L. cervus*); Буков сечко (*M. funereus*); Обикновен сечко (*C. cerdo*); Офиогомфус (*O. cecilia*); Ручеен рак (*A. torrentium*); Ценагрион (*C. ornatum*); Горчивка (*Rh. sericeus*); Маришка мряна (*B. plebejus*); Обикновен щипок (*C. taenia*); Голям гребенест тритон (*T. karelinii*); Жълтокоремна бумка (*B. variegata*); Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*); Смок (*E. sauromates*); Червенокоремна бумка (*B. bombina*); Шипобедрена костенурка (*T. graeca*); Шипоопашата костенурка (*T. hermanni*); Видра (*L. lutra*); Вълк (*C. lupus*); Лалугер (*S. citellus*); Пъстър пор (*V. peregusna*); Голям нощник (*M. myotis*); Голям подковонос (*Rh. ferrumequinum*); Дългокрил прилеп (*M. schreibersii*); Дългопръст нощник (*M. capaccinii*); Дългоух нощник (*M. bechsteinii*); Малък подковонос (*Rh. hipposideros*); Остроух нощник (*M. blythii*); Подковонос на Мехели (*Rh. mehelyi*); Средиземноморски подковонос (*Rh. blasii*); Трицветен нощник (*M. emarginatus*); Широкоух прилеп (*B. barbastellus*); Южен подковонос (*Rh. euryale*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава

шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;

4. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и мочурища при ползването на земеделските земи като такива;
5. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
6. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
7. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
8. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; забраната не се прилага в границите на горски разсадници;
9. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
10. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
11. Забранява се палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. Забранява се отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки и естествени водни обекти, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2;

13. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;
14. Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

<https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=BG0000192>

2. BG0000195 „Река Тунджа 2”

Обявена със Заповед № РД-360/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 60/2021 г.).

Опазва площта и естественото състояние на следните типове природни местообитания от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР): 1530* Панонски солени степи и солени блата; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи); 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*); 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*.

Местообитанията на следните видове: Пъстър пор (*Vormela peregusna*); Видра (*Lutra lutra*); Голям нощник (*Myotis myotis*); Остроух нощник (*Myotis blythii*); Лалугер (*Spermophilus citellus*); Мишевиден сънливец (*Myomimus roachi*); Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*); Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*); Пъстър смок (*Elaphe sauromates*); Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); Обикновен щипок (*Cobitis taenia*); Распер (*Aspius aspius*); Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*); Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*); Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*); Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*); Буков сечко (*Morimus funereus*); Лицена (Голяма огневка) (*Lycaena dispar*); Ценагрион (Ручейно пъстриче) (*Coenagrion ornatum*); Офиогомфус (Зелено речно водно конче) (*Ophiogomphus cecilia*); Бисерна мида (*Unio crassus*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване

на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;

4. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;
5. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
6. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
7. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
8. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
9. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
10. Забранява се палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
11. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и

пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;

12. Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
13. Забранява се отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2;
14. Забранява се извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

https://natura2000.egov.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000195/BG0000195_PS_16.pdf

3. BG0000196 „Река Мочурица”

Обявена със Заповед № РД-316/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 52/2021 г.). Опазва площта и естественото състояние на следните типове природни местообитания: 1340* Континентални солени ливади; 1530* Панонски солени степи и солени блата; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (* важни местообитания на орхидеи); 6220* Псевдостепа с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*; 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс; 6510 Низинни сенокосни ливади; 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове; – 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*; 91AA* Източни гори от космат дъб; 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*;

Местообитанията на следните видове: *Европейски вълк (*Canis lupus*), Лалугер (*Spermophilus citellus*); Пъстър пор (*Vormela peregusna*); Видра (*Lutra lutra*); Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*); Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*); Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*); Пъстър смок (*Elaphe sauromates*); Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); Обикновен щипок (*Cobitis taenia*); Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*); Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*); Обикновен

сечко (*Cerambyx cerdo*); Буков сечко (*Morimus funereus*); Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*); Лицена (*Lycaena dispar*); Ценагрион (Ручейно пъстриче) (*Coenagrion ornatum*); Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*); Бисерна мида (*Unio crassus*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
4. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и мочурища при ползването на земеделските земи като такива;
5. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
6. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
7. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
8. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;

9. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
10. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
11. Забранява се палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. Забранява се отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2;
13. Забранява се извеждане на сечи в природни местообитания с кодове 91E0* и 92A0 с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
14. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;
15. Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

<https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=BG0000196>

4. BG0000198 „Средецка река”

Обявена със Заповед № РД-346/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 56/2021 г.). Опазва площта и естественото състояние на следните типове природни местообитания: 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи); 6430 Хидрофилни съобщества от

високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс; 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*; 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*); 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*.

Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*); Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*); Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*); Пъстър смок (*Elaphe sauromates*); Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); Южна блатна костенурка (*Mauremys caspica*); Мандренска брияна (*Alburnus mandrensis*); Обикновен щипок (*Cobitis taenia*); Приморска мряна (*Barbus bergi*); Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*); Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*); Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*); Буков сечко (*Morimus funereus*); Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*); Еднорог болбелазмус (*Bolbelasmus unicornis*); Ценагрион (Ручейно пъстриче) (*Coenagrion ornatum*); Бисерна мида (*Unio crassus*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали); забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
4. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и дерета при ползването на земеделските земи като такива;
5. Забранява се разораване и залесяване на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои;
6. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и

живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;

7. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
8. Забранява се употреба на минерални торове, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
9. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
10. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
11. Забранява се палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. Забранява се отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки и дерета, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2;
13. Забранява се извеждане на сечи в крайречни естествени гори и крайречни дървесни ивици в 15-метровата зона около постоянни водни течения с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

<https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=BG0000198>

5. BG0000205 „Стралджа”

Обявена със Заповед № РД-380/15.05.2020 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 50/2020 г.). За опазване на следните типове природни местообитания: 1340* Континентални солени ливади; 1530* Панонски солени степи и солени блата.

Местообитания на следните видове: Лалугер (*Spermophilus citellus*); Видра (*Lutra lutra*); Пъстър пор (*Vormela peregusna*); Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*); Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*); Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); Пъстър смок (*Elaphe sauromates*); Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*); Ценагрион (*Ручейно пъстриче*) (*Coenagrion ornatum*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се въвеждане в природата и умишлено разпространяване на неместни видове;
2. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища, мери и блата при ползването на земеделските земи като такива;
3. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива;
4. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
5. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии освен при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
6. Забранява се постоянно съхраняване и депониране на отпадъци;
7. Забранява се дейности, свързани с отводняване на терени в границата на зоната и коригиране на водните течения, освен в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети, при бедствия и аварии и за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; забраната не се прилага за съществуващите съоръжения за отводняване на терени в зоната;
8. Забранява се употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите;
9. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди в тези територии, освен разрешените за биологично производство и при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия;
10. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение

№ 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

11. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

12. Забранява се палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

[https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?PACTAJAЦИ C JUNIPERUS SPP.?site=BG0000205](https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?PACTAJAЦИ%20C%20JUNIPERUS%20SPP.?site=BG0000205)

6. BG0000212 „Сакар”;

Обявена със Заповед № РД-313/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 51/2021 г.). За опазване на следните типове природни местообитания: 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа Magnopotamion или Hydrocharition; 3260 Равнинни или планински реки с растителност от Ranunculion fluitantis и Callitriche-Batrachion; 5210 Храсталаци с *Juniperus spp.*; 6110* Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи); 6220* Псевдостеппи с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*; 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите Sedo-Scleranthion или Sedo albi-Veronicion dillenii; 8310 Неблагоустроени пещери; 9170 Дъбово-габърови гори от типа Galio Carpinetum; 9180* Смесени гори от съюза Tilio-acerion върху сипеи и стръмни склонове; 91AA* Източни гори от космат дъб; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа; 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*.

Местообитания на видове: Европейски вълк (*Canis lupus*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Мишевиден сънливец (*Myomimus roachi*); Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*); Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Трицветен нощник (*M. emarginatus*); Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*); Подковонос на Мехели (*Rh. mehelyi*); Южен подковонос (*Rh. euryale*); Дългокрил прилеп (*M. schreibersii*); Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); Южна блатна костенурка (*M. caspica*); Горчивка (*Rh. sericeus*); Маришка мряна (*B. plebejus*); Обикновен щипок (*C. taenia*); Распер (*A. aspius*); *Dioszeghyana schmidtii*; Алпийска розалия (*R. alpina*); Бисерна мида (*U. crassus*); Бръмбар рогач (*L. cervus*); Буков сечко (*M. funereus*); Лицена (*L. dispar*); Об. паракалоптенус (*P. caloptenoides*); Обикновен сечко (*C. cerdo*); Одонтоподизма (*O. rubripes*); Офиогомфус (*O. cecilia*); Ценагрион (*C. ornatum*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
4. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;
5. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
6. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
7. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
8. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; забраната не се прилага в границите на горски разсадници;
9. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и

когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

10. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
11. Забранява се палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. Забранява се палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1;
13. Забранява се провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите - 1 март до 30 юни;
14. Забранява се извеждане на сечи в природно местообитание с код 92A0, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
15. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;
16. Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

[BG0000212 - Сакар \(SCI\) - Information system for protected areas from the ecological network Natura 2000 \(egov.bg\)](http://BG0000212 - Сакар (SCI) - Information system for protected areas from the ecological network Natura 2000 (egov.bg))

7. BG0000217 „Ждрелото на река Тунджа“

Обявена със Заповед № РД-311/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 50/2021 г.).

Предмет на опазване в защитена зона BG0000217 „Ждрелото на река Тунджа“ са следните типове природни местообитания: 6110* Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion albi*; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи);

6220* Псевдостеги с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*; 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*; 91AA* Източни гори от космат дъб; 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*.

Местообитания на видове: Обикновена пърчовка (*H. caprinum*); Европейски вълк (*Canis lupus*); Пъстър пор (*Vormela peregusna*); Видра (*Lutra lutra*); Мишевиден сънливек (*Myomimus roachi*); Голям нощник (*Myotis myotis*); Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*); Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*); Остроух нощник (*Myotis blythii*); Подковонос на Мехели (*Rh. mehelyi*); Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*); Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*); Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*); Пъстър смок (*Elaphe sauromates*); Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); Южна блатна костенурка (*M. caspica*); Европейска горчивка (*Rhedeus amarus*); Маришка мряна (*B. plebejus*); Обикновен щипок (*C. taenia*); Распер (*A. aspius*); Бръмбар рогач (*L. cervus*); Буков сечко (*M. funereus*); Обикновен сечко (*C. cerdo*); Офиогомфус (Зелено речно водно конче) (*O. cecilia*); *Dioszeghyana schmidtii*; ; Бисерна мида (*U. crassus*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
4. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;
5. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои,

както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;

6. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
7. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
8. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
9. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
10. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
11. Забранява се палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. Забранява се извеждане на сечи в природно местообитание с код 92A0, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

<https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=BG0000217>

8. BG0000218 "Дервентски възвишения 1"

Обявена със Заповед № РД-345/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 55/2021 г.).

Предмет на опазване в защитена зона BG0000218 „Дервентски възвишения 1“ следните типове природни местообитания: 6110* Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion albi*; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи);

62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*; 8310 Неблагоустроени пещери; 91AA* Източни гори от космат дъб; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори.

Местообитанията на следните видове: *Европейски вълк (*Canis lupus*); Видра (*Lutra lutra*); Пъстър пор (*Vormela peregusna*); Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*); Голям нощник (*Myotis myotis*); Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*); Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*); Остроух нощник (*Myotis blythii*); Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*); Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*); Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*); Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*); Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*); Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*); Лалугер (*Spermophilus citellus*); Мишевиден сънливец (*Myomimus roachi*); Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*); Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*); Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*); Пъстър смок (*Elaphe sauromates*); Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); Южна блатна костенурка (*Mauremys caspica*); Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*); Обикновен щипок (*Cobitis taenia*); Бръмбар рогащ (*Lucanus cervus*); Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*); Буков сечко (*Morimus funereus*); Вертиго (*Vertigo angustior*); Вертиго (*Vertigo moulinsiana*); Бисерна мида (*Unio crassus*); Обикновена пърчовка (*Himantoglossum caprinum*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;
4. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
5. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;

6. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
7. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
8. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
9. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
10. Забранява се палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
11. Забранява се палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване;
12. Забранява се провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите - от 1 март до 30 юни;
13. Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
14. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

<https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=BG0000218>

9. BG0000219 "Дервентски възвишения 2"

Обявена със Заповед № РД-344/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 55/2021 г.).
Опазва площта и естественото състояние на следните типове природни местообитания:
3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или

Hydrocharition; 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*; 6110* Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи); 6220* Псевдостепа с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*; 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс; – 6510 Низинни сенокосни ливади; 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi Veronicion dillenii*; 8310 Неблагоустроени пещери; 9170 Дъбово-габъррови гори от типа *Galio Carpinetum*; 9180* Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове; 91AA* Източни гори от космат дъб; 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmion minoris*); 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91S0* Западнопонтиски букови гори; 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа; 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*.

Местообитанията на следните видове: *Европейски вълк (*Canis lupus*); Видра (*Lutra lutra*); Пъстър пор (*Vormela peregusna*); Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*); Голям нощник (*Myotis myotis*); Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*); Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*); Остроух нощник (*Myotis blythii*); Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*); Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*); Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*); Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*); Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*); Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*); Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*); Лалугер (*Spermophilus citellus*); Мишевиден сънливец (*Myomimus roachi*); Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*); Пъстър смок (*Elaphe sauromates*); Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Южна блатна костенурка (*Mauremys caspica*); Приморска мряна (*Barbus bergi*); Мандренска брияна (*Alburnus mandrensis*); Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*); Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*); Обикновен щипок (*Cobitis taenia*); Бръмбар рогац (*Lucanus cervus*); Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*); Буков сечко (*Morimus funereus*); Еднорог болбелазмус (*Bolbelasmus unicornis*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), *Осмодерма (*Osmoderma eremita*), Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*), *Четириточкова меча пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), Лицена (Голяма огневка) (*Lycaena dispar*), *Dioszeghyana schmidtii*, Вертиго (Тесноустен спираловиден охлюв) (*Vertigo angustior*), Вертиго (Дез молинов спираловиден охлюв) (*Vertigo moulinsiana*), Бисерна мида (*Unio crassus*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за

- определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;
 4. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
 5. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
 6. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
 7. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
 8. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
 9. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
 10. Забранява се палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
 11. Забранява се палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоприятните пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване;
 12. Забранява се провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите - от 1 март до 30 юни;

13. Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
14. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;
15. Забранява се извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0*, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии, за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2, както и в случаите на реализиране на допустими инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

<https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=BG0000219>

10. BG0000401 „Свети Илийски възвишения”

Обявена със Заповед № РД-290/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 48/2021 г.). Предмет на опазване в защитена зона BG0000401 „Свети Илийски възвишения“ са следните типове природни местообитания : 6110* Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion albi*; 6220* Псевдостепа с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*; 91AA* Източни гори от космат дъб; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори.

Местообитанията на следните видове: Пъстър пор (*Vormela peregusna*); Лалугер (*Spermophilus citellus*); Мишевиден сънливец (*Myomimus roachi*); Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*); Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*); Пъстър смок (*Elaphe sauromates*); Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); Бръмбар рогащ (*Lucanus cervus*); Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*); Буков сечко (*Morimus funereus*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;

3. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
4. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива;
5. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
6. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
7. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
8. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
9. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
10. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

11. Забранява се палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
13. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

<https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=BG0000401>

11. BG0000402 „Бакаджиците”

Обявена със Заповед № РД-291/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 48/2021 г.). Опазва площта и естественото състояние на следните типове природни местообитания: 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*; 91AA * Източни гори от космат дъб; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа.

Местообитания на видове: Пъстър пор (*Vormela peregusna*); Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), *Четириточкова меча пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за

предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;

4. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива;
5. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
6. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
7. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
8. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
9. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
10. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
11. Забранява се палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и

пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;

13. Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

<https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=BG0000402>

12. BG0000420 „Гребенец”

Обявена със Заповед № РД-1017/17.12.2020 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 17/2021 г.). Опазва площта и естественото състояние на следните типове природни местообитания: 4090 Ендемични оро-средиземноморски съобщества от ниски бодливи храстчета; 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи); 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс; 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; – 91AA * Източни гори от космат дъб; 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91S0 * Западнопонтийски букови гори; 9170 Дъбово-габърови гори от типа *Galio Carpinetum*.

Местообитания на видове: Европейски вълк (*Canis lupus*); Пъстър пор (*Vormela peregusna*); Видра (*Lutra lutra*); Лалугер (*Spermophilus citellus*); Голям нощник (*Myotis myotis*); Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*); Остроух нощник (*Myotis blythii*); Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*); Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*); Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*); Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*); Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*); Пъстър смок (*Elaphe sauromates*); Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*); Буков сечко (*Morimus funereus*); Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*); *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*); Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;

4. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои;
5. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
6. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
7. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
8. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия, епизоотия или епидемия;
9. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);
10. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
11. Забранява се палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и

пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;

13. Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
14. Забранява се извеждане на сечи в природно местообитание с код 91E0* с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

<https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=BG0000420>

13. BG0000427 „Река Овчарица”

Обявена с Решение № 122/02.03.2007 г. на МС (обн. ДВ, бр. 21/2007 г.). Опазва местообитанията на следните видове: Видра (*Lutra lutra*); Лалугер (*Spermophilus citellus*); Пъстър пор (*Vormela peregusna*); Мишевиден сънливец (*Myomimus roachi*); Горчивка (*Rh. sericeus*); Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*); Остроух нощник (*Myotis blythii*); Червенокоремна бумка (*Bombina bombina*); Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*); Обикновен щипок (*Cobitis taenia*); Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*); Смок (*E. sauromates*); Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*); Виюн (*M. fossilis*); Бисерна мида (*Unio crassus*).

Стандартният формуляр за зоната е на страница: [N2K BG0000427 dataforms \(europa.eu\)](#)

14. BG0000513 „Войнишки Бакаджик”

Обявена със Заповед № РД-294/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 47/2021 г.). Опазва площта и естественото състояние на следните типове природни местообитания: 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 6220 * Псевдостеппи с житни и едногодишни растения от клас Thero-Brachypodietea; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа.

Местообитания на видове: Пъстър пор (*Vormela peregusna*); Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*); Пъстър смок (*Elaphe sauromates*); Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*); Южна блатна костенурка (*Mauremys caspica*); Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*); Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*); Буков сечко (*Morimus funereus*); Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*); Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища;
2. Забранява се движение на мотоциклети, ATV, UTV и бързите извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените

- моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
3. Забранява се търсене и проучване на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали), разкриване на нови и разширяване на концесионните площи за добив на общоразпространени полезни изкопаеми (строителни и скалнооблицовъчни материали) в териториите, заети от природните местообитания по т. 2.1; забраната не се прилага в случаите, в които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване, и/или за предоставяне на концесия за добив по Закона за подземните богатства и по Закона за концесиите, или е започнала процедура за съгласуването им по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от ЗБР, или е подадено заявление за регистриране на търговско откритие;
 4. Забранява се промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива;
 5. Забранява се разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
 6. Забранява се премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
 7. Забранява се употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
 8. Забранява се употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет, епифитотия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;
 9. Забранява се използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

10. Забранява се използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
11. Забранява се палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
12. Забранява се постоянно съхраняване и депониране на отпадъци;
13. Забранява се добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;
14. Забранява се паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете, е на страница:

<https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=BG0000513>

Със Заповеди на Министъра на околната среда и водите са обявени защитени зони и промените в тях, съгласно Директива 92/43/ЕИО за Опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, попадащи в административния териториален обхват на област Ямбол, както следва:

Защитените зони, обявени по Директива 2009/147/ЕС, за опазване на дивите птици (Директива за птиците) са 7:

1. BG0002021 „Сакар”

Обща площ – 125 722.28 хектара

Обявена със заповед № РД-758 от 19.08.2010 г., бр. 72/2010 на Държавен вестник 2-1-2021-758-2010.

Промяна в режима на дейностите със Заповед № РД-1130 от 29.11.2022 г., бр. 99/2022 на Държавен вестник и със Заповед № РД-70 от 28.01.2103 г., бр. 10/2013 на Държавен вестник

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР:** Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Египетски лешояд (*Neophron*

percnopterus), Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Лива- ден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Голям креслив орел (*Aquila clanga*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falco columbarius*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Турилик (*Burhinus oedicnemus*), Голяма бекарина (*Gallinago media*), Малък горски водобегач (*Tringa glareola*), Речна рибарка (*Sterna hirundo*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Черна рибарка (*Chlidonias niger*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрия (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Белочела сврачка (*Lanius nubicus*), Черногърбо каменарче (*Oenanthe pleschanka*), Мустакато шаварче (*Acrocephalus melanopogon*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Голям маслинов присмехулик (*Hippolais olivetorum*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР:** Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*), Сива патица (*Anas strepera*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Клопач (*Anas clypeata*), Червеноклюна потапница (*Netta rufina*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Северен мишелов (*Buteo lagopus*), Степен орел (*Aquila nipalensis*), Черношипа ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Стридожд (*Haematopus ostralegus*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Малка бекарина (*Limnocryptes minimus*), Средна бекарина (*Gallinago gallinago*), Горски бекас (*Scolopax risticola*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Малък зеленоног водобегач (*Tringa stagnatilis*), Голям зеленоног водобегач (*Tringa nebularia*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Малка черногърба чайка (*Larus fuscus*), Белокрыла рибарка (*Chlidonias leucopterus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
2. Забранява се залесяването на пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища;
4. Забранява се разкриването на нови и разширяването площта на съществуващи кариери, рудници и мини, с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие;
5. Забранява се изграждането на нови фотоволтаични системи и вятърни генератори за производство на електроенергия, с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в Държавен вестник има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от ЗООС и/или чл. 31 от ЗБР. Режимът не се прилага за изграждане на: покривни и фасадни фотоволтаични съоръжения/инсталации; наземни фотоволтаични съоръжения/инсталации върху терени в границите на населените места и селищните образувания; наземни фотоволтаични съоръжения/инсталации върху нарушени терени; наземни фотоволтаични съоръжения/инсталации върху дворни места или прилежащи терени към съществуващи производствени и промишлени обекти, складови обекти, административни сгради, бази за селскостопанска или горскостопанска техника, курортно-рекреационни обекти, обществени обекти, стопански дворове, животновъдни комплекси/ферми, жилищни сгради, оранжерии, курортни хотели/почивни домове, туристически бази/хижи, летища, аерогари;
6. Забранява се изграждането на небезопасени за птици въздушни електропреносни мрежи.
7. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
8. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на местообитанията и видовете е на страница: <https://natura2000.eea.europa.eu/natura2000/sdf.aspx?site=bg0002021>

2. BG0002023 „Язовир Овчарица”

Обща площ – 4 306.28 хектара

Обявена със заповед № РД-549 от 05.09.2008 г., бр. 83/2008 на Държавен вестник 2-1-2023-549-2008.

Приемане на План за управление със Заповед № РД-223 от 22.04.2016 г., бр. 37/2016 на Държавен вестник.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР:** Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Тундров лебед (*Cygnus columbianus*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Бойник (*Philomachus pugnax*), Малък горски водобегач (*Tringa glareola*), Малка чайка (*Larus minutus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*);
2. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР:** Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Голям нирец (*Mergus merganser*), Лиска (*Fulica atra*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
2. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
4. Забранява се извършването на сечи, освен санитарни на ширина до 50 м от бреговете на язовира;
5. Забранява се паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на местообитанията и

видовете е на страница:
https://natura2000.egov.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002023/BG0002023_PS_16.pdf

3. BG0002026 „Дервентски възвишения”

Обща площ – 34 863.56 хектара

Обявена със заповед № РД-284 от 16.03.2010 г., бр. 29/2010 на Държавен вестник 2-1-2026-284-2010

Промяна в режима на дейностите със Заповед № РД-71 от 28.01.2013 г., бр. 10/2013 на Държавен вестник.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР:** Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Турилик (*Burhinus oedipnemus*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Белочела сврачка (*Lanius nubicus*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Голям маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);
2. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР:** Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива;
2. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
4. Забранява се изграждането на нови фотоволтаични съоръжения и вятърни генератори за производство на електроенергия с изключение на тези, за които към датата на обнародване на заповедта в "Държавен вестник" има започната процедура или са съгласувани по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.
5. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
6. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на местообитанията и видовете е на страница: https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/PublicDownloads/SDF/Site_BG0002026.pdf

4. BG0002027 „Язовир Малко Шарково”

Обща площ – 1 327.76 хектара

Обявена със заповед № РД-840 от 17.11.2008 г., бр. 108/2008 на Държавен вестник 2-1-2027-840-2008

Предмет на опазване (видове и местообитания):

- 1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР:** Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Малък сокол (*Falco columbarius*);
- 2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР:** Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Голям нирец (*Mergus merganser*), Лиска (*Fulica atra*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
2. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
4. Забранява се паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност;
5. Забранява се намаляването площта на крайбрежните гори от местни дървесни видове.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на местообитанията и видовете е на страница: https://natura2000.egov.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002027/BG0002027_PS_16.pdf

5. BG0002028 „Комплекс Стралджа”

Обща площ – 2 872.98 хектара

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР:** Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Сив жерав (*Grus grus*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Средна пъструшка (*Porzana parva*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*), Турилик (*Burhinus oedipnemos*), Малка черноглава чайка (*Larus melanocephalus*), Малка чайка (*Larus minutus*), Каспийска рибарка (*Sterna caspia*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Черна рибарка (*Chlidonias niger*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);
2. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР:** Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*), Фиш (*Anas penelope*), Сива патица (*Anas strepera*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Клопач (*Anas clypeata*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Среден нирец (*Mergus serrator*), Голям нирец (*Mergus merganser*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Пясъчен дъждосвирец (*Charadrius hiaticula*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Тъмногърд брегобегач (*Calidris alpina*), Средна бекасица (*Gallinago gallinago*), Черноопашат крайбрежен бекас (*Limosa limosa*), Голям червеноног водобегач (*Tringa erythropus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Малък зеленоног водобегач (*Tringa stagnatilis*), Голям зеленоног водобегач (*Tringa nebularia*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Късокрил

кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се изграждането на нови отводнителни канали и удължаването на съществуващите;
2. Забранява се извършването на сечи, освен санитарни на ширина до 50 м от бреговете на водоемите;
3. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива;
4. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
5. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
6. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра, с бързоподвижна техника и преди 15 юли;
7. Забранява се косенето на тръстика в периода от 1 март до 15 август;
8. Забранява се паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на местообитанията и видовете е на страница: https://natura2000.egov.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002028/BG0002028_PS_16.pdf

6. BG0002066 „Западна Странджа“

Обща площ – 53 821.15 хектара

Обявена със заповед № РД-533 от 26.05.2010 г., бр. 52/2010 на Държавен вестник 2-1-2066-533-2010.

Промяна в режима на дейностите със Заповед № РД-83 от 28.01.2013 г., бр. 10/2013 на Държавен вестник.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР:** Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Турилик (*Burhinus oedipnemos*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Синявица (*Coracias garrulus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula*

arborea), Полска бълбрия (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Белочела сврачка (*Lanius nubicus*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Голям маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се залесяването на пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
2. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища;
3. Забранява се изграждането на небезопасни за птици въздушни електропреносни мрежи.
4. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
5. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на местообитанията и видовете е на страница: https://natura2000.egov.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002066/BG0002066_PS_16.pdf

7. BG0002094 „Адата-Тунджа”,

Обща площ – 5 636.61 хектара

Обявена със заповед № РД-556 от 05.09.2008 г., бр. 84/2008 на Държавен вестник 2-1-2094-556-2008.

Промяна в режима на дейностите със Заповед № РД-85 от 28.01.2013 г., бр. 10/2013 на Държавен вестник.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falco*

columbarius), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Малък горски водобегач (*Tringa glareola*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Голям маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрица (*Anthus campestris*), Ястребогушо коптиварче (*Sylvia nisoria*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*);

2. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР:** Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Малка бекасица (*Limnocryptes minimus*), Средна бекасица (*Gallinago gallinago*), Малък зеленоног водобегач (*Tringa stagnatilis*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режими и ограничения:

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
2. Забранява се залесяването на ливади, пасища, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
4. Забранява се добиването на инертни материали от река Тунджа;
5. Забранява се подмяната на крайречните гори от местни дървесни видове с неместни такива на разстояние до 50 м от границите на водните обекти;
6. Забранява се депонирането на отпадъци;
7. Забранява се корекция на речните корита извън населените места, отводняване и пресушаване на разливи и други влажни зони.
8. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
9. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

Стандартният формуляр за защитената зона със списък на местообитанията и видовете е на страница: https://natura2000.egov.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SPA/BG0002094/BG0002094_PS_16.pdf

Насоки за управление на защитените територии

Стопанисването на защитените зони се извършва съгласно Закона за биологичното разнообразие, Заповедите за обявяване, плановете за управлението им и с "Ръководство за устойчиво управление на горите в Натура 2000", с разписани режими за устойчиво управление на горите в мрежата Натура 2000, които са разгледани и приети

на заседание на Националния съвет за биологично разнообразие" (НСБР), проведено на 08.06.2010 година и са залегнали в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите (обн. ДВ, бр. 64/2011 г., изм. и доп.).

Б.3. Други специални горски територии, върху които по реда на други закони са определени и въведени особени статuti и режими

Културните обекти на територията на област Ямбол са следните :

- Останки от крепост „Калето”
- Средновековен манастирски комплекс
- Средновековна крепост "Малкото кале"
- Градището до Таушан тепе, Античен град „Кабиле” /калето/, Тракийски и античен град „Кабиле“
- Битова къща-музейна сбирка „Стефан Караджа”
- Антично и средновековно селище, Архитектурен комплекс от Римската епоха
- Безистен, сега градски хали
- Римска баня
- Средновековна крепост

Обектите, със статут на недвижими културни ценности и паметници на културата, с категория „Национално значение“ на територията на област Ямбол са представени в таблица 47.

Таблица 47. Списък на недвижимите културни ценности /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение" на територията на област ЯМБОЛ*

№	Наименование на НКЦ	Населено място	Статут по смисъла на ЗКН				
			Документ за предоставяне на статут: /ДВ бр./год.; протокол на НСОПК/ СЕСОНКЦ, заповед № на МК/	Документ за определяне на режимите /териториален обхват, граници и предписания за опазване/ на НКЦ	Вид на НКЦ		Според пространствения структура и териториалния обхват, съгл.чл.48 от ЗКН: единична/групова
					Според научната и културната област, към която се отнасят, съгл.чл.47 от ЗКН		
					В документа за предоставяне на статут	В декларационния акт /допълнение/	
1	Останки от крепост „Калето”,	с. Ботлярово	ДВ бр.94 от 1965 г.		Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието		единична

2	Средновековен манастирски комплекс	с . В о д е н	Заповед № РД-09-718/05.09.2017 г. /ДВ бр.89 от 2017 г./	Заповед № РД-09-718/05.09.2017 г. /ДВ бр.89 от 2017 г./	археологическа		единична
3	Средновековна крепост "Малкото кале"	с . В о д е н	Заповед № РД-09-720/05.09.2017 г. /ДВ бр.90 от 2017 г./	Заповед № РД-09-720/05.09.2017 г. /ДВ бр.90 от 2017 г./	археологическа		единична
4	Град ището до Таушан тепе	с . К а б и л е	ДВ. бр.69 от 1927 г.	Наредба № 25 на КК и КАБ /ДВ бр.14 от 1981 г./	Народна старина		единична
	Античен град „Кабиле“ /калето/,		ДВ бр.94 от 1965 г.		Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието		
	Тракийски и античен град Кабиле		Решение на КИК от 25.03.1969 г. /ДВ бр.24 от 1969 г./; чл. 50, ал. 3 от ЗКН		Археологически резерват		групова

				Заповед №РД9Д-35/ 08.12.2021 г. на МК - актуализация на режими			
5	Битов а къща - музей на сбирк а „Сте фан Кара джа”	с · С т е ф а н К а р а д ж о в о	ДВ бр.69 от 1972 г.		Историческа		единична
6	Анти чно и средн овеко вно сели ще	с · С т р о й н о	ДВ бр.41 от 1976 г.		Археологическа		единична
	Архи текту рен комп лекс от Римс ката епоха		Заповед № РД9Р-33/ 07.12.2021 г. на МК	Заповед № РД9Р-33/ 07.12.2021 г. на МК			групова
7	Безис тен, сега градс	г р · Я м	ДВ бр.154 от 1940 г.		Народна старина		единична

	ки хали	б о л	Протокол от комисия на МК -Заповед №297 от 14.11.1960 г.		Архитектурно- строителна	Протокол на ЕС на НИПК от 13.08.1998г.	
8	Римс ка баня	г р · Я м б о л	ДВ бр.94 от 1965 г.		Архитектурно- строителен от Античността и Средновековиет о		единична
9	Сред новек овна крепо ст	г р · Я м б о л	ДВ бр.94 от 1965 г.		Архитектурно- строителен от Античността и Средновековиет о		единична
			Заповед № РД9Р- 44/09.10.2015 г. /ДВ бр.10 от 2016 г./	Заповед № РД9Р- 44/09.10.2015г. /ДВ бр.10 от 2016 г./	Археологическа		групова

**Съгласно Закона за културното наследство /ЗКН//Съгласно данните от съхранявания в НИИ НКН Национален публичен регистър на недвижимите културни ценности, съдържащи всички актове до влизане в сила на ЗКН за статута на обекти като недвижими паметници на културата /недвижими културни ценности по смисъла §10, ал. 1 и §12, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗКН, и всички актове по чл. 58, ал. 1, чл. 62, ал. 1 и 2 и чл. 65, ал. 1 от ЗКН. /*

Насоки за управление, забрани и ограничения:

При управлението на тези територии и обекти се прилагат насоки и се спазват забраните и ограниченията, посочени в съответните нормативни документи.

Б.4. Семепроизводствени насаждения и градини, клонови колекции и маточници

С основна цел на управление, от една страна подобряване на генетичното качество на добиваните репродуктивни материали, а от друга съхраняване на ценния генетичен фонд по метода „*ex situ*”. Семепроизводствените насаждения се създават за:

- осигуряване на горски репродуктивни материали за лесовъдски цели, които са генетически подходящи, с ценни наследствени качества и контролиран произход;
- запазване на биологичното разнообразие и съхранение на автохтонните и подобрените чрез методите на горската генетика и селекция на генетични ресурси.

Към *горската семепроизводствена база* се причисляват всички одобрени и регистрирани базови източници за производство на репродуктивни материали от местни и интродуцирани видове. Базовите източници са: 1) източник на посевен материал; 2) насаждение за семепроизводство; 3) семепроизводствена градина - вегетативна и генеративна; 4) клон и клонова колекция; 5) родители на фамилия.

Горските семепроизводствени градини се създават за:

- добив на репродуктивни материали от категорията „окачествен“ и „изпитан“;
- съхранение на горските генетични ресурси;
- извършване на контролирана полова хибридизация, изпитване на общата и специфичната комбинативна способност на клоновете и получаване на хибриди с желана наследственост.

Индикатор за оценка на тази подкатегория може да бъде сравнението на общата площ на семепроизводствените насаждения и градини и броят индивидуални индивиди с ценни качества в края и началото на изпълнение на настоящия план.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Насоките за управление и стопанисване се извършват за: запазване на генетичното разнообразие на популационно и вътревидово ниво; регулиране на формовото разнообразие и селекционната структура на насажденията; осигуряване на условия за редовно и обилно семеносене или плодоносене; увеличаване добива на висококачествени в наследствено отношение репродуктивни материали; поддържането им в добро здравословно състояние.

Допуска се извършването на следните дейности:

- ✓ провеждане на селекционни, възобновителни и санитарни сечи, включително изборни или разреждане - в семепроизводствените насаждения и градини;
- ✓ отсичане на естествен подраст и нежелани дървета от други видове;
- ✓ агротехника - култивиране, торене и поливане;
- ✓ борба с болестите и вредителите;
- ✓ изграждане и поддържане на трайна ограда около маточниците и семепроизводствените градини при необходимост;
- ✓ оформяне короните на присадките;
- ✓ поддържане на маточниците и почистване на нежеланите леторасли.

Б.5. Горски разсадници

Основна цел на управление е производството на репродуктивни материали и фиданки от горски дървесни и храстови видове за задоволяване нуждите на планираните залесявания в горските територии. Съгласно чл. 3. (3) от Наредба №4 от 15 февруари 2012 г. „за условията и реда за регистрация на горски разсадници“ в регистрираните вече горски разсадници могат да се произвеждат и други горски репродуктивни материали,

декоративни и овощни фиданки, коледни елхи, зеленина за украса и преработка и др. За тази цел е особено необходимо да се спазват изискванията за производство, изваждане, сортиране, окачествяване, маркиране, опаковане, транспортиране, съхраняване и търговия с фиданките, произведени в горските разсадници. За нормално функциониране на горските разсадници, при необходимост, в тях могат да се изграждат пътища, напоителни системи, парници, оранжерии, огради, складови помещения, семедобивни, резникодобивни, битови сгради и др. Могат да се създават семепроизводствени градини, дендрариуми, опитни и експериментални участъци, маточници, генни банки, клонови колекции и др. Индикатор за оценка на тази подкатегория може да се използва сравнението на общата площ за разсадниково производство в горските територии и брой произведени фиданки през времето на действие на плана.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Насоките за управление не допускат:

- ✓ създаване на горски разсадник на места с голяма опасност от ранни есенни и късни пролетни студове и слани и изложени на силни ветрове;
- ✓ с площ до 10 dka, изложени на големи снегонавявания и бавно топене на снега;
- ✓ на почви, които са обезструктурени, заблатени или засолени;
- ✓ на почви, замърсени с тежки метали, или почви, в които има наличие на причинители на болести, насекоми и други вредители, установени от компетентен орган;
- ✓ при опасност от заливане;
- ✓ на разстояние до 200 m от трепетликови насаждения или групи дървета или източници на промишлени вредни емисии (от 5 до 10 km според посоката на преобладаващите ветрове);
- ✓ в мразовинни дупки и изложени на студени ветрове;
- ✓ допуска се да се определя площ за временен горски разсадник под склопа на насаждение със склопеност до 0.3, което е регистрирано за производство на горски репродуктивни материали от категория "идентифициран" за хълмистонизинен пояс.

Б.6. Опитни географски култури от горски дървесни и храстови видове

За проучване на генетични параметри на различни произходи или потомства на горскодървесните видове, свързани с оценка на преживяемостта и растежа по височина при различни условия на месторастене. Опитните географски култури служат още за установяване на наследяемостта на стопански значими признаци, както и ефективността на селекцията в посока тяхното подобряване. Те са основен метод за *ex-situ* запазване на генетичните ресурси на ценни горско-дървесни видове. Могат да бъдат използвани и като източник на репродуктивни материали. Индикатор за оценка на тази подкатегория е сравняването на териториите по обща площ (не се допуска намаление при оценката в края на периода).

Насоки за стопанисване:

- ✓ поддържане на състава, структурата и здравословното състояние на дърветата в опитните култури
- ✓ съобразно с целите на управление.

Б.7. Дендрариуми

Такива територии не са налични в района на област Ямбол.

Б.8. Научно-изследователски и учебно-опитни гори

Учебно-опитни гори са опитни и експериментални участъци за провеждане на научни изследвания в областта на горското стопанство. Определят се въз основа на Решение на МС.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Учебно-опитни гори изпълняват набор от дейности, първостепенно насочени към:

- ✓ Осигуряване на практическо обучение на студентите, специализантите и докторантите;
- ✓ Развитие на научна и изследователска дейност от преподаватели, докторанти, специализанти и дипломанти;
- ✓ Експериментиране на нови технологии, технологични решения и средства в горското стопанство;
- ✓ Експериментално прилагане на най-добри съвременни горскостопански практики;
- ✓ Ползване на дървесина и други продукти от горите за осигуряване на приходи за поддържане на учебните обекти и учебните бази за студентите.

Б. 9. Токовища – определени съгласно ГСП/ЛУП

Такива територии не са налични в района на област Ямбол.

Б.10. Горски територии до 200 m около туристическите хижи категоризирани по Закона за туризма и обекти с религиозно значение

Основна цел на управлението е създаване и поддържане на подходящи условия за развитие на устойчив туризъм, възстановяване и отдих. Това са горите около туристически маршрути и обекти, около населените места, хотели, ресторанти, хижи; гори около основната пътна мрежа; панорамни и погледни места; информационно - образователни точки; туристически пътеки и маршрути (вкл. екопътеки, веломаршрути); хижи, заслони, кътове за отдих и места за палене на огън, къмпинги, биваци. Индикатор за оценка на тази подкатегория може да бъде сравнението на площите – обща в края и началото на плана.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

- ✓ провеждане на ландшафтно-формировъчни, селекционни сечи и на сечи за поддържане безопасността на посетителите и туристическата инфраструктура;
- ✓ провеждане на отгледни сечи, неравномерно постепенни сечи;
- ✓ за териториите, които нямат уредени със заповед режими, стопанисването да се извършва съгласно ГСП, които са съобразени с изискванията на ЗГ и ЗКН;

- ✓ запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета);
- ✓ дървета, опасни за здравето и живота, разположени в близост до туристически обекти, да се повалят и оставят като мъртва дървесина;
- ✓ провеждане при необходимост на възобновителни и отгледни сечи в насаждения покрай републиканската пътна мрежа, туристически маршрути и обекти, места за рекреация, културни забележителности, религиозни обекти и др., с цел смекчаване на визуалния ефект от сечта, да се оставя защитна ивица с минимална ширина 20 метра, в която не се провеждат сечи или те са с минимална интензивност;
- ✓ по време на туристическия сезони и в периодите на провеждане на традиционни събори, панаири или културни, исторически и религиозни мероприятия в района (отделите) на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

Б.11. Бази за интензивно стопанисване на дивеча съгласно регистъра на ИАГ, дирекция „Ловно стопанство“.

Базите за интензивно стопанисване на дивеча са заградени територии, устройени в ловностопанско отношение за полусвободно отглеждане на дивеч при численост над допустимия запас на местообитанието съобразно бонитета, чийто размер е съобразен с биологичните изисквания на вида дивеч (възпроизводителен двор, карантинен двор, аклиматизационен двор, ловен двор, волиер, отраслов двор). Индикатор за оценка на тази подкатегория може да бъде сравнението на площите – обща, в края и началото на плана.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

- ✓ запазване и обогатяване на видовото разнообразие на дивеча;
- ✓ изграждане на ловностопански съоръжения и провеждане на биотехнически мероприятия;
- ✓ възпроизводство, разселване, опазване и охрана на дивеча;
- ✓ аклиматизация и реаклиматизация на дивеча;
- ✓ подобряване на екстериорните и трофейните качества на дивеча;
- ✓ ползване от горските територии - държавна собственост, за съхраняване качествата на биотипите и подобряване на местообитанията.

Б.12. С Рекреационно значение

Основната цел на управление е поддържане и развитие на рекреационния потенциал на горските територии. За изпълнението ѝ да се прилагат лесовъдски дейности с минимални интензивности, при удължени турнуса на сеч и минимални площи намеси.

Индикатор за оценка на тази подкатегория, може да бъде сравнението на площите – обща.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Насоките за управление се изразяват в запазване на постоянно горско присъствие за тези територии. В горските територии с рекреационни функции да се провеждат сечи за създаване и поддържане на разновъзрастна структура на насажденията (Дауервалд).

За изпълнението на целите се препоръчва:

- ✓ използване на отгледни сечи и възобновителни сечи с естествено възобновяване и максимално удължен възобновителен период;
- ✓ провеждане на изборни сечи за поддържане на неравномерност на пространствената и възрастовата структура на насажденията;
- ✓ провеждане на санитарни, принудителни, технически и селекционни сечи, ландшафтни сечи и отгледни сечи;
- ✓ приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка;

Б.13. За поддържане на ландшафта

Основната цел на управление е поддържане на състоянието на горите в качеството им на основен компонент на представителни за територията ландшафти и с определяща роля за съхраняване на естествените екосистемни режими, процеси и функции в тях. Подобни ландшафти благоприятстват в най-висока степен устойчивостта на прилежащите територии и в това си качество са важен структурен елемент в интегрираното планиране и управление на територията. За изпълнението ѝ да се прилагат лесовъдски дейности като отгледни, санитарни, принудителни и технически сечи в зависимост от състоянието на съответното насаждение. Индикатор за оценка на тази подкатегория, може да бъде сравнението на площите – обща.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Насоките за управление се изразяват в запазване на постоянно горско присъствие за тези територии. За изпълнението на целите се препоръчва:

- ✓ провеждане на отгледни сечи с минимални интензивности и възобновителни сечи с осигуряване на естествено възобновяване и максимално удължен възобновителен период;
- ✓ недопускане на намаляване на процента на лесистост;
- ✓ прилагане на лесовъдски системи, които поддържат видовото, възрастово и структурно разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт; запазване на пространствената мозаечност на насажденията по отношение на видов състав, възраст и структура;
- ✓ прилагане на природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с характеристиките на конкретното насаждение;
- ✓ отделяне на насаждения с подходящи характеристики от основните горскодървесни видове за осигуряване на гори във фаза на старост;

- ✓ спазване на екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия; поддържане на определено количество мъртва дървесина, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета;
- ✓ приоритетно естествено възобновяване чрез прилагане на подходящи лесовъдски системи;
- ✓ недопускане смяна на коренния дървесен състав на насажденията;
- ✓ използване изключително на местни видове и произходи при възстановителни дейности (залесяване); недопускане на внасяне на чуждоземни дървесни видове и произходи с изключение на дендрариумите и географските култури, както и животински видове извън естественият им ареал на разпространение на горските територии;
- ✓ недопускане на изкуствено залесяване на естествени открити пространства – (ливади, пасища) в горските масиви, с изключение при провеждане на мероприятия за контрол на ерозионни процеси;
- ✓ недопускане на дейности, които да нарушават целостта на ландшафта и увеличават фрагментираността на територията;
- ✓ осъществяване на контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности и предприемане на мерки за предотвратяване/смекчаване на потенциални неблагоприятни въздействия.

Б.14. Гори с висока консервационна стойност /ГВКС/

Такива територии не са налични в района на област Ямбол.

1.3. Стопански горски територии

В горските територии със стопанска функция, целта на стопанисване е насочена към устойчиво производство на дървесина и недървесни горски продукти, както и предоставяне на услуги от тях. Изпълнението им води до производство на висококачествена дървесина, производство на строителна дървесина, дърва за огрев и целулоза. Към тях се отнасят горите със стопанско предназначение, непопадащи в зони с други функции. Индикатор за оценка на тази подкатегория може да бъде сравнението на площите в края и началото на плана.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Отгледни и възобновителни сечи с приоритет на естественото възобновяване, подпомагане на стопански ценните видове, индивидуален отбор. Основната насока на планирането на дейности и реализирането им в стопанските горски територии е максимално производство на строителна дървесина от единица площ, като същевременно се повишава устойчивостта, продуктивността и видовото разнообразие на насажденията. При иглолистните гори насоките на стопанисване са тяхното отглеждане и поддържане в добро общо състояние. Насоките на стопанисване пред широколистните високоствълблени гори, заложи в плана, са тяхното отглеждане, поддържане в добро санитарно състояние и възобновяване по естествен път с подходящи лесовъдски

системи. Основна насока при издънковите гори за превръщане е тяхната трансформация в устойчиви семенни гори.

1.4. Зони за защита от урбанизация

Защитният режим е ориентиран към опазване и съхраняване на обхвата, структурата и функциите на горски територии, открояващи се като среда за свръхосигуряване на регулиращи, поддържащи и културни ползи за обществото. Целта на обявяването на тези зони е да спомогне за решаване проблема със стихийната урбанизация и да запазва ценни горски територии в защита на обществената потребност от естествени зони за рекреация. *Индикатор* за оценка на тази подкатегория, може да бъде сравнението на площите в края и началото на плана.

Насоки за управление, забрани и ограничения:

Предлагат се за обсъждане зони за защита от урбанизация по реда на чл.12, ал.1, т.3 от Закона за горите. Съгласно §1, т.25 от Допълнителни разпоредби на Закона за горите "Зона за защита от урбанизация" е част от горските територии, в която е забранено извършването на всякакъв вид строителство, включително на хидротехнически съоръжения (изграждането на ВЕЦ и язовири по реките), с изключение на елементи от техническата инфраструктура както и на съоръжения, свързани с управлението на горските територии.

Отразяването на тези зони е задължително в ОУП и ПУП на общините съгласно чл.12, ал.10 от Закона за горите.

В таблица 48 е представена обобщена информация за целите и индикаторите за постигане на всяка цел при управлението на горските територии в област Ямбол по функционалната им принадлежност.

Таблица 48. Обобщена информация за целите и индикаторите за постигане на всяка цел при управлението на горските територии в област Ямбол по функционалната им принадлежност

Функционална принадлежност	Цели за управление	Индикатор за постигане на целта	Целева стойност в края на плана
А Целите на управление за защитните гори се определят от преобладаващата защитна функция, която те изпълняват, като за отделните защитни функции тя може да бъде различна			
А(1)	Предотвратяване на възникването и развитието на ерозионните процеси на почвата, защита от лавини и наводнения	Площ по вид и степен на ерозия (ha)	Запазване на площите
	Изграждане на противоерозионни съоръжения	Брой поддържани и/или новоизградени технически съоръжения	100% поддържани съществуващи

			Новоизградени минимум 10 бр.
A(2)	Осигуряване на защита на водосборите и териториите около водоизточниците за комунално-битови нужди и питейно водоснабдяване.	Брой зони за защита на водоизточници	Запазване на броя
	Запазване и подобряване водния баланс на територията, чрез поддържане на водоохранни и водозащитни функции, обезпечаване качеството на водата	Площ (ha)	Запазване на площта
	Защита на техническите съоръжения	Състояние на техническите съоръжения	Подобряване състоянието на техническите съоръжения
A(3)	Запазване и подобряване на защитните функции на горите, които те могат да изпълнят за защита на урбанизираните територии, екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат	Площ (ha)	Запазване на площта
A(4)	Запазване и подобряване на защитните функции на горите, които те изпълняват за защита на инфраструктурните обекти и съоръжения	Площ (ha)	Запазване на площта
A(5)	НП	НП	НП
A(6)	Осигуряване на ветрозащитен ефект, изменение в относителната влажност на въздуха, запазване на снежната покривка от отвяване, увеличаване количеството на валежите, влияние върху нивото на подпочвените води, температурния режим и почвеното плодородие	Площ (ha)	Запазване или увеличаване на площите
A(7)	Възстановяване на растителността в поройни горски земи, осигуряване на необходимата стабилност на терена, укрепяване на равнини за	Обща площ (ha)	Запазване площта
		Площ на горите по състояние (ha)	Запазване на площите

	защита от наводнения, лавини и др.		
Б Целта е опазването и съхраняването на тези горски територии като национално и общочовешко богатство и достойние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. Опазването на природата има предимство пред другите дейности в тях.			
Б(1)	Опазването и съхраняването им като национално и общочовешко богатство и достойние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото; опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи; поддържане на природното и културно наследство.	Обща площ (ha)	Запазване на общата площ на ЗПТ
		Изготвяне на Планове за управление на ЗПТ, за които няма изготвени такива (%)	100% изготвени Планове за ЗПТ
Б(2)	Осигуряване на дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие; защита на природното и културно наследство	Обща площ за зоните по Натура 2000 (ha)	Запазване на общата площ
Б(3)	Опазване на недвижими културни ценности и паметници на културата	Брой	Запазване броя
		Състояние	Поддържане на добро състояние
Б(4)	Добиване на репродуктивни материали от генеративни и вегетативни семепроизводствени градини, майчини дървета, клонове и клонови колекции, селектирани на индивидуално ниво, без генетическо изпитване, както и	Обща площ (ha)	Запазване
		Определени индивидуални индивиди с ценни качества (бр.)	Увеличаване броя на определените индивиди с ценни генетични качества

	от единични или групи дървета или насаждения и култури с известен произход, отделени като източници за семепроизводство		
Б(5)	Производство на репродуктивни материали и фиданки от горски дървесни и храстови видове	Обща площ (ha)	Запазване на общата площ
Б(6)	Научно-образователна за проучване растежа и производителността на различни произходи при горско-дървесните видове и за изпитване на потомствата им	Обща площ (ha)	Запазване на общата площ
Б(7)	НП	НП	НП
Б(8)	Обучение и провеждане на научни изследвания в горските екосистеми	Обща площ (ha)	Запазване на общата площ
Б(9)	НП	НП	НП
Б(10)	Управление създаване и поддържане на подходящи условия за развитие на устойчив туризъм, възстановяване и отдих.	Обща площ (ha)	Запазване на общата площ
Б(11)	БИСД са заградени територии, устроени в ловностопанско отношение за полусвободно отглеждане на дивеч при численост над допустимия запас на местообитанието съобразно бонитета, чийто размер е съобразен с биологичните изисквания на вида дивеч	Брой	Запазване броя
Б(12)	Основната цел на управление е поддържане и развитие на рекреационния потенциал на горските територии.	Обща площ (ha)	Запазване на площта
		Състояние	Подобряване на фитосанитарния статус на курортните гори
Б(13)	Поддържане на горите като основен компонент на представителни за територията ландшафти и на техните еволюционно възникнали	Обща площ (ha)	Запазване на общата площ (ha)

	вътрешносистемни връзки и взаимодействия с цел съхраняване на естествените екосистемни режими, процеси и функции и на произтичащите от тях ползи за обществото (значително надхвърлящи непосредствените ландшафтни граници)		
Б(14)	НП	НП	НП
В Целите са свързани с поддържане на дървесинопроизводителните и средообразуващите функции			
В	Устойчиво производство на дървесина и недървесни горски продукти, както и предоставяне на услуги от тях	Обща площ (ha)	Запазване на площта
		Състояние	Подобряване на фитосанитарния статус на стопанските гори
Г Опазване и съхраняване на обхвата, структурата и функциите на горите и предоставяните от тях ЕсУ			
Г	Опазване и съхраняване на обхвата, структурата и функциите на горите, които в наличните условия на ландшафта са среда за свръхосигуряване на регулиращи, поддържащи и културни ползи за обществото	Обща площ (ha)	Запазване на площта

1.5. Зони за изграждане на ски писти и съоръжения към тях

Няма територии с такъв статут в района на област Ямбол.

2. ЦЕЛИ И НАСОКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ ПО ОБЩИНИ И НА ОБЛАСТНО НИВО ЗА ОБЛАСТ ЯМБОЛ

2.1. Насоки за управление на горските територии на областно ниво

Приоритетно направление № 1. Устойчиво стопанисване и ползване в горите

Към този приоритет се отнасят както ползването от горите и техните материални ресурси (основни и странични/специални ползвания), така и проблемите, свързани с опазването, охраната, организацията на дейностите в горите и взаимодействията между собственици, стопани и ползватели. Взети са предвид не само проблеми, свързани със

стопанисването на горите, но и проблеми, породени от провеждането на дейностите в тях.

Състояние на проблема - неинформираност на част от населението за реалното състояние на горските територии, за тяхното опазване, охрана, за значението на горите за местното население (изключение правят по-голямата част от работещите в ЮИДП, ДГС, частни собственици на гори, РДГ, РИОСВ, които са в пряк контакт със своите колеги).

Ограничения и заплахи – климатични промени и свързаните с тях изменения, влошаване състоянието на горите, проблеми свързани с охраната, организацията на дейностите в горите и взаимодействията между собственици, стопани и ползватели.

Насоки за управление – мониторинг на състоянието на горските територии, анализ на потока „предоставяне – нужди“ от екосистемни услуги, подобряване на връзките между собственици, стопани и ползватели, включването на различни програми и проекти за опазване на горите, повишаване на контрола по охраната на горите, опазване на местообитанията на малкия креслив орел, внедряване на съвременни методи за залесяване. Привличане на обществен интерес и лична отговорност на хората, за опазването и поддържането на защитените територии и орнитологично важните места на територията на областта. Инвентаризацията на горите и навременните адекватни лесовъдски намеси са важен инструмент за решаване на повечето от проблемите в конфликтните точки. Извършване на анализ относно необходимостта от актуализация и/или изготвяне на планове за управление на защитените територии по ЗЗТ и защитените зони по ЗБР и връзката им със стопанисването на горите, както и адекватно интегриране на целите по управлението на горите в общите цели за устойчиво развитие на региона.

Оперативна цел 1: Подобряване състоянието на горите и тяхното устойчиво стопанисване чрез:

- Възстановяване на горите върху обезлесените територии, залесяване на застрашените от ерозия и изоставени земи;
- Възстановяване на горски територии, засегнати от природни бедствия;
- Повишаване устойчивостта и производителността на горските насаждения с цел адаптирането им към климатичните промени и задоволяване на нуждите на обществото от горски продукти и здравословна жизнена среда;
- Прилагане на природосъобразни лесовъдски системи, основаващи се на природния възобновителен потенциал на горите;
- Въвеждане на практики на управление, които да съответстват на стандартите на ЕС. Оформяне на предложения за нова правно-нормативна уредба за устойчиво управление на горите във връзка с предоставянето на екосистемни услуги и ползи;
- Подпомагане и контролиране на частните собственици на гори и общините.;
- Инспектиране на всички операции в дърводобива, лесоустройствените практики и отстояване на обществен интерес в екологичен и социално-културен план;
- Провеждане на горска инвентаризация, включваща кадастър, използване на информацията от ГИС;
- Контролиране запасите от дървесина;
- Сертификация на горите по видове собственост;

- Актуализиране на базата данни за семепроизводствените насаждения и градини за производство на семена и посадъчен материал;
- Анализирание на нуждите и възможностите за залесяване и озеленяване на територията на общините в област Ямбол и съответно производството на посадъчен материал;
- Поддържане и модернизиране на горските разсадници;
- Създаване и поддържане на актуална база данни за семепроизводствените насаждения и градини и модернизиране на горските разсадници.
- Запазване на старите гори, в които са установени местообитания на малкия креслив орел;
- Внедряване на Саарландският метод за отглеждане на млади гори.

Оперативна цел 2. Устойчиво ползване на дървесина и оползотворяване на дървесната биомаса чрез:

- Възстановяване на горски територии, засегнати от природни бедствия;
- Определяне на конкретни обекти и прилагане на лесовъдски системи за формиране на хетерогенни гори;
- Анализ на потенциала за извършване на отгледни и санитарни сечи;
- Подпомагане на възобновяването и отглеждане на млади насаждения и горски култури;
- Организация на ползването – унификация на тръжните документи и тръжните процедури.

Оперативна цел 3. Устойчиво ползване на недървесни горски ресурси – горски плодове, билки, гъби и дивеч от района чрез:

- Ресурсна оценка на недървесните горски продукти в т.ч. и на лечебните растения в горите и разработване на План за устойчиво ползване;
- Анализ за добиваните количества по години и прогноза за оптималните за ползване количества на ресурсите от недървесни горски ресурси - гъби, билки, плодове и дивеч;
- Разработване на дългосрочен план за пашата.

Оперативна цел 4. Поддържане на актуална и достъпна база от данни и карти за горите, функционалните зони, екосистемните услуги и биоразнообразието на горските територии на областно ниво чрез:

- Изграждане на система за постоянен мониторинг на състоянието на горските екосистеми във връзка с предоставянето на екосистемни услуги и на биоразнообразието на горските територии в общините, чрез прилагане на методика за оценка и картиране на екосистемни услуги;
- Повишаване на контрола по опазването на флората и фауната в горите.

Приоритетно направление № 4. Устойчиво управление на горските територии за развитие на туризма

Приоритетно направление на областно ниво е развитието и повишаването на туристическия потенциал.

Състояние - развитието на различни форми на туризъм като приоритет за развитие на региона. Необходимо е изграждането на горска инфраструктура, която да обслужва туристическата и горскостопанска дейност. Изграждането само на еко-пътеки, информационни табели, туристически заслони, табла с информация не е достатъчно за развитие на устойчив туризъм. Препоръчително е развитието на културен и етнотуризъм, развитие на зимни спортове, ловен и риболовен туризъм и пр. Този подход включва мерки по благоустрояване на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура, както и на пешеходни туристически маршрути. Пълно развитие на съществуващите ресурси като туристически продукт, чрез проучване, разработване и включване на нови туристически маршрути. Задачата е да се осигурят допълнително приходи и да се увеличи заетостта на населението на територията на отделните общини, за развитието на целогодишен, устойчив, диверсифициран, с висока добавена стойност, специфичен за района на област Ямбол висококачествен туристически продукт и да се увеличи приноса на сектора за устойчивото общинско и регионално развитие.

Ограничения и заплахи – необходимост от диверсификация на услугите, предоставяни от горите и горските територии в областта, недостатъчно добре поддържана инфраструктура, недостатъчно добре разработена туристическа информационна и посетителска инфраструктура с насочване към външния пазар.

Насоки за управление – дефиниране и обособяване на целеви групи, към които ще бъде насочен туристическият продукт, реконструкция на старата и изграждане на нова инфраструктура. Планиране и реализация на адекватна по отношение на горските ресурси териториална интеграция и преки взаимодействия с други фактори за създаване на туристически продукт в областта.

Оперативна цел 1. Съхранение и устойчиво използване на природните ресурси чрез:

- Оптимизиране на предвидените лесокултурни мероприятия около проектирани и съществуващи туристически маршрути, обекти и туристическа инфраструктура.

Оперативна цел 2. Създаване на зелени зони около населените места, водните площи и промишлените обекти чрез:

- Създаване и поддържане на паркови зони и зони за рекреация около общинските центрове и паспортизация на зелената инфраструктура;
- Подкрепа на предложенията на собственици и ползватели относно създаването на зелени пояси.

Оперативна цел 3: Развитие на компонентите на туристическата инфраструктура в горските територии чрез:

- Реализация на проекти за изграждане на нова и поддържане на съществуващата туристическа инфраструктура в региона при съблюдаване на всички изисквания за опазване на горската растителност.

Оперативна цел 4. Дигитализация и популяризиране на природното наследство и увеличаване на рекреационната пригодност на горските територии чрез:

- Включване на информация в текущи национални проекти и програми по дигитализация на природното и културно наследство в страната;
- Включване на елементи от горските територии в рекламата на дестинацията.

Оперативна цел 5. Развитие на съществуващите продукти на устойчивия туризъм и създаване на нови туристически пакети с участие на горски обекти и горски територии чрез:

- По-добро управление на туристическия поток към горските територии;
- Разработване на туристическите маршрути в горските територии и предоставяне на информация в общините от областта.

Оперативна цел 6. Маркетингова стратегия и рекламна политика на туристическите обекти в горските територии чрез:

- Разработване и приемане на маркетингова стратегия на рекламни материали и брошури;
- Разработване и приемане на рекламна политика и връзки с обществеността;
- Създаване на нови туристически маршрути;
- Диверсификация на туристическия продукт свързан с горите и горските територии - зимен, летен, ловен, риболовен, фото и др.

Приоритетно направление № 3. Подобряване на инфраструктурата

Подобряване състоянието на горската пътна мрежа, изграждане на нови пътища за по-голяма достъпност до отдалечените дърводобивни обекти. Изграждане на подходяща инфраструктура - пътища, заслони, горски кътове, обособени зони за пикник и др.

Състояние на проблема - лошо състояние на мрежата от горски пътища, необходимост от изграждането на нови пътища за по-голяма достъпност до дърводобивните обекти, укрепване на свлачищните терени покрай главните пътища, редовно почистване и поддържане пътищата през зимния период.

Ограничения и заплахи - липса на финанси и инвестиция. Ако не се подобрят пътищата, това води до увеличаване на транспортните разходи, труден достъп до дърводобивните обекти, провокиране на ерозионни и други деградационни процеси.

Възможни решения - подобряване на транспортните комуникации, създаване на допълнителна мотивация за местните заинтересовани лица в подкрепа на подобряването и поддържането на инфраструктурата, привличане на туристи и инвеститори. Включването на проекти за изграждане, реконструкция и модернизация на горските пътища.

Оперативна цел 1. Възстановяване и поддържане на пътищата за достъп и движение в горските територии чрез:

- Изграждане и поддържане на веб-базирана информационна система с данни и карти за собствеността, характеристиките и състоянието на горската пътна мрежа - пътища и трасета за достъп и движения в горите;
- Възстановяване на пътища с местно значение за населените места;

- Проектиране, изграждане и поддържане на ефективна горско-пътна мрежа с висока товароносимост.

Оперативна цел 2. Поддържане и изграждане на технически съоръжения и инфраструктура чрез:

- Укрепване на свлачищните терени покрай пътищата в горските територии;
- Редовно почистване и поддържане прилежащата на горско-пътната мрежа инфраструктура.;
- Разработване на система за наблюдение и поддръжка на пътищата за достъп в горите
- Противопожарна система за ранно предупреждение.

Оперативна цел 3: Развитие на специализираната туристическа инфраструктура около населените места, както и в околоселищните горски територии чрез:

- Подобряване на пътно-транспортната инфраструктура в горските територии;
- Подпомагане поддържането на маршрутите и туристическата инфраструктура в горските територии;
- Работа с местните общности, фирми ползватели и институциите за осигуряване на подобрена координация и превенция на увреждането на горско-пътната мрежа;
- Разработване на годишни и периодични планове за ремонт и поддръжка на горско-пътната мрежа.

Приоритетно направление № 4. Управление на природните в т.ч. и на водните ресурси

Устойчивото управление на ресурсите по общини и като цяло за областта. Поддържане на съществуващата система за водоснабдяване, изграждане на нови водохващания и водопроводи, сондиране за откриване на нови водоизточници, развитие на горско-пътната мрежа за достъп до ресурсите.

Състояние на проблема – наличие водни площи и вододайни зони, за които е необходимо да се полагат грижи за поддържането им в добър вид, което изисква поддържане на съществуващата система за водоснабдяване, необходимост от изграждане на нови водохващания и водопроводи, навременно отстраняване на аварии, подобряване качеството на питейната вода, опазването на околната среда. В горскостопанско отношение действията са насочени към недопускане на нерегламентирани сечи и мероприятия, които могат да доведат до свлачищни процеси и ерозия, а от там и до затлачване и замърсяване на водите във водните басейни.

Ограничения и заплахи - загуби на водни ресурси по водопроводната мрежа, лошото състояние на водоемите и реките оказва отрицателно влияние върху риболовния туризъм. Нерегламентирани сечи и други нелегални дейности могат да предизвикат влошаване състоянието на природните ресурси (ерозионни процеси и др.).

Насоки за управление - изграждане, разширяване и реконструкция на водопроводи и канализационна мрежа, опазването на околната среда от отпадъци, поставяне на информационни табели, кошчета за отпадъци по туристическите пътеки за опазването на

околната среда. Строг контрол върху провежданите мероприятия и сечи в защитните гори.

Оперативна цел 1. Поддържане на добро състояние на горските територии във вододайните зони чрез:

- Устойчиво стопанисване и ползване на горските и водните ресурси;
- Превенция на пожарите чрез изграждане на интегрирани и ефективни системи за ранно предупреждение, пожароизвестяване и видеонаблюдение в горите;
- Проучване за сондиране с цел откриване на нови на територията на областта;

Оперативна цел 2: Опазване на горските и водните ресурси и околната среда от замърсяване чрез:

- Поставяне на информационни табели, кошчета за отпадъци по туристическите пътеки;
- Картиране на незаконните сметища в горите и на територията на областта;

Оперативна цел 3. Подобряване качеството на питейната вода чрез:

- Поддържане на съществуващата система за водоснабдяване, а при необходимост и изграждане на нови водохващания и водопроводи;
- Очертаване и картиране на трасетата на водопреносната мрежа в горските територии;
- Лесовъдски мероприятия в сервитутните зони на водопреносната мрежа.

Приоритетно направление № 5. Връзки с обществеността, обучение, взаимодействие между институциите

Установяване и поддържане на стабилни връзки между общините, ЮИДП, ДГС и останалите институции и местното население. В тази връзка е необходимо подобряване на медийните контакти и засилване на мерките за връзки с други заинтересовани организации и институции. Подпомагането на образованието и обучението на подрастващите е една от мерките, които допринасят за по-доброто разбиране и подкрепа за работата на горските стопани.

Състояние на проблема - липсва постоянна и двустранна връзка на ДГС с обществеността. Липса на ефективно и постоянно обучение и образование на подрастващите в областта на горите, за опазването и поддържане на доброто им състояние във връзка с концепцията за екосистемните услуги, затруднено от пречките при взаимодействие между институциите.

Ограничения и заплахи - сътрудничество между ползватели, стопани и собственици, финансиране, включването в различни програми и проекти. Неразумно и неефективно използване на ресурсите на територията на областта поради липса на координация и информираност между институциите.

Възможни решения - подобряване на връзките с обществеността чрез медиите, информационни табели, реклами, повече мерки за връзки с други заинтересовани организации и институции. Подпомагането на образованието и обучението на подрастващите е една от мерките, които допринасят за по-доброто разбиране и подкрепа

за работата на ДГС. Участието на младото поколение при залесяването и почистването на горските територии, включването на дисциплини и практики в учебните програми на училищата, свързани с гората, нейното значение, опазване, и т.н. Чрез медийни изяви, информационни табели, реклами, срещи с работещите в РДГ, ДП, ДГС и РИОСВ, включването на допълнителни дисциплини и практики, свързани с опазването на гората и водните ресурси могат да бъдат подобрили връзките с обществеността, обучението на младото поколение, комуникацията между институциите.

Оперативна цел 1: Повишаване осведомеността на общественото и квалификацията на заинтересованите лица чрез::

- Разработване на дългосрочна стратегия за връзки с обществеността и развитие на системата на горска педагогика;
- Обучение на частните собственици на гори – горска академия - организиране и провеждане на ежегодни срещи с частните собственици на гори за разясняване на правата, задълженията, отговорностите и ползите от собствеността на горите;
- Информационни точки за горите и предоставяните от тях екосистемни услуги.
- Публичност и прозрачност на планираните лесовъдски мероприятия за стопанисване на горите и предоставяне на незащитена информация на заинтересованите страни;
- Програма за провеждане на мероприятия през годината от страна на ДГС - оповестявана в медиите и организиране на мероприятията.

Оперативна цел 2: Приобщаване на обществеността и на подрастващите към проблемите на горите и горското стопанство чрез:

- Информираност на населението чрез медиите (предавания по телевизията, радио и вестници) за състоянието на горите, проблемите, последствията от природни бедствия, пожарите (умишлени или не), от незаконните сечи, от браконьерството, съхраняване на емблематични за района видове растения и животни в горските територии;
- Разработване на медийна стратегия за горските стопанства;
- Редовно медийно осведомяване на заинтересованите страни за проблеми в горските територии;
- Подкрепа от страна на медиите – съдействие при провежданите медийни изяви, поставяне на информационни табели, карти и др.;
- Активизиране участието на младото поколение при инициативи за залесяване и почистване на горските територии.

Оперативна цел 3. Взаимодействие между различните институции и обучение чрез:

- Формиране на тясно сътрудничество между държавните и общинските институции, неправителствените организации и частните фирми;
- Организиране и участие в публични събития, предавания, проекти и статии за горите с включване на местни инициативни групи;
- Подпомагане на доброволни акции за залесяване и почистване на горските територии;

- Участие в организирането и провеждането на дейности, свързани с горите, съвместно с училищата, кметствата, други местни организации;
- Конструктивно сътрудничество между заинтересованите страни в името на повишаване на потенциала на горите в област Ямбол да предоставят екосистемни услуги;
- Взаимодействие и изготвяне на ежегоден план за работа на РДГ и ТП ДГС с училищата - включване на експерти от РДГ и териториалните поделения в подпомагане на учебните занятия и проверка знанията на учениците;
- Осигуряване на доброволни стажове и практики за ученици, студенти и млади учени в работата на и ТП ДГС;
- Ежегодно изготвяне на план за работа на РДГ и ТП ДГС с училищата;
- Разработване и въвеждане на системи за непрекъснато обучение и кариерно развитие на работещите в горския сектор и горската индустрия в областта.
- Подпомагане на местните общности в критични ситуации (спасителни акции, гасене на пожари, разчистване на пътища и др.).

Оперативна цел 4. Внедряване и използване на ГИС в работата на институциите в област Ямбол чрез:

- Обучение на експерти в ТП ДГС за работа с ГИС и оценка и картографиране на екосистемни услуги от горските територии;
- Изграждане и поддържане на местна база данни за горския сектор и обмен на информация с институциите от другите икономически сектори;
- Финансово подпомагане на населението при сигнализирането за умишлени пожари, унищожаването на дивечови местообитания, при залесяването и др.

2.2. Насоки за управление на горските територии по видове гори на общинско ниво

Към момента на изработване на ОПРГТ на област Ямбол, след анкетирането на заинтересованите страни и извършените анализи, в Таблица 49 са очертани следните Насоки за управление за развитие на горите и горските територии по общини:

Таблица 49. Общи насоки за управление по видове гори, специфични за общините в област Ямбол, дефинирани забрани и ограничения, разработени на основата на нормативните документи и най-добрите лесовъдски практики

Категория гори	Насоки за управление	Забрани и ограничения
БОЛЯРОВО		
Защитни	Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокulturни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми <i>Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокulturни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми</i> <i>Отгледни сечи, целящи подобряване бъдещия състав, строежа и структурата на насажденията.</i> <i>Сечи за подобряване на санитарното състояние.</i> <i>Многофункционално стопанисване, което гарантира устойчивост в управлението на горите, осъществявана с подкрепата на местната общественост.</i> <i>Възобновителни сечи с осигуряване на естествено възобновяване и с удължен възобновителен период.</i> <i>Допуска се сеч за подмладяване на растителността в насаждения от лесно издънково възобновяващи се дървесни видове.</i> <i>Запазване и разширяване смесения характер и разновъзрастовата структура на насажденията за подобряване защитните функции на горските територии.</i> <i>Толериране на естественото възобновяване и залесяването с местни видове.</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка и цялящи растителността.</i> Запазване на площта на защитни горски територии <i>Лесовъзстановителни дейности и залесяване на незалесени горски територии при толериране на залесяването с местни видове.</i>	<i>Да не се допуска намаляване на площта на защитните гори</i> <i>Да не се допуска влошаване на състоянието им</i> <i>Да не се допуска увеличаване на ерозираните земи и поява на други деградационни процеси</i>

	Запазване и възстановяване на горските насаждения и възстановяване на растителността в зоните за защита на почвата от ерозия и защита на водите Създаване на линейни пояси от дървесна и храстова растителност по границите на земеделските парцели, край канали, пътища и др. с оглед опазване на почвите. Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие Изготвяне на оценка и картиране на състоянието и баланса за „предлагане-търсене“ на екосистемни ползи от горските територии със защитни функции и зелената инфраструктура на територията на община Болярово. Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със защитни функции и визуализацията им в ГСП на ДГС „Елхово“, с оглед по-ефективно поддържане на защитните функции на горските територии. Разработване на програма за изпълнение на дейности в горите, водещи до подобряване на състоянието на защитните гори и горските дървесни и недървесни ресурси в тях.	
Специални	Стопанисването на горските територии, по смисъла на ЗБР, се извършва съгласно изискванията на Наредба № 8/2011 г. за сечите, глава 4, чл. 65 и чл. 66. чрез прилагане на система от режими и мерки за стопанисване на гори, попадащи в горските типове природни местообитания, с цел поддържане или възстановяване на тяхното благоприятно състояние. Прилагане на лесовъдски системи поддържащи естествената местна растителност и структура на гората. Опазването на дървета с гнезда, с хралупи, както и на стоящите и лежащи мъртви дървета при извеждане на сечите, с изключение на горите с висока степен на пожарна опасност. Това може да бъде постигнато чрез прилагането на разновъзрастно стопанисване, неравномерно постепенни сечи и др. Борба с браконьерството и незаконните сечи. Да не се проектират екопътеки и маршрути там където птиците гнездят, за да не се безпокоят в период на размножаване, да се опазват т.н. „хранителни дървета“.	Забраняват се дейности, които могат да нарушат естественото състояние на горските територии или да намалят естетическата стойност на ландшафтите Прилагат се всички ограничения и режими, изисквани в съответните нормативни документи и административни актове Ограничаване на лова в активния туристически сезон

	<i>Насърчаване развитието на интегриран туризъм, чрез опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство: развитие на местен туристически продукт и маркетинг на дестинациите.</i> <i>Прилагане на технологии за дърводобив, щаляци почвената и растителната покривка.</i> <i>Прилагане на природосъобразни лесовъдски методи, които осигуряват непрекъснато покритие на горските територии с разновъзрастни, жизнени и продуктивни насаждения.</i> В семепроизводствените насаждения и градини да се провеждат своевременни лесовъдски мероприятия, свързани с отглеждане, селекция, борба с болести и вредители и др. <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив и добив на горски репродуктивни материали с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i> <i>Добив на горски репродуктивни материали да се извършва въз основа на прогнозата за очакваната реколта, оценка на годността на семенната реколта и потребностите на собствениците на гори.</i> В горските територии, в границите на 200 m около туристически обекти да не се провеждат сечи, като по изключение се отсичат отделни дървета, представляващи опасност за хора и съоръжения, или се провеждат санитарни или възобновителни сечи. <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка</i> <i>Поддържане на техническата инфраструктура</i> В горските територии с рекреационно значение и за поддържане на ландшафта да се провеждат отгледни и санитарни, сечи в зависимост от състоянието на съответното насаждение. <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i>	
--	--	--

	Анализ на информацията и оценка на консервационно значимите елементи на горите с висока консервационна стойност и тяхното състояние <i>Мониторинг и анализ на фрагментираността на зоните и прилагане на приоритетни мерки за опазване на високата консервационна стойност.</i> <i>Интегриране на консервационните цели в горскостопанските практики.</i> <i>Поддържане на смесения характер на хетерогенните гори и запазване на редките и единично срещащи се дървета, особено плодните (дива череша, брекиня, скоруша), които служат като хранителна база за редица животински видове.</i> <i>Сертификация на горите като гаранция за правилното им и природосъобразно стопанисване.</i> <i>Мониторинг върху състоянието на редките недървесни видове и проследяване динамиката на техните популации.</i> Доразработване и по-разширено включване на оценки, анализи и визуализации на горите със специални функции и за биоразнообразието в тях, както и свързаните с това мерки и действия в ГСП на ДГС „Елхово“, с оглед по-ефективно поддържане на специалните функции на горските територии. Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие <i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на екосистемни услуги от горите със специални функции и зелената инфраструктура на територията на община Болярово.</i>	
Стопански	Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми. <i>Планираните дейности са съобразени с функциите на горите</i> <i>Отглеждане на насажденията и своевременно извършване на санитарни сечи.</i> <i>Възобновителни сечи с осигуряване на естествено възобновяване и подпомагане на естественото възобновяване с местни дървесни видове</i> <i>Прилагане на лесовъдски методи, имитиращи природните процеси и структури в горските насаждения, като се осигурява непрекъснато покритие на дадена територия с разновъзрастна, жизнена и високопродуктивна гора</i>	<i>Забранява се внасянето на инвазивни и неапробирани чужди видове в случаите, предвидени в действащото законодателство</i> <i>Недопускане на незаконни сечи и браконьерство</i> <i>По време на пожароопасния сезон се забранява паленето на открит огън и извършването на огневи</i>

<i>Залесяване с местни видове</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителна покривка.</i> <i>Управление и ползване на потенциала на стопанските гори по начин, който запазва и възстановява тяхното биоразнообразие, продуктивност, възобновителна способност, жизненост и потенциал, изпълнявайки своите екологични, социални и икономически функции.</i> <i>Интегриране на научните знания за природните закономерности, промените в климата, екосистемните услуги и взаимните връзки между организмите и средата за активно поддържане на природните ландшафти и съставлящите ги екосистеми, хабитати и видове в дългосрочен план.</i> <i>Диференциран и щадящ подход при определяне териториите за добив на недървесни горски продукти.</i> <i>Задоволяване потребностите на местно население от дървесина и горски продукти: приоритетен добив на дърва за огрев при съхраняване на дървопроизводителната площ.</i> <i>Разработване и прилагане, в дългосрочен аспект, на подходящи агролесовъдски системи за запазване и подобряване на повърхностния коренообитаем почвен слой поради: намаляване на повърхностния воден отток и ограничаване на водната ерозия; вследствие водозадържащата роля на горската постилка и подобряване усвояемостта на минералните елементи; вследствие положителните изменения в нивото на почвеното овлажняване.</i> <i>Диференциран и щадящ подход при определяне териториите/участъците/зоните за добив на недървесни горски продукти. Приоритетен добив на дърва за огрев при съхраняване на дървопроизводителната площ.</i> Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие <i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на комплекса от екосистемни услуги от горите със стопански функции на територията на община Болярово.</i> Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със стопански функции и визуализацията им в ГСП на ДГС „Елхово“	<i>работи на разстояние по-малко от 100 м от границите на горските територии</i> <i>Във възобновителни участъци да се забрани временно пашата до възобновяване на определените насаждения.</i> <i>При събиране на диворастващи лечебни растения под специален режим трябва да се спазват допустимите количества, които ежегодно се определят със Заповед на министъра на околната среда и водите, на основание чл.10, ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения. Контролната дейност при ползването на лечебните растения се извършва от РИОСВ</i>
--	--

	с оглед по-ефективно поддържане на материалните екосистемни услуги на горските територии. <i>Разработване на програма за изпълнение на дейности в горите, водещи до подобряване на състоянието на горите със стопански функции и горските дървесни и недървесни ресурси в тях.</i> Провеждане на противопожарни мероприятия и поддържане на изградена инфраструктура <i>Превантивни дейности за подобряване на горската инфраструктура с оглед намаляване на риска от възникване и разпространение на пожарите в горските територии, както и за осигуряване на достъп на специализирана техника в случай на пожар.</i> <i>През семеносните години да се извършва предвиденото разрохкване на почвата под склона на сечнозрелите насаждения.</i> <i>Да се съблюдават изискванията за ограничаване на пашуването.</i> <i>Да не се допускат нерегламентирани строителни дейности в горските територии.</i> <i>Провеждане на навременни фитосанитарни мероприятия в насажденията.</i>	
33У	Допуска се изграждане на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, на съоръжения, свързани с управлението на горските територии, както и на съоръжения за опазване на културни ценности, на архитектурни елементи за обслужване на отдиха и туризма и др., които не се смятат за строежи и се изпълняват без смяна предназначението на горите. <i>Предвидените зони за защита от урбанизация в горските територии да се отразят в общите и подробните устройствени планове на общината на основание чл.12, ал.10 от ЗГ.</i> <i>Поддържане на състоянието и структурата на горите в 33У.</i>	<i>За специалните горски територии, получили по реда на Закона за горите статут на зони за защита от урбанизация, се изключват възможностите за последваща промяна на предназначението на поземлените имоти и въвеждане на нови функции.</i> <i>Цените при промяна на предназначението, при замяна, когато попадат в зони за особена защита от урбанизация, правото на ползване, сервитути, правото на строеж се определят въз основа на нормативната цена</i> <i>Забранено извършването на строителство</i>

Е Л Х О В О

Защитни	Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми <i>Отгледни сечи с минимални интензивности, целящи подобряване бъдещия състав, строежа и структурата на насажденията.</i> <i>Сечи за подобряване на санитарното състояние.</i> <i>Провеждане на възобновителни сечи с предварително естествено възобновяване и максимално удължен възобновителен период.</i> <i>Многофункционално стопанисване, което да осигури устойчиво развитие при балансирано използване на горските ресурси..</i> <i>Толериране на естественото възобновяване и залесяване с местни видове.</i> <i>Поддържане на лесистостта и залесяване на изоставени земи.</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка.</i> Запазване на площта в защитни горски територии <i>Лесовъзстановителни дейности и залесяване на незалесени горски територии.</i> <i>Засилване на контрола по отношение на отрицателните въздействия върху околната среда.</i> <i>Включване на редки видове като критерий за състоянието на естествените насаждения и предвиждането на мерки за тяхното опазване при лесоустройственото проектиране.</i> Горски територии за защита на урбанизираните територии <i>Подобряване фитосанитарното състояние на дървесната растителност.</i> <i>Поддържане и доизграждане на Зелената система на общината.</i> <i>Създаване на Зелен кадастър и паспортизация на дървесната растителност.</i> <i>Поддържане ролята на буферна зона, която редуцира шума, праха и преноса на вредни емисии, поради разположението на града в подветрената страна по отношение на източниците на замърсяване.</i>	<i>Да не се допуска намаляване на площта на защитните гори</i> <i>Да не се допуска влошаване на състоянието им вследствие на човешка намеса</i> <i>Да не се допуска увеличаване на ерозираните земи и поява на други деградационни процеси</i>
-----------------------	---	---

	Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие <i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на екосистемни услуги от горите и зелената инфраструктура на територията на община Елхово</i> Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със защитни функции и визуализацията им в ГСП на ДГС „Елхово“ с оглед по-ефективно поддържане на защитните функции на горските територии. <i>Разработване на програма за изпълнение на дейности в горите, водещи до подобряване на състоянието на защитните гори и горските дървесни и недървесни ресурси в тях.</i>	
Специални	Спазване на законодателната рамка за съответните горски територии, включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ, ЗБР, други закони за определяне на особени статут и режими; <i>Прилагане на лесовъдски методи, имитиращи природните процеси и структури в горските насаждения, като се осигурява непрекъснато покритие на дадена територия с разновъзрастна, жизнена и високопродуктивна гора</i> Стопанисването на териториите, по смисъла на ЗБР, се извършва съгласно изискванията на Наредба № 8 за сечите, глава 4, чл. 65 и чл. 66, като се прилага система от режими и мерки за стопанисване на горите, попадащи в горските типове природни местообитания. <i>Прилагане на лесовъдски системи поддържащи естествената местна растителност и структура на гората.</i> <i>Опазването на дървета с гнезда, с хралупи, както и на стоящите и лежащи мъртви дървета при извеждане на сечите. Това може да бъде постигнато чрез прилагането на природосъобразни лесовъдски мероприятия - разновъзрастно стопанисване, неравномерно-постепенни сечи и др.</i> <i>Екопътеките да се проектират там където няма да безпокоят птиците (глухара) в период на размножаване най-вече, да не минават там, където гнездят, да се опазват т.нар. „хранителни дървета“ и т.н.</i> <i>Прилагане на технологии за дърводобив, щадащи почвата и растителността</i>	<i>Забраняват се дейности, които могат да нарушат естественото състояние или да намалят естетическата стойност на териториите</i> <i>Прилагат се всички ограничения и режими, изисквани в съответните нормативни документи и административни актове</i>

	В семепроизводствените насаждения и градини да се провеждат своевременни лесовъдски мероприятия, свързани с отглеждане, селекция, борба с болести и вредители и др. <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителна покривка</i> В горските територии, в границите на 200 m около туристически обекти да не се провеждат сечи, като по изключение се отсичат отделни дървета, представляващи опасност за хора и съоръжения, или се провеждат санитарни сечи. <i>Препоръчва се провеждане на лесовъдски системи за поддържане безопасността на посетителите, погледните места и туристическата инфраструктура</i> <i>Развитие на алтернативни форми на туризъм и разработване на туристически маршрути и изграждане на места за отдих и къмпинг</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителна покривка</i> <i>Поддържане на техническата инфраструктура и съоръженията</i> В горските територии с рекреационни функции да се провеждат сечи за създаване и поддържане на разновъзрастна структура на насажденията. <i>Провеждане на изборни сечи за поддържане на вертикален склоп. Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i> В горските територии за поддържане на ландшафта да се провеждат отгледни, санитарни, и възобновителни сечи в зависимост от състоянието на съответното насаждение. <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i> Доразработване и по-разширено включване на оценки, анализи и визуализации на горите със специални функции и за биоразнообразието в тях,	
--	--	--

	както и свързаните с това мерки и действия в ГСП на ДГС „Елхово“, с оглед по-ефективно поддържане на защитните функции на горските територии. Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие <i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса предлагане-търсене на екосистемни услуги от горите със специални функции и зелената инфраструктура на територията на община Елхово</i>	
Стопански	Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокulturни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми <i>Планираните дейности са съобразени с функциите на горите</i> <i>Управление и ползване на потенциала на стопанските гори по начин, който запазва и възстановява тяхното биоразнообразие, продуктивност, възобновителна способност, жизненост и потенциал, изпълнявайки своите екологични, социални и икономически функции</i> <i>Даване приоритет на устойчивостта на горите към засушаване при провеждане и планиране на лесовъдски мероприятия, без да се пренебрегва дървопроизводителната функция на горските територии</i> <i>Поддържане на възрастовата структура в горските насаждения чрез подходящи лесовъдски системи</i> <i>Възобновителни сечи с осигуряване на естествено възобновяване и подпомагане на естественото възобновяване с местни дървесни видове</i> <i>Отглеждане на насажденията и своевременно извършване на санитарни сечи</i> <i>Диференциран и щадящ подход при определяне териториите за добив на недървесни горски продукти от горските територии</i> <i>Приоритетен добив на дърва за огрев при съхраняване на дървопроизводителната площ на горските територии</i> <i>Използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителна покривка</i> Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие	<i>Забранява се внасянето на инвазивни видове и чуждоземни неапробирани дървесни видове</i> <i>Забранено е паленето на огън извън посочени за това места през летния сезон</i> <i>Да се забрани пашата на селскостопански животни, ако няма проект за пашата</i> <i>Във възобновителни участъци да се забрани временно пашата на животни до възобновяване на определените насаждения</i> <i>При събиране на диворастващи лечебни растения, със стопанска цел, трябва да се спазват допустимите количества, които ежегодно се определят със Заповед на министъра на околната среда и водите, на основание чл.10, ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения. Контролната дейност при ползването на лечебните растения се извършва от РИОСВ.</i>

	<i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на комплекса от екосистемни ползи от горите със стопански функции на територията на община Елхово</i> Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със стопански функции и визуализацията им в ГСП на ТП ДГС „Елхово“, с оглед по-ефективно поддържане на материалните екосистемни ползи от горските територии. <i>Разработване на програма за изпълнение на дейности в горите, водещи до подобряване на състоянието на горите със стопански функции и горските дървесни и недървесни ресурси в тях.</i> Провеждане на противопожарни мероприятия и поддържане на изградена инфраструктура <i>Активна медийна и образователна дейност за формиране на обществена нагласа за недопускане на пожари в горските територии, както и справяне с климатичните промени, природни бедствия и екологични рискове чрез привличане на неправителствени организации, движения и сдружения и изграждане на ефективно партньорство</i> <i>През семеносните години, под склопа на сечнозрелите насаждения, да се извършва предвиденото разрохкване на почвата</i> <i>Да се съблюдават изискванията за ограничаване на пашуването</i> <i>Да не се допускат нерегламентирани строителни дейности в горските територии</i> <i>Провеждане на навременни фитосанитарни мероприятия в горите</i>	
ЗЗУ	Допуска се изграждане на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, на съоръжения, свързани с управлението на горските територии, както и на съоръжения за опазване на културни ценности, на архитектурни елементи за обслужване на отдиха и туризма и др., които не се смятат за строежи и се изпълняват без смяна предназначението на горите. <i>Предвидените зони за защита от урбанизация в горските територии да се отразят в общите и подробните устройствени планове на общината на основание чл.12, ал.10 от ЗГ.</i> <i>Поддържане на състоянието и структурата на горите в тези зони.</i>	<i>За специалните горски територии, получили по реда на Закона за горите статут на зони за защита от урбанизация, се изключват възможностите за последваща промяна на предназначението на поземлените имоти и въвеждане на нови функции</i> <i>Цените при промяна на предназначението, при замяна, когато попадат в зони за особена защита от урбанизация, правото на ползване, сервитути,</i>

		правото на строеж се определят въз основа на нормативната цена Забранено извършването на строителство
СТРАЛДЖА		
Защитни	Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми <i>Прилагане на отгледни сечи с диференцирана интензивност, гарантираща оптимална склопеност за подобряване бъдещия състав, строеж и структура на насажденията, за по-добра устойчивост и по-висока продуктивност на горските територии</i> <i>Сечи за подобряване на санитарното състояние на горските територии.</i> <i>Многофункционално стопанисване на горите, което гарантира устойчивост в управлението на горите, осъществявана с подкрепата на местната общественост</i> <i>Възобновителни сечи с предварително естествено възобновяване и удължен възобновителен период и/или залесяване на възобновителните участъци с местни видове</i> <i>Прилагане принципите на интегрираното управление на горските водосбори за оптимален хидрологичен, екологичен и стопански ефект в условията на засушаване</i> <i>Поддържане на лесистостта включително ззалесяване на изоставени земи и ограничаване превръщането на гори в земеделски земи</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i> Запазване на площта защитни горски територии <i>Запазване и поддържане на противоерозионните горски пояси и възстановяване на растителността в поройни горски земи</i> <i>Създаване на интензивни култури с къс турнус (industrial forestry) в крайречните земи</i>	<i>Да не се допуска намаляване на площта на защитните гори</i> <i>Да не се допуска влошаване на състоянието им вследствие на човешка намеса</i> <i>Да не се допуска увеличаване на ерозираните земи и поява на други деградационни процеси</i>

	<i>Възстановяване и поддържане на крайречните защитни пояси около постоянните водни течения в горските територии като средство за опазване на почвите от ерозия и за осъществяване на контрол върху изсичането на дървета в крайречните и заливни гори</i> <i>Интродукция на нови дървесни видове за залесяване в полуаридни и засушливи условия, с произход от съседни географски области и с подходящ воден баланс</i> <i>Планиране и провеждане на специфични лесокултурни мероприятия при реална опасност от засушаване и пресъхване на повърхностните водни източници</i> <i>Поддържане на лесистостта в земеделските територии</i> <i>Засилване на контрола по отношение на отрицателните въздействия върху горските територии и околната среда</i> Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие <i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на екосистемни услуги от горите и зелената инфраструктура на територията на община Стралджа</i> Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със защитни функции и визуализацията им в ГСП на ДЛС „Тунджа“, с оглед по-ефективно поддържане на защитните функции на горските територии. <i>Разработване на програма за изпълнение на дейности в горите, водещи до подобряване на състоянието на защитните гори и горските дървесни и недървесни ресурси в тях</i>	
Специални	Стопанисването на териториите, по смисъла на ЗБР, се извършва съгласно изискванията на Наредба за сечите, глава 4, чл. 65 и чл. 66 чрез прилагане на система от режими и мерки за стопанисване на горите, попадащи в горските типове природни местообитания. <i>Стриктно спазване на режимите, препоръчани за зоните, попадащи в НАТУРА 2000, насочени към съхраняване на естествения характер на местообитанията и предотвратяване на вредното антропогенно въздействие върху флората и фауната в защитените зони</i>	<i>Забраняват се дейности, които могат да нарушат естественото състояние или да намалят естетическата стойност на териториите</i> <i>Прилагат се всички ограничения и режими, изисквани в съответните нормативни документи и административни актове</i>

	<i>Прилагане на лесовъдски системи, поддържащи естествената местна растителност и структура на горските територии</i> <i>Запазване на дървета с гнезда, с хралупи, както и на стоящите и лежащи мъртви дървета, като се осигурява наличие на необходимия екологичен минимум от мъртва дървесина върху горските площи</i> <i>Прилагане на природосъобразни лесовъдски мероприятия - разновъзрастно стопанисване, неравномерно постепенни сечи, борба с браконьерството и незаконните сечи с оглед осигуряване на непрекъснато покритие на дадена територия с разновъзрастна, жизнена и високопродуктивна гора</i> <i>Проектиране на екопътеки и туристически маршрути там, където няма да се безпокоят птиците в период на размножаване и/или където гнездят, да се опазват т.н. „хранителни дървета“ и др.</i> <i>Прилагане на технологии за дърводобив, щадящи почвата и растителността.</i> Анализ на информацията и оценка на конзервационно значимите елементи на горите с висока конзервационна стойност и тяхното състояние <i>Мониторинг и анализ на фрагментираността на зоните и прилагане на приоритетни мерки за опазване на високата конзервационна стойност</i> <i>Интегриране на конзервационните цели в горскостопанските практики</i> <i>Включването на редките видове като критерий за състоянието на естествените насаждения и предвиждането на мерки за тяхното опазване при лесоустройственото проектиране</i> <i>Сертификация на горите като гаранция за правилното им и природосъобразно стопанисване</i> <i>Мониторинг върху състоянието на редките недървесни видове и проследяване динамиката на техните популации</i> В семепроизводствените насаждения и градини да се провеждат своевременни лесовъдски мероприятия, свързани с отглеждане, селекция, борба с болести и вредители и др. <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив и добив на горски репродуктивни материали с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i>	
--	--	--

	<i>Добив на горски репродуктивни материали да се извършва въз основа на прогнозата за очакваната реколта, оценка на годността на семенната реколта и потребностите на собствениците на гори</i> В горските територии с рекреационни функции да се провеждат сечи за създаване и поддържане на разновъзрастна структура на насажденията <i>Зборно стопанисване и провеждане на сечи за поддържане на нехомогенен вертикален склон</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i> В горските територии за поддържане на ландшафта да се провеждат отгледни и санитарни сечи в зависимост от състоянието на съответното насаждение <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка и растителността</i> Доразработване и по-разширено включване на оценки, анализи и визуализации на горите със специални функции и за биоразнообразието в тях, както и свързаните с това мерки и действия в ГСП на ДЛС „Тунджа“, с оглед по-ефективно поддържане на защитните функции на горските територии Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие <i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса предлагане-търсене“ на екосистемни услуги от горите със специални функции и зелената инфраструктура на територията на община Стралджа</i>	
Стопански	Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокulturни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми <i>Управление и ползване на потенциала на стопанските гори по начин, който запазва възстановяване на тяхното биоразнообразие, продуктивност, възобновителна способност, жизнелост и потенциал, изпълнявайки своите екологични, социални и икономически функции</i>	<i>Забранява се внасянето на инвазивни видове и чуждоземни неапробирани дървесни видове</i> <i>Забранено паленето на огън извън посочени за това места през летния сезон</i>

<i>Гъвкаво стопанисване и ползване на горските територии „по състояние” с основен акцент върху тяхното съхранение във времето</i> <i>Отглеждане на насажденията и своевременно извършване на санитарни сечи</i> <i>Възобновителни сечи с осигуряване на естествено възобновяване и/или подпомагане на естественото възобновяване с местни дървесни видове</i> <i>Правилен подбор на подходящи дървесни видове, които да бъдат толерирани през десетилетията при извеждане на сечите в горските територии</i> <i>Интензивен мониторинг на състоянието на горските екосистеми</i> <i>Диференциран и щадящ подход при определяне териториите за добив на недървесни горски продукти</i> <i>Приоритетен добив на дърва за огрев при съхраняване на дървопроизводителната площ на горските територии</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителна покривка</i> <i>Интегриране на научните знания за природните закономерности, промените в климата, екосистемните услуги и взаимните връзки между организмите и средата за активно поддържане на природните ландшафти и съставлящите ги екосистеми, хабитати и видове в дългосрочен план</i> Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие <i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на комплекса от екосистемни услуги от горите на територията на община Стралджа</i> Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със стопански функции и визуализацията им в ГСП на ДГС ”Тунджа” с оглед по-ефективно поддържане на материалните екосистемни услуги на горските територии. <i>Разработване на програма за изпълнение на дейности в горите, водещи до подобряване на състоянието на горите със стопански функции и горските дървесни и недървесни ресурси в тях.</i>	<i>Във възобновителни участъци да се забрани временно пашата до възобновяване на определените насаждения</i> <i>Забрана на пашата на добитък при липса на проект за пашата</i> <i>При събиране на диворастващи лечебни растения под специален режим трябва да се спазват допустимите количества, които ежегодно се определят със Заповед на министъра на околната среда и водите, на основание чл.10, ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения. Контролната дейност при ползването на лечебните растения се извършва от РИОСВ</i>
---	--

	Провеждане на противопожарни мероприятия и поддържане на изградена инфраструктура <i>Предвиденото разрохкване на почвата през семеносните години под склопа на сечнозрелите насаждения</i> <i>Спазване на изискванията за ограничаване на пашуването</i> <i>Да не се допускат нерегламентирани строителни дейности в горските територии</i> <i>Провеждане на навременни фитосанитарни мероприятия</i> <i>Иниципиране на мероприятия за почистване на залесени общински терени и упражняване на контрол върху сечта</i>	
ЗЗУ	Допуска се изграждане на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, на съоръжения, свързани с управлението на горските територии, както и на съоръжения за опазване на културни ценности, на архитектурни елементи за обслужване на отдиха и туризма и др., които не се смятат за строежи и се изпълняват без смяна предназначението на горите. <i>Предвидените зони за защита от урбанизация в горските територии да се отразят в общите и подробните устройствени планове на общината на основание чл.12, ал.10 от ЗГ</i> <i>Поддържане на състоянието и структурата на горите в тези зони</i>	<i>За специалните горски територии, получили по реда на Закона за горите статут на зони за защита от урбанизация, се изключват възможностите за последваща промяна на предназначението на поземлените имоти и въвеждане на нови функции</i> <i>Цените при промяна на предназначението, при замяна, когато попадат в зони за особена защита от урбанизация, правото на ползване, сервитути, правото на строеж се определят въз основа на нормативната цена</i> <i>Забранено извършването на строителство</i>
Т У Н Д Ж А		
Защитни	Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми <i>Прилагане на отгледни сечи с диференцирана интензивност, гарантираща оптимална склопеност за осигуряване достъпа на валежите до почвата, по-добра устойчивост и по-висока продуктивност след подобрен състав, строеж и структура на насажденията</i>	<i>Да не се допуска намаляване на площта на защитните гори</i> <i>Да не се допуска влошаване на състоянието им вследствие на човешка намеса</i>

	<i>Извеждане на сечи за подобряване санитарното състояние на горските насаждения</i> <i>Многофункционално стопанисване, което да осигури устойчиво развитие при балансирано използване на горските ресурси, за неограничено във времето задоволяване на многостранните нужди на обществото</i> <i>Възобновителни сечи с естествено възобновяване и удължен възобновителен период</i> <i>Толериране на естественото възобновяване и залесяването с местни видове</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i> Запазване на площта защитни горски територии <i>Лесовъзстановителни дейности и залесяване на незалесени горски територии</i> <i>Запазване и възстановяване на противоерозионните горски насаждения и възстановяване на растителността в свлачищни и поройни горски земи</i> <i>Поддържане на по-високи турнуси на сеч при някои гори от бук за повишаване водоохранната роля и стопанската ценност на горските екосистеми</i> Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие <i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на екосистемни услуги от горите и зелената инфраструктура на територията на община Тунджа</i> Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със защитни функции и визуализацията им в ГСП на ДЛС „Тунджа“ <i>с оглед по-ефективно поддържане на защитните функции на горските територии.</i> <i>Разработване на програма за изпълнение на дейности в горите, водещи до подобряване на състоянието на защитните гори и горските дървесни и недървесни ресурси в тях</i>	<i>Да не се допуска увеличаване на ерозираните земи и поява на други деградационни процеси</i>
--	--	---

Специални	Спазване на законодателната рамка за съответните горски територии, включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ, други закони за определяне на особени статут и режими <i>Прилагане на лесовъдски методи, имитиращи природните процеси и структури в горските насаждения, като се осигурява непрекъснато покритие на дадена територия с разновъзрастна, жизнена и високопродуктивна гора</i> <i>Укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени територии и поощряване на граждански инициативи за опазване на природата</i> <i>Иниципиране, поддържане и подпомагане изготвянето на планове за управление на защитените територии в района, за които липсват такива</i> Стопанисването на териториите, по смисъла на ЗБР, се извършва съгласно изискванията на Наредба за сечите, глава 4, чл. 65 и чл. 66 и прилагане на система от режими и мерки за стопанисване на горите, попадащи в горските типове природни местообитания <i>Конкретни изисквания за тези местообитания са посочени в разработката – Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000 (МЗХ, 2011)</i> <i>Прилагане на лесовъдски системи, поддържащи естествената местна растителност и структура на гората</i> <i>Опазването на дървета с гнезда, с хралупи, както и на стоящите и лежащи мъртви дървета при извеждане на сечите, с изключение на горите с висока степен на пожарна опасност</i> <i>Засилване на контрола и борба с браконьерството и незаконните сечи</i> <i>Проектиране и изграждане на екопътеки на местата, където няма да безпокоят птиците в период на размножаване, да минават там, където птиците не гнездят, да се опазват т.н. „хранителни дървета“</i> <i>Подобряване състоянието на полезащитните горски пояси, които служат като естествени коридори за миграцията на различни видове и създават микросреда, различаваща се от околните агроландшафти и подходяща за редица редки и защитени видове</i> <i>Прилагане на технологии за дърводобив, щадящи почвата и растителността</i>	<i>Забраняват се дейности, които могат да нарушат естественото състояние или да намалят естетическата стойност на териториите</i> <i>Прилагат се всички ограничения и режими, изисквани в съответните нормативни документи и административни актове</i> <i>Да не се нарушава състава и структурата на опитните географски култури</i> <i>Ограничаване на лова в активния туристически сезон</i>
-------------------------	---	---

	В горските територии 200 m около туристически обекти, категоризирани от ЗТ и обекти с религиозно значение да се провеждат санитарни сечи, както и ландшафтно-формировъчни, и селекционни сечи. <i>Препоръчва се провеждане на лесовъдски системи за поддържане безопасността на посетителите, погледните места и туристическата инфраструктура</i> <i>За горските територии от тази функционална категория, които нямат уредени със заповед режими, стопанисването да се извършва съгласно ГСП, които са съобразени с изискванията на ЗГ и ЗКН</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i> <i>Активизиране на туристическия потенциал чрез развитие на различните форми на туризъм, вкл. алтернативни</i> В горските територии с рекреационни функции да се провеждат сечи за създаване и поддържане на разновъзрастна структура на насажденията <i>Провеждане на санитарни сечи, ландшафтни сечи и отгледни сечи</i> <i>Прилагане на лесовъдски дейности с минимални интензивности, при удължени турнуса на сеч и минимална площна намеса в горските територии за рекреация и зоните за отдих</i> <i>Използване на възобновителни сечи с предварително възобновяване и максимално удължен възобновителен период</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i> <i>Насърчаване развитието на целогодишен интегриран туризъм чрез опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство и/или исторически атракции</i> В горските територии за поддържане на ландшафта да се провеждат ландшафтни сечи с ниска интензивност <i>Картиране и създаване на база данни за културно-историческите обекти и местности на територията на общината и обособяване на зони около тези обекти с местно значение</i>	
--	--	--

	<i>Нарастване площта на горите със специални функции, чрез изграждане на система “зелени зони” около населени места и увеличаване степента на осигуреност със зелени площи на един човек</i> <i>Създаване на ефективна и работеща система за контрол и опазване на зелената система на територията на общината</i> <i>Стимулиране развитието на разнообразни и устойчиви форми на туризъм и на културните и креативни индустрии</i> Анализ на информацията и оценка на консервационно значимите елементи на горите с висока консервационна стойност и тяхното състояние <i>Интегриране на консервационните цели в горскостопанските практики</i> <i>Мониторинг и анализ на фрагментираността на зоните и прилагане на приоритетни мерки за опазване на високата консервационна стойност</i> <i>Поддържане на смесения характер на хетерогенните гори и запазване на редките и единично срещащи се дървета, особено плодните (дива череша, брекия, скоруша), които служат като хранителна база за редица животински видове.</i> <i>Включването на редките видове като критерий за състоянието на естествените насаждения и предвиждането на мерки за тяхното опазване при лесоустройственото проектиране</i> <i>Стопанисването на горски територии, след определянето им като ГФС, се провежда по начин, който да поддържа и/или подобри природозащитното им състояние</i> <i>Сертификация на горите като гаранция за правилното им и природосъобразно стопанисване</i> <i>Мониторинг върху състоянието на редките недървесни видове и проследяване динамиката на техните популации</i> Доразработване и по-разширено включване на оценки, анализи и визуализации на горите със специални функции и за биоразнообразието в тях, както и свързаните с това мерки и действия в ГСП на ДЛС „Тунджа“, с оглед по-ефективно поддържане на защитните функции на горските територии	
--	---	--

	Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие <i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на екосистемни услуги от горите със специални функции и зелената инфраструктура на територията на община Тунджа</i>	
Стопански	Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми <i>Планираните дейности са съобразени с функциите на горите</i> <i>Поддържане смесения характер на хетерогенните гори и запазване на редките и единично срещащи се дървета, особено плодните (дива череша, брекиня, скоруша), които служат като хранителна база за редица животински видове</i> <i>Нормализиране на възрастовата структура в горските насаждения и поддържането ѝ</i> <i>Отглеждане на насажденията и своевременно извършване на санитарни сечи</i> <i>Възобновителни сечи с осигуряване на естествено възобновяване и/или залесяване във възобновителните участъци</i> <i>Подпомагане на естественото възобновяване на желаните видове чрез осветявания и в отделни случаи, чрез внасяне на фиданки от доказано адаптивни местни произходи</i> <i>Планиране и създаване на култури от медоносни видове около селата в района на общината (10-15 дка или след събеседване)</i> <i>Диференциран и щадящ подход при определяне териториите/участъците/зоните за добив на недървесни горски продукти</i> <i>Приоритетен добив на дърва за огрев при съхраняване на дървопроизводителната площ</i> <i>Даване на предимство на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителна покривка</i> <i>Интегриране на научните знания за природните закономерности, промените в климата, екосистемните услуги и взаимните връзки между организмите и средата за активно поддържане на природните природните ландшафти и съставлящите ги екосистеми, хабитати и видове в дългосрочен план</i>	<i>Забранява се внасянето на инвазивни видове (айлант, американски авор и др.) и чуждоземни неапробирани дървесни видове</i> <i>Забранено е паленето на огън извън посочени за това места през летния сезон</i> <i>Препоръча се да се забрани пашата на обозния добитък в сечищата</i> <i>Забрана на пашата на селскостопанските животни при липса на проект</i> <i>Във възобновителни участъци да се забрани временно пашата до възстановяване на определените насаждения</i> <i>При събиране на диворастящи лечебни растения със стопанска цел трябва да се спазват допустимите количества, които ежегодно се определят със Заповед на министъра на околната среда и водите, на основание чл.10, ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения. Контролната дейност при ползването на лечебните растения се извършва от РИОСВ</i>

	Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие <i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на комплекса от екосистемни услуги от горите на територията на община Тунджа</i> Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със стопански функции и визуализацията им в ГСП на ДЛС „Тунджа“ с оглед по-ефективно поддържане на материалните екосистемни услуги на горските територии. <i>Разработване на програма за изпълнение на дейности в горите, водещи до подобряване на състоянието на горите със стопански функции и горските дървесни и недървесни ресурси в тях</i> Провеждане на противопожарни мероприятия и поддържане на изградена инфраструктура <i>Извършване на предвиденото разрохкване на почвата през семеносните години под склопа на сечнозрелите насаждения</i> <i>Да се съблюдават изискванията за ограничаване на пашата</i> <i>Да не се допускат нерегламентирани строителни дейности в горските територии</i> <i>Провеждане на навременни фитосанитарни мероприятия</i> <i>Адаптиране към последиците от климатичните промени чрез изграждане на системи за ранно предупреждение (превенция) за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони; изграждане на съоръжения за борба с ерозията; залесяване на обезлесени участъци и непрекъсната актуализация на базата данни</i>	
ЗЗУ	Допуска се изграждане на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, на съоръжения, свързани с управлението на горските територии, както и на съоръжения за опазване на културни ценности, на архитектурни елементи за обслужване на отдиха и туризма и др., които не се смятат за строежи и се изпълняват без смяна предназначението на горите.	<i>За специалните горски територии, получили по реда на Закона за горите статут на зони за защита от урбанизация, се изключват възможностите за последваща промяна на предназначението на поземлените имоти и въвеждане на нови функции</i> <i>Цените при промяна на предназначението, при замяна, когато попадат в зони за особена защита от</i>

	Предвидените зони за защита от урбанизация в горските територии да се отразят в общите и подробните устройствени планове на общината на основание чл.12, ал.10 от ЗГ Поддържане на състоянието и структурата на горите в тези зони	урбанизация, правото на ползване, сервитути, правото на строеж се определят въз основа на нормативната цена Забранено извършването на строителство
Я М Б О Л		
Защитни	Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокултурни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми Прилагане на нови форми за управление на горските територии с оптимален екологичен и стопански ефект: лесовъдство чрез постоянна горска покривка, природосъобразно управление на горите, управление на крайречните гори, екологично лесовъдство Отгледни сечи, целящи подобряване бъдещия състав, строежа и структурата на насажденията Сечи за подобряване на санитарното състояние на горските територии Многофункционално стопанисване, което гарантира устойчивост в управлението на горите, осъществявана с подкрепата на местната общественост Възобновителни сечи с удължен възобновителен период, толериране на естественото възобновяване и залесяване с местни видове Запазване и разширяване смесения характер и разновъзрастовата структура на горите за подобряване устойчивостта на горските екосистеми Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка Запазване на площта защитни горски територии Лесовъзстановителни дейности и залесяване на незалесени горски територии Запазване и възстановяване на противоерозионните горски насаждения и възстановяване на растителността в свлачищни и поройни горски земи Създаване на интензивни култури с къс турнус (industrial forestry) в крайречните земи	Да не се допуска намаляване на площта на защитните гори Да не се допуска влошаване на състоянието им Да не се допуска увеличаване на ерозираните земи и поява на други деградационни процеси

	Създаване на противовеетрова защита от горски лентови пояси (линейни залесявания) край границите на земеделските имоти, канали, пътища и др. Възстановяване и поддържане на крайречните защитни пояси около постоянните водни течения в горските територии (за предпочитане с видове при доказан местен произход) като средство за опазване на почвите от ерозия и за осъществяване на контрол (мониторинг) върху изсичането на дървета в крайречните и заливни гори Интродукция на нови дървесни видове за залесяване в полуаридни и засушливи условия, с произход от съседни географски области и с подходящ воден баланс Планиране и провеждане на специфични лесокulturни мероприятия при реална опасност от засушаване и пресъхване на повърхностните водни източници в района на общината в резултат на глобалното затопляне Поддържане на лесистостта в земеделските територии Създаване и поддържане на цялостен почвен мониторинг, поради опасност от различни видове замърсяване, предимно от селското стопанство Засилване на контрола по отношение на отрицателните въздействия върху горските територии и околната среда Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на екосистемни услуги от горите и зелената инфраструктура на територията на община Ямбол Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със защитни функции и визуализацията им в ГСП на ДЛС „Тунджа“ с оглед по-ефективно поддържане на защитните функции на горските територии. Разработване на програма за изпълнение на дейности в горите, водещи до подобряване на състоянието на защитните гори и горските дървесни и недървесни ресурси в тях	
Специални	Спазване на законодателната рамка за съответните горски територии, включени в границите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ	Забраняват се дейности, които могат да нарушат естественото състояние или да намалят естетическата стойност на горските територии

	<i>Инициране, поддържане и подпомагане изготвянето на планове за управление на защитените територии в района, за които липсват такива</i> Опазване, укрепване и възстановяване на природни забележителности <i>Опазване, укрепване и възстановяване на природните забележителности се допуска с разрешение на МОСВ, съгласувано със собствениците на природните забележителности и други заинтересовани институции</i> Стопанисването на териториите, по смисъла на ЗБР, се извършва съгласно изискванията на Наредба за сечите, глава 4, чл. 65 и чл. 66 <i>Прилагане на система от режими и мерки за стопанисване на горите, попадащи в горските типове природни местообитания</i> <i>Конкретни изисквания за тези местообитания са посочени в разработката – Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000 (МЗХ, 2011)</i> <i>Използване на подходящи и надеждни методи и средства (медии, печат, училища и др.) за повишаване информираността на гражданите по отношение на видовото разнообразие, значението, целите и начините за опазване на видовете и местообитанията в района на общината</i> <i>Прилагане на природосъобразни лесовъдски мероприятия (разновъзрастно стопанисване, неравномерно постепенни сечи и др.), поддържащи естествената местна растителност и структура на гората</i> <i>Подпомагане на естественото възобновяване на желаните видове чрез осветявания и в отделни случаи, чрез внасяне на фиданки от доказано адаптивни местни произходи</i> <i>Опазване на дърветата с гнезда, с хралупи, както и на стоящите и лежащи мъртви дървета при извеждане на сечите, с изключение на горите с висока степен на пожарна опасност</i> <i>Организиране и прилагане на подходящи схеми на борба с браконьерството и с незаконните сечи</i> <i>Проектиране на екопътеки и екомаршрути на местата, където птиците няма да бъдат обезпокоявани в период на размножаване и/или гнездене, да се опазват т.н. „хранителни дървета“ и др.</i>	<i>Прилагат се всички режими и ограничения, изисквани в съответните нормативни документи и административни актове</i> <i>Да не се нарушава състава и структурата на опитните географски култури</i> <i>Ограничаване на лова през активния туристически сезон</i>
--	--	---

	<i>Прилагане на технологии за дърводобив, щадищи почвата и растителността</i> В семепроизводствените насаждения и градини да се провеждат своевременни лесовъдски мероприятия, свързани с отглеждане, селекция, борба с болести и вредители и др. <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив и добив на горски репродуктивни материали с минимални въздействия върху почвената покривка</i> <i>Добив на горски репродуктивни материали да се извършва въз основа на прогнозата за очакваната реколта, оценка на годността на семенната реколта и потребностите на собствениците на гори</i> Горски разсадници <i>Производство на вегетативни фиданки от маточниците и внасянето им в естествените местообитания и за задоволяване нуждите на планираните залесявания в горските територии на общината</i> <i>Спазване на изискванията по Наредба №4 от 15 февруари 2012 г. за производство, изваждане, сортиране, окачествяване, маркиране, опаковане, транспортиране, съхраняване и търговия с фиданките, произведени в горските разсадници</i> В опитните географски куртури <i>Да се поддържа състава, структурата и здравословното състояние на дърветата в опитните географски куртури</i> В горските територии 200 m около туристически обекти, категоризирани от ЗТ и обекти с религиозно значение да се провеждат санитарни сечи, както и ландшафтно-формировъчни, и селекционни сечи. <i>Препоръчва се провеждане на лесовъдски системи за поддържане безопасността на посетителите, погледните места и туристическата инфраструктура</i> <i>За горските територии от тази функционална категория, които нямат уредени със заповед режими, стопанисването да се извършва съгласно ГСП, които са съобразени с изискванията на ЗГ и ЗКН</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i>	
--	--	--

	<i>Активизиране на туристическия потенциал чрез развитие на различните форми на туризъм, вкл. алтернативни</i> В горските територии с рекреационни функции да се провеждат сечи за създаване и поддържане на разновъзрастна структура на насажденията <i>Провеждане на санитарни сечи, ландшафтни сечи и отгледни сечи</i> <i>Прилагане на лесовъдски дейности с минимални интензивности, при удължени турнуса на сеч и минимална площна намеса в горските територии за рекреация и зоните за отдих</i> <i>Използване на възобновителни сечи с предварително възобновяване и максимално удължен възобновителен период</i> <i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителната покривка</i> <i>Насърчаване развитието на целогодишен интегриран туризъм чрез опазване, популяризиране и развитие на културното и природно наследство и/или исторически атракции</i> В горските територии за поддържане на ландшафта да се провеждат ландшафтни сечи с ниска интензивност <i>Картиране и създаване на база данни за културно-историческите обекти и местности на територията на общината и обособяване на зони около тези обекти с местно значение</i> <i>Нарастване площта на горите със специални функции, чрез изграждане на система “зелени зони” около населени места и увеличаване степента на осигуреност със зелени площи на един човек</i> <i>Създаване на ефективна и работеща система за контрол и опазване на зелената система на територията на общината</i> <i>Стимулиране развитието на разнообразни и устойчиви форми на туризъм и на културните и креативни индустрии</i> В горските територии за поддържане на ландшафта да се провеждат отгледни, санитарни, принудителни и технически сечи в зависимост от състоянието на съответното насаждение.	
--	--	--

	<i>Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената покривка и растителността</i> Анализ на информацията и оценка на конзервационно значимите елементи на горите с висока конзервационна стойност и тяхното състояние <i>Мониторинг и анализ на фрагментираността на зоните и прилагане на приоритетни мерки за опазване на високата конзервационна стойност</i> <i>Сертификация на горите като гаранция за правилното им и природосъобразно стопанисване</i> <i>Мониторинг върху състоянието на редките недървесни видове и проследяване динамиката на техните популации</i> Доразработване и по-разширено включване на оценки, анализи и визуализации на горите със специални функции и за биоразнообразието в тях, както и свързаните с това мерки и действия в ГСП на ДЛС „Тунджа“, с оглед по-ефективно поддържане на специалните функции на горските територии. Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие <i>Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на екосистемни услуги от горите със специални функции и зелената инфраструктура на територията на община Ямбол</i>	
Стопански	Прилагане на адекватни и ефективни лесовъдски и лесокulturни мероприятия, съобразени със състоянието на горските екосистеми <i>Планираните дейности са съобразени с функциите на горите</i> <i>Управление и ползване на потенциала на стопанските гори по начин, който запазва възстановяване на тяхното биоразнообразие, продуктивност, възобновителна способност, жизненост и потенциал, изпълнявайки своите екологични, социални и икономически функции</i> <i>Гъвкаво стопанисване и ползване на горските територии „по състояние“ с основен акцент върху тяхното съхранение във времето като екосистеми</i> <i>Отглеждане на насажденията и своевременно извършване на санитарни сечи</i>	<i>Забранява се внасянето на инвазивни видове (айлант, американски авор и др.) и чуждоземни неапробирани дървесни видове</i> <i>Забранено паленето на огън извън посочените за това места през летния сезон</i> <i>Препоръчва се да се забрани пашата на добитък в сечищата</i>

Възобновителни сечи с осигуряване на естествено възобновяване и/или подпомагане на естественото възобновяване с местни дървесни видове Правилен подбор на подходящи дървесни видове, които да бъдат толерирани през десетилетията при извеждане на сечите в горските територии Интензивен мониторинг на състоянието на горските екосистеми с акцент върху съхненето Специални мерки за увеличаване на площта и обхвата на ползащитните пояси или ивици дървета (възстановяване на унищожените, създаване на планираните и неизпълнени, планиране на нови ползащитни пояси и ивици), използване на сухоустойчиви видове и иновативни технологии Планиране и създаване на култури от медоносни видове около селата в района на общината (10-15 дка или след събеседване) Диференциран и цялостен подход при определяне териториите за добив на недървесни горски продукти Приоритетен добив на дърва за огрев при съхраняване на дървопроизводителната площ на горските територии Приоритетно използване на технологии за дърводобив с минимални въздействия върху почвената и растителна покривка Интегриране на научните знания за природните закономерности, промените в климата, екосистемните услуги и взаимните връзки между организмите и средата за активно поддържане на природните ландшафти и съставлящите ги екосистеми, хабитати и видове в дългосрочен план. Интегриране на концепцията за екосистемни услуги в общинския план за развитие Извършване на оценка и картиране на състоянието и баланса „предлагане-търсене“ на комплекса от екосистемни услуги от горите на територията на община Ямбол Доразработване и включване на актуализираната база данни за горските територии със стопански функции и визуализацията им в ГСП на ДЛС „Тунджа“ с оглед по-ефективно поддържане на материалните екосистемни услуги на горските територии.	Да се забрани пашата на селскостопански животни, ако няма действащ проект за пашата Във възобновителните участъци да се забрани временно пашата до възстановяване на определените насаждения. При събиране на диворастващи лечебни растения под специален режим трябва да се спазват допустимите количества, които ежегодно се определят със Заповед на министъра на околната среда и водите, на основание чл.10, ал. 1, 2 и 3 от Закона за лечебните растения. Контролната дейност при ползването на лечебните растения се извършва от РИОСВ
---	--

	<i>Разработване на програма за изпълнение на дейности в горите, водещи до подобряване на състоянието на горите със стопански функции и горските дървесни и недървесни ресурси в тях</i> Провеждане на противопожарни мероприятия и поддържане на изградена инфраструктура <i>Стриктен контрол върху земеделските територии от страна на местната и изпълнителната власт за предотвратяване на самоволното и безразборно палене на стърнища и сухи треви и храсти извън горските територии</i> <i>Определяне на приоритетните действия в опожарените площи с превес на предоставянето на възможност за естествено възобновяване на горските екосистеми</i> <i>Извършване на предвиденото разрохкване на почвата през семеносните години под склона на сечнозрелите насаждения</i> <i>Съблюдаване на ограниченията за пащуване на домашни животни</i> <i>Да не се допускат нерегламентирани строителни дейности в горските територии</i> <i>Провеждане на навременни фитосанитарни мероприятия</i>	
ЗЗУ	Допуска се изграждане на елементи от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, на съоръжения, свързани с управлението на горските територии, както и на съоръжения за опазване на културни ценности, на архитектурни елементи за обслужване на отдиха и туризма и др., които не се смятат за строежи и се изпълняват без смяна предназначението на горите. <i>Предвидените зони за защита от урбанизация в горските територии да се отразят в общите и подробните устройствени планове на общината на основание чл.12, ал.10 от ЗГ</i> <i>Поддържане на състоянието и структурата на горите в тези зони</i>	<i>За специалните горски територии, получили по реда на Закона за горите статут на зони за защита от урбанизация, се изключват възможностите за последваща промяна на предназначението на поземлените имоти и въвеждане на нови функции</i> <i>Цените при промяна на предназначението, при замяна, когато попадат в зони за особена защита от урбанизация, правото на ползване, сервитути, правото на строеж се определят въз основа на нормативната цена</i> <i>Забранено извършването на строителство</i>

3. СПИСЪК НА ДЪРВЕСНИТЕ И ХРАСТОВИ ВИДОВЕ, С КОИТО ЩЕ СЕ ЗАЛЕСЯВА

Дървесните видове, предвидени за залесяване в горските територии на област Ямбол са основно широколистни с голямо разнообразие, избрани съобразно типовете месторастения и почвено-климатичните особености, с оглед осигуряване на бъдещия целеви състав на насажденията и видовото богатство на дървостойките – Таблица 50.

Главната цел при определянето на оптималния бъдещ състав е да се получат подобри показатели за продуктивността на горските територии в областта, като се съхранят в най-голяма степен естествените високопроизводителни дървостойки и се предостави възможност за запазване на общия характер на природната среда, нейните здравно-хигиенни и социални функции. Цели се още да се възстанови естественото разпространение на онези дървесни видове, които са намалели вследствие на продължителната човешка дейност. Също така видовете да отговарят на изискванията и режимите в защитените зони по Натура 2000.

Избраните видове за залесяване трябва да гарантират устойчивото развитие на новосъздадените гори и да осигурят опазване и увеличаване на биологичното разнообразие и постигане на поставената цел, съгласно чл.10 от Наредба № 2 от 7 февруари 2013 г. за условията и реда за залесяване на горски територии и земеделски земи.

Таблица 50. Списък на дървесните и храстови видове, подходящи за залесяване в област Ямбол

Месторастене	Видове, подходящи за месторастенето
МТЮ-1 В-1,12,2	космат дъб, благун, цер и келяв габър, запазване на състава
Т-1-1 С-2	Запазване на състава, бяла топола, бряст, летен дъб , клонови тополи
Т-1-1 D-2	запазване на състава, клонови тополи, червен дъб.
Т-1-2 В-1	благун, цер и космат дъб, запазване на състава
Т-1-2 С-1	благун, цер космат дъб, черен бор, полски ясен и орех запазване на състава
Т-1-2 С-2,1	черен бор, зелена дугласка, полски ясен и орех, запазване на състава
Т-1-2 CD-2	цер, благун, черен бор и акация, запазване на състава
Т-1-2 CD-2,3	полски ясен, летен дъб и цер, запазване на състава
Т-1-2 D-1	цер, акация, орех, космат дъб и черен бор, запазване на състава
Т-1-2 D-2	благун, цер, космат дъб, орех и черен бор, запазване на състава
Ю-1-2а,2 В-1,2	благун, цер и космат дъб, запазване на състава
Ю-1-2а,2 С-1	благун, цер и косматия дъб, запазване на състава
Ю-1-2а,2 С-2,1	благун и цер, запазване на състава
Ю-1-2а,2 D-2,3	габър, полски ясен, цер, благун, клен, запазване на състава

Предвидените залесявания ще се извършват главно с широколистни дървесни видове. На заливни месторастения залесяванията ще се извършват с бяла топола, бряст, летен дъб, акация, клонови тополи и други, но само извън защитените зони по Натура 2000. В равнинно хълмистите райони за предпочитане са видовете благун, цер и космат дъб, полски ясен, орех, акация, а в долния равнинно хълмист и хълмисто низинен район

по-добре се развиват цер, благуи, зимен дъб, липа, полски ясен, , клен и др., в сравнение с акация и орех. Иглолистни дървесни видове ще се внасят ограничено на подходящи горски месторастения, или ще се използват за създаване и поддържане на гори с ландшафтни и рекреационни функции. Практиката в областта показва, че културите от черен бор се развиват добре в някои от месторастенията.

4. ЦЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ЛОВНОТО СТОПАНСТВО

Целите на ловното стопанство в област Ямбол са:

- Достигане на нормалните запаси за основните видове дивеч. До постигане на тази цел, отстрелът да бъде предимно със санитарни цели – да се отстрелват индивиди с трайни увреждания и престарелите животни, и трофеен, по линия на ОЛТ;
- След достигане на нормалните запаси да се работи за оптимизиране на половото съотношение и на възрастовата структура.
- За постигане на посочените цели е необходимо да се работи целогодишно за запазване на обитанията, подобряване на хранителната база и осигуряване на спокойствие на дивеча. За постигане на тези цели е необходимо при сечите да се оставят нископродуктивните места и храстовите формации, които дават подслон на дивеча, и запазване на горскоплодните видове – скоруша (*Sorbus domestica*) брекиня (*Sorbus torminalis*), махалебка (*Prunus mahaleb*), череша (*Prunus avium*), киселица (*Malus sylvestris*), джанка (*Prunus cerasifera*), круша (*Pirus communis*) и др.
- В ловностопанските територии да има достатъчно водоеми за поене на дивеча, калища в районите с дива свиня и благороден елен, хранилки и солища за различните видове, и дивечови ниви съгласно нормативите. Да се направят проучвания за установяване наличието на необходимите микроелементи.
- Да се обърне особено внимание за регулиране числеността на дивите хищници и елиминиране на скитащите подивели кучета и котки.

5. НАСОКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЛОВНОТО СТОПАНСТВО

Развитието на ловното стопанство се базира на устойчиво стопанисване, опазване и ползване на дивеча, в условия на свободно развъждане и при достигане на допустими запаси, спазващо принципите на адаптивното управление на запасите на дивеча, опазване на природните местообитания и биоразнообразието, в условия на интегриране на ловния с горския, аграрен и екологичен сектор. Ловното стопанство изисква отчитане на икономическите, екологичните, здравните, културните и социалните права и потребности на гражданите и местното население, базирано на широка обществена и гражданска подкрепа. В тази връзка развитието на ловното стопанство се предвижда в няколко насоки:

- Оптимизиране и усъвършенстване на организацията и управлението на ловностопанската дейност в държавните ловни райони;
- Въвеждане на политики по опазването на дивеча;
- Подобряване взаимоотношения на стопаните на дивеча със собствениците и стопаните на териториите;
- Сериозна промяна за повишаване качеството на подготовка и квалификацията на ловците;
- Системно обучение и квалификация на лицата, заети с непосредствената охрана на дивеча;
- Активна и системна PR политика на местно ниво от страна на стопанисващите, относно защитата на дивеча и лова;
- Мотивиране и подкрепа на активната гражданска позиция и силен обществен натиск срещу нарушенията и нарушителите на Закона;
- Контрол върху процеса на планиране и изпълнение на планове за ползване на дивеча. Запасите по видове дивеч се установяват чрез ежегодно таксиране по видове. В зависимост от получените данни се изработват планове за отстрел. Неизпълнението им е показател за неточна таксация и стойностите на запасите изискват те да бъдат редуцирани с коефициент, съответен на неизпълнението им.
- Подпомагането на естественото изхранване на дивеча е една от най-важните задачи на стопанисването му. Необходимо е не само набавяне на достатъчно разнообразна храна през месеците на недостиг и осигуряване на достатъчно водопой при суша, но и целогодишно поддържане на солища с добавени микроелементи, както и калища в районите, обитавани от благороден елен и дива свиня.
- Опазване на биоразнообразието. За целта е необходимо такова планиране на стопанисването на горите, респективно – сечите, което да осигурява запазване на обитанията, спокойствието и хранителната база на местната фауна. Един от начините е оставяне в сечищата на 30% от клоните.
- Регулиране на числеността на едрите хищници. Този проблем у нас е твърде подценен. Няма системни проучвания върху загубите за ловното стопанство, но като се има предвид нарастването на числеността им през последните десетилетия, загубите са значителни. Най-голямо значение за областта имат чакалът, лисицата и скитащите кучета. Желателно е въвеждането на премии за отстрел на чакал и скитащите кучета.

Контрол върху инвазивните видове. ЕК публикува списък с 37 инвазивни видове животни и растения. Според експертите, те застрашават биоразнообразието на Европа. Този проблем изисква специално внимание, тъй като е свързан с допълнителни разходи.

- Спешни мерки за превенция и минимизиране на щетите на Африканската чума по свинете (АЧС).

Превенция и минимизиране на щетите на Африканската чума по свинете (АЧС). Отчитайки значителното намаление (2/3) на популацията на диви свине в България в сравнение с предходни години (по данни на ИАГ и БАБХ) е необходимо да се продължи с:

- интензивно претърсване за трупове на дива свиня в 20-километровите зони около индустриалните свиневъдни стопанства, което е необходимо да се реализира под контрола на регионалните органи на Изпълнителната агенция по горите (ИАГ);
- правила за биосигурност по време на лов;
- редовни обучения и осведоменост на ловците ;
- финансови стимули за намерен труп на дива свиня.

ЧАСТ ПЕТА - СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА НА ПЛАНА

Ролята и значението на горите в област Ямбол са важен фактор, както за икономическото развитие и благосъстоянието на селищата в областта, така и за по-доброто екологично състояние на териториите в района.

1. АНАЛИЗ НА ПЛАНИРАНИТЕ МЕРКИ, СВЪРЗАНИ С ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ, ОТ СТРАТЕГИИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНТЕ И ОБЛАСТТА

Анализът на планираните мерки, свързани с горските територии, заложи в областната стратегия и общински планове за развитие в област Ямбол, е необходим, за да се установи хоризонталната връзка и съгласуване между тези стратегически документи и ОПРГТ. ОПРГТ е стратегически документ, чрез който ще се извърши планирането на горско-стопанските мероприятия на областно ниво и за него е ключово да бъде, както вертикално, така и хоризонтално синхронизиран със системата от стратегически документи за регионално развитие и секторните политики. Във вертикален аспект, ОПРГТ следва да бъдат йерархически съподчинени на Националната стратегия за развитие на горския сектор и Стратегически план за развитие на горския сектор, и да дава насоки за разработването на следващото ниво документи - Горскостопански планове и програми. За да бъде наистина работещ инструмент за управление на горските територии, ОПРГТ следва да бъде синхронизиран и с плановете за интегрирано развитие на всички общини на територията на областта, за която се разработва, както и с областната стратегия за развитие. Предвид трябва да се вземат и други секторни политики, които имат влияние върху горското стопанство.

Националната стратегия за развитие на горския сектор за периода до 2030 г. е в процес на приемане от Министерски съвет. Нейният проект обхваща 3 стратегически цели:

Стратегическа цел 1: Провеждане на целенасочена политика за утвърждаване на устойчивото стопанисване на горите като основен начин за гарантиране на екологичната функция на горските хабитати, запазването и увеличаването на биологичното разнообразие и принос към смекчаване на климатичните промени;

Стратегическа цел 2: Укрепване на ролята на горите за осигуряване на икономически растеж на страната чрез прилагането на принципите на биоикономиката;

Стратегическа цел 3: Гарантиране на териториалното социално-икономическо развитие и участието на всички основни заинтересовани страни в процесите по осъществяване на горските политики;

Заложената рамка в Стратегическият план за развитие на горския сектор за периода 2014-2023 включва следните стратегически цели и приоритети:

Стратегическа цел 1: Осигуряване на устойчиво развитие на горския сектор чрез постигане на оптимален баланс между екологичната функция на горите и тяхната способност дългосрочно да предоставят материални ползи и услуги.

Свързани приоритети:

Приоритет 1. Поддържане на жизнени, продуктивни и многофункционални горски екосистеми, способстващи за смекчаване на последиците от измененията в климата.

Приоритет 2. Опазване, възстановяване и поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие в горските територии.

Стратегическа цел 2. Засилване на ролята на горите за осигуряване на икономически растеж на страната и по-равномерно (балансирано) териториално социално-икономическо развитие.

Свързани приоритети:

Приоритет 2. Опазване, възстановяване и поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие в горските територии.

Приоритет 3. Повишаване на жизнеността и конкурентоспособността на горския сектор.

Приоритет 4. Използване на потенциала на горския сектор за развитие на зелената икономика.

Стратегическа цел 3. Увеличаване на приноса на горския сектор в зелената икономика.

Свързани приоритети:

Приоритет 1. Поддържане на жизнени, продуктивни и многофункционални горски екосистеми, способстващи за смекчаване на последиците от измененията в климата.

Приоритет 2. Опазване, възстановяване и поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие в горските територии.

Приоритет 3. Повишаване на жизнеността и конкурентоспособността на горския сектор.

Приоритет 4. Използване на потенциала на горския сектор за развитие на зелената икономика.

Освен документите на национално ниво, настоящият анализ взема предвид и разглежда детайлно всички мерки, заложи в Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югоизточен район, както и планове за интегрирано развитие на общините, съставляващи областта, които имат отношение върху горските територии. Той се базира на експертен подход, оценяващ броя заложи мерки, тяхната обхватност, конкретната им приложимост и релевантност за съответната територия. Изпълнението на заложените мерки не е предмет на направения анализ. Целта е да се установи до каква степен управлението на горските територии е застъпено и акуратно отразено в стратегиите за развитие и същевременно, заложените мерки да бъдат взети предвид от експертния екип при разработването на ОПРГТ за област Ямбол. Отнесените мерки, свързани с горските територии, биват два вида – директно влияещи и косвено влияещи. Те са оценени чрез експертен подход. За оценяването са взети предвид и конкретните дейности, заложи по всяка мярка. Директно влияещите са мерки, които залагат конкретни дейности като изграждане на системи за ранно известяване при пожар или по-висок контрол върху сечите и т.н., докато косвено влияещи са тези, които стимулират дейности, например туризъм, които имат допълнителен ефект върху горските територии.

Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югоизточен район за периода 2021-2027 г.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: ПОДКРЕПА ЗА УСТОЙЧИВА И ИНТЕЛИГЕНТНА ИКОНОМИКА НА ЮГОИЗТОЧЕН РЕГИОН

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2.

РАЗВИТИЕ НА СИНЯ ИКОНОМИКА, ТУРИЗЪМ И СЕЛСКО СТОПАНСТВО С ПОВИШЕНА ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ - *косвено влияние*

Политиките в периода 2021–2027 г. ще се насочат към повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и същевременно ще засилят устойчивото му развитие. Новата ОСП ще изиска от земеделските стопани да набележат по-амбициозни цели посредством задължителни изисквания и насърчителни мерки, свързани с опазване на природните ресурси, изменението на климата, биологичното разнообразие, местообитанията и ландшафтите, преработвателната промишленост.

Предвижда се основните интервенции/мерки на ОСП 2021-2027 г. да се концентрират в следните направления: Натура 2000 и други специфични ограничения, природни или други специфични ограничения за региона; задължения в областта на околната среда; инвестиции; сътрудничество; управление на риска; млади земеделски стопани; обмен на знания и информация.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: ПОДОБРЯВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНОТО РАВНИЩЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО И КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ В ЮИР СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.4 ЧИСТА ОКОЛНА СРЕДА - *косвено влияние*

По отношение на биологичното разнообразие е необходимо планиране и реализиране на съвместни действия за опазване на природата и биологичното разнообразие при съобразяване с постановките на Регламент за възстановяване на природата и Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие (документите са в проект) (Д2.4.9)

Допълнително ще се осъществяват дейности свързани с: Осигуряване на условия за опазване на застрашени видове *ex situ* чрез отглеждане на екземпляри в съответните обекти, както и съхранение на генетичен материал в контролирани от човека условия; Работа със заинтересованите страни в рамките на противодействието срещу браконьерството, трафика и незаконната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна;

По отношение на замърсяването на въздуха се предвиждат дейности, свързани с изграждане на „зелени пояси/зони“ на територията на общини с нарушено КАВ.

За област Ямбол е разработена Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите на област Ямбол за периода 2020-2030 г. Макар, че в нея се засягат основно земеделски територии, устойчиво ползване на почвите, което да обезпечи опазването и съхраняването на функциите на почвата е ключово за поддържането на целостта на екосистемите. От тази гледна точка отчитаме и тази стратегия като документ при прегледа на планираните мерки, свързани с горските територии, от стратегиите за развитие на общините и областта.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПОЧВИТЕ НА ОБЛАСТ ЯМБОЛ ЗА ПЕРИОДА 2020-2030 Г.

ПИРО Ямбол

Мерките, които имат пряко влияние върху горските територии в общината са фокусирани върху поддържането и подобряването на състоянието на горите, изградената мрежа от защитени територии и биологичното разнообразие в тях.

ПРИОРИТЕТ 3. Намалване на отрицателните въздействия върху околната среда и изменението на климата

Проектна идея: Изграждане на защитен зелен пояс по северната и западната части на Южна промишлена зона /по дължината на обходен път юг дължината на река Тунджа/ - **пряко влияние**

Проектна идея: Залесяване с висока и средна растителност по дължината на река Мочурица и обособяване на нов парк в западната част на Червен баир - **пряко влияние**

ПРОЕКТИ ЗА ТЕРИТОРИЯТА НА ЦЯЛАТА ОБЩИНА

ПРИОРИТЕТ 1. Развитие на местната икономика и постигане на устойчив растеж

Проектна идея: Развитие на туризъм чрез създаване на туристически маршрути, вкл. културните обекти в града и съседни общини архитектурен резерват „Кабиле“- вкл. развитие и подобряване на арх. Резерват "Тракийски и античен град Кабиле" – **косвено влияние**

ПРИОРИТЕТ 2. Повишаване качеството на живот и привлекателността на градската среда

Проектна идея: Обособяване на кътове за риболов и отдих по дължината на Река Тунджа и в Гребна база - **косвено влияние**

ПИРО Тунджа

В ОПР Тунджа са идентифицирани 4 приоритета и 6 мерки, които имат отношение към горските територии:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Устойчив икономически и приобщаващ растеж и иновации в развитието на територията. Разумно управление на собствеността.

Приоритет 2: Осигуряване на адекватна бизнес среда за конкурентно предприемачество и възможности за икономическо развитие.

Мярка 2.14. Подкрепа за проекти, стимулиращи и насърчаващи оптимизирането на условията и възможностите за туризъм, обогатяване и развитие на многообразието му, въвеждане на иновации - **косвено влияние**

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: Хармонична и балансирано развита територия с подобрена инфраструктура и съхранена околна среда

Мярка 1.5. Извършване на превантивни дейности за предпазване от наводненията и други стихийни бедствия - **косвено влияние**

Приоритет 3: Опазване и съхраняване на околната среда за хармонично и балансирано развитие на територията.

3.3. Мярка Подобряване на състоянието на местообитанията на редки и застрашени видове, провеждане на дейности и инициативи за съхраняване и обогатяване на биологичното богатство и многообразие на територията, вкл. залесителни и други акции и кампании - *пряко влияние*

Мярка 3.4. Реализиране на образователни, обществени и общностни кампании за популяризиране на биологичния потенциал и за опазване на природното богатство на територията на община "Тунджа" - *косвено влияние*

Мярка 3.6. Подобряване на състоянието на общинския горски фонд, поддържане на екосистемите, социалните и икономически функции на общинските гори - *пряко влияние*

3.7. Мярка 3.7. Опазване на горите от пожари, изграждане на противопожарна инфраструктура - *пряко влияние*

Планът за интегрирано развитие в община Тунджа предвижда редица мерки, имащи както косвено влияние, насочено към развитието на туризма, опазване и популяризиране на биоразнообразието, така и директно, свързано със залесителни акции и изграждане на противопожарна инфраструктура.

ПИРО Стралджа

В ПИРО Стралджа са идентифицирани 2 цели, 2 приоритета и 7 мерки, които имат отношение към горските територии:

ЦЕЛ 1: Икономическо развитие, чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на предприемачеството, стимулиране на инвестициите в иновации, неутрални към климата производства, туризъм и селско стопанство.

Приоритет 4: Устойчиво развитие на туризма.

Мярка 2: Подкрепа за изграждане на специализирана инфраструктура за оползотворяване на туристическите ресурси и развитието на различни видове туризъм, включително и транспортна инфраструктура до туристическите обекти - *косвено влияние*

ЦЕЛ 3. ОПАЗВАНЕ И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ИНФРАСТРУКТУРНИ ПРОБЛЕМИ В ОБЩИНАТА

Приоритет 12. Защита от рискове за климатични промени и опазване на биологичното разнообразие

Мярка 3: Разработване и актуализиране на планове за управление на защитени територии и на защитени зони от Националната екологична мрежа - *пряко влияние*

Мярка 4: Мониторинг, обхващащ защитените територии и зони, както и мониторингът извън тях, касаещ ценни, редки и защитени растителни и животински видове - *пряко влияние*

Мярка 5: Разработването на планове за действие за застрашени животински и растителни видове, както и опазването, поддържането и възстановяването на местообитания и видове в района - *пряко влияние*

Мярка 6: Създаване и актуализация на база данни за рискови зони, доизграждане на системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари - *пряко влияние*

Мярка 7: Почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения, изследване на последиците от промените в климата - *косвено влияние*

Мярка 8: Изграждане на съоръжения за борба с ерозията, залесяване на обезлесени участъци, устойчиво използване на земите и други - *пряко влияние*

Мерките имат предимно пряко влияние върху горите в общината и наблягат на опазването на биоразнообразието, неговият мониторинг и управление.

ПИРО Елхово

В ПИРО Елхово са идентифицирани 4 приоритета и 6 мерки, които имат отношение към горските територии:

Приоритет 2. Повишаване ефективността на бизнеса и селското стопанство - *косвено влияние*

Мярка 1: Развитие на местния потенциал за туризъм и културно наследство - *косвено влияние*

Мярка 3. Балансирано управление на горите - Мярката е насочена към дейности за съхраняване на горските територии, чрез защита на горския фонд, залесителни мероприятия, ефективно ползване на горските територии. - *пряко влияние*

Приоритет 3. Развитие и модернизация на техническата и благоустройствена инфраструктура и опазване на околната среда

6. Възстановяване и съхранение на околната среда- *пряко влияние*

Мерките имат предимно пряко влияние върху горите в общината.

ПИРО Болярово

В ПИРО Болярово са идентифицирани 2 стратегически цели, 2 приоритета и 2 мерки, които имат отношение към горските територии:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1:

ЗАСИЛВАНЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА БОЛЯРОВО НА ОСНОВАТА НА МЕСТНАТА ИДЕНТИЧНОСТ, ПОТЕНЦИАЛИ ЗА РАЗВИТИЕ И ВКЛЮЧВАНЕ В ЦИКЛИ НА КРЪГОВА ИКОНОМИКА

Приоритет 1.2. Получаване на добавена стойност от специфични за община Болярово икономически дейности, включени в цикли на кръговата икономика

Мярка 1.2.1. Подкрепа реализацията на проекти за развитие на различни традиционни и алтернативни форми на туризъм - *косвено влияние*

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3:

ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА ПОСРЕДСТВОМ ПОДОБРЯВАНЕ ПАРАМЕТРИТЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА И СЪХРАНЯВАНЕ ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приоритет 3.2. Съхраняване елементите на околната среда

Мярка 3.2.1. Подкрепа на проекти за опазване елементите на околната среда – води, въздух, почви и биоразнообразие - *пряко влияние*

Предвидена е една мярка с пряко влияние, която не е директно насочена към горите.

Общо заложените мерки в областната стратегия и общинските планове за развитие в област Ямбол са 24, от които 12 имат директно влияние, а останалите – косвено влияние върху горските територии (Таблица 51). Най-голям брой мерки са заложи в ПИРО на община Стралджа (5) и Тунджа (6), а най-малко – в ПИРО Болярово (2).

Таблица 51. Влияние на мерките, заложи в ОСР Ямбол и ОПР на общините от върху развитието на ГТ

Община/Област	Брой мерки	Директно влияние	Косвено влияние
ИТС ЮИР	2	1	1
ПИРО Ямбол	4	2	2
ПИРО Тунджа	5	2	3
ПИРО Стралджа	6	4	2
ПИРО Елхово	4	2	2
ОПР Болярово	2	1	2
Общо	23	12	11

2. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА НА ЦЕЛИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ И НА ЛОВНОТО СТОПАНСТВО

Социално-икономическата оценка на целите на управление, залежали в настоящия стратегически документ, е извършена в следните направления:

- Обща социално-икономическа оценка на стратегическата рамка върху областната стратегия за развитие на горския сектор;
- Оценка на конкретните формулирани цели и мерки върху различни аспекти върху социално-икономическото развитие на Област Ямбол.

Дефинираната в документа стратегическа рамка напълно съответства на политическата и стратегическа рамка, залежала в основните документи на национално и регионално ниво, които се явяват основа за социално-икономическото развитие на областта: Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г., Интегрирана териториална стратегия за развитие на ЮИРП от ниво 2 за периода 2021-2027. Дефинираната система от приоритетни направления и цели кореспондира с общите стратегически цели, определени в плановете за интегрирано развитие на общините за настоящия програмен период, в това число с тези които са насочени пряко към развитието на местната и регионална икономика.

По-конкретно икономическото измерение на управлението на горските територии в рамките на област Ямбол е насочено към:

- **Устойчиво стопанисване и използване на горите:** това направление има пряко въздействие върху регионалната икономика, което се изразява в:

- ползване на горските ресурси под формата на добив на дървесина и нейната преработка във вторичния сектор на местната икономика. Горските територии заемат 15,9% от територията на областта, като са най-много в общините Болярово- 27,6% и Елхово 19,6%. Макар и да не е основен елемент на структурата на местната икономика, горското стопанство е важен отрасъл за областта и има своя потенциал за развитие. Опазването и поддържането на горските ресурси определя качеството им като ресурс за икономиката и още качеството на поддържащата и регулираща екосистемна услуга, която те изпълняват. Предвидени са и мерки за опазването на малкия креслив орел и прилагане на нови методи за отглеждане на млади гори.
- устойчиво ползване на недървесни горски ресурси – горски плодове, билки, гъби и дивеч от района. Макар и с неголям дял в структурата на икономиката на областта, тази част от горския сектор има своята допълваща роля в развитието на местната икономика, особено в по-слабо развитите части от областта.
- **Развитие на устойчив туризъм:** формираните горски ресурси и територии се явяват основен рекреационен ресурс, което от своя страна изисква прилагането на балансиран и устойчив модел на земеползване в рамките на областта, особено в териториите с изявен туристически профил на икономиката. От друга страна, устойчивият и алтернативен туризъм е важен диверсификационен елемент на икономиката на региона, особено в по-слабо развитите периферни територии и селски райони. Стоят възможностите за оползотворяване на туристическия потенциал на ловната резиденция „Ормана“. Определените цели в стратегическия документ напълно отговарят на тези особености на местната икономика.
- **Устойчиво развитие на ловното стопанство в областта.** Това направление е с вторично значение за стопанството на областта, но има съществена социална роля, както и сериозно влияние върху развитието на някои специфични форми на туризъм. Определените цели в стратегическия документ напълно съответстват на нуждите на ловния сектор в областта и обезпечават неговото бъдещо развитие към хоризонта на действие на плана. Организираната ловна дейност създава нови работни места и дава значителни приходи в бюджета. От друга страна ловците полагат доброволен труд по опазване на дивеча, подобряване обитанията и подпомагане на прехранването му през месеците, когато храната е оскъдна. Тези дейности представляват и рекреационни ресурси, които имат потенциала първа да се разгръщат.

Икономическото значение на ловното стопанство също е адекватно отразено в стратегическата рамка на документа, като се акцентира върху две основни направления.

- **Приходи от стопански ловен туризъм:** Бъдещата работа трябва да е насочена към намаляване на загубите от хищниците и незаконен отстрел – от една страна, и увеличаване на приходите по линия на ОЛТ – от друга. Необходимо разширяване представите за лова, като се акцентира на целогодишен научен и фото туризъм, както и на контактите с хотелиерите

в областта, за организиране на съвместни атракционни дейности, свързани с разходки по утвърдени маршрути, щадящи обитанията на дивеча, наблюдения и фотографиране на диви животни в подходящо устроени места и т.н.

- **Подобряването на инфраструктурата също е заложено като приоритетно направление в стратегическата рамка на плана.** Добре поддържаната инфраструктура е основа за развитие на туристическите дейности и е важно за стопанисването на горите.

Изводи и оценъчни констатации:

- Формулираната стратегическа рамка на документа засяга всички основни аспекти на социално-икономическата роля на горските територии и ресурси в общия контекст на развитието на област Ямбол;
- Определените приоритетни направления и дефинираните цели отразяват нуждите на горския сектор, като от една страна създават адекватни условия за капитализация на потенциалните ползи от горите, а от друга се задават необходимите параметри на опазването на горските територии и ресурси;
- Очакваното социално-икономическо въздействие на определената стратегическа рамка е позитивно върху общото развитие на местната икономика;
- Задължително условие за адекватното приложение на стратегическия документ и за постигането на позитивен резултат, и въздействие от определената стратегическа рамка, е същата да бъде интегрирана в основните стратегически и планови документи, определящи икономическото и териториално развитие на областта.

3. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПЛАНА ВЪРХУ СЪСТОЯНИЕТО И РАЗВИТИЕТО НА ГОРСКИТЕ РЕСУРСИ ПО ВИДОВЕ ГОРИ

3.1. Обща информация

Разработването на ОПРГТ цели да постигне по-добра интеграция на концепцията за екосистемни услуги и ползи в процесите на вземане на решения на областно и общинско ниво за постигане на устойчиво използване на природните ресурси и поддържане на баланса между опазването на околната среда и социално-икономическото развитие. Разпознаването, оценката и картографирането на екосистемните услуги от горските територии може значително да повлияе върху нагласите на заинтересованите страни и може директно да подкрепи вземащите решения в техните дейности по планиране и управление, както по отделни икономически сектори, така и по региони.

Разработването на настоящия ОПРГТ за област Ямбол се базира на научните резултати и постигнатият напредък, получени в процеса по оценка и картиране на

екосистемните услуги на национално ниво, в съчетание с местните планове за развитие по общини, както и с базата данни по ГСП на ДГС за територията на областта. В тази връзка ОПРГТ може да бъде определен като инструмент, посредством който управленците и вземащите решения ще могат да приложат на практика знанията за екосистемните услуги. Имайки предвид националната и европейската правни рамки, следва да се подчертае, че пълното прилагане на концепцията за екосистемните услуги и ползи изисква креативна интерпретация на съществуващата нормативна база и ефективно използване на механизмите по нейното прилагане при съвременните условия. Необходимо е да се подчертае също, че са налице някои лимитиращи фактори, отнасящи се до въвеждането на нови знания в процеса на вземане на решения, които имат влияние върху правата и отговорностите на отделните участници в този процес. Най-общо целта на правната система е да осигури сигурност и стабилност по отношение очакванията от прилагането на ОПРГТ, и в този случай, чрез неговото разработване, се цели да бъде избегнато ограничаването на използването на нови научни знания, което е ограничено от прилагането на стриктните правни норми, и в бъдеще да се изработват актуални и съвременни ГСП и планове за развитие на общините. Предизвикателството пред оценката на въздействието на ОПРГТ върху състоянието и развитието на горските ресурси е именно очакването, че чрез неговото прилагане, концепцията за екосистемните услуги ще бъде интегрирана в политиките за развитие на общинско и областно ниво.

Тази част от ОПРГТ се разработва с цел да се направи обща оценка на ролята и възможностите, които ще бъдат предоставени за промотиране на връзките между екосистемните услуги и ползи и т.нар. „зелена икономика“ на областно ниво. Посредством прецизиране спецификите на горския сектор и заинтересованите страни, и извършения анализ на горските територии, се представят ползите и недостатъците на екосистемните услуги, и тяхното въздействие върху този сектор. Имайки предвид потенциалът на горските територии в област Ямбол да предоставят разнообразни екосистемни ползи, може да се каже, че е необходимо надграждане по отношение оценката на състоянието на горските екосистеми, очертаване на основните тенденции във връзка с настъпващи промени, както и свързаните с това лесовъдски дейности, като същевременно се оцени балансът между предоставяне и нужда от екосистемни услуги или оценка на „търсене-предлагане“ на областно и общинско ниво.

ОПРГТ за област Ямбол потвърждава значението на екосистемните услуги за подобряване на дейностите в различни бизнес сектори чрез ресурсно обезпечаване, и от друга страна посочва влиянието на определен икономически сектор върху екосистемните услуги, в посока влошаване или подобряване на тяхното състояние. Идентифицирайки връзките и взаимосвързаността между екосистемните услуги и горско-стопанския сектор и ролята на заинтересованите страни, в ОПРГТ се изясняват въпроси като: Кои са най-важните екосистемни услуги, пряко или косвено влияещи върху състоянието и развитието на горско-стопанския сектор, и които е целесъобразно да бъдат поддържани в дългосрочен план? Какви форми на стопанисване/управление, мерки, режими и ограничения следва да бъдат прилагани, с оглед устойчиво използване на екосистемните услуги? Каква е ролята на горско-стопанския сектор за зелената икономика на областно ниво и по какъв начин може да бъде постигната по-успешна

интеграция? Така представената анализирана информация в ОПРГТ може да бъде използвана за разработване на теми, които изискват по-задълбочено познаване и проучване, и които могат да бъдат използвани в подкрепа вземането на управленски решения както в частния, така и в общественния сектор.

3.2. Горският сектор и ролята му за развитие на региона

Горите са ценен природен ресурс, изпълняващи важни социални, екологични и икономически функции, и обхващат около 38.0% от територията на страната. Горското стопанство и горската промишленост са значими икономически сектори, осигуряващи заетост на населението, особено в селските и низинни райони, и имат своята ключова роля за икономическото развитие на страната, устойчивото управление на природните ресурси и подобряване благосъстоянието на хората. Дърводобивът и дървопреработването играят важна роля в някои области на страната, независимо че през последните десетилетия делът на горско-преработвателната промишленост в индустрията на страната е намалял. Като основен проблем за горското стопанство може да се посочи незатвореният цикъл – „добив-преработка-пласмент”. Най-съществените от икономическа гледна точка екосистемни услуги, предоставяни от горските територии в област Ямбол, са услугите за предоставяне на материали. В допълнение към тези ползи, горите поддържат също и други екосистемни услуги, от пряко или косвено значение както за горския и други сектори на икономиката, така и за населението, а именно услуги, свързани с регулиране и поддържане на почвообразователния процес и намаляване на ерозията, на хидрологичния цикъл и защита от наводнения, контрол на болестите и вредителите. Всички те са взаимно свързани и съществува риск при драстично влошаване на състоянието на горските екосистеми, някоя от тези екосистемни услуги да бъде силно ограничена или напълно липсваща, което ще доведе до намаляване или спиране на материалното производство за индустрията на страната. В допълнение, горските екосистеми осигуряват редица екосистемни услуги, от основно значение за други сектори и отрасли, включително отдиха и туризма, хранително-вкусовата промишленост (диви растения, плодове, билки, гъби, риба и дивеч), фармацевтичната промишленост (химикали) и др. Многообразието от ползи и услуги от горските територии обичайно се предоставят от горите със стопански функции, но ролята на горите със специално предназначение също е значителна, особено за предоставянето на културни екосистемни услуги, в т.ч. рекреация и туризъм, което е и една от основните задачи, залегнали при разработването на настоящия ОПРГТ, и ще бъде постигнато чрез неговото действие и правилно прилагане.

Силната връзка и зависимост на горската промишленост от екосистемните услуги, предоставяни от горските територии е очевидна, но и обратното има голямо значение, а именно въздействието на горската промишленост и горскостопанските практики върху потенциала на горите да предоставят екосистемни услуги. Известно е, че при стопанисването и управлението на горските територии се засяга не само доставянето на дървен материал, но и се отдава значение на други услуги, като хидроложката цикличност и регулацията на климата (Богданов, Стипцов, 2003).

Имайки предвид факта, че горите са основни местообитания за по-голямата част от застрашените растителни и животински видове в България, то прилагането на ОПРГТ ще гарантира тяхното успешно съхранение и опазване в дългосрочен план. Голяма част от видовете с икономическа стойност, например дивеча, също са негативно повлияни от прилагането на отделни горскостопански практики, някои от които водят до фрагментация на зоните за обитание и последваща миграция. Чрез разработването на ОПРГТ за област Ямбол се предвиждат насоки и мерки за минимизиране на фрагментацията на местообитанията и осигуряване на функционална свързаност между отделните зони. Прилагането на ОПРГТ ще се фокусира върху постигането на положителен ефект и намаляване на риска от влошаване на капацитета на горските територии да предоставят ценни екосистемни услуги, вследствие прилагане на нецелесъобразни стопански и управленски дейности. Предвид бъдещите перспективи за преминаване към биобазирана икономика, насочена основно към използване на възобновяеми природни ресурси, съществува реална възможност за увеличаване търсенето на дървесина, което от своя страна може да промени прилаганите горскостопански практики. Всички тези фактори са идентифицирани и са взети предвид в настоящия ОПРГТ, с оглед обезпечаване опазването на биоразнообразието и предоставянето на регулиращи екосистемни услуги.

Ключово значение при прилагането на ОПРГТ е да бъде постигнат баланс и да бъдат синхронизирани дейностите по устойчиво управление и използване на горските ресурси и предоставянето на екосистемни услуги в дългосрочен аспект. Чрез ОПРГТ ще се реализират устойчиви горскостопански практики и ще бъде осъществена проактивна интеграция на екосистемните услуги в сектора, посредством поддържането не само на екологични ползи като смекчаване изменението на климата и намаляване на емисиите, но и на социално-икономически ползи, като например потенциални подобрения в икономиката на растежа, производителността и конкурентоспособността, технологии и иновации, създаване на работни места, и намаляване на безработицата.

Постигането на целите, залегнали в Стратегията за биологично разнообразие и Директивите на ЕС, изисква анализ на съществуващото биологично разнообразие, оценка на състоянието на местообитанията и екосистемните услуги, както и непрекъснато разработване на нови научни методи и подходи, и прилагане на политика на действието, което е важен акцент в настоящия ОПРГТ, и неговото успешно стартиране ще доведе да първите съществени стъпки в процеса на справяне с тези предизвикателства.

3.3. Елементи и етапи на оценката на въздействието на плана върху състоянието и развитието на горските ресурси по видове гори

Елементи на оценката:

Основните съставни елементи на оценката на въздействието са:

- Анализ и преценка на първоначалните резултати, организацията и качеството на прилагането на ОПРГТ за област Ямбол;
- Анализ и оценка на силните и слабите страни, възможностите и рисковете (SWOT) за устойчивост при прилагането на Плана;

- Оценка на продължаващата уместност и съгласуваност на ОПРГТ за област Ямбол;
- Оценка на ефективността и ефикасността на изпълнението до момента и на очакваните въздействия, съгласно определени индикатори и критерии.

Въз основа на специални анализи са проучени обемът и начинът на разпределение на финансовите ресурси, мобилизирани за осъществяване на целите и приоритетите за развитие на област Ямбол, и на общините в нея, по различни действащи програми и проекти. Като основен източник на изходна информация за оценките са използвани данните, които са получени от базата данни за ГТ в ДГС в област Ямбол, годишните доклади и изготвените самооценки, както и резултатите от проведените анкети за изпълнението на ОПРГТ от пряко ангажираните за неговото изпълнение страни /РДГ Сливен, ДГС в област Ямбол, областна и общинска администрация и др./.

Етапи на оценката

РДГ Сливен в сътрудничество с областната администрация организират разработването на междинна и последваща оценки на ОПРГТ за област Ямбол и внасят резултатите от оценките за одобрение в ИАГ – МЗХГ и в областния съвет. Евентуалните актуализации на ОПРГТ също се организират от РДГ Сливен и се приемат от ИАГ-МЗХГ и областния съвет.

Междинната оценка на изпълнението на ОПРГТ се извършва на 5-та година от прилагането на ОПРГТ – т.е. втората половина на 2028 г. Тя следва да отчете постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПРГТ за област Ямбол и общините в нея, като включва оценка на първоначалните резултати от изпълнението, оценка на степента на постигане на съответните цели, оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси, изводи и препоръки за евентуална актуализация на документа.

Последващата оценка се извършва след края на програмния период т.е. след 10-та година. Тя включва оценка на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите, оценка на общото въздействие, оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси, изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

ОПРГТ за област Ямбол следва да бъде актуализиран при актуализация на нормативната уредба, при съществени промени в икономическите и социалните условия в областта, в резултат на промени в свързаното национално законодателство, или в законодателството на ЕС, или на основата на резултатите от междинната оценка.

Принципи /П/, качествени критерии /КК/ и индикатори /ИНД/ за оценка изпълнението на ОПРГТ на област Ямбол

ОПРГТ се оценява, като се използват определени критерии за неговото изпълнение, които имат ключово значение за извършване на обективна междинна и последваща оценки на цялостното изпълнение на Плана.

Тези критерии са свързани с постигане на целите на ОПРГТ и с проследяване реализацията на заложените в него приоритети, насоки и ограничения и са съгласувани със следните принципи /П/:

П 1 – До каква степен са налице фактори и условия, допринасящи за прилагането на ОПРГТ и за устойчиво развитие на горските територии в област Ямбол, и доколко е налице подходяща нормативна и социално-икономическа среда за прилагане на ОПРГТ

КК 1.1. При изпълнението на ОПРГТ за област Ямбол са спазени всички национални и местни закони и административни разпоредби

ИНД 1.1.1. Съществува изградена система за получаване и обмен на нормативна информация между заинтересованите страни, регионалният консултативен съвет по опазване на горите, дивеча и рибата (РКСОГДР) при РДГ Сливен. Заинтересованите страни и членовете на РКСОГДР имат достъп и възможност да ползват специализираната документация

ИНД 1.1.2. Действащата законова и подзаконова уредба, касаеща ОПРГТ спомага за неговото изпълнение

КК 1.2. Обществено-икономическите условия в страната и в област Ямбол благоприятстват изпълнението на ОПРГТ

ИНД 1.2.1. Съществува приемственост в ангажиментите на заинтересованите страни (РКСОГДР) спрямо ОПРГТ независимо от настъпили административни и обществено-икономически промени

ИНД 1.2.2. Документите от извършените самооценки и проведените анкети във връзка с оценката на ОПРГТ за област Ямбол се съхраняват

ИНД 1.2.3. Промени в нормативната база са отразени при изпълнението и актуализацията на ОПРГТ

КК 1.3. Отговорните институции и заинтересованите страни, участващи в планирането, поддържат изпълнението на ОПРГТ за област Ямбол

ИНД 1.3.1. Нови съдействащи организации и заинтересовани страни, които имат отношение към ОПРГТ за област Ямбол са регистрирани и/или привлечени в процеса на прилагане на плана

П 2 – До каква степен целите на ОПРГТ за област Ямбол, извършената актуализация на категориите и функционалната принадлежност на ГТ и въведените насоки, режими и ограничения за устойчиво управление на всяка категория и определените ГТ предоставящи екосистемни ползи, са актуални и изпълнението им допринася за устойчивото управление на горите в областта – изисква въведеното с настоящия ОПРГТ зонироване, насоките, режимите и ограниченията за всяка от функционалните категории ГТ да са актуални по време на извършване на оценките и да са приложени в разработените нови ГСП, както и да се подкрепят от ангажираните в процеса страни

КК 2.1. Планираните цели, насоки и ограничения, посочени в ОПРГТ продължават да са актуални и са заложи в новоразработените ГСП на ДГС в областта

ИНД 2.1.1. Идентифицирани са допълнения и промени в новоразработените ГСП на ДГС и в новите Общински планове и областни стратегии за развитие, които отразяват целите и приоритетите, посочени в ОПРГТ за област Ямбол

КК 2.2. Налице е съответствие между заложеното в ОПРГТ функционално категоризиране на ГТ и определените насоки, режими и ограничения за управление и стопанисване на горските ресурси с тези, които на оперативнo ниво се прилагат при горското планиране чрез ГСП на ДГС в област Ямбол

ИНД 2.2.1. Документирани са предложения / не са документирани / предложения за промени, спрямо установените функционални категории горски територии, насоките, режимите и ограниченията за ползване в тях

ИНД 2.2.2. Осигурени са устойчиви размери на ползване на дървесина, съобразно въведените с ОПРГТ норми по съответните стопански класове гори в област Ямбол

ИНД 2.2.3. Осигурено е природосъобразно ползване на недървесни горски ресурси, функции лов и екосистемни услуги от ГТ, съгласно ОПРГТ

ИНД 2.2.4. Чрез прилагането на ОПРГТ е осигурено устойчиво многофункционално стопанисване на горските територии в област Ямбол, гарантиращо задоволяване на постоянните нужди на местното население от дървесни и недървесни горски продукти

ИНД 2.2.5. Осигурени са условия за развъждане и защита на дивеча, съобразно насоките в ОПРГТ и в ловоустройствените проекти

КК 2.3. Заложената с настоящия ОПРГТ макрорамка за управление и стопанисване на ГТ в област Ямбол е съгласувана с актуалните стратегии за развитие на областта, с общинските планове за развитие, както и с плановете за управление на териториите, обявени по ЗЗТ и ЗБР

ИНД 2.3.1. Промени в актуалните стратегии за развитие на областта, в общинските планове за развитие, както и в плановете за управление на териториите, обявени по ЗЗТ и ЗБР, са отразени при изпълнението и актуализацията на ОПРГТ

П 3 – До каква степен прилагането на ОПРГТ за област Ямбол има устойчив и многостранен ефект – изисква се прилагането на плана да има устойчив и многостранен ефект

КК 3.1. ГСП на ДГС в област Ямбол, изготвени в съответствие с целите и насоките на ОПРГТ, допринасят за изпълнението на Стратегическия план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.

ИНД 3.1.1. Новоразработените ГСП на ДГС са актуални, реалистични и приложими, а тези, които се изпълняват се реализират съобразно с ОПРГТ, отчитайки състоянието и очакваните промени в социално-икономическия профил на горско-стопанския сектор

КК 3.2. Прилагането на ОПРГТ допринася за реализацията на програми и проекти на организации, свързани с горските територии – рекреация, отдих, туризъм, земеделие,

дървопреработване, опазване на природната среда, обучение и др., за цялостно устойчиво регионално развитие на област Ямбол

ИНД 3.2.1. Документирани са реализирани проекти за лесовъзстановителни дейности в ГТ, териториално сътрудничество – на секторно, вътреобластно, междурегионално и трансгранично ниво, за изграждане на нови инфраструктурни обекти или проекти за рекреация и туризъм, реализирани рекламни кампании, обучение и професионална квалификация

ИНД 3.2.2. Документиране на подобрени показатели за участието на горско-стопанския сектор в БВП на област Ямбол, подобрени икономически и демографски показатели (постъпления от туризъм, профил заетост, професионална реализация и др.)

П 4 – До каква степен е осигурено ресурсно вкл. кадрово, информационно, технически, технологично, спазването на актуализираните с настоящия ОПРГТ функционални зони ГТ, насоките, режимите и ограниченията в тях и определените ГТ, предоставящи екосистемни ползи – изисква оценка на фактическото прилагане на ОПРГТ чрез ГСП на ДГС (самооценка) и информираност на обществото (анкети)

КК 4.1. Осигурен е контрол по стриктното прилагане на заложените с ОПРГТ насоки, режими и ограничения по функционални зони ГТ на общинско ниво чрез ГСП на ДГС

ИНД 4.1.1. ГСП на ДГС са изработени съгласно въведеното с ОПРГТ функционално зонироване на ГТ, респ. с насоките, режимите и ограниченията за ползване на ресурси

ИНД 4.1.2. При изпълнението на ГСП не са регистрирани съществени нарушения на въведените ограничения

ИНД 4.1.3. Относно прилагането на ОПРГТ е упражняван контрол от ЮИДП и РДГ Сливен за съответствие на извършваните горско-стопански дейности със задачите, приоритетите и дейностите, заложили в макрорамката, описана в ОПРГТ

КК 4.2. Осигурена е публичност от страна на отговорните организации върху процесите, които съпровождат прилагането на ОПРГТ за област Ямбол

ИНД 4.2.1. Налични са документирани свидетелства за публично оповестяване на резултати от изпълнението на ГСП, касаещо прилагането на ОПРГТ

ИНД 4.2.2. В отговорните институции е осигурена публична информация за изпълнението на ОПРГТ

КК 4.3. Налице е положителен обществен и професионален отзвук от прилагането на ОПРГТ за област Ямбол

ИНД 4.3.1. Местното население и другите заинтересовани страни са запознати и подкрепят функционалното зонироване на ГТ в област Ямбол и отчитат като „добро“ управлението на ГТ по видове гори и функционална принадлежност

ИНД 4.3.2. Професионалните среди и ведомства са запознати и подкрепят въведените с ОПРГТ насоки, режими и ограничения в отделните функционални категории горски територии в област Ямбол

КК 4.4. Налице е широка обществена информираност за актуалните дейности и процеси, които се развиват в горските територии, и са предмет на планиране и отчитане от различни ведомства

ИНД 4.4.1. В отговорните организации и ведомства, вкл. органите на местната власт е налице актуална информация относно основните насоки на стопанисване и опазване на ГТ в областта

ИНД 4.4.2. Осигурена е защита на ГТ от незаконни действия, което е станало достояние на обществеността

ИНД 4.4.3. При стопанисването на горите са осигурени мероприятия за защита от биотични и абиотични повреди

ИНД 4.4.4. При стопанисването на горите са осигурени мероприятия за защита от пожари, други бедствия и аварии

Оценяването на индикаторите и критериите се извършва чрез точкуване както следва:

- Незадоволително – 3 т.
- Добро – 6 т.
- Много добро – 9 т.

Всеки Принцип се оценява с обща оценка:

- Неблагоприятна
- Благоприятна
- Много благоприятна

Изчислението на границите на диапазоните на „Неблагоприятна - А“, „Благоприятна - В“ и „Много благоприятна - С“ оценка на принципите се извършва както следва:

$$A_{\min} = n \cdot 3$$

$$A_{\max} = (((n \cdot 3) + (n \cdot 6)) / 2) + 1$$

$$B_{\min} = A_{\max} + 1$$

$$B_{\max} = (((n \cdot 6) + (n \cdot 9)) / 2) + 1$$

$$C_{\min} = B_{\max} + 1$$

$$C_{\max} = n \cdot 9,$$

където: n – брой индикатори

В таблица 52 са представени броят на индикаторите към съответния принцип, но подходът, посочен по-горе дава възможност да се определи оценката и при намаляване или увеличаване на броя индикатори в принципа.

Таблица 52. Диапазони на обща оценка на принцип за съответен брой индикатори

Принцип	Брой индикатори в П	ОЦЕНКА					
		Неблагоприятна		Благоприятна		Много благоприятна	
		A _{min}	A _{max}	B _{min}	B _{max}	C _{min}	C _{max}

П 1 П 2 П 3 П 4	1	3		6		9	
	2	6	10	11	16	17	18
	3	9	15	16	24	25	27
	4	12	19	20	31	32	36
	5	15	24	25	39	40	45
	6	18	28	29	46	47	54
	7	21	33	34	54	55	63
	8	24	37	38	61	62	72
	9	27	42	43	69	70	81
	10	30	46	47	76	77	90
	11	33	51	52	84	85	99

Въз основа на оценката към всеки Принцип се дават Препоръки:

- При „Неблагоприятна“ оценка – наложителна е коренна промяна или евентуална промяна на ОПРГТ, или актуализация на ГСП на ДГС, или друго задължително действие с конкретни срокове за изпълнение;
- При „Благоприятна“ оценка – препоръчват се насоки или превантивни действия за подобряване на оценката, които не са задължителни;
- При „Много благоприятна“ оценка – набелязват се превантивни действия за запазване на оценката.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ НА МЕЖДУНАРОДНО НИВО И НИВО ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА 79/409/ЕИО от 2 април 1979 за опазването на дивите птици
ДИРЕКТИВА 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици

ДИРЕКТИВА 92/43/ЕИО НА СЪВЕТА от 21 май 1992 година относно опазване на естествените местообитания на дивата флора и фауна

Директива 2009/28/ЕС за подпомагане ползването на енергия от възобновяеми енергийни източници

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1402553403700&uri=CELEX:02009L0028-20130701>

Европейска конвенция за ландшафта. Council of Europe, 2000

<https://www.coe.int/en/web/landscape/about-the-convention>

Конвенция за биологично разнообразие (CBD), ООН, 1992

<http://www.cbd.int/default.shtml>

През 2000 е приет Протокола от Картаген (фокус върху генно модифицираните продукти/организми) <http://bch.cbd.int/protocol/>

През 2010 е приет Протокола от Нагоя (фокус върху генетичните ресурси и биоразнообразието) <http://www.cbd.int/abs/>

Конвенция на обединените нации за борба с опустиняването (UNCCD)

<http://www.unccd.int/en/Pages/default.aspx>

Конвенция по влажните зони с международно значение и по-специално като местообитание на водолюбивии птици (Рамсарска конвенция). Актуална към ДВ, бр. 13/ 16.02.2010г.

Натура 2000 <http://www.natura.org/> <http://natura2000.eea.europa.eu/>

Нова Стратегия на ЕС за горите http://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy/index_en.htm

План за действие на ЕС за горите (2006)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0302:FIN:EN:PDF>

Рамкова директива за водите

http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html

Рамкова конвенция на обединените нации за климатични промени (UNFCCC) :

<http://unfccc.int/2860.php>

Стратегия за биоразнообразието, обхващаща периода до 2020г.

<http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/2020.htm>

Стратегия на Европейския съюз за горското стопанство <http://eurlex>

Тематична стратегия за почвите

http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/environment/128181_en.htm

European Landscape Convention - Council of Europe, 2000.

<https://www.coe.int/web/landscape>

Land Use, Land-Use Change and Forestry (LULUCF)

<https://unfccc.int/methods/lulucf/items/1084.php>

Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services. An analytical framework for ecosystem assessments under Action 5 of the EU Biodiversity Strategy to 2020 - http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf

СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Енергийна стратегия на България до 2020 г.

http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/epsp/22_energy_strategy2020_.pdf

ЕС, 2010. http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/policy/pdf/bg_act.pdf

Закон за административните нарушения и наказания

Закон за биологичното разнообразие

Закон за водите

Закон за горите

Закон за защита при бедствия

Закон за защитените територии

Закон за здравето

Закон за лова и опазване на дивеча

Закон за лечебните растения

Закон за опазване на околната среда

Закон за културното наследство

Закон за регионалното развитие

Закон за рибарството и аквакултурите

Закон за туризма

Закон за устройство на територията

Закон за устройство на Черноморското крайбрежие

Закон за храните

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- Актуализиран документ за изпълнение на Областна стратегия за развитие на област Ямбол 2014-2020 г. от 2017 г.
- География на България: Физическа и социално - икономическа география. 2002. София, Изд. ФорКом, с. ISBN 7609544641238.
- Годишни отчетни доклади на ИАГ за периода 2015-2021
- Донов, В. 1993. Горско почвознание. Изд. Мартилен, София, с.436. ISBN 954-598-013-3.
- Закон за горите. Обн. ДВ. бр.19 от 8 Март 2011г. Посл. изм. и доп. ДВ. бр.17 от 23 Февруари 2018г. <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135721295>.
- Захариев, Б., В. Донов, К. Петрунов, С. Масъров. 1979. Горско-растително райониране на НРБългария. Земиздат, София, с. 197.
- Инструкция за установяване и картиране на типовете горски месторастения и определяне състава на дендроценозите. 2011. Изд. Булпрофор, София, с. 135, USBN: 978-954-9311-09-9.
- Каменов, К., Р. Хорозова, Л. Тричков, Г. Тинчев, В. Райчинов, Г. Гогушев. 2017. Картиране и оценка на горските екосистеми, на тяхното състояние и на предоставяните от тях екосистемни услуги в зони извън националната мрежа Натура 2000. Eastern Academic Journal, Issue 1, pp. 42-59, March, 2017, ISSN: 2367–7384
- Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България. 2011. Изд. Булпрофор, София, с.103, USBN: 978-954-9311-08-2
- Костов Г., Е. Рафаилова, В. Василев, Св. Братанова Дончева, Кр. Гочева, Н. Чипев. 2017. Методиката за оценка и картиране на състоянието на горите и горските екосистеми и техните услуги в България. Клоринд, 2017. ISBN 978-619-7379-07-5.
- Маринов, Ив. Ц., Р. Райков, Ил. Петров. 2009. Методика за определяне на противоерозионни дейности в горския фонд. Наука за гората, 1, 29-40.
- Маринов, Ив., 2007. Съоръжения и методи за ограничаване на ерозията в горския фонд. Практическо ръководство. Изд. Минерва. ISBN 978-954-8702-02-7.
- Наръчник за разработване на областни планове за развитие на горските територии. 2014. ИАГ-МЗХ, София.
- НСИ, NUTS 2. 2018. Класификация на териториалните единици за статистически цели в България. http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pages/Classifics/NUTS_V2013_BG_BG.pdf.
- Практическо ръководство за Определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България. 2005. ProForest, WWF и IKEA в областта на горите. София. 264
- Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите на област Ямбол 2020-2030 г.
- Практическо ръководство за Определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България. 2016. Актуализирана версия, ProForest, WWF и IKEA в областта на горите. София.

http://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/hcv_toolkit_annex11_2016.pdf).

Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и смекчаване на негативното влияние на климатичните промени върху тях. 2011. Автори: И. Раев, П. Желев, М. Грозева, И. Марков, И. Величков, М. Жиянски, Г. Георгиев, С. Митева, В. Александров. София, 212 с.
http://www.iag.bg/data/docs/Programa_ot_merki.pdf.

Реймерс, Н.Ф., (1991). Природопользование: Словарь-справочник. Мысль, М.

Статистика на ИАГ - ОГТ, форма 4 ОГТ 2015г.

Статистика на ИАГ- ОГТ, форма 3 и 5 ОГТ 2015 г.

<http://www.iag.bg/docs/lang/1/cat/13/index>.

Barnett, J. 2001. "The Meaning of Environmental Security: Ecological Politics and Policy in the New Security Era" ISBN 1856497852.

Fisher, B., K Turner. 2008. Ecosystem services: Classification for valuation. *Biological Conservation*, 141, 1167-1169.

Forman, R.T.T., M. Godron. 1986. *Landscape Ecology*, Wiley & Sons, New York.

Gos, P, S. Lavorel. 2012. Stakeholders' expectations on ecosystem services affect the assessment of ecosystem services hotspots and their congruence with biodiversity. *Int J. Biodivers Sci Ecosyst Serv Manag.*, 8 (1-2), 93-106. doi: 10.1080/21513732.2011.646303.

Guidelines for soil description. 2006. FAO, Rome, pp.97, ISBN 92-5-105521-1.

Haines-Young, R., M.B. Potschin. 2018. Common International Classification of Ecosystem Services (CICES) V5.1 and Guidance on the Application of the Revised Structure. www.cices.eu.

Heink, U., I. Kowarik. 2010. What are indicators? On the definition of indicators in ecology and environmental planning. *Ecol. Indic.*, 10, 584-593.

Humboldt, A. von. 1849. *Ansichten der Natur*. Vol. I/II, 3rd Edition, Cotta, Stuttgart, Tübingen. MA [Millennium Ecosystem Assessment]. 2005. *Ecosystems and Human Wellbeing: Current State and Trends*. Volume 1, Island Press, Washington D.C.

Mücher, C., J. Klijn, D. Wascher, J. Schaminee. 2010. A new European Landscape Classification (LANMAP): A transparent, flexible and user-oriented methodology to distinguish landscapes, *Ecological Indicators*, 10, 87-103.

Muller, M., Burkhard, B. 2012. The indicator side of ecosystem services. *Ecosystem Services* 1, 26-30.

Neef, E. 1967. *Die Theoretischen Grundlagen der Landschaftslehre*. Haach, Gotha. Leipzig
Project_FUTUREforest. 2010-2011 – ИАГ.

Sauer, C. 1963. The morphology of landscape. In: Leighly, J. (Ed.), *Land and Life. A selection from the writings of Carl Ortwin Sauer*. University of California Press, Berkley, 315-350.

Troll, C. 1968. *Landschaftsökologie*. In: Tüxen, R. (Ed.), *Pflanzensoziologie und Landschaftsökologie. Bericht über das 7. internationale Symposium in Stolzenau/Weser der internationalen Vereinigung für Vegetationskunde*, 1–21

World Meteorological Organization (WMO). 1975. *Drought and Agriculture*. WMO Technical Note No.138, Report of the CagM WG on the Assessment of Drought. WMO, Geneva..

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ОПРГТ ОБЛАСТ ЯМБОЛ

- ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 Терминологичен речник
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 2 CICES_Finalised-V5.1_01012018 (Международната класификация на екосистемните услуги – част Биотични услуги)
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 Анкетно проучване на експертното мнение за разработване на ОПРГТ Ямбол
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 4 ГИС база данни за ОПРГТ област Ямбол
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 5 Методически пояснения
- ПРИЛОЖЕНИЕ № 6 Карти ОПРГТ на област Ямбол
- ПРИЛОЖЕНИЕ №7 Предварително обществено обсъждане
- ПРИЛОЖЕНИЕ № I.1 Идентифицирани несъответствия
- ПРИЛОЖЕНИЕ № II.1 Функционални категории на горските територии
- ПРИЛОЖЕНИЕ № II.2 Екосистемни ползи предоставяни от горските територии
- ПРИЛОЖЕНИЕ № III.1 Ползватели на възмездни ползи
- ПРИЛОЖЕНИЕ № III.2 Горски територии, предоставящи възмездни екосистемни ползи

КАРТЕН МАТЕРИАЛ КЪМ ОПРГТ ОБЛАСТ ЯМБОЛ

- КАРТА № 1 Единна горскостопанска картна основа на горските територии в област Ямбол
- КАРТА № 2 Горски територии за защита на почвата в област Ямбол
- КАРТА № 3 Горски територии за защита на водите в област Ямбол
- КАРТА № 4 Горски територии за защита на урб. територии и техн. Инфраструктура
- КАРТА № 5 Защитни горски пояси
- КАРТА № 6 Горски територии по технически проекти за борба с ерозията
- КАРТА № 7 Горски територии в границите на ЗТ по ЗЗТ
- КАРТА № 8 Горски територии в границите на ЗЗ по ЗБР
- КАРТА № 9 Семепроизводствени насаждения и градини и горски разсадници
- КАРТА № 10 Опитни и географски куртури_научноизследователски гори
- КАРТА № 11 Гори до 200 м от туристически хижи и обекти с религиозно значение
- КАРТА № 12 Горски територии с рекреационно значение
- КАРТА № 13 Горски територии за поддържане на ландшафта
- КАРТА № 14 Стопански горски територии
- КАРТА № 15 Зони за защита от урбанизация
- КАРТА № 16 - Горски територии, предоставящи ЕСУ - Защита срещу ерозия на почвата, от лавини и наводнения
- КАРТА № 17 - Горски територии, предоставящи ЕСУ - Обезпечаване на количеството и качеството на водата

- КАРТА № 18 - Горски територии, предоставящи ЕСУ - Поддържане на биологичното разнообразие
- КАРТА № 19 - Горски територии, предоставящи ЕСУ - Екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат
- КАРТА № 20 - Горски територии, предоставящи ЕСУ - Осигуряване на условия за рекреация и туризъм
- КАРТА № 21 - Горски територии, предоставящи ЕСУ - Поддържане на традиционния ландшафт
- КАРТА № 22 - Горски територии, предоставящи ЕСУ - Защита на природното и културното наследство
- КАРТА № 23 - Горски територии, предоставящи ЕСУ - Защита на инфраструктурни обекти и съоръжения
- КАРТА № 24 - Горски територии, предоставящи ЕСУ - Забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата
- КАРТА № 25 - Териториален обхват за възмездно ползване на ЕСУ - Защита срещу ерозия на почвата, от лавини и наводнения
- КАРТА № 26 - Териториален обхват за възмездно ползване на ЕСУ - Обезпечаване на количеството и качеството на водата
- КАРТА № 27 - Териториален обхват за възмездно ползване на ЕСУ - Поддържане на биологичното разнообразие
- КАРТА № 28 - Териториален обхват за възмездно ползване на ЕСУ - Екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат
- КАРТА № 29 - Териториален обхват за възмездно ползване на ЕСУ - Осигуряване на условия за рекреация и туризъм
- КАРТА № 30 - Териториален обхват за възмездно ползване на ЕСУ - Поддържане на традиционния ландшафт
- КАРТА № 31 - Териториален обхват за възмездно ползване на ЕСУ - Защита на природното и културното наследство
- КАРТА № 32 - Териториален обхват за възмездно ползване на ЕСУ - Защита на инфраструктурни обекти и съоръжения
- КАРТА № 33 - Териториален обхват за възмездно ползване на ЕСУ - Забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата